ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය

කාල් මාක්ස්

නියමුවා ප්‍රකාශන

ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය

කාල් මාක්ස්

නියමුවා ප්‍රකාශන

ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය - කාල් මාක්ස්

මාක්ස් සහ එංගල්ස් - තෝරාගත් කෘති
2 වෙළුම
ප්‍රගති ප්‍රකාශන මන්දිරය
1982

© නියමුවා ප්‍රකාශන

පළමු මුද්‍රණය : 2021 මාර්තු

★ කවරයේ චිත්‍රය ගුස්ටාව් කෝබට් (Gustave Courbet 1819-1877) චිත්‍ර ශිල්පියාගේ නිර්මාණයකි. ඔහු පැරිස් කොමියුන සමයේ එහි කලා කටයුතු කොමිසමේ සාමාජිකයෙකුව සිටියේය.

ප්‍රකාශනය හා මුද්‍රණය:
නියමුවා ප්‍රකාශන,
43/20, නුගගහ පෙදෙස,
පිළියන්දල පාර,
මහරගම.

විමසීම්:
දුරකථනය-: +94112785612
ෆැක්ස්-: +94112786050
විද්‍යුත් තැපෑල-: niyamuwanews@gmail.com
වෙබ්-: www.jvpsrilanka.com

ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය

කාල් මාක්ස්

ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංගමයේ
ප්‍රධාන මණ්ඩලයේ ආමන්ත්‍රණය

යුරෝපයේ සහ එක්සත් ජනපදයේ සිටින සංගමයේ
සියලු සාමාජිකයින් වෙත

පෙරවදන

ලොව පළමු කම්කරු පංති රාජ්‍යයේ අත්දැකීම වූ, ලොව පළමු සමාජවාදී පාලනය ලෙස සැලකෙන පැරිස් කොමියුනය පිහිටුවා මෙම 2021 මාර්තු 18ට වසර 150ක් පිරේ. ප්‍රංශයේ අගනුවර වන පැරිසියේ සන්නද්ධ කම්කරුවන් විසින් පැරිසියේ බලය තමන් අතට ගෙන පැරිස් කොමියුනය පිහිටුවනු ලැබුවේ 1871 මාර්තු 18දාය. එය මැයි 28 දා බිඳ වැටිණි. පැරිස් කොමියුනය පැවතියේ දින 72ක කාලයකි. ප්‍රසියානු (ජර්මන්) අධිරාජ්‍යයේ සහයෝගය සහිතව ප්‍රංශයේ ධනේශ්වර පාලකයා වූ තියෙර් විසින් මහා මිනිස් ඝාතනයකින් පැරිස් කොමියුනය විනාශ කරන ලදී.

'ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය' නමින් අප විසින් පළ කරනු ලබන මෙම පොත් පිංච ලියනු ලැබුවේ කාල් මාක්ස් විසිනි. එය ප්‍රකාශයට පත් කළේ 1871 මැයි 30 දා ලන්ඩනයේදීය. එනම් පැරිස් කොමියුනය බිඳවැටී දින දෙකක් ඇතුළතය. මෙය මාක්ස් විසින් ලියනු ලැබුවේ පළමු වැනි ජාත්‍යන්තරය හෙවත් 'ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංගමයේ ප්‍රධාන මණ්ඩලයේ ආමන්ත්‍රණය' ලෙස යුරෝපයේ හා එක්සත් ජනපදයේ සිටින සංගමයේ සියලු සාමාජිකයන් වෙතය.

පැරිස් කොමියුනය හෙවත් ලොව පළමු කම්කරු පංති රාජ්‍යයේ අත්දැකීම් විග්‍රහ කළ මාක්ස්, පංති අරගලය, රජය, විප්ලවය, නිර්ධන පංතියේ රාජ්‍යයක සැබෑ ස්වරූපය මෙම ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධ නම් සිය කෘතිය මගින් විග්‍රහ කරනු ලැබ ඇත. එබැවින් මෙම කෘතිය පැරිස් කොමියුනය පිළිබඳ මෙන්ම පංති අරගලය පිළිබඳව හා නිර්ධන පංති රාජ්‍යය අනෙකුත් පීඩක

පංති රාජ්‍යයන්ගෙන් වෙනස් වන්නේ කෙසේද යන්න තේරුම් ගැනීමේදී ද ඉතා වැදගත් බව කිව යුතුය.

1871 දී මීට වසර 150කට පෙර බිහිවූ පැරිස් කොමියුනය අහම්බයක් හෝ පැරිස් කම්කරුවන්ගේ හිතුවක්කාරීකමක ප්‍රතිඵලයක් නොව ප්‍රංශය තුළ ඓතිහාසිකව වර්ධනය වූ සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලන සාධකයන් විසින්, විෂය මූල තත්වයක් විසින් බිහි කරන ලද්දක් විය. මෙම විප්ලවකාරී දේශපාලන වටපිටාව ආරම්භ වූයේ 1789 දී එවකට ප්‍රංශයේ පැවති 16 වැනි ලුවීගේ රදළ වැඩවසම් පාලනය බිඳ දමමින් ඇති වූ ප්‍රංශ මහා විප්ලවය සමගිනි. ප්‍රංශ මහා විප්ලවය රදළ වැඩවසම් ක්‍රමය බිඳදමා නව ධනවාදී සමාජ ක්‍රමයකට උපත දුන්නද, ප්‍රංශයේ ධනේශ්වර විප්ලවය ඉදිරියට ගියේ ආපසු හැරීමේ උත්සාහයන්ද සහිත ගැටුම් හා ප්‍රතිවිරෝධතා රැසක් සමගිනි.

ප්‍රංශය ධනේශ්වර විප්ලවයෙන් පසු ගමන් කළේ විශාල සමාජ දේශපාලන ගැටුම් හා සටන් රැසක් මැදය. මෙහිදී ප්‍රංශයේ කම්කරු පංතිය විශාල සටන්කාමිත්වයක් පෙන්වීය. නැපෝලියන් බොනපාට්ගේ බෑනාවන ලුයි නැපෝලියන් හෙවත් 3 වැනි නැපෝලියන් 1848 බලයට පැමිණි අතර, 1851 දක්වා ප්‍රංශයේ දෙවන සමූහාණ්ඩුව ලෙස සැලකෙන කාලයේ එහි ජනාධිපතිවරයා ලෙස, ජනරජයේ ප්‍රධානියා ලෙස කටයුතු කළේය. නැවත 1852 බලයට පත් ඔහු 1870 දක්වා ප්‍රංශය පාලනය කළේය.

මේ අතර 1870 දී ප්‍රංශ - ප්‍රසියානු (ජර්මන්) යුද්ධය ආරම්භ වූ අතර ප්‍රසියානු හමුදා විසින් 1870 සැප්තැම්බරයේදී ප්‍රංශය පරාජයට පත්කරන ලදී. 1870 සැප්තැම්බර් 02, 3 වැනි නැපෝලියන් ප්‍රසියාවට (ජර්මනියට) යටත් විය. ඉන්පසු ඔහු රාජ මාලිගයක සිරකොට රඳවා තබන ලදී.

මේ අතර 1870 සැප්තැම්බර් 04 දා ප්‍රංශයේ යළි සමූහාණ්ඩුවක් ප්‍රකාශයට පත්කළ අතර, එහි නායකයා වූයේ ධනේශ්වර නායකයාවූ තියෙර්ය. ප්‍රංශ - ප්‍රසියානු යුද්ධයේදී ප්‍රංශයේ ආරක්ෂාව වෙනුවෙන් කම්කරුවෝ ද අවිගෙන සටන් කළහ. මෙහිදී ප්‍රංශය ප්‍රසියාවට යටත්වීමත්,

ප්‍රසියානු හමුදා පැරිසිය වටලෑමත් සමග පැරිසිය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා 1871 පෙබරවාරියේ පැරිසිය තුළ ජාතික ආරක්ෂක බලකායක් පිහිටුවා ගන්නා ලදී. ඒ තුළ කම්කරුවෝද සන්නද්ධව සිටියහ. මේ වන විටත් ප්‍රංශ සමූහාණ්ඩුවේ ප්‍රධානියා ලෙස කටයුතු කළ තියෙර් ප්‍රසියාවේ පාලකයා වූ බිස්මාර්ක් සමග 1871 ජනවාරි 28 ගිවිසුමකට එළඹ තිබිණි. ප්‍රසියාවට යටත් වීමේ හා වන්දි ගෙවීම් ගිවිසුමක් වන එම ගිවිසුමටම අනුව පැරිස් නගරයේ ආරක්ෂාවට සිටි ජාතික ආරක්ෂක බලකායේ කම්කරුවන් නිරායුධ කිරීමට තියෙර් උත්සාහ කරන ලදී. මෙයට එරෙහි වූ සන්නද්ධ කම්කරුවන් තම විරෝධය පෑම නිසා පැරිසියේ සිටි ධනපති කණ්ඩායම් විසින් පැරිසිය අතහැර පසුබසින ලදී. එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ පැරිස් නගරයේ බලය මුළුමනින්ම කම්කරුවන් අතට පත්වීමය. පැරිස් කොමියුනය බිහිවූයේ එසේය.

පැරිස් කොමියුනය බිහි වන විට පැරිසිය එක් අතකින් පංති සටන්වල මධ්‍යස්ථානය වී තිබූ අතර, එහි මනෝරාජික සමාජවාදී අදහස් මෙන්ම අරාජිකවාදී අදහස්ද බලපැවැත් වීය. මාක්ස්වාදී මත දරන්නෝද සිටියහ. ප්‍රංශයේ මනෝරාජික සමාජවාදියෙක් හා අරාජිකවාදියෙක් වූ පියෙර් ජෝෂප් පෘෘදොන්ගේ අදහස් පැරිස් කම්කරුවන්ට විශාල බලපෑමක් කර තිබුණි. අනෙක් අතට පැරිස් කොමියුනයට විශාලතම බලපෑම කළේ ඒ වන විට සිරභාරයේ සිටි ලුයී ඔගස්ට් බැලැන්කිගේ මතවාදයයි. ඔහු ඉතා දැඩි අරාජිකවාදියෙකු විය. මෙම මනෝරාජික හා අරාජිකවාදී අදහස් කොමියුනය බැඳවැටීමටද හේතු වූ බව මාක්ස් පෙන්වා තිබේ. කෙසේ වෙතත් පැරිස් කොමියුනය තුළ කම්කරු පංති රාජ්‍යයක මූලික පියවර හා ප්‍රතිපත්ති සකස් වීමේදී මාක්ස්වාදී අදහස් හා මතවාද සැලකිය යුතු බලපෑමක් කළ බව පැහැදිලිය.

අප එළිදක්වන 'ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධ' නැමති මාක්ස් ලියූ මෙම කෘතිය පැරිස් කොමියුනයේ මෙම අත්දැකීම් පිළිබඳ ලියූ එකකි. එය ප්‍රංශයේ දේශපාලනය හා පැරිස් කොමියුනය ගැන පමණක් නොව රාජ්‍ය හා පංති සටන් පිළිබඳ මාක්ස්වාදී ස්ථාවරයන් ප්‍රකාශ කරන්නක් ලෙසද ඉතා වැදගත් වේ. නිර්ධන පංති රාජ්‍යය අනෙකුත් පීඩක රාජ්‍යයන්ගෙන්

වෙනස්වන්නේ කෙසේද යන්න ඉගෙන ගැනීමේදී පැරිස් කොමියුනයේ අත්දැකීම් ඉතා විශාලය. රුසියානු විප්ලවයේදී නිර්ධන පංති පාලනය පිහිටුවීම සඳහා ලෙනින් ගුරුකොට ගත්තේ ද පැරිස් කොමියුනයේ අත්දැකීම්ය.

දේශපාලනය පිළිබඳ, පංති සටන් පිළිබඳ, පීඩිත පංති රාජ්‍ය පිළිබඳව මෙන්ම ධනපති පංතියේ කුමන්ත්‍රණකාරිත්වය, දූෂ්ටත්වය හා මර්දනයේ ස්වභාවය පිළිබඳවත් වටහා ගැනීමේදී මෙම කෘතිය ඉතා හොඳ මගපෙන්වීමක් කරන බව පැහැදිලිය. මෙයට වසර 150කට පෙර ආරම්භ වූ ලොව පළමු සමාජවාදී රාජ්‍යයේ අත්දැකීම් පෙරට ගෙන යමින් ලාංකේය විප්ලවය හා ලෝක විප්ලවය ගැන සිහින මවන විද්‍යාත්මක කොමියුනිස්ට්වාදය පිළිබඳ විශ්වාස කරන විප්ලවවාදීන්ට මෙම කෘතිය ඒ සඳහා නිවැරදි ගමන් මග පෙන්වනු ඇතැයි අපි උදක්ම විශ්වාස කරමු.

නියමුවා ප්‍රකාශන
2021.03.20

ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය

i

1870 සැප්තැම්බර් 4වැනිදා පැරීසියේ කම්කරුවන් සමූහාණ්ඩුවක් පිහිටවූ බව ප්‍රකාශයට පත් කළ විට, එය මුළු මහත් ප්‍රංශයම ඒකමතිකව සාදරයෙන් පිළිගත් විට, පදවි ගිජු අධිනීතිඥයන්ගේ කල්ලියක් -මොවුන්ගේ රාජ්‍ය නායකයා තියර්ය, සෙන්පතියා ත්‍රොෂ්යූය - නගර සභා මන්දිරය සියතට ගත්තේය. ඓතිහාසික අර්බුද සහිත සියලු කාලවලදී, ප්‍රංශය නියෝජනය කළේ පැරීසියය යන අන්ධ විශ්වාසයෙන් ඔවුන් පෙළුණු නිසාත්, ප්‍රංශයේ ආණ්ඩුකාරයින් හැටියට තමන් බලෙන් ලබාගත් පදවි නෛතික කිරීම සඳහාත්, පැරීසියේ නියෝජිතයින් හැටියට ඔවුන් ලබා තිබුණු යල් පැන ගිය අධිභාරය ඉදිරිපත් කිරීම පමණක් හොඳටම ප්‍රමාණවත් යැයි ඔවුහු කල්පනා කළහ. ඔවුන් කවුරුන්දැයි යන්න, ඔවුන්ගේ නැගිටීමෙන් දවස් පහකට පසුව, ඉකුත් යුද්ධය අරභයා අප පළ කළ දෙවැනි ආමන්ත්‍රණය මගින් අපි ඔබට කියා සිටියෙමු. කම්කරු පංතියේ සැබෑ නායකයින් තවමත් බොනපාට්ගේ සිරගෙවල්වල සිරකොට තිබුණු අතර ප්‍රසියානු යුද්ධ සේනා පැරීසිය අල්ලා ගැනීමට වේගයෙන් ඉදිරියට යමින් සිටියදී, පැරීසිය බලාපොරොත්තු රහිත විමතියකට හසු වී සිටි බැවින්, ඔවුන් විසින් බලය අල්ලා ගැනීම පැරීසිය ඉවසා සිටියේ, ජාතික ආරක්ෂාවේ එකම අරමුණ උදෙසා එම බලය පාවිච්චි කළ යුතුය යන සුවිශේෂ කොන්දේසිය මත පමණකි. කෙසේ වුවද පැරීසියේ කම්කරුවන් ආයුධ සන්නද්ධ කිරීමෙන් පමණක්, ඔවුන් සැබෑ

යුද්ධමය ශක්තියක් බවට සංවිධානය කරලීමෙන්, යුද්ධයේදී ඔවුනට යුද්ධ ශිල්පය උගැන්වීමෙන් පමණක් පැරිසිය ආරක්ෂා කළ හැකි විය. එහෙත් පැරීසිය ආයුධ සන්නද්ධ වීම යනු විප්ලවය ආයුධ සන්නද්ධ කිරීමය. ප්‍රසියානු ආක්‍රමණිකයා අභිබවා පැරීසිය ලබන ජය, ප්‍රංශ ධනපතියා සහ ඔහුගේ රාජ්‍යමය පරපෝෂිතයින් අභිබවා ප්‍රංශ කම්කරුවා අත්කර ගන්නා ජයක්ද වන්නේය. ජාතික යුතුකම සහ පංතිමය වුවමනාවන් යන මේ දෙකින් එකක් තෝරාගැනීමට සිදු වූ විට ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුව, මොහොතක හෝ පැකිලීමකින් තොරව ජාතික පාවාදීමේ ආණ්ඩුවක් බවට පරිවර්තනය විය. එම ආණ්ඩුව අන් හැමදේකටම පෙර, තියර් යුරෝපයේ සෑම රාජ මාලිගාවක්ම වෙත සවාරියක යවමින් සානුකම්පික ලෙස මැදිහත් වන්නැයි ආයාචනා කරමින්, සමූහාණ්ඩුව වෙනුවට රාජාණ්ඩුවක් යෝජනා කළේය. පැරීසිය වටලෑම ආරම්භ වී මාස හතරක් ඉකුත් වූ පසුව යටත් වීම පිළිබඳ කතා බහ පටන්ගැනීම සුදුසු මොහොත එළඹීයැයි ආණ්ඩුව කල්පනා කළේය; ත්‍රොෂ්යු ජුල් පාව්ර් සහ අනිකුත් සගයින් රැස් වී සිටි විටදී පැරීසියේ පුරපතීන් අමතා කතා කරමින් මෙසේ පැවසීය:

"ඒ සැප්තැම්බර් 4දා හවස මගේ සගයින් මා වෙත ඉදිරිපත් කළ ප්‍රථම ප්‍රශ්නය මෙය විය: ප්‍රසියානු සේනාවල වැටලීමට විරුද්ධව සාර්ථක ලෙස ප්‍රතිරෝධනය දැක්වීමට පැරීසිය සමත් වේද? පැරීසිය අසමත් වන බව මම පැකිලීමකින් තොරව පැවසීමි. මා ඇත්ත කියන බවත්, ස්ථිර ලෙසම මා ඒ මතය දැරූ බවත්, මෙහි සිටින සගයින්ගෙන් සමහරු සනාථ කරනු ඇත්තාහ. මා දැන් පවසන දෙයම මම එදා ඔවුනට පැවසීමි. අද පවතින තත්වය අනුව, ප්‍රසියානු හමුදාවේ වටලෑමට ප්‍රතිරෝධනය දැක්වීමට පැරීසිය උත්සාහ දැරීම උමතු ක්‍රියාවක් වේ. සත්තකින්ම එය වීරෝදාර උමතුවක් වනු ඇතැයි මම එකතු කළෙමි. එසේ වුවද එය උමතු ක්‍රියාවකට වඩා වැඩි යමක් නොවේ... සිද්ධීන්" (ඒ සිද්ධීන් මෙහෙය වූණේ ඔහු විසිනි.) "මගේ මේ අනාවැකිය සනාථ කළේය.

ත්‍රොෂ්යුගේ මේ සුන්දර පුංචි කතාව, එහි රැස්ව සිටි පුරපතිවරුන්ගෙන් එකකු වන කෝර්බෝන් මහතා පසු කළෙක පළ කළේය.

ඒ අනුව, සමූහාණ්ඩුව ස්ථාපිත කළ බව ප්‍රකාශ කළ එදින සවසම ත්‍රොෂ්යුගේ "සැලැස්ම" පැරීසිය යටත්වීම බව ඔහුගේ සගයෝ දැන සිටියහ. ජාතික ආරක්ෂාව යනු, තියර්, පාව්ර් සහ සමාගමයේ පෞද්ගලික ආධිපත්‍යය සඟවාලීමේ හේතුවකට වඩා වැඩි යමක් නොවී නම්, සැප්තැම්බර් 4වැනිදා බලය අල්ලා ගත් මේ උද්ධච්ඡයින් කළ යුතුව තිබුණේ, 5වැනිදා තම බලය ආපසු භාර දී පැරීසියේ ජනතාවට ත්‍රොෂ්යුගේ "සැලැස්ම" හෙළි කරමින්, වහාම යටත් වන ලෙස ජනතාවගෙන් ඉල්ලා සිටීමය, නැතිනම්, නගරයේ ඉරණම ජනතාව අතට ගන්නා ලෙස ඉල්ලා සිටීමය. එහෙත් ඒ වෙනුවට මේ අපකීර්තිමත් වංචාකාරයන් පැරීසියේ වීරෝදාර උමතුව දුර්භික්ෂයෙන් සහ ලෙයින්ද සුව කිරීමට තීරණය කළහ. එහෙත් ඒ අතරම ස්වකීය ගාම්භීර අධිප්‍රකාශන මගින් ජනතාව මුලා කළහ. "පැරීසියේ ආණ්ඩුකාරයා වන ත්‍රොෂ්යු කිසි දිනෙක යටත් නොවනු ඇත."යි එම අධි ප්‍රකාශනවල ලියැවිණි. විදේශ කටයුතු භාර ඇමතිවර ෂූල් පාව්ර්, "අපේ භූමියේ එකද බිම් අඟලක්වත්, අපේ බලකොටුවල එකද ගල් කැටයක්වත් සතුරාට නොදෙනු ඇත"යි ඒවායේ ලියන ලදි. එහෙත් ගැම්බෙත්තාට ලියුමක් ලියූ ඒ ෂූල් පාව්ර්ම ඔවුන් "ආරක්ෂා කරන්නේ" ප්‍රසියානු යුද්ධ සේනාවලින් නොවන බවත්, පැරීසියේ කම්කරුවන්ගෙන් බවත් පිළිගත්තේය. දුරදක්නා නුවණින් වැඩ කළ ත්‍රොෂ්යු විසින් පැරීසියේ සේනා මෙහෙයවීම භාර දුන් බොනපාට්වාදී මංකොල්ලකරුවෝ හොඳින් වටහාගත් ආරක්ෂාව නැමති උපහාසය අරබයා ස්වකීය පෞද්ගලික ලියුම් මගින් ග්‍රාම්‍ය විහිළු හුවමාරු කරගත්හ. (නිදසුනක් ලෙස පැරිස් යුද්ධ හමුදාවේ කාලතුවක්කු සේනාවල අණදෙන නිලධාරී, ගරු ලීජනයේ මහතා කුරුසියේ සම්මානලත් අදොල්ෆ් සිමොන් ගියෝ කාලතුවක්කු ඩිවිෂනය භාර ස්යූසාන් ජනරාල් වෙත යවන ලදුව, කොමියුනයේ "Journal officiel"[1] පුවත්පතේ පළවූ ලියුම කියවන්න.) අවසානයේ දී, 1871 ජනවාරි 28දා[2] වංචාකරුවෝ වෙස්මූණ ඉවතලූහ. ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුව පැරීසිය යටත්කොට පාවා දීමේදී සැබෑ වීරත්වයකින් යුක්තව අති පහත් නීචත්වයකින් බිස්මාර්ක්ගේ සිරකරුවන් බවට පත් වූ ප්‍රංශ ආණ්ඩුව ලෙසට පෙනී සිටියේය. මෙය කෙතරම් නීච ක්‍රියාවක් වූයේද යත්, සෙදාන්හිදී ලූයි බොනපාට් පවා එවැන්නක් පිළිගැනීමට තීරණය නොකළේය. කොමියුනයේ ප්‍රදේශවලට අධි ප්‍රකාශනයක් මගින් දන්වා

සිටි පරිදි, මාර්තු 18වැනිදා සිද්ධියෙන් ඉක්බිතිව, capitulards[3]වරුන් පාවාදෙන්නෝ පැරීසියෙන් වෙර්සාල් නුවරට උමතු භීතියකින් පලා යද්දී සිය ද්‍රෝහිත්වයේ ලිඛිත සාක්ෂි නගරයේ දමා ගියහ.

"ඒ මිනිස්සු පැරීසිය ලේ සාගරයක ගිල්වන ලද සුන්බුන් ගොඩක් බවට පරිවර්තනය කිරීමට පසුබට නොවනු ඇත්තාහ."

මේ ආකාරයට විනාශ කිරීම සඳහා ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ සමහර බලගතු සාමාජිකයිනට අතිවිශේෂ පෞද්ගලික හේතූන් තිබුණි.

ජාතික මැතිසභයේ පැරීසිය නියෝජනය කළ මන්ත්‍රීවරයකු වූ, ෂූල් පාව්ර්ගේ විශේෂ නියෝගයක් අනුව වෙඩිතබා මරනු ලැබූ මිලියේර් මහතා, යුද විරාම ගිවිසුම අත්සන් කිරීමෙන් ටික දිනකට පසුව ෂූල් පාව්ර්, ඇල්ජියස් නගරයේ එක්තරා සුරා සොඬකුගේ බිරියක් සමග අනියම් අඹු-සැමි සබඳතාවයක් තබා ගනිමින්, දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ ඉතා අපූරු හොර ලියවිලි ඉදිරිපත් කරමින්, විවාහයට පිටින් තමාට දාව උපන් දූ දරුවන්ගේ නාමයෙන් අති විශාල මුදලයක් ලබා ගැනීමට තරම් සමත් වූ අතර එම මුදලයේ නීත්‍යානුකූල උරුමක්කාරයින් විසින් පාව්ර්ට විරුද්ධව දැමූ නඩුවෙන් ඔහු හෙළිදරව් කිරීමෙන් බේරුණේ බොනපාට්වාදී අධිකරණයේ සහයෝගය නිසා යැයි ඔප්පු වන තථ්‍ය නෛතික ලියවිලි පෙළක් පළ කළේය. මේ ස්ථිර නෛතික ලියවිලිවලට විරුද්ධව කෙතරම් අලංකාර ලෙස තර්ක කළත්, එය ඵල රහිත බව වටහා ගත් ෂූල් පාව්ර් සිය ජීවිතයේ පළමුවැනි වතාවට මුවින් නොබැන සිටියේය. ප්‍රජා යුද්ධය ආරම්භ වූ වහාම පැරිස් නාගරිකයින් පවුල, ආගම, සාමය සහ නීතිය, දේපළ ආදී සෑම දේකටම විරුද්ධව සාහසික ලෙස කැරලි ගසන, බන්ධනාගාරවලින් පළා ගිය අපරාධකරුවන් ලෙස හංවඩු ගසා ඔවුන්ට පිස්සන්ට මෙන් නින්දා සහගත ලෙස බැන වැදීමට අපේක්ෂා කරමින් හේ බලා සිටියේය. සැප්තැම්බර් 4වැනිදා බලය ලබා ගත් විගස, මේ ව්‍යාජ ලියවිලිකාරයා අධිරාජ්‍යය යටතේදී පවා "Etendard"[4] පුවත්පත අරබයා වූ සිද්ධියේදී ව්‍යාජ ලියවිලි ඉදිරිපත් කිරීම නිසා දඬුවම් ලැබ සිටි පීක් සහා ටායිජේර් සානුකම්පික හැඟීමෙන් යුතුව මුදා හැරියේය. මොවුන්ගෙන් එකෙකු වන තායිජේර් පැරිස් කොමියුනය පැවති සමයේදී පැරීසියට යළි පැමිණීමට තරම් සාහසික වූයෙන් ඔහු වහාම සිරභාරයට ගන්නා ලදී. එම සිද්ධියෙන්

අනතුරුව පැරිස් ජාතික මැති සබයේ වේදිකාවේ කෑ ගැසූ ෂූල් පාව්ර්, පැරිස් පුරවැසියන් සියලු බන්ධනාගාර ගත අපරාධකරුවන් මුදා හරින බව පැවසීය.

අධිරාජ්‍යයේ ස්වදේශ කටයුතු බාර ඇමතිවරයා වීමට දැරූ ප්‍රයත්න අසාර්ථක වීමෙන් ඉක්බිතිව, සමූහාණ්ඩුවේ මුදල් ඇමති ධූරයට තමා විසින්ම පත් කර ගනු ලැබූ ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ එර්නෙස්ට් පිකාර් හෙවත් ජෝ මිලර්* එක්තරා ආතර් පීකාර් නැමැත්තකුගේ සහෝදරියකි. පැරීසියේ ව්‍යාපාර වස්තු වෙළඳපොළේ වංචනික කටයුතු කිරීම නිසා පන්නා දමන ලද, (1867 ජූලි 31 දිනය සහිත පොලිස් ප්‍රධානියාගේ වාර්තාව බලන්න) මේ ආතර් පීකාර් නැමති පුද්ගලයා පලෙස්ත්‍රෝ වීදියේ අංක 5 දරණ ස්ථානයේ පිහිටි Society Generale[5] ව්‍යාපාරයේ ශාඛාවේ අධ්‍යක්ෂකව සිටි කාලයේදී පැන්ක් තුන් ලක්ෂයක් සොරකම් කිරීම පිළිබඳව කරන ලද ස්වයං පාපොච්චාරණයක් නිසා (පොලිස් ප්‍රධානියාගේ 1868 දෙසැම්බර් 11දා වාර්තාව බලන්න) දඬුවම් ලැබූවෙකි. එර්නෙස්ට් පිකාර් ස්වකීය "Flecteur libre"[6] නැමති පුවත්පතේ ආතර් පීකාර් නැමැත්තාව පත් කළේය. මුදල් අමාත්‍යාංශයේ නිල පුවත්පත විසින් පළ කරන ලද අසත්‍ය පුවත් නිසා වස්තු ව්‍යාපාර පොළේ සමපේක්ෂකයින් නොමග යැවිනි. ඒ ආතර් පීකාර් ව්‍යාපාර පොළේ සිට අමාත්‍යාංශයටද, අමාත්‍යාංශයේ සිට ව්‍යාපාර පොළටද දුවමින් ප්‍රංශ යුද්ධ හමුදාවල පරාජයන්ගෙන් තම මඩිය තර කර ගත්තේය. ගරු කටයුතු මේ සහෝදර යුවලගේ මුල්‍ය ලියුම් හුවමාරුව සම්පූර්ණයෙන්ම කොමියුනය අතට පත් විය.

සැප්තැම්බර් 4දාට දුගී නීතිඥයකුව සිටි ෂූල් ජෙරී පැරීසිය වටලෑමට පත්වූ කාලයේදී, එහි පුරවැසි බවට පත්වීමට තරම් කූටයෙකු වූයෙන්, පුරවැසියන්ගේ දුර්භික්ෂය උපයෝගී කර ගනිමින් විශාල ධනයක් උපයා ගත්තේය. ඔහුට තම පාලනය ගැන වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීමට සිදුවන්නේ කිනම් දවසකටද, එදිනට ඔහු මත දණ්ඩ නීතිය පතිත වනු ඇත.

---

* - 1871 සහ 1891 වසරවල ජර්මන් මුද්‍රණවල "ජෝ මිලර්" වෙනුවට "කාල් පොග්ට්" යන නාමයද, 1871 ප්‍රංශ මුද්‍රණයෙහි "පාල්ස්ටාප්" යන නාමයද යොදා ඇත - සංස්කාරක

මේ හේතු නිසා මොවුනට බන්ධනාගාරයෙන් නිවාඩු අවසර පත් (tickets - of - leave)* ලබා ගැනීමට හැකි වූයේ පැරිසියේ විනාශය මත පමණි. ඔවුහු බිස්මාර්ක්ගේ අරමුණුවලට සැහෙන පුඟුලන් වූහ. කාඩ් කුට්ටම යම්තමින් ඇනීමේ විපාකයන් වශයෙන්, මෙතෙක් රහසිගතව ආණ්ඩුව මෙහෙයවූ, තියේර් හිටි හැටියේම එහි ප්‍රධානියා බවටත්, අපරාධකාරී වංචාකාරයෝ (ticket - of – leave men) ආණ්ඩුවේ ඇමතිවරුන් බවටත් පත් වූහ.

අවුරුදු පනහක පමණ කාලයක් තිස්සේ තියේර් නැමැති ඒ රකුසු බහිරවයා ප්‍රංශ ධනපති පංතිය වශී කළේය. මන්දයත් ඔහු, ඔවුන්ගේම ධනපති පංතියේ දූෂණය ප්‍රකාශ කරන සුපිරි සංකල්පනික ප්‍රකාශනය වන බැවිනි. රාජ්‍ය පාලක පුරුෂයකු බවට පත් වීමට පෙර ඔහු ඉතිහාසඥයකු හැටියට බොරු කීමට ඇති තමාගේ සහජ දක්ෂතාවය ඔහු සොයා ගත්තේය. සමාජ ජීවිතය පිළිබඳ ඔහුගේ වංශ කතාව වූකලී ප්‍රංශයේ විපත් පිළිබඳ ඉතිහාසයය. 1830ට පෙර සමූහාණ්ඩුවාදීන් සමග සම්බන්ධ වී සිටි, තියේර් තම අනුග්‍රාහකයා වූ ලපිට් පාවා දෙමින් ලුයී පිලිප්ගේ රාජාණ්ඩුවේ ඇමති පදවියක් ලබා ගත්තේය. සෙන්ජේර්මෙන්-ලෙ ඔසෙරුවා දේවස්ථානය හා අග්‍රරාජගුරු ප්‍රසාදීන්ගේ මන්දිරය කොල්ලකෑමට හේතුවූ පූජක පෙළැන්තියට විරුද්ධව කෝළාහල ඇවිස්සීමට මැරවරයින් යෙදවීමෙන් සහ බෙරින්හි ආදිපාද දේවියගේ[7] අමාත්‍ය-චරපුරුෂයා හා බන්ධනාගාර වින්නඹුවා හැටියට සේවය කිරීමෙන් රජුගේ සිත දිනා ගත්තේය. ට්‍රාන්ස්නොනෙන් වීදියේදී සාහසික ලෙස සමූහාණ්ඩුවාදීන් ඝාතනය කිරීමද, අනතුරුව පුවත්පත්වලට සහ සංගම් ඇති කිරීමට විරුද්ධව පනවන ලද අපකීර්තිමත් නීතිද ඔහුගේ කාර්යයන් විය.[8] 1840 මාර්තු මාසයේදී අගමැති ලෙස යළි වේදිකාවට පැමිණි මොහු පැරිසියේ බල පවුරු ශක්තිමත් කිරීමට සැලැස්මක්[9] ඉදිරිපත් කිරීමෙන් ප්‍රංශය මවිත කරවීය. පැරිසියේ නිදහසට බාධා කරන දුෂ්ට කුමන්ත්‍රණයක් ලෙස සිතා

* - එංගලන්තයේ දණ්ඩ නීතියට හසුවූ අපරාධකරුවන්ට තම සිර දඬුවමින් වැඩි කාලයක් ගෙවීමෙන් අනතුරුව, නිවාඩු අවසරපත් දෙනු ලැබේ. පොලීසියේ පාලනය යටතේ ඔවුනට නිදහස් ජීවිතයක් ගත කළ හැකිය. මෙවැනි අවසරපත් tickets-of-leave හැටියටත්, ඒවා අයිතිකරුවන් (ticket - of – leave men) හැටියටත් හැඳින්වේ. (1871 ජර්මන් මුද්‍රණයට එංගල්ස් විසින් ලියන ලද සටහනකි.)

සමූහාණ්ඩුවාදීන් එයට චෝදනා කළෙන් ඔහු මැති සබයේ සිට ඔවුනට මෙසේ පිළිතුරු දුන්නේය:

"ඒ කෙසේද? බලපවුරු ශක්තිමත් කරලීම නිසා නිදහසට යම්කිසි අනතුරක් යම්කිසිදාක ඇති වෙතියි ඔබ සිතින් මවා ගෙන සිටිති! අන් හැමටම පෙර ආණ්ඩු බලය තම අත තබා ගැනීම සඳහා යම්කිසි ආණ්ඩුවක් පැරිසියට කාලතුවක්කු වෙඩි උණ්ඩ වැස්සවීමක් කරතියි සිතමින් ඔබ දොස් පවරති...එහෙත් එවැනි ආණ්ඩුවක් ජයග්‍රහණයෙන් අනතුරුව එයට පෙර පැවතියාට වඩා සියක් වාරයෙකින් ගෙනයා නොහැකි ආණ්ඩුවක් වන්නේය."

ඔව්. සත්තකින්ම, බලකොටු වේලාසනින්ම ප්‍රසියානුවන්ට පාවාදුන් ආණ්ඩුවකට හැර වෙනත් අන් කිසි ආණ්ඩුවකට බලකොටුවල සිට පැරිසියට වෙඩි වැස්සවීමට තරම් ධෛර්යක් නොවීය.

1848 ජනවාරි මාසයේදී බෝම්බ-රජු[10] ස්වකීය දක්ෂතාවය පැලර්මෝහිදී උරගා බැලූ විට, බොහෝ කලෙක සිට ඇමති ධූරයක් රහිත සිටි තියේර්, මැති සබයෙහිදී යළිත් කතා කළේය:

"මන්ත්‍රීවරුනි, පැලර්මෝහි සිදු වන්නේ මොනවාදැයි ඔබ දනිතිද. ඔබ හැම දෙන භීතියෙන් වෙවුලන්නේ" (පාර්ලිමේන්තු අදහස අනුවය) "විශාල නගරයක් පැය 48ක් තිස්සේ කාලතුවක්කු වෙඩි උණ්ඩ වර්ෂාවට හසු වීම ගැනය. කවුරුන් විසින්ද? යුද්ධ කිරීමේ අයිතිය ක්‍රියාවේ යොදවන විදේශීය සතුරකු විසින්ද? නැත, මහත්වරුනි, ඔවුන්ගේම ආණ්ඩුව විසිනි. එය කුමක් නිසාද? ඒ අවාසනාවන්ත නගරය සිය අයිතිය ඉල්ලා සිටි නිසා. ඔව්. සිය අයිතිය ඉල්ලා සිටි නිසා එම නගරයට වෙඩි උණ්ඩවලට මූණ පෑමට සිදු වුණා... යුරෝපයේ සමාජයීය පොදු ජන මතයට ආයාචනය කිරීමට මට අවසර දෙන්න. සමහර විට, යුරෝපයේ විශාලතම විය හැකි වේදිකාවේ සිට, එම ක්‍රියාව හෙළා දැකීම පිණිස වචන ස්වල්පයක්" (ඔවු, ඇත්තෙන්ම වචන) "ප්‍රකාශ කිරීමට මට ඉඩ දෙන්න. එය මිනිස් සංහතිය වෙනුවෙන් කරන සේවයකි...එස්පර්තේරෝ රාජ්‍ය අනුශාසකයා, තම මවුබිමට සේවයන් කරමින්," (එවැන්නක් තියේර් කිසිදාක කර නැත) "බාසිලෝනාවේ කැරැල්ල මැඩ පැවැත්වීම සඳහා එම නගරය කාලතුවක්කු වෙඩි උණ්ඩවලට හසු කළ විට, ලෝකයේ හැම දිසාවකින්ම කෝපය මුසු

හෙළා දැකීමේ පොදු හඬක් නැගිණි."

ඊට වසර එක හමාරකට ඉක්බිතිව, ප්‍රංශ යුද්ධ හමුදාව රෝමයට වෙඩි උණ්ඩවලින් පහර දෙන විට,[11] තියේර් එම ක්‍රියාවට පක්ෂපාතව ඉතා වේගවත් ලෙස නැගී සිටියවුන්ගෙන් එකකු විය. ඒ අනුව බෝම්බ-රජුගේ වරද එක් දෙයක් තුළ පමණක් ගැබ්වී තිබෙන බවක් පෙනිණි. එනම්, ඔහු සිය වෙඩි උණ්ඩ ප්‍රහාරය පැය 48කට පමණක් සීමා කිරීමය.

පෙබරවාරි විප්ලවයට ටික දිනකට පෙර, තමා පදවියෙන් හා ධනයෙන් දීර්ඝ කාලයකට නෙරපා දැමීම නිසා කුපිතව සිටි ගීසෝ, ළං ළංව එන මහජන කැරැල්ලක ඉව වැටීමෙන් අනතුරුව, ඔහුට "Mirabeau-mouche"* නැමැති විකට නම ලබා දුන් ව්‍යාජ වීරෝදාර ශෛලියකින් යුතුව මැති සබය අමතා මෙසේ පැවසීය:

"ප්‍රංශයේ පමණක් නොව, මුළු මහත් යුරෝපයේ විප්ලවවාදී පක්ෂයට මම අයත් වෙමි. මධ්‍යස්ථ මිනිසුන් අත විප්ලවීය ආණ්ඩුව පවතිනු ඇතැයි මගේ විශ්වාසයය... එහෙත් විප්ලවවාදී ආණ්ඩුව, උණුසුම් පමණක් නොව, රැඩිකල්වාදීන් අතට පත්වුණද, මාගේ මේ ව්‍යායාමය මම අත් නොහරිමි. මම හැමදාම විප්ලවයේ පක්ෂයට අයත් වෙමි."

පෙබරවාරි විප්ලවය ඇති විය. අල්ප පුද්ගලයාගේ සිහිනය පරිදි තියේර්ගේ ඇමති මණ්ඩලයක් විසින් ගීසොගේ ඇමති මණ්ඩලය පහකර දමනවා වෙනුවට, විප්ලවය ලුයී පිලිප් පන්නා දමා සමූහාණ්ඩුවක් ස්ථාපිත කළේය. ජනතා ජයග්‍රහණයේ ප්‍රථම දවසේදීම ඔහු ඉමහත් ආයාසයකින් සැඟවුණේ, කම්කරුවන්ගේ වෛරයෙන් ඔහු ගැළවී ගත්තේ, ඔවුන්ගේ පිළිකුළ නිසාය යන්න අමතක කරමිනි. තමා වැනි පුද්ගලයින් සඳහා ජූනි මස මිනිස් ඝාතනය විසින් මග හෙළි කර දෙන තෙක්, කුප්‍රසිද්ධ වීරයා සමාජ කරළියෙන් ඈත්වී සිටියේය. අනතුරුව ඔහු සාමය හා පිළිවෙත පක්ෂයේද,[12] සමූහාණ්ඩුව තුළ එහි පාර්ලිමේන්තු කණ්ඩායමේද-පාලක පංතියේ සියලු තරගකාරී කණ්ඩායම්, ජනතාව විනාශ කර දැමීමට රහසේ, එක්වී කුමන්ත්‍රණය කළ සහ එක් එක් කල්ලියක් ස්වකීය රාජාණ්ඩුවක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා එකිනෙකාට විරුද්ධව යටිකුට්ටුවල යෙදුණු ඒ

* - මිරාබෝ-මැස්සා."-සංස්කාරක

නිර්නාමික අරාජක කාලයේ ප්‍රධාන දෘෂ්ටිවාදියා බවට පත් විය. දැනුදු මෙන්ම එදාද සමූහාණ්ඩුව තහවුරු කිරීමට එකම බාධකය සමූහාණ්ඩුවාදීන් යැයි තියේර් චෝදනා කළේය. දැනුදු මෙන්ම එදාද ඔහු අළුගෝසුවා දොන් කාර්ලොස්ට කථා කළ ආකාරයට "මම තොප මරා දමමි, එහෙත් එය තොපගේම යහපත සඳහාය" සමූහාණ්ඩුව ඇමතීය. එදා මෙන්ම දැන්ද ස්වකීය ජයග්‍රහණයෙන් පසුදින ඔහුට මෙසේ කෑගැසීමට සිදු වනු ඇතඃ L'Empire est fait- අධිරාජ්‍යය සූදානම් කරලාය. අවශ්‍යතම නිදහස අරභයා ඔහුගේ වංචනික දේශනා නොතකා ඔහුව මුග්ධයකු බවට පත් කළ සහ පාර්ලිමේන්තුවාදය පෙරළා දැමූ ලුයි බොනපාට් කෙරෙහි ඔහුගේ පෞද්ගලික අමනාපය නොතකා, පාර්ලිමේන්තුවාදයෙන් පරිබාහිර වූ කෘතිම වාතාවරණයෙක ඔහුට පැවතිය නොහැකි බව ඔහු දනී. ප්‍රංශ යුද්ධ හමුදා රෝමය අල්ලා ගැනීමේ සිට ප්‍රසියාව සමග යුද්ධය දක්වා වූ දෙවැනි අධිරාජ්‍යයේ සෑම අපකීර්තිමත් ක්‍රියාවකටම තියේර් සහභාගි විය. ජර්මනියේ සමගියට විරුද්ධව කෲර ලෙස පහර ගසමින් ප්රුසියන් විරෝධී යුද්ධයට ඔහු පෙළඹවීම කළේ, ප්රුසියන් ඒකාධිපතිවාදයේ වෙස් මුහුණ දුටු නිසා නොව, ජර්මනිය කැබලි කරලීමට ප්‍රංශයට ඇති අඛණ්ඩ අයිතියක් දුටු බැවිනි. මේ අඟුටුමිට්ටා යුරෝපය අබියස පළමුවැනි නැපෝලියන්ගේ අසිපත වැනීමට ආශා කළ අතර ස්වකීය ඓතිහාසික කෘතිවලින් ඔහු කළේ නැපෝලියන්ගේ සපත්තු පිස දැමීමය. එහෙත් ක්‍රියාවෙන් ඔහුගේ දේශපාලන ප්‍රතිපත්තිය නිසා-1840 ලන්ඩනයේ මහා මුළුවෙන්[13] පටන් ගෙන 1871 පැරිසිය යටත්වීම දක්වාද, අද්‍යතන ප්‍රජා යුද්ධයේදී බිස්මාක්ගේ විශේෂ අවසරය ඇතිව සෙදානයේ හා මෙට්ස්වල[14] හිරකරුවන් පැරිසිය වෙත උසිගැන්වීම දක්වා වූ ක්‍රියාවන්ද-ප්‍රංශය අතිමහත් අවඥාවකට ලක් විය. ඔහු සතු නම්‍යතාවයේ දක්ෂතාවය සහ පරිශ්‍රමයන්ගේ වැනෙන සුළු භාවය නොතකා මුළු මහත් ජීවිත කාලය තුළදීම හේ අති දැඩි චර්යාවාදියකු වූයේය. සමකාලීන සමාජයේ හටගත් ගැඹුරු ක්‍රියාදාමයන් ඔහුට කිසිම විටෙක වුව, අවබෝධ කර ගැනීමට නොහැකි වී යැයි කීම පවා අනවශ්‍යය. ඔහුගේ චින්තන ශක්තිය ගලා ගියේ දිවටය. සමාජයේ මතු පිටින් ඇතිවන, ඉතා හොඳින් දැනෙන වෙනස්වීම් පවා සාක්ෂාත් කර ගැනීමට හේ අසමත් විය. නිදසුනක් වශයෙන්, යල්පැන ගිය ප්‍රංශ ආරක්ෂක ක්‍රමයෙන් යම්තමින් හෝ ඈත්

වීම ශුද්ධත්වය කෙළසාලීමක් ලෙස ඔහු හෙළා දුටුවේය. ලුයි පිලිප්ගේ රාජාණ්ඩුවේ ඇමතියකුව සිටි කාලයේදී දුම්රිය කිසිදිනෙක ක්‍රියාවට යෙදවිය නොහැකි විකාරයක් බව කියමින් එය අවඥාවට ලක් කළේය. ලුයි බොනපාට්ගේ කාලයේදී විපක්ෂයේ සිටියදි ඔහු දිරාපත්වූ ප්‍රංශ මිලිටරි ක්‍රමය පුනඃස්ථාපනයට පත් කිරීමට ගත් සෑම ප්‍රයත්නයෙක්ම කෙළසීමක් ලෙස නම් කළේය. ඔහු සිය දීර්ඝ කාලීන දේශපාලන ජීවිතයේදී ඉතාම නොවැදගත් වුවද එකද ව්‍යවහාරික උපයෝගිතාවයක් ඇති පියවරක් හෝ නොගත්තේය. වස්තුවක් රැස් කිරීම සඳහා තමා තුළ ඇති නොසිඳෙන පිපාසයටත්, එම වස්තූන් නිර්මාණය කරන මිනිසුන් කෙරෙහි ඇති ද්වේෂ සහගත වෛරයටත් තියේර් අචලත්වයක් පෙන්වීය. ලුයි පිලිප්ගේ ඇමති මණ්ඩලයට ඇතුළු වන විට (පුරාණ බයිබලයේ අන්ත දුගියකු වූ - අනුවාදක) ඉයෝව් වැන්නකු වූ තියේර් එයින් පිට වූයේ දසලක්ෂපතියකු ලෙසිනි. ඇමති මණ්ඩලයේ ප්‍රධානියා හැටියට (1840 මාර්තු 1දා සිට) එම රජු යටතේ ක්‍රියා කළ ඔහුට විරුද්ධව මහජන මැති සබයේදී, මහජන මුදල් වංචා කළහයි යන චෝදනාව ප්‍රසිද්ධියේම පැන නැගිණි. මෙයින් ගැළවීමට ඔහු කඳුළු සලන්නට වූයේ ෂූල් පාව්ර් හෝ වෙනත් ඕනෑම කිඹුලකු ලෙහෙසියෙන් කඳුළු සලන්නාක් මෙනි. ළං වෙමින් පවතින මූල්‍යමය විනාශයේ තර්ජනයෙන් ප්‍රංශය බේරා ගැනීමට බොර්දෝහිදී ඔහුගත් පළමුවැනි පියවර වූයේ, වසරකට ලක්ෂ තිහක වේතනයක් ඔහුටම නියම කර ගැනීමය. 1869 දී පැරිස් ඡන්ද දායකයින්ට ඔහු විසින් විවෘත කරන ලද, "පිරිමැසීම සහිත සමූහාණ්ඩුවේ" පර්යාලෝකයේ ප්‍රථම සහ අවසන් ක්‍රියාව එය වූයේය. 1830 දී මහජන මැති සබයේ ඔහුගේ පැරණි සගයකු වූ, ධනපතියකු නමුදු පැරිස් කොමියුනයේ ඉතා අවංක සාමාජිකයකු වූ බෙලේ මහතා මෑතකදී ප්‍රසිද්ධ කළ ප්‍රකාශනයක් මගින්, තියේර් ඇමතුවේ පහත සටහන් වචනවලිනිඃ

"හැමදාම ඔබේ ප්‍රතිපත්තියේ මුදුන් ගල වූයේ ප්‍රාග්ධනය විසින් ශ්‍රමය වහල්භාවයට පත් කරලීමය. පැරිස් නගර සභා මන්දිරයේ ශ්‍රමයේ සමූහාණ්ඩුවක් ස්ථාපිත කළදා සිටම ඔබ ප්‍රංශය අමතා මෙසේ කෑ ගසන්නට වියඃ අන්න ඔවුන් තමා අපරාධකරුවෝ!"

කුඩා රාජ්‍යමය වංචාවල දක්ෂයකු වූ, කුමන්ත්‍රණවල හා පාවාදීමේ ප්‍රවීණයකු වූ, සියලු කැත අල්ප උපායවල සහ නීච කපටිකම්වල හා පාර්ලිමේන්තුවාදී පක්ෂ අරගලවලදී අපකීර්තිමත් ප්‍රෝඩාවල අද්විතිය ශිල්පයකු වූ මේ පුද්ගලයා දැරූ පදවියෙන් පන්නා දමනවාත් සමගම විප්ලවය පිම්බීම සඳහා සියලු බාධක මැඩ ඉදිරිපත් විය. එහෙත් ඒ අතරම පාලනය බලය සිය'තට ගත් විගස විප්ලවය ලේ සාගරයක ගිල්වා දැමීමටත් එසේම ඉදිරිපත් විය. සංකල්ප විද්‍යාව වෙනුවට පංතිමය ප්‍රාග් විනිශ්චයෙන් පෙළෙන, හෘදය වස්තුව වෙනුවට අධිමමංකාරයක් සහිත, සමාජීය ජීවිතයේ කුණුවූ පුද්ගලයෙකු බවට පත් දැන් වුවද ප්‍රංශයේ සුල්ලා* කෙනෙකු සේ රඟපාන තියේටරට, ඔහුගේ ව්‍යාජ අහංකාර උඩඟුව ප්‍රදර්ශනය කිරීම නිසා ලැබෙන සමච්චලය මගින් ඔහුගේ ජුගුප්සාජනක ක්‍රියා වසන් කළ නොහැකිය.

පැරිසිය යටත් කර දීම මගින්, පැරිසිය පමණක් නොව, මුළු මහත් ප්‍රංශයම ප්‍රසියාවට පාවා දෙමින්, ත්‍රොෂ්යූ ප්‍රකාශ කළාක් මෙන් ඔවුන් බලය අල්ලා ගත් දවස වන සැප්තැම්බර් 4දා බලග්‍රාහකයින් විසින් සතුරා සමග එක්වී පටන් ගත් යටත් කර දීමේ දීර්ඝතම ක්‍රියාදාමය අවසන් වීය. අනිත් අතට මෙම පාවාදීම නිසා ප්‍රජා යුද්ධයකට මුල පිරීමක් ඇති කළ අතර පසුව ඔවුන් ප්‍රසියාවේ ආධාරය ඇතිව සමූහාණ්ඩුවට හා පැරීසියට විරුද්ධව එය යොදවනු ලැබීය. යටත්වීමේ කොන්දේසි තුළම උගුල අටවා තිබිණි. ඒ කාලය වන විට රටේ තුනෙන් පංගුවකටත් වැඩි හරියක් සතුරා අතට පත්වී තිබිණි. අගනුවර ප්‍රාන්තවලින් කපා වෙන් කර දමා, පණිවුඩ සහ ගමනාගමන මාර්ග සියල්ලද කඩා බිඳ දමා තිබිණි. එවැනි තත්වයක් යටතේ ප්‍රංශයේ සැබෑ නියෝජිතයින් තෝරාපත් කිරීම, සෑහෙන තරම් කාලයක් සහ සූදානම් වීමක් නැතිව කළ හැකි දෙයක් නොවීය. මේ හේතුව නිසාම, යටත්වීමේ කොන්දේසිවල ජාතික මැති සබයට මන්ත්‍රීවරුන් තෝරාපත් කිරීම සඳහා සතියක කාලයක් දී තිබිණි. ප්‍රංශයේ බොහෝ පළාත්වලට මැතිවරණය පිළිබඳ ආරංචියක් ලැබුණේද එයට දවසකට කලින් පමණකි. වැඩිදුරටත්, යටත්වීමේ

* - පුරාණ රෝමයේ කෲර පාලකයෙකි; වහල් හිමියෙකි. - අනුවාදක

විශේෂ කොන්දේසියක් අනුව, ජාතික මැති සබය තෝරාගත යුත්තේ, එකම එක අරමුණක්, එනම්, යුද්ධය හා සාමය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය තීරණය කිරීමත්, අවශ්‍යතාවයක් ඇති වූවොත්, සාම ගිවිසුමක් ඇති කර ගැනීමත් සඳහාය. යුද විරාමයේ කොන්දේසි විසින් තවදුරටත් යුද්ධය කර ගෙන යාමට නොහැකි තත්වයන් බිස්මාක් විසින් ඇති කළ නිසා එම තත්වයට ඉතාම හොඳින් ගැලපුණේ, ප්‍රංශයේ ඉතාම නීච පුද්ගලයින් බව නොහැඟීමට ප්‍රංශ ජනතාවට නොහැකි විය. එහෙත් මෙම ප්‍රවේසම්කාරී පියවරයන්ගෙන් සෑහීමට පත් නොවී, යුද විරාමය පිළිබඳ රහස පැරිසියට දැන්වීමට පෙර, ලෙජිටිමිස්ට්වරුන්ගේ පක්ෂය[15] නැමැති මිය ගිය මළ සිරුරට පණ දෙනු වස් තියේර් රට පුරා මැතිවරණ සංචාරයක යෙදුණේය. මෙම පක්ෂය ඔර්ලියන්වරුන් සමග එකතුව එවකට පිළිගත නොහැකි තත්වයක පැවති බොනපාට්වාදීන් වෙනුවට පෙනී සිටිය යුතු විය. හේ ලෙජිටිමිස්ට්වරුන්ට බිය නොවීය. සමකාලීන ප්‍රංශයේ ආණ්ඩුවක් හැටියට ඔවුන් ගැන කල්පනා කිරීමට පවා නොහැකිය. මෙම හේතුව නිසාම ප්‍රති මල්ලවයකු හැටියට ඔවුනට කිසිදු තත්වයක් නොතිබිණි. එම පක්ෂයේ මුළු මහත් ක්‍රියා කලාපය තියේර්ගේ වචන (1833 ජනවාරි 5දා මැති සබයේදී) අනුව මෙසේ විය:

"විදේශීය ආක්‍රමණය, ප්‍රජා යුද්ධය සහ අරාජිකවාදය නැමැති ත්‍රිවිධ ස්ථම්භ මත ස්ථිර ලෙසම එය රඳා සිටියේය."

මේ හේතුව නිසා මෙම පක්ෂය අන් හැමටම වඩා ප්‍රතිවිප්ලවයේ අවියක් ලෙස පැවතිණි. පෙර පැවැති ඔවුන්ගේ වසර දහසක ආණ්ඩු කාලය පිළිබඳ දීර්ඝ බලාපොරොත්තුව ලෙජිටිමිස්ට්වරු බැරෑරුම් ලෙස විශ්වාස කළහ. එහෙත් ඇත්ත වශයෙන්ම විදේශීය ආක්‍රමණිකයා තම යකඩ සපත්තුවෙන් යළිත් ප්‍රංශය පාගන්නට විය. අධිරාජ්‍යය ඇද වැටුණු අතර බොනපාට් යළිත් සිරභාරයට හසු විය. ලෙජිටිමිස්ට්වරු නැවත පණ ලැබූහ. 1816 "chambre introuvable"[16] දක්වා යළිත් පහතට ඇද වැටුණේ ඉතිහාසයේ රෝදය ආපස්සට කරකැවීමෙන් බව ලෙහෙසියෙන් පෙනිණි. 1848-1851 වසරවලදී දක්වා සමූහාණ්ඩුවේ සියලු මැති සබයන්හිදී ලෙජිටිමිස්ට්වරුන් වෙනුවෙන් පෙනී සිටියේ, උගතුන් සහ පාර්ලිමේන්තු අරගලවල දක්ෂතාවයක් ඇති නායකයින්ය. දැන් ඉදිරිපස

ගෙන තිබෙන්නේ එම පක්ෂයේ සාමාන්‍ය සාමාජිකත්වය හෙවත් ප්‍රංශයේ පුර්සෝන්යාක්වරුන්ය.

මෙම "ග්‍රාමීය මැති සබය"[17] බොර්දෝහි රැස්වූ විගස, පාර්ලිමේන්තු විවාදයෙකින් තොරව, වහාම සාමයේ ප්‍රාථමික කොන්දේසි භාර ගත යුතු බවත්, සමූහාණ්ඩුවට සහ එහි බලකොටුව වන පැරීසියට විරුද්ධව යුද්ධයක් ආරම්භ කිරීමට ප්‍රසියාව ඉඩ දෙන එකම කොන්දේසිය එය බවත් තියේර් පාර්ලිමේන්තුවට දැන්වීය. ඇත්ත වශයෙන්ම කල්පනා කිරීමට තරම් කාලයක් ප්‍රතිවිප්ලවයට නොවීය. දෙවැනි අධිරාජ්‍යය රාජ්‍ය ණය දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි කළේය. විශාල නගර මත ණය-බදු බර තවත් පැටවීය. යුද්ධය විසින් ණය ගැති බව අති විශාල වශයෙන් වැඩි කළ අතර ජාතියේ සම්පත් අති භයානක ලෙස විනාශ කර දැමිණි. ප්‍රසියානු ෂයිලොක් මෙම මහා විනාශය සම්පූර්ණ කරනු පිණිස ප්‍රංශය තුළ ප්රුසියන් සෙබළුන් පන් ලක්ෂයක් රඳවා තැබීමටද, ප්‍රෑන්ක් කෝටි 500 ක් වන්දි වශයෙන් ලබා ගැනීමටද, වන්දි ගෙවීමේදී පමා වන කොටස් සඳහා 5%ක් පොලියක් ලබා ගැනීමටද පිළිණ පතක් අතැතිව සිටියේය. මේ සියල්ල ගෙවිය යුත්තේ කවුද? සමූහාණ්ඩුව ප්‍රචණ්ඩ ලෙස බලයෙන් පහ කරලීමෙන් පමණකි, නිපදවන ධන සම්පත් උදුරා ගන්නන් විසින් බිහි කරන ලද යුද්ධයක වියදම එම ධන සම්පත් නිපදවන්නන් මත පැටවීමට හැකි වන්නේ. මේ අනුව, මින් පෙර නොවූ විරූ මහා විනාශය විසින් ඉඩම් හිමියන්ගේ සහ ප්‍රාග්ධනයෙහි නියෝජිතයින් වන මේ දේශප්‍රේමීන්ට විදේශීය ආක්‍රමණිකයාගේ නෙත් ඉදිරියේ සහ උසස් අනුග්‍රහය යටතේ විදේශීය යුද්ධය ප්‍රජා යුද්ධයක් දක්වාත්, වහල් කැරැල්ලක් දක්වාත් සපුරාලීමට සිදු විය.

මේ මහා කුමන්ත්‍රණය ඉදිරියේ තුබුණේ එකම එක මහා බාධකයක් පමණකි - එය පැරිසියය. ජය ලැබීමේ ප්‍රථම කොන්දේසිය වූයේ, පැරීසිය නිරායුධ කිරීමය. මෙහි විපාක ඵලයක් වශයෙන් තියේර් අවි බිම හෙළා භාර දෙන ලෙස පැරිසියෙන් ඉල්ලා සිටියේය. පැරිසියේ ඉවසීම සිඳුවාලීම සඳහා හැම දෙයක්ම කර තිබිණි; උමතු ලෙස සමූහාණ්ඩු විරෝධී බෙරිහන්දීමෙන් "ග්‍රාමීය මැති සබය" කුපිත ගැන්වී තිබිණි; සමූහාණ්ඩුවේ පැවැත්මේ නීත්‍යානුකූලතාවය ගැන තියේර් උභයාර්ථයෙන් පවසා සිටියේය; පැරිසියේ හිස ගසා දමා එයට අගනුවර

වීමේ අයිතිය නැති කර දමන බවට තර්ජනය කරන ලදී; ඕර්ලියන්වාදීන් තානාපතීන් හැටියට නම් කරනු ලැබීය; පැරිසියේ වෙළඳ ව්‍යාපාරවලට හා කර්මාන්තවලට විනාශය ගෙන දෙන, නොගෙවන ලද වාණිජ බිල්පත් හා නිවාස කුලී පිළිබඳ නීති[18] දුෆෝර් පැනවීය; මුද්‍රිත ඕනෑම දෙයක හැම පිටපතකින්ම සත්තීම් දෙකක බද්දක් අය කිරීමේ නීතියක් පුයියේ-කෙර්තියේ පැනවීය; බ්ලන්කී සහ ප්ලුරාන්ස් මරණ දණ්ඩනයට නියම කරන ලදී; සමූහාණ්ඩුවාදී සියලු පුවත්පත් තහනම් කෙරිණි; ජාතික මැති සබය වර්සේල්ස් නගරයට ගෙන යන ලදී; පලිකාමී ප්‍රකාශයට පත් කළ, සැප්තැම්බර් 4දා ඉවත් කර දමන ලද පැරිසිය වටලනු ලැබීමේ තත්වය යළිත් වලංගු විය; විනුවා décembriseur[19] පැරිසියේ ආණ්ඩුකාරයා හැටියට පත් කරන ලදී. බොනපාට්වාදී වලෙන්තේන් පොලිස්පතියා, ජේසු ගැති ජනරාල් ඔරේල් දෙපලදීන් පැරිස් ජාතික මුර භට සේනාවල ප්‍රධාන නිලධාරියා හැටියටද පත් කරන ලදී.

දැන් අප තියේර් මහතාගෙන්ද, ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ සාමාජිකයින්ගෙන්ද, ඔහුගේ කළමනාකරුවන්ගෙන්ද එක ප්‍රශ්නයක් ඇසිය යුතුය. තියේර් තම මුදල් ඇමතිවර පුයියේ-කෙර්තියෙගේ මාර්ග යෙන් ප්‍රෑන්ක් කෝටි දෙසියයක ණයක් ලබා ගත් බව දැන ගන්නට තිබේ. මෙය ඇත්තක්ද, බොරුවක්ද

1) මෙම ව්‍යාපාරික කටයුත්ත ඉටු කර ගැනීමේදී තියේර්ට, ෂූල් පාව්ර්ට, එර්නෙස්ත් පිකාර්ට, පුයියේ-කෙර්තියේට සහ ජූල් සිමොන්ට "කොමිස්" හැටියට ප්‍රෑන්ක් කෝටි ගණනක් ලැබෙන ආකාරයට වැඩ සිදුවී නැතිද?

2) පැරිසිය "සාමකාමී කිරීමෙන්"[20] පසුව පමණක් මෙම මුදල ගෙවීමට බැඳී තිබේ යැයි කීම සත්‍යයක්ද?

කෙසේවතුදු, තියේර් සහ ෂූල් පාව්ර් බොර්දෝ මැති සබයේ බහුතරයේ නාමයෙන් ප්‍රසියානු යුද්ධ හමුදා වහාම පැරිසිය අල්ලා ගත යුතු යැයි අති මහත් නිර්ලජ්ජිත ලෙස ඉල්ලා සිටීම නිසා මේ කාර්යයේදී ඔවුනට ඉමහත් ලෙස ඉක්මන්වීමට සිදුවී ඇත. එහෙත් බිස්මාර්ක් ජර්මනියට ආපසු යද්දී, ප්‍රෑන්ක්පුර්ට් නගරයේ මවිතයෙන් උද්දාම වූ අවරසිකයිනට අවඥාවෙන් සහ ප්‍රසිද්ධ ලෙස දන්වා සිටි පරිදි ඔහුගේ තක්සේරුවට එය ඇතුළු නොවිණි.

ii

අවිගත් පැරිසිය ප්‍රතිවිප්ලවවාදී කුමන්ත්‍රණයට මග අසුරන ලද එකම ප්‍රබල බාධකය විය. මේ සඳහා පැරිසිය නිරායුද කළ යුතු විය. මේ ප්‍රශ්නය ගැන බෝර්දෝ මැති සබය පූර්ණ විවෘත ප්‍රකාශනයක් කළාය. "ග්‍රාමීය මැති සබයේ" නියෝජිතවරුන්ගේ කෝපාන්විත ගෙරවුම් හඬ එතරම් පැහැදිලි නොවී නම්, ත්‍රි පුද්ගල අධිකාරය වූ décembriseur විනුවාට, බොනපාට්වාදී පොලිස්පති වලන්තෙන්ට සහ ජේසුගැති ජනරාල් ඔරේල් දෙ පලදීන්ට තියේර් විසින් පැරිසිය භාර කිරීම කිසිදු සැකයක් නොතැබීය. පැරිසිය නිරායුද කිරීමේ සත්‍ය අරමුණ ගැන අමන ලෙස ප්‍රකාශ කරමින්, කුමන්ත්‍රණකරුවෝ ඉතා නින්දිත හා නිර්ලජ්ජිත බොරුවක් හේතුව හැටියට ඉදිරිපත් කරමින් පැරිසිය අවි බිම තබා යටත් විය යුතු යැයි ඉල්ලා සිටියහ. පැරිස් ජාතික මුර භට සේනාවේ කාලතුවක්කු අංශය රාජ්‍යයේ වස්තුවක් බව ප්‍රකාශ කළ තියේර් එබැවින් එය රාජ්‍යයට භාර දිය යුතු යැයි ඉල්ලා සිටියේය. එහෙත් සත්‍ය කරුණු මෙසේ විය: පැරිසිය මෙල්ල කිරීමේ පැහැදිලි අරමුණ ඇතිව පුද්ගලාරක්ෂක භට සේනාවලින් සෑහෙන කොටසක් තමා වෙත තබා ගනිමින් බිස්මාක්ගේ සිරකරුවෝ ඔහුට ප්‍රංශය භාර දුන් බැවින්, පැරිසියද සුපරික්ෂාකාරී ලෙස සිටියේය. ජාතික මුර භට සේනා ප්‍රතිසංවිධානය කරන ලදුව, බොනපාට්වාදී කොටස්වල නෂ්ටාවශේෂයන් හැරුණු විට, සියලු ජාතික මුර භටයින්ගේ සහභාගිත්වය ඇතිව, තෝරාගත් මධ්‍යම කාරක සභාවකට උත්තරීතර අණදීම භාර කරන ලදී. ප්‍රසියානුන් පැරිසියට ඇතුළු වීමට ආසන්න සමයේදී සතුරා අල්ලා ගනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වන ස්ථානවල හෝ ඊට යාබද ස්ථානවල capitulardsවරුන් ද්‍රෝහී ලෙස දමා ගිය කාලතුවක්කු සහ මිත්‍රාලියෙස් වර්ගයට අයත් තුවක්කු එක්කාසු කොට මොන්මාත්‍ර්, බෙල්විල් සහ ලා විලේත්වලට ගෙන යාම සඳහා මධ්‍යම කාරක සභාව නිසි පියවර ගත්තාය. මේ කාලතුවක්කු නිපදවන ලද්දේ, ජාතික මුර භට සෙබළුන් විනින් එකතු කළ මුදල් විලිනි. ජනවාරි 28දා යටත්වීමේ කොන්දේසි අනුව, මෙය ජාතික මුර භටයින්ගේ පෞද්ගලික

දේපොළ ලෙස නිල වශයෙන් පිළිගත් නිසා, රාජ්‍ය අවි තොගය වශයෙන් සතුරාට භාර දීමේ ලියවිලිවලට මේවා ඇතුළු නොවිණි. පැරිසියට විරුද්ධව යුද්ධයක් ආරම්භ කිරීමට තියේර්ට ඉතා සුළු හෝ හේතුවක් නොතිබුණෙන්, ජාතික මුර භට සේනාවල කාලතුවක්කු රාජ්‍යයට අයත් වස්තුවක්ය යන අමූලික බොරු චෝදනාව ඉදිරිපත් කිරීමට ඔහුට සිදු විය!

කාලතුවක්කු අල්ලා ගැනීම පැහැදිලි ලෙසම, පැරීසිය සම්පූර්ණයෙන් නිරායුද කිරීමේ ආරම්භයක් පමණකි. ඒ නිසාම සැප්තැම්බර් 4දා විප්ලවය නිරායුද කිරීමක්ද වන්නේය. එහෙත් එම විප්ලවය ප්‍රංශයේ නීත්‍යානුකූල තත්වය බවට පත්වී තිබිණි. යටත්වීමේ ලියවිලිවලින්, විප්ලවයේ ප්‍රතිඵලය, වූ සමූහාණ්ඩුව ජයග්‍රාහකයා පිළිගත්තේය. යටත්වීමෙන් අනතුරුව සියලු විදේශීය රාජ්‍යයෝ එය පිළිගත්හ. එහි නාමයෙන් ජාතික මැති සබය කැඳවනු ලැබීය. බොර්දෝවේ ජාතික මැති සබයේද, එහි විධායක සභාවේද එකම නීති සහගත පදනම වූයේ සැප්තැම්බර් 4දා පැරිස් කම්කරුවන්ගේ විප්ලවය පමණකි. සැප්තැම්බර් 4දා මේ විප්ලවය නිසා නොවේ නම්, ප්‍රසියානු අධිකාරය යටතේ නොව, ප්‍රංශ අධිකාරය යටතේ 1869දී සර්වජන ඡන්දය මගින් රැස් කළ, විප්ලවය විසින් ප්‍රචණ්ඩකාරී ලෙස පන්නා දැමූ ව්‍යවස්ථාදායක මණ්ඩලයට ඉඩදී, ජාතික මැති සබයට පසු බැසීමට සිදු වනු ඇත. කයියෙන්වලට යාමේ[105] අවශ්‍යතාවයෙන් තමන් මුදවාලන, ලුයි බොනපාට්ගේ අත්සන සහිත ආරක්ෂක බල පත්‍ර ලබා ගැනීම සඳහා තියේර් සහ ඔහුගේ කල්ලියට යටත්වීමට සිදු වනු ඇත. ප්‍රසියාව සමග සාමය ඇති කර ගැනීමේ අධිකාරී බලය සහිත ජාතික මැති සබය විප්ලවයේ එක් සිද්ධියක් පමණකි. එහෙත් ඇත්ත වශයෙන්ම නියම ආශ්වාදකයා වූයේ අවිගත් පැරිසියය, එම විප්ලවය සපුරා ලූ, මාස පහක දුර්භික්ෂය සහ එහි සියලු භයානක විපාක විඳ දරා ගත්, ත්‍රෝෂ්යුගේ සැලැස්ම නොතකා, තම දීර්ඝකාලීන ප්‍රතිරෝධනය මගින් ප්‍රදේශවල ආරක්ෂක යුද්ධයක් කර ගෙන යාමට ඉඩකඩ සලසා දුන් එම පැරිසියමය. අද බොර්දෝහි වහල් හිමියන්ගේ අපහාසාත්මක අණ අනුව, අවි භාරදී යටත් විය යුතු යැයිද සැප්තැම්බර් මස 4දා තමන් විසින් සපුරා ලූ විප්ලවය අනිකක් නොව, පාලන බලය ලුයි බොනපාට් අතින් උදුරා ගෙන සිහසුනට හිමිකම් කියන තව එකකු අත තැබීමත් බව පිළිගත

යුතුය. නැතිනම්, දෙවැනි අධිරාජ්‍යය බිහි කරමින්, තම අනුග්‍රහය යටතේ එය පූර්ණ දිරාපත් වීමක් දක්වා මුහුකුරා වැඩීමට සලසා ලූ දේශපාලනික හා සමාජයික තත්වයන් විප්ලවීය ලෙස විනාශ කර දැමීමෙන් ප්‍රංශය ආරක්ෂා කර ගත හැකි, එම කාර්යය සඳහා ආත්ම පරිත්‍යාගයෙන් සටන් කිරීමය. මාස පහක දුරභික්ෂය විසින් ඉමහත් දුක් පීඩාවකට භාජනය කර තිබුණු පැරිසිය විනාඩියක් හෝ අස්ථිර බවක් නොපෑවේය. පැරිසියට ඇගේම බලකොටුවල සිට ප්‍රසියානු කාලතුවක්කු තර්ජනය කළද, ප්‍රංශ කුමන්ත්‍රණකරුවන්ට විරුද්ධ අරගලයේ මුළු මහත් අවදානමට මුහුණ පෑමට පැරිසිය පූර්ණ වීරෝදාර අධිෂ්ඨානයක් ප්‍රකාශ කළේය. එහෙත් තමාව ඇද දැමීමට යන ප්‍රජා යුද්ධය කෙරෙහි පැරිසියේ පිළිකුල විසින් මැති සබයේ ප්‍රකෝපකාරී ක්‍රියා නොතකා, විධායක පාලකයින් විසින් බලය පැහැර ගැනීම නොතකා, නගරය තුළත්, ඉන් අවට පෙදෙස්වලත් තර්ජනාත්මක ලෙස යුද්ධ සේනා සංකේන්ද්‍ර ගත කිරීම නොතකා මධ්‍යම කාරක සභාව හුදු ආරක්ෂක ස්ථාවරයක් දිගින් දිගටම දරන්නට විය.

මෙන්න මෙවැනි තත්වයක් යටතේ තියේර් ප්‍රජා යුද්ධය ආරම්භ කළේයඃ විනුවාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් පොලිස්කාරයින් විශාල සංඛ්‍යාවකින් යුත් සේනාවක්ද, රේඛීය රෙජිමේන්තු කීපයක්ද මංකොල්ලකාරී රාත්‍රී ප්‍රහාරයක් සඳහා ඔහු මොන්මාත්ර්වලට යැව්වේ ජාතික මුර භට සේනාවලට අයත් කාලතුවක්කු ක්ෂණික ලෙස අල්ලා ගැනීම පිණිසය. ජාතික මුර භට සේනාවල ප්‍රතිරෝධතයට සහ යුද සෙබළුන් හා ජනතාව අතර සහෝදරාත්මක බඳා වැළඳගැනීමට ස්තුතිවන්නට මෙම ප්‍රයත්නය අසාර්ථක වූ බව හැම දෙනම දනිති. ඔරෙල් දෙ පලදීන් ජයග්‍රහණය ගැන ප්‍රකාශ කරන පත්‍රිකා කලින්ම මුද්‍රණය කළේය. coup d'état j* සම්පූර්ණ කරනු වස් තමා ගන්නා පියවරයන් ගැන විස්තරයක් තියේර් සූදානම් කළේය. එහෙත් මේවා වෙනුවට තියේර් ආයාචනයක් ආදේශ කරමින්, ජාතික මුර භට සේනාවලට ඔවුන්ගේම ආයුධ ප්‍රදානය කිරීමේ උදාර තීරණය ගැන දන්වමින්, කැරලිකරුවන්ට විරුද්ධව සටන් කිරීම සඳහා ආණ්ඩුව වටා ජාතික මුර භට සේනා නිසැක ලෙසම එක්රැස්වෙතියි හේ ප්‍රකාශ කළේය. ජාතික මුර භටයින් තුන් ලක්ෂයකින් තුන් සියයක් පමණක්,

* - රාජ්‍ය කුමන්ත්‍රණය හෙවත් කූ දෙතාව. - සංස්කාරක

තමන්ටම විරුද්ධව කුඩා තියේර්ගේ ආයාචනයට එකඟවී ඔහු වටා එක් රැස්වීමට තීරණය කළහ. තේජාන්විත කම්කරු විප්ලවය මාර්තු 18දා පැරිසියේ අඛණ්ඩ පාලනය අල්ලා ගත්තේය. එහි තාවකාලික ආණ්ඩුව වූයේ මධ්‍යම කාරක සභාවය. එහි මෑතක හටගත් මවිතය දනවන සුළු රාජ්‍යමය හා යුද්ධමය ක්‍රියාවන් තුළ යම්කිසි යථාර්ථයක් තිබේද, නැතිනම් එය බොහෝ කලෙකට පෙර සිදුවූ අතීතයෙක සිහිනයක්ද යනුවෙන් යුරෝපය විනාඩියකට හෝ සැක කරන සැටියක් පෙනෙන්ට තිබිණි.

මාර්තු 18දා සිට වර්සේල්ස් යුද්ධ සේනා පැරිසියට කඩා පතිත දිනය වන තෙක්, නිර්ධන පංතියක විප්ලවය, විප්ලව සහ විශේෂයෙන් "වඩාත් ඉහළ පංතීන්ගේ" ප්‍රතිවිප්ලවය විසින් මවා පාන හිංසාකාරී ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියාවලින් කොතෙක් නිදහස් වී තිබුණේදයත්, ලෙකොන්ත් සහ කලෙමෙන්ත් තොමා නැමති ජනරාල්වරුන් දෙදෙනා මරා දැමීම සහ වන්දෝම් චතුරශ්‍රයේ හැප්පීම හැරෙන්නට, සතුරන්ට සිය කෝපය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා වෙනත් දේ ඉදිරිපත් කිරීමට කිසිදු හැකියාවක් නොතිබිණි.

මොන්මාත්ර් පෙදෙසට විරුද්ධව රාත්‍රි ප්‍රයාණයෙක යෙදුණු එක් බොනපාට්වාදී නිලධාරියකු වන ජනරාල් ලෙකොන්ත්, පිගාල් චතුරශ්‍රයේ රැස්ව සිටි අවි රහිත සමූහයකට වෙඩි තබන ලෙස හතර වරක්ම 81 වැනි රේඛිය රෙජිමේන්තුවට අණ කළ නමුදු, එම රෙජිමේන්තුවේ සෙබළුන් අණ පිළිපැදීම ප්‍රතික්ෂේප කළ විට, ජනරාල් තැන ඔවුනට නොසරුප් බසින් බැණවදින්නට විය. ස්ත්‍රීනට හා ළමයිනට විරුද්ධව තුවක්කු එල්ල කරනවා වෙනුවට, සෙබළු සිය ජනරාල්ව මරා දැමූහ. සෙබළු කම්කරුවන්ගේ පැත්තට මාරු වන විට, කම්කරු පංතියේ සතුරන්ගේ පාසලේදී සෙබළුන් ලබා ගත් මුල් බැස ඇති පුරුදු එම මොහොතේදීම සටහන් නොතබා අතුරුදහන් නොවේ. ක්ලෙමාන් තොමා මැරුම් කෑවේද මේ සෙබළුන් අතිනි.

ක්ලෙමාන් තොමා "ජනරාල්" තැන තම වෘත්තීය නිසා අසතුටට පත් හිටපු සුළු නිලධාරියෙකි. ලුයී පිලිප්ගේ රාජ්‍ය කාලයේ අවසාන අවුරුදුවලදී හේ සමූහාණ්ඩුවාදී පුවත්පතක් වන "National"[22] හි කර්තෘ මණ්ඩලයට බැඳුණේය. එහිදී ඔහුට දෙයාකාර ක්‍රියා කොටසක් ඉටු කිරීමට සිදුවිය. එකක් කර්තෘවරයා වෙනුවට වගකිව යුතු පුද්ගලයා (gérant

responsable) හැටියටද අනික කලහ රිසි එම පුවත්පතේ පොරකෑමේ මැරවරයා හැටියටය. පෙබරවාරි විප්ලවයෙන් ඉක්බිතිව, "National" පුවත්පතේ මිනිසුන් බලයට පැමිණි විට, හිටපු සුළු නිලධාරියාට එක වරම ජනරාල් ධූරයක් පිරිනැමීය. මෙය සිදු වූයේ ජූනි මස ඝාතනයට ආසන්න සමයේදීය. ෂූල් පාව්ර් මෙන්ම මෙම අති බිහිසුණු ඝාතනයේ ප්‍රකෝපකාරියකු වූ මොහු එහි අතිශයින්ම දුෂ්ට අලුගෝසුවාගේ ක්‍රියා කලාපය රඟපෑවේය. ඉන් ඉක්බිතිව, ඔහු සහ ඔහුගේ ජනරාල් ධූරය මිනිස් දර්ශන පථයෙන් බොහෝ කලකට ඈත් විය. 1870 නොවැම්බර් 1දාට පෙර එය යළිත් දිස් නොවීය. නගර මන්දිරයේදී බලය අල්ලා ගත් ආරක්ෂක ආණ්ඩුව, බ්ලන්කී, ප්ලුරාන්ස් සහ අනිකුත් කම්කරු පංතියේ නියෝජිතයින්ට, පැරිසිය විසින් නිදහස් ලෙස තෝරාපත් කර ගන්නා කොමියුනයකට[23] තමන් උදුරා ගත් රාජ්‍ය බලය භාර දෙන බව දන්වන ගාම්භීර ප්‍රකාශනයක් කළේය. එහෙත් දුන් පොරොන්දුව ඉටු කරනු වෙනුවට, බොනපාට්ගේ කෝසිකන් හමුදා[24] අල්ලා ගෙන සිටි තැන ගැනීම පිණිස ත්‍රෝෂ්යුගේ බ්‍රෙතොන් හමුදා පැරිසියට විරුද්ධව උසි ගැන්වූහ. එවැනි විශ්වාසය කඩ කිරීමක් මගින් තම නාමයට කැළල් ලබා ගැනීමට අකමැති වූ ජනරාල් තමිසියේ පමණක් ජාතික මුරභට සේනාවල අණ දෙන ප්‍රධාන නිලධාරී ධූරය ප්‍රතික්ෂේප කළේය. ඔහු වෙනුවට පත්වූ ක්ලෙමාන් තොමා යළිත් ජනරාල් ධූරයට පත් විය. ඔහු අණ දෙන ධූරයට පත්වූදා සිට සටන් කළේ ප්‍රසියානු හමුදාවලට විරුද්ධව නොව, පැරිසියේ ජාතික මුර භට සේනාවලට විරුද්ධවය. සර්ව සම්පූර්ණ පුණරායුධයක් සඳහා ඔහු එකහෙළාම විරුද්ධ විය. ධනවාදී බැටෑලියන් සේනාංක කම්කරු සේනාංකවලට විරුද්ධව උසි ගැන්වීය. ත්‍රෝෂ්යුගේ "සැලැස්ම"ට විරුද්ධ යුද්ධ නිලධාරීන් සේවයෙන් පහ කළේය. නිර්ධන පංතික සේනාංක බියගුලු බවට චෝදනා කරමින් ඔවුනට නින්දා කළේය. එහෙත් ඉතාම නපුරු සතුරන් පවා මවිතයට පත්වී සිටින්නේ මේ නිර්ධන පංතික බැටෑලියන් සේනාංකවල වීරත්වය නිසාය. 1848 ජූනි මස ඝාතනයේදී පැරිස් නිර්ධන පංතිය කෙරෙහි සිය පෞද්ගලික වෛරය ඉතා දුෂ්ට ලෙස පෙන්වූ ක්ලෙමාන් තොමා යළිත් වරක් එම දුෂ්ටත්වය විදහා පෙන්වීමට ඉඩ ලැබීම ගැන මහත් සේ උඩඟු විය. "

පැරිස් canaille* හරය සදහටම නැති කර දැමීමේ" ස්වකීය සැලැස්ම යුද්ධ කටයුතු භාර ඇමතිවර ලෙප්ලෝට මාර්තු 18දාට දවස් කීපයකට පෙර ඔහු ඉදිරිපත් කළේය. විනුවාගේ පරාජයෙන් අනතුරුව ආධුනික චර පුරුෂයකුගේ වේශයෙන් වේදිකාවට නැගීමේ සතුට තමාටම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට ඔහු අපොහොසත් වූයේය. වේල්ස්හි කුමරිය ලන්ඩනයට ඇතුළු වීමේදී තෙරපීම නිසා මිය ගිය තොමාගේ සහ ලෙකොන්ත්ගේ මරණවලට මධ්‍යම කාරක සභාව සහ පැරීසියේ කම්කරුවෝ වගකිව යුත්තාහ.

වන්දෝම් චතුරශ්‍රයේදී නිරායුධ පුරවැසියන් සංහාරය කිරීම අරභයා වූ පුරාවෘත්තය පතුරුවා හැරීමට විශේෂයෙන් යුරෝපයේ දීන පුවත්පත් කලාවේදී සේවකයින්ට භාර දෙමින්, තියේර් සහ "ග්‍රාමීය මැති සබය" ඉතා දැඩි ලෙස නිහඬව සිටියේ නිකමට නොවේ. මාර්තු 18දා ජයග්‍රහණය පිළිබඳ පුවත ඇසූ පැරිසියේ ප්‍රතිගාමී "නීති ගරුක මිනිස්සු" බියෙන් තිගැස්සුණහ. ඔවුනට එය තේරුමක් ගෙන දුන්නේ අවසානයේ පැමිණෙන මහජන පිළිගැනීමක සංඥාවක් ලෙසිනි. 1848 ජූනි මස කැරැල්ලේ සිට 1871 ජනවාරි 22දා[25] දක්වා වූ කාලයේදී වධදී මරා දමන මිනිසුන්ගේ අවතාර ඔවුන් ඉදිරියේ පෙනෙන්නට වූවාක් මෙනි. භීතිය මුසු සන්ත්‍රාසයෙන් ඔවුහු ඇළලී ගියහ. කළ යුතු පරිදි පොලිස්කාරයින් නිරායුධ කොට, බන්ධනාගාරගත කරනවා වෙනුවට, ඔවුනට යහතින් වර්සේල්ස් නගරයට ළඟා විය හැකි පරිදි පැරිසියේ නගර ද්වාර පවා විවෘත කරන ලදී. "නීති ගරුක මිනිසුනට" නිවිහැනේ වාසය කිරීමට ඉඩ දුන්නා පමණක් නොව, ඔවුනට ඒකරාශී වීමට ඉඩ සලසා දී, පැරිස් නගරයේ හදවත තුළම බලසම්පන්න ස්ථාන බොහොමයක් බාධා රහිතව අල්ලා ගැනීමට ඉඩ දෙන ලදී. මධ්‍යම කාරක සභාවේ මේ සානුකම්පිකත්වයද, අවිගත් කම්කරුවන්ගේ මේ උදාරතර ස්ථාවරයද පිළිවෙත පක්ෂයේ ප්‍රතිපත්ති සමග කෙතරම් නොගැළපුණේද යත්, කම්කරුවන් නම් විඥානක බෙලහීනත්වය පිළිගැනීමක් ලෙස එම පක්ෂය දුටුවේය. විනුවාට තම කාලතුවක්කු සහ මිත්‍රලේස් අවිවලින් ලබා ගැනීමට නොහැකි වූ දෙයක් ලබා ගැනීම සඳහා තේරුම් විරහිත සැලැස්මක් - අවි රහිත පෙළපාලියක් මගින් ලබා ගැනීමට

---

* -තක්කඩියන්. -සංස්කාරක

පිළිවෙත පක්ෂය අදහස් කළේ මේ හේතුව නිසාය. "සුබෝපභෝගී මහත්වරුන්ගේ" සෝෂාකාරී කල්ලියක් මාර්තු 22දා පැරිසියේ ධන කුවේරයින් වාසය කළ පෙදෙසින් පිටත් විය. එම කල්ලිය තුළ සෑම වර්ගයකටම අයත් petitis crevés*ද වූහ. එම පෙළපාලියේ පෙරමුණ ගෙන සිටියේ අධිරාජ්‍ය කුප්‍රසිද්ධ පුද්ගලයින් වන හෙක්කෙරෙන්, ක්යොත්ලොගොන්, අන්රි දෙ පෙන් ආදීන්ය. සාමකාමී උද්යෝග පාඨවලට බියගුලු ලෙස මුවාවූ මොවුහු පල්හොරුනට රහසේ අවි සැපයූහ. මේ අධමයෝ මුර සේවයේ යෙදී සිටි හුදකලා සෙබළුන්ට, ඔවුනට හමුවූ ජාතික මුර භට හමුදාවේ සේවා මුර පොළවලටත් පරිභව කරමින්, ඔවුන් නිරායුධ කළහ. ඔවුහු දෙලාපේ වීදිය ඔස්සේ ගමන් කරමින්, "මධ්‍යම කාරක සභාව විනාශ කරනු! මිනීමරුවන් භංග කරනු! ජාතික මැති සබය දිනේවා!" යි කෑ ගැසූහ. ඔවුහු වන්දෝම් චතුරශ්‍රයේ පිහිටි ජාතික මුර භට සේවාවල ප්‍රධාන කාර්යාලය සහ මුර සේවා පොළවල් හිටිහැටියේ අල්ලා ගැනීමටත් වෙර වෑයම් දැරූහ. ඔවුන් රිවෝල්වර්වලින් වෙඩි තබන විට ඔවුනට sommations (කැරලි කෝළාහල පිළිබඳ ඉංග්‍රීසි පනතට සමාන ප්‍රංශ පනතකි)[26] රීති කියවන ලදි. මෙලෙස පනතෙහි අඩංගු රීති කියැවීමෙන් ඵලක් නැතිවූ විටැ ජාතික මුර සේනාවල ප්‍රධානියා වන බෙර්ෂෙරේ ජනරාල් තැන ඔවුනට වෙඩි තැබීමට අණ කෙළේය. මෙම "ගරු කටයුතු සමාජයේ" පෙනී සිටීමෙන් පමණක් නාවින්හි ජොෂුවාගේ හොරණෑ නිසා ජෙරිකෝහි ප්‍රාකාරවලට සිදු වූ දේ පැරිස් විප්ලවයටද සිදු වනු ඇතැයි සිතූ මේ පුහු මිනිස්සු එක කාලතුවක්කු වෙඩිමුරයකින් හිස් ලූලූ අත දුවන්නට වූහ. මේ මහත්වරුන් ප්‍රාණ භයින් දුවන්නට වූ අතර ජාතික මුර භට සේනාවලට අයත් සෙබළු දෙදෙනෙක් ඔවුන් අතින් මැරුම් කෑහ, නව දෙනෙක් බරපතළ තුවාල ලැබූහ. (ඔවුනතරින් එක්කෙනෙක් මධ්‍යම කාරක සභාවේ සාමාජිකයකු වන මාල්ෂුර්නාල්ය) මෙම වික්‍රමය විදහා පෙන්වූ ස්ථානයේ රිවෝල්වර්, කඩු-කිනිසි, යකඩ පොලු, මුගුරු ආදිය, ඔවුන්ගේ "සාමකාමී" පෙළපාලියේ නිරායුධ ස්වරූපය ඔප්පු කරන ද්‍රව්‍යමය සාක්ෂි විය. 1849 ජූනි 13දා ජාතික මුර භට සේනාවලට අයත් වූවන් සැබැවින්ම සාමකාමී පෙළපාලියක් පවත්වමින්, ප්‍රංශ හමුදා විසින් රෝමයට මංකොල්ලකාරී ලෙස පහර

* - ජෙත්තුකාරයෝ - සංස්කාරක

දෙමින් කළ ආක්‍රමණයට විරුද්ධත්වය ප්‍රකාශ කළ විට, මෙම ආරක්ෂා විරහිත මිනිසුනට වෙඩි තැබීමටත්, කඩුවලින් කපා හෙළීමටත්, අශ්වයින් ලවා පාගා දැමීමටත්, හැම පැත්තෙන්ම යුද්ධ හමුදා මෙහෙයවූ පිළිවෙත පක්ෂයේ ෂන්ගර්නියේ ජනරාල් සමාජයේ ගැළවුම්කරුවා ලෙස නම් කරමින් ඔහුට ජාතික මැති සබයද, විශේෂයෙන්ම තියේර්ද ප්‍රීති ඝෝෂා පැවැත්වූහ. ඉන් අනතුරුව පැරිසියේ වටලනු ලැබූ තත්වයක් ප්‍රකාශ කැරිණි. ද්‍යූපෝර් නව මර්දන නීති මාලාවක් මැති සබය මගින් සම්මත කරවා ගත්තේය. අලුතින් සිරභාරයට ගැනීමද, අලුතින් පිටුවහල් කිරීම් සහ අලුත් ත්‍රස්තවාදී රජයක්ද ආරම්භ විය. එහෙත් මෙවැනි තත්වයන්හිදී "පහළ පංති" වෙනත් ආකාරයකට ක්‍රියා කරති. 1871 මධ්‍යම කාරක සභාව "සාමකාමී පෙළපාලියේ" වීරයින් නිකම් අමතක කර දැමීය. මේ හේතුව නිසා ඔවුනට දවස් දෙකකට පසුව, අද්මිරාල් සෙස්සේගේ මග පෙන්වීම යටතේ <u>අවිගත්</u> පෙළපාලියක් පැවැත්වීමට හැකි විය. ඔවුනට වර්සේල්ස් නගරය දක්වා බියෙන් පළා යාමට සිදු විය. මොන්මාත්ර්වලට විරුද්ධව ගෙන ගිය චෞර ප්‍රයාණයෙන් තියේර් විසින් ආරම්භ කළ ප්‍රජා යුද්ධය දිගටම ගෙන යාමට ඉතා මුරණ්ඩු ලෙස අකමැත්තක් දැක්වූ මධ්‍යම කාරක සභාව මේ මොහොතේදී බරපතළ වරදක් කළේය: වහාම වර්සේල් නගරයට පහර දිය යුතු වූයේ, - එවකට වර්සේල්ස් නගරයට ආරක්ෂක මාධ්‍යයන් නොතිබිණි - තියේර් - ගේ "ග්‍රාමීය මැති සබයේදීම," ඔහුගේ කුමන්ත්‍රණ සදහටම විනාශ කිරීම සඳහාය. එහෙත් ඒ වෙනුවට, පිළිවෙත පක්ෂයට මාර්තු 26දා කොමියුනයේ මැතිවරණයට සහභාගි වීමට ඉඩ දුන්නේය. එදින "පිළිවෙත පක්ෂයේ මිනිස්සු" අධික උදාර ගතියක් පෙන්වූ තම ජයග්‍රාහි ප්‍රතිමල්ලවයන් සමග පැරිස් නගර සභාවල සැනැහුම් වචන හුවමාරු කර ගනිමින්, උචිත කාලය පැමිණි විට, ඔවුන් ලේ සාගරයෙක ගිල්වා විනාශ කර දමනු වස් ගාම්භීර ලෙස රහසේ දිවුරුම් දුන්හ.

අපි දැන් පදක්කමේ අනිත් පැත්ත බලමු. අප්‍රේල් මස මුලදී තියේර් පැරිසියට විරුද්ධව දෙවැනි ප්‍රහාරයක් ආරම්භ කළේය. වර්සේල්ස් නගරයට ගෙනෙන ලද සිරකරුවන්ගේ පළමුවැනි කාණ්ඩායම කෝපය උසිගන්වන අන්දමේ අති කෲර වධවලට භාජනය කරන ලදී. එවිට එර්නෙස්ත් පිකාර් තම කලිසම් සාක්කුවල දෑත් ඔබා ගෙන සිරකරුවන්ට අවඥා කරමින්, පරිභව කරමින් ඔබ-මොබ ඇවිද්ද අතර ගරු කටයුතු

ආර්යාවන් (?) තියේර් නෝනා සහ පාව්ර් නෝනා වර්සෙල්ස් මැරවරයන් කළ දාමරිකකම් බලමින් සඳළු තලයේ අත් පොළසන් දුන්හ. යුද්ධ පෙරමුණේදී සිර භාරයට ගත් සෙබළුන් කිසිදු අනුකම්පාවකින් තොරව වෙඩි තබා මරා දැමූහ. අපේ නිර්භය මිතුරා වන යකඩ වාත්තු ශිල්පී, දුවාල් සෙනවියාද නඩු විභාගයකින් තොරව මරා දමනු ලැබීය. දෙවැනි අධිරාජ්‍යයේ කාම සුබල්ලිකානු උත්සවවලදී සිය නිරුවත් දේහය ප්‍රදර්ශනය කිරීම නිසා කුප්‍රසිද්ධියට පත්ව සිටි ගැහැනියගෙන් නඩත්තු වන පුරුෂයා වූ ගලිප්පේ තම භටයින් විසින් හදිසි ප්‍රහාරයකදී අල්ලා ගත් කපිතන් හ ලුතිනන් කෙනෙකු සහිත ජාතික මුර භටයින්ගේ සේනාංකයකට වෙඩි තබා මරා දැමීමට අණ දුන්නේ යැයි කියමින් වහසි බස් දොඩවන්නට විය. කොමියුනාර්වරුන් අතරින් සිරභාරයට ගන්නා ලද සෑම පෙරමුණු සෙබළකුවම මරා දැමිය යුතු යැයි නියෝගයකට අත්සන් කොට පැරිසියෙන් පළා ගිය විනුවාට තියේර් ගෞරවනීය සෙබළාගේ කුරුස පදක්කම පිරිනැමීය. 1870 ඔක්තෝබර් 31දා ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ[27] පුද්ගලයින් බේරා ගත් වීර සෙන්පතියකුගේ උදාර ගතියෙකින් යුත් ප්ලුරාන්ස්ට තූ තූ කොට ඉරා මරා දමමින් මස්කඩකාරයකු සේ ක්‍රියා කළ පොලිස්කාරයකු වන දෙමරේට පදක්කමක් පිරිනමන ලදී. මේ මිනිස් ඝාතනය ගැන තියේර් ජාතික මැති සබයේ රැස්වීම් වාරයෙකදී, "උනන්දුවකින් යුතුව විස්තර" කෙළේය. තමෙර්ලාන්ගේ කොටස රඟ පෑමට අවසර ලත් පාර්ලිමේන්තුවාදී මාපට ඇඟිල්ලකුගේ පිම්බුණු බොරු අහංකාරකමින් හෙබි තියේර් ඔහුගේ අඟුටුමිටි ආනුභාවයට විරුද්ධව කැරලි ගැසූවන්ට යුද්ධ කරන දෙපක්ෂයට අයිති සියලු අයිතිවාසිකම්ද, තුවාලකරුවන්ට ප්‍රථමාධාර දෙන ස්ථානවල තිබිය යුතු මධ්‍යස්ථභාවයද ප්‍රතික්ෂේප කළේය. වඳුරකුට උගේ කොටි සහජාසය සපුරා ගැනීම සඳහා තාවකාලිකව පාලනය බලය දුන් කලෙක මෙන් මේ වඳුරාද එයට වඩා නීච වැඩක් නොකළේය. මේ වඳුරු කොටියාගේ චිත්‍රයක් එවකටත් වොල්ටයර් විසින් ඇඳ තිබිණි.

"වර්සේල්ස්හි පල් හොරුන් වන මිනී කන්නන්ගෙන් පැරිසිය ආරක්ෂා කිරීමද, ඇසට ඇසකුත්, දතට දතකුත් ගැනීමද",[28] තම යුතුකම බව ප්‍රකාශ කරමින් පෑගීම පටන් ගන්නා ලෙස අප්‍රේල් 7දා කොමියුනය විසින් පණවන ලද නියෝගයෙන් අනතුරුවද, යුද්ධ සිරකරුවන්ට

ම්ලේච්ඡ ලෙස සැලකීම තියේර් නොනැවැත්වීය. හේ සිය ප්‍රවෘත්ති බුලටිනය මගින් ඔවුනට නින්දා කෙළේයඃ "අවංක මිනිසුන්ගේ සංවේග දායී බැල්මට, මෙයට වඩා වංක ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක, වංක නියෝජිතයින් කිසි දිනෙක හසුවී නැත." තියේර් සහ ඇමතිවරුන්ගේ වෙස් ගෙන සිටින ඔහුගේ කල්ලියේ එවුන්ගේ වංක බැල්ම ගැනය ඔහු කියන්නේ. ඒ කෙසේ වුවද යුද්ධ සිරකරුවන්ට වෙඩි තබා මරා දැමීම තාවකාලිකව නවත්වන ලදී. කෙසේ වතුදු පිළිගැනීම පිළිබඳ කොමියුනයේ ආඥා පනත් ව්‍යාජ තර්ජනයක් බවත්, පැරිසියේ ජාතික මුර භට සේවාවේ සිට අල්ලාගත් පොලිස් ඔත්තුකරුවන්ටද ගිනි බෝම්බ අතැතිව අල්ලා ගත් පොලිස් කරුවන්ටද මරණ දඬුවම් නොදෙන බවත් දැන ගත් විගසම තියේර් සහ ඔහුගේ දෙසැම්බර් රාජ්‍ය පෙරළියේ වීර ජනරාල්වරු යුද්ධ සිරකරුවන් තොග පිටින් මරා දැමීම ආරම්භ කළා පමණක් නොව, අවසානය දක්වා නොකඩවාම එය කළහ. ජාතික මුර භට සේවාවේ භටයින් සැඟවී සිටි ගෙවල් වට කළ පොලිස් කාරයෝ, එම ගෙවල්වලට පෙට්රෝලියම් දමා (පළමුවැනි වරට මෙම යුද්ධයේදී මෙය පාවිච්චි කැරිණි) ගිනි තැබූ අතර පිළිස්සුණු සිරුරු ටර්න් නිවාස පන්තියේ පුවත්පත්වල සුව සේවා සේවකයින් විසින් ඉවත් කරන ලදී. අප්‍රේල් 25දා බෙල්-එපීන්හිදී අසුරු සෙබළුනට යටත් වුණු ජාතික මුර සේවා භටයින් සතර දෙනෙකු එකා බැගින් ගෙන මරා දමන ලද්දේ එම සේනාංකයේ කපිතන් තැන විසිනි. හේ ගලිප්පේගේ නියම ඇට්ටිඹියකු විය. මෙසේ වෙඩි තබා මරූ මුවට පත් කළ එකෙකියි සිතා මළ මිනී ගොඩෙහි අත හැර දැමූ සෙප්පර් නැමති මුර භටයා පැරිසියේ පෙරමුණු මුරස්ථාන දක්වා බඩ ගා ගොස් කොමියුනයේ එක් කොමිසන් සභාවක් ඉදිරියෙහි මේ ගැන සාක්ෂි ඉදිරිපත් කළේය. මේ කොමිසමේ වාර්තාව අරභයා තොලෙන් යුද්ධ ඇමතිවර ලෙප්ලෝගෙන් ප්‍රශ්න කළ විට, "ග්‍රාමීය මැති සබයේ" නියෝජිතවරු ලෙප්ලෝට පිළිතුරු දීමට ඉඩ නොතබමින්, කෑ ගසන්නට වූහ. ඔවුන්ගේ "තේජාන්විත" යුද්ධ හමුදාවේ වීර ක්‍රියා ගැන කතා කිරීමෙන් එයට අපහාසයක් සිදු වන බැවිනි. මුලෙන්-සකේහිදී නිදිබරව සිටි කොමියුනාර්වරුන්ට බයිනේත්තුවලින් ඇන පහර දීමත්, ක්ලමාර්හි විශාල තොග පිටින් ජනතාව වෙඩි තබා මරා දැමීමත් ගැන ටියේර් නිකුත් කළ බුලටින්වල නොසැලකිලිමත් ආකාරය නිසා විශේෂ හැඟීමකින් තොරවූ පුවත්පතක් වන ලන්ඩන් "Times" පවා

කුපිත විය. සියලු කෲරකම් මෙහිදී විස්තර කිරීම තේරුම් රහිත දෙයකි- එය ආරම්භයක් පමණකි-පැරිසියට වෙඩි වැස්සවූ, විදේශීය ආක්‍රමණයෙක ආරක්ෂාව යටතේ වහල් හිමියන්ගේ කැරැල්ලක් ඇති කළවුන්ය, ඒ. මේ සියලු බිහිසුණු ක්‍රියා මධ්‍යයේ, තියේර් තම අඟුටු මිට්ටුරහිස මත පටවා ඇති භයානක වගකීම ගැන පාර්ලිමේන්තු වාග්පාඨ අමතක කරලමින්, I'Asseblée siége paisiblement (මැති සබය සාමකාමීව රැස් වේ) යැයි තම බුලටින්වලින් ප්‍රකාශ කළේය. ලෙකොන්ත්ගේ සහ ක්ලෙමාන් තොමාගේ සෙවණැලි විසින් වුවද තම ආහාර රුචියට සහ දිරවීමට කිසිදු බාධාවක් නැති බව ඔප්පු කරමින්, ඔහු වරෙක දෙසැම්බර් කැරැල්ලේ වීරයින් වන ජනරාල්වරුන් සමගද, තවත් වරෙක ජර්මනියේ කුමාරවරුන් සමගද අවසානයක් නැති උත්සවකාරී භෝජන සංග්‍රහයන් පැවැත්වීය.

iii

1871 මාර්තු 18දා උදෑසන "Vive la Commune!"* නැමැති ගිගුම් හඬින් පැරිසිය අවදි විය. ධනපතීන්ගේ මොළවලට මෙතරම් බරපතළ ගැටලුවක් වූ මේ කොමියුනය, මේ ගුප්ත සත්වයා කවුද?

මාර්තු මස 18දා පිළිබඳ මධ්‍යම කාරක සභාව සිය අධි ප්‍රකාශනයෙන් මෙසේ පැවසීයඃ "පාලක පංතියේ බෙලහීනත්වය සහ පාවාදීම දුටු පැරිසියේ නිර්ධන පංතිකයෝ, සමාජ කටයුතු පාලනය සියතට ගෙන තත්වය ආරක්ෂා කිරීමේ මොහොත එළැඹී ඇති බව වටහා ගත්තාහ... තමනට ඉතා උදාර යුතුකමක් භාරවී ඇති බවත්, ආණ්ඩු බලය සියතට ගනිමින්, ස්වකීය ඉරණමෙහි ස්වාමීන් බවට පත් වීමෙහි අවිවාදිත අයිතිය තමනට අයත් බව ඔවුහු අවබෝධ කර ගත්හ."

(එහෙත් කම්කරු පංතියට සාදා පිළියෙළ කරන ලද රාජ්‍ය යන්ත්‍රයක් ලෙහෙසියෙන් අල්ලා ගෙන ස්වකීය පරමාර්ථ සඳහා එය

*-"කොමියුනය දිනේවා!"-සංස්කාරක

ක්‍රියාවේ යෙදවිය නොහැකිය.)

එම කේන්ද්‍රගත රාජ්‍ය බලය එහි සර්වත්‍රවර්ති අංගෝපාංග වන ස්ථාවර යුද්ධ හමුදාව, පොලීසිය, නිලධාරි පෙළැන්තිය, පූජක තන්ත්‍රය සහ අධිකරණ සංස්ථාව විධි ක්‍රමයක් සහ ධුරාවලියක් සහිත මූලධර්මයක් අනුව ශ්‍රම විභජනයක් සහිතව නිරපේක්ෂ රාජාණ්ඩු කාලයේ සිට පැවත එයි. එවකට එය බිහිවෙමින් පැවති ධනවාදී සමාජයට බලගතු අවියක් ලෙස සේවය කළේ රදළවාදයට විරුද්ධ සටනේදීය. එහෙත් රදළ අධිපතීන්ගේ පරමාධිකාරයද, ප්‍රාදේශීය වරප්‍රසාදයන්ද, නාගරික හා වැඩශාලාවල ඒකාධිකාරයද, පළාත්බද ව්‍යවස්ථා නැමැති මධ්‍යකාලීන කුණු කන්දල්ද එහි වර්ධනයට බාධා කළේය. 18වැනි ශතවර්ෂයේ ප්‍රංශ විප්ලවයේ යෝධමය කොස්ස පුරාණ කාලයේ යල්පිනූ නටබුන් සියල්ල අතු ගා දැම්මේය. එමගින් එය ඒ සමග පළමු වැනි අධිරාජ්‍ය කාලයේදී ඉදි කරන ලද සමකාලීන රාජ්‍ය ගොඩනැගිල්ලේ උත්තර නිර්මිතයට අවසාන බාධක සියල්ල ඉවත් කොට, එයත් සමගම එකවර සමාජයීය පසුතලය පවිත්‍ර කළේය. ඒ පළමුවැනි අධිරාජ්‍යය, සමකාලීන ප්‍රංශයට විරුද්ධව පැරණි අර්ධ රදළවාදී යුරෝපය විසින් ගෙන ගිය සභාග යුද්ධවලදී ඉදිකරන ලද ගොඩනැගිල්ලක් විය. ඉන් ඉක්බිතිව පැමිණි ආණ්ඩු පාලනවලදී, පාර්ලිමේන්තු පාලනය යටතේ තැබූ, එනම්, ධනය හා දේපොළ හිමි පංතීන්ගේ පාලනය යටතේ තැබූ එම ආණ්ඩුව, අසංඛ්‍ය රාජ්‍ය ණයවලට සහ බරපතළ අයබදුවලට සරු කෙතක් වූවා පමණක් නොව, ආදායම, බලපෑ හැකි සහ ලාභ ලැබිය හැකි පදවි අරභයා මැඩලිය නොහැකි ආකර්ෂණ සමග එය පාලක පංතියේ එකිනෙකාට විරුද්ධව තරග කරන කාණ්ඩ සහ ත්‍රාසෝන්මාද කොටස් අතර කලහයට හේතු වූවා පමණක් නොව, ආර්ථික වෙනස්වීම් සමග සමාජය තුළ එහි දේශපාලනමය ස්වරූපයද වෙනස් විය. සමකාලීන කර්මාන්තයේ ප්‍රගමනික වර්ධනයත් සමග ප්‍රාග්ධනය සහ ශ්‍රමය අතර ඇති පංතිමය ප්‍රතිසතිතතාවය පුළුල් වී ගැඹුරු විය. රාජ්‍ය බලය, ශ්‍රමය මත ප්‍රාග්ධනයේ රාජ්‍ය පාලනය වඩාත් වැඩි ජාතික ස්වරූපයක් ගත්තේය, සමාජයික වහල්භාවය සඳහා සංවිධානය කරන ලද සමාජ බලවේගයක, පංති ආධිපතිත්වයේ යන්ත්‍රයක ස්වරූපයක් ගත්තේය. පංති අරගලයේ සෑහෙන පියවරයක් ඉදිරියට තබමින් සලකුණු කරන සෑම

විප්ලවයකින් අනතුරුව, රාජ බලයෙහි පිරිසිදු මර්දනකාරී ස්වරූපය වඩ වඩාත් විවෘත ලෙසම පිටතට කැපී පෙනෙමින් පවතී. 1830 විප්ලවය ඉඩම් හිමියන්ගෙන් ආණ්ඩු බලය උදුරා ගෙන එය ධනපතීනට දුන්නේය, වෙනත් වචනවලින් කියතොත්, එය කම්කරු පංතියේ දුර සතුරාගෙන් උදුරා ගෙන සෘජු සතුරා අත තැබීය. පෙබරවාරි විප්ලවයේ නාමයෙන් රාජ්‍ය බලය අල්ලා ගත් ධනපති සමූහාණ්ඩුවාදියෝ එය ජූනි ඝාතනය ඇති කිරීම පිණිස පාවිච්චියට ගත්තෝය. "සමාජ" සමූහාණ්ඩුවක් යනු කම්කරුවන්ගේ සමාජයික වහල්භාවය සහතික කරන සමූහාණ්ඩුවක් බව කම්කරුවන්ට ඒත්තු ගන්වනු සඳහාද, කිසිදු බියක් නැතිව ධනපති "සමූහාණ්ඩුවාදීන්ට" පාලනයේ සැලකිලි හා මුදල් සහිත වාසි ලබා දිය හැකි බව, රාජාණ්ඩුවාදී මනෝභාවයෙකින් පෙළෙන ධනවාදී ජනතාවට හා ඉඩම් හිමි පංතියට ඒත්තු ගන්වනු සඳහා ඔවුහු එම ඝාතනය ඉවහල් කර ගත්හ. එහෙත් තම ඒකීය ජූනි වික්‍රමයෙන් අනතුරුව පළමුවැනි පෙළේ සිට නිෂ්පාදනය කරන පංතීන් කෙරෙහි දැන් විවෘත ලෙසින්ම ප්‍රකාශ කර ඇති ප්‍රතිවිරෝධීතවය තුළින් පැහැර ගන්නා පංතියේ එකිනෙකට සතුරු කණ්ඩායම් සහ පක්ෂ සියල්ලෙන් බිහි වුණු එම සභාගයෙන් යුත් පිළිවෙත පක්ෂයේ පසුපස දක්වා වැටීමට සිදු විය. ඔවුන්ගේ සභාග පාලනයේ ඉතාම උචිත ස්වරූපය වූයේ ලුයී බොනපාට්ගේ ජනාධිපතිත්වයෙන් යුත්, <u>පාර්ලිමේන්තු සමූහාණ්ඩුවය.</u> එය නොවක් පංතිමය ත්‍රස්තවාදයේ සහ "අධම සමූහයේ" හිතාමතා කරන අපහාසයේ පාලනයක් විය. තියේර්ගේ වචන අනුව, පාර්ලිමේන්තු සමූහාණ්ඩුවක් "ඉතාම අඩුවෙන් ඔවුන් (පාලක පංතියේ විවිධ කල්ලි) භේද කළේය. එහෙත් එය එම අල්පතර සංඛ්‍යාවක් සිටින පංතිය සහ එයට පිටින් පවතින මුළු මහත් සමාජ ඉන්ද්‍රියය අතර අති විශාල පරතරයක් විවෘත කළේය. පැරණි පාලනය යටතේ එම පංතිය තුළ පැන නැගි අභ්‍යන්තරික සට්ටන රාජ්‍ය පාලන බලය සඳහා සෑහෙන සීමා කිරීම් ඇති කළේ නම්, එහෙත් දැන් එහි සමගිය නිසා එම සීමා කිරීම් අහෝසි විය. නිර්ධන පංතියේ කැරලි ගැසීමේ තර්ජනය නිසා සමගි වුණු පාලක පංතිය, ශ්‍රමයට විරුද්ධව ප්‍රාග්ධන යුද්ධයේ ජාතික අවිය ලෙස රාජ්‍ය පාලන බලය අනුකම්පා විරහිතවත්, අහංකාර ලෙසත් පාවිච්චි කරන්නට විය. නිෂ්පාදනය කරන බහුජනතාවට විරුද්ධව ඔවුන්ගේ නොනවතින කුරුස යුද්ධය නිසා

එක් පැත්තකින්, ප්‍රතිරෝධනය මැඩලීම සඳහා විධායක පාලනයට වැඩි වැඩියෙන් බලතල ලබා දීමටද, අනිත් අතින් විධායක පාලනයට විරුද්ධව ආරක්ෂා වීමේ සියලු මාධ්‍යයන් ස්වකීය පාර්ලිමේන්තුවෙන්-ජාතික මැති සබයෙන් ක්‍රම ක්‍රමයෙන් උදුරා ගැනීමටද ඔවුනට සිදු විය. එම විධායක පාලනය නියෝජනය කළ ලුයී බොනපාට් පාලක පංතියේ නියෝජිතයින් පන්නා දැම්මේය. පිළිවෙත පක්ෂයේ සමූහාණ්ඩුවේ ස්වභාවික විපාක ඵලය වූයේ දෙවැනි අධිරාජ්‍යයය.

Coup d' état* සිය උප්පැන්න සහතිකය වශයෙන්ද, සර්වජන ඡන්ද බලය සිය අවසරය වශයෙන්ද, අසිපත සිය රාජ යෂ්ටිය වශයෙන්ද ගත් අධිරාජ්‍යය ප්‍රාග්ධනය සහ ශ්‍රමය අතර එක එල්ලේම සහභාගි නොවන, නිෂ්පාදනයේ යෙදී සිටින අති මහත් බහු ජනතාව වන ගොවීන් මත පදනම් කර ගෙන සිටින බව ප්‍රකාශ කළේය. කම්කරු පංතියේ ගැලවුම්කරුවා ලෙස අධිරාජයය පෙනී සිටියේ, එය පාර්ලිමේන්තුවාදයත් ඒ සමගම දේපොළ හිමි පංතියට ආණ්ඩුව එළිපිටම ගැතිවීම විනාශ කළ නිසාත්, යන පදනම යටතේය. එමෙන්ම එය ධනය හා දේපොළ හිමි පංතියේ ගැලවුම්කරුවා ලෙස පෙනී සිටියේ, කම්කරු පංතිය මත ඔවුන්ගේ ඇති ආර්ථික ආධිපත්‍යයට ආධාර කරන්නේය යන පදනම යටතේය. ජාතික කීර්තියේ යළි උපන් සිහිනය වටා සියලු පංතීන් සමගි කළේය යන අයිතිය අවසාන වශයෙන් අධිරාජ්‍යය ප්‍රකාශ කළේය. ධනපති පංතියට ජාතිය පාලනය කිරීමේ හැකියාව නැතිවූ නිසාත්, කම්කරු පංතියට එම හැකියාව තවමත් ලබා ගැනීමට නොහැකිවූ නිසාත්, එවැනි අවස්ථාවක අධිරාජ්‍යය, පාලනය ක්‍රියාවේ යෙදවිය හැකි එකම රූපකාරකය වූයේය. සමාජයේ ගැලවුම්කරුවා ලෙස මුළු ලොවම එයට අත්පොළසන් දී පිළිගත්තේය. එහි ආධිපත්‍යය යටතේ, දේශපාලන වගකීම්වලින් නිදහස් වූ ධනපති සමාජය, එයට සිහිනෙන් පවා සිතිය නොහැකි තරම් උසස් සංවර්ධන මට්ටමක් ලබා ගත්තේය. කර්මාන්තය හා වෙළඳාම මින් පෙර නොවූ විරූ පරිමාණයෙකින් වැඩිණි. ව්‍යාපාර වෙළඳපොළේ සමපේක්ෂණය හා මූල්‍ය වංචාවන් සිය නිර්ජාතික කාම සුබල්ලිකානු උත්සව පැවැත්වීය. පිම්බීමෙන් හා අපරාධ මගින් ඒකරාශී

* - කූ දෙතාව හෙවත් රාජ්‍ය කුමන්ත්‍රණය.-සංස්කාරක

කරන ලද ව්‍යාජ කාන්තියෙන් යුත් සුඛෝපභෝගීත්වයේ උද්දච්ච දිලිසීම සමග පොදු ජනතාවගේ දුගීභාවය කැපී පෙනෙන්ට විය. සමාජයට ඉහළින් පැවතුණාක් බඳු වූ රාජ්‍ය පාලන බලය සියලු නීච දූෂණවල තිප්පල බවටත්, ඇත්ත වශයෙන්ම එම සමාජයේ අවලාදය බවටත් පත් වූයේය. එම රාජ්‍ය බලයේ පූර්ණ දිරාපත් වීමද, එමෙන්ම එය විසින් බේරාගත් සමාජයේ දිරාපත් වීමද පාලන ක්‍රමයේ මධ්‍යස්ථානය පැරිසියේ සිට බර්ලිනයට මාරු කිරීමට බලා සිටි ප්‍රසියාවේ බයිනේත්තු විසින් නිරුවත් කර පෙන්විණි. අධිරාජ්‍යවාදය වූ කලී අලුත උපන් ධනපති සමාජය විසින් රදළවාදයට විරුද්ධව ස්වකීය විමුක්තියේ අවියක් ලෙස නිර්මාණය කිරීමට පටන් ගත්, සම්පූර්ණයෙන් වර්ධනය වුණු ධනපති සමාජය අවසානයේදී ප්‍රාග්ධනය විසින් ශ්‍රමය වහල් කර ගැනීමේ අවියක් බවට පරිවර්තනය කරනු ලැබූ රාජ්‍ය බලයෙහි අති මහත් වෛශ්‍යාමය සහ අවසානතම රූපකාරය වේ.

කොමියුනය අධිරාජ්‍යවාදයේ සෘජු ප්‍රතිපත්‍යය වූයේය. පැරිසියේ නිර්ධන පංතිය පෙබරවාරි විප්ලවය පිළිගනිමින් ඉදිරිපත් කළ "සමාජ සමූහාණ්ඩුව" නැමැති උද්යෝග පාඨය ප්‍රකාශ කළේය. පංති අධිපතිත්වයේ රාජාණ්ඩුවාදී රූපකාරය පමණක් නොව, පංති අධිපතිත්වය එහෙම පිටින්ම නැති කර දැමිය යුතු සමූහාණ්ඩුවක් සඳහා අපැහැදිලි ආයාසයක් පමණකි. එවැනි සමූහාණ්ඩුවෙක නිශ්චිත රූපකාරය වූයේ කොමියුනයය.

ආණ්ඩු බලයෙහි පැරණි මධ්‍යස්ථානය වූද එයත් සමගම ප්‍රංශ කම්කරු පංතියේ සමාජයික බලකොටුව වූද පැරිසිය, අධිරාජ්‍යය විසින් තියේර්ට සහ ඔහුගේ ග්‍රාමීය මැති සබයට" දයාද වශයෙන් උරුම කර දුන්, එම පැරණි ආණ්ඩු බලය යළි පිහිටුවීමට හා සදාකාලික කිරීමට තියේර් සහ ඔහුගේ කල්ලිය දැරූ පරිශ්‍රමයට විරුද්ධව අවි අතැතිව නැගී සිටියේය. ප්‍රතිරෝධනය පෑමට පැරිසිය සමත් වූයේ වටලෑමේ විපාකයක් ලෙස එය හමුදාවෙන් ගැළවී, වෙන්වී ඒ වනුවට, ප්‍රධාන වශයෙන් කම්කරුවන්ගෙන් සමන්විත, ජාතික ආරක්ෂක මුර භට සේනාවක් බිහි කිරීමේ එකම හේතුව නිසාය. මෙම සත්‍යය ස්ථාපිත ක්‍රමිකතාවයක් බවට පත් කළ යුතු විය. ස්ථාවර යුද්ධ හමුදාව වෙනුවට අවිගත් ජනතාවක් ඇති කිරීම කොමියුනයේ පළමුවැනි ආඥා පනත වූයේ එබැවිනි.

කොමියුනය පිහිටුවන ලද්දේ පැරිසියේ විවිධ ඡන්ද කොට්ඨාශ විසින් සර්වජන ඡන්දය මගින් තෝරාපත් කර ගත්, නාගරික මන්ත්‍රීවරුන්ගෙනි. ඔවුන් වගකිවයුතු වූ අතර ඕනෑම වේලාවකදී ඔවුන් නිලයෙන් පහ කිරීමටද හැකි විය. මොවුන්ගේ බහුතරය විය යුතු පරිද්දෙන්ම කම්කරුවෝ, නැතිනම්, කම්කරු පංතියේ පිළිගත් නියෝජිතයෝ හෝ වූහ. කොමියුනය පාර්ලිමේන්තුවාදී සංස්ථාවක් නොව, ව්‍යවස්ථාදායක සහ විධායක බලතල සහිත ක්‍රියාකරන මණ්ඩලයක් විය යුතු යැයි තීරණය විය. මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මෙතෙක් පැවති පැරණි අවිය වූ පොලීසිය සතුව පැවති සියලු දේශපාලන බලතල වහාම උදුරා ගෙන, ඕනෑම වේලාවක අස්කර දැමිය හැකි කොමියුනයේ වගකිව යුතු සංවිධානයක් බවට එය පත් කරන ලදි. පාලනයේ සියලු අංශවල වැඩ කරන නිලධාරීන් මතද එවැනිම නීතියක් පනවනු ලැබීය. කොමියුනයේ සාමාජිකයන්ගේ සිට ඉහළ සිට පහළ දක්වා වූ සියලු අන්දමේ සමාජ සේවකයින් කම්කරු වැටුපකට වැඩ කළ යුතු විය. රජයේ උසස් නිලධාරීන් විසින් ලබන සියලු වරප්‍රසාද සහ ඒජන්තකම් සඳහා ගෙවන මුදල් දීමනා එම නිලධාරී පට්ටම් සමග අහෝසි කරන ලදී. සමාජයික නිලතල මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ලොක්කන් විසින් පෞද්ගලිකව පත් කරනු ලබන ප්‍රවේනි, අයිතියක් වීම නැති කර දැමිණි. නාගරික පරිපාලනය පමණක් නොව, රාජ්‍යය විසින් මෙතෙක් ක්‍රියාවේ යෙදවූ මූලික උනන්දුවද කොමියුනය අතට ගන්නා ලදී.

පැරණි ආණ්ඩුවේ ද්‍රව්‍යමය ආයුධ වූ ස්ථාවර යුද්ධ හමුදාව සහ පොලීසිය විසුරුවා හැරීමෙන් ඉක්බිතිව, කොමියුනය වහාම අධ්‍යාත්මික පෑගීමේ, "පූජක බලයේ" අවිය විනාශ කිරීම් වස් දේවස්ථානයෙන් රාජ්‍යය වෙන් කරලීමටත්, දේවස්ථාන පෞද්ගලික දේපොළ හිමි ආයතනය වූ බැවින් එය විනාශ කිරීමටත් ඉදිරිපත් විය. ශුද්ධවූ අපෝස්තුළුවරුන් වූ තම පූර්ව ප්‍රාප්තිකයින් අනුගමනය කරමින් භක්තිමතුන්ගේ පරිත්‍යාගවලින් යැපීම සඳහා පූජකයින් පෞද්ගලික චාම් ජීවිතයට යවන ලදී. සියලු අධ්‍යාපනික ආයතන ජනතාව සඳහා නොමිලේ විවෘත කළ අතර ඒවා දේවස්ථානයේ සහ රාජ්‍යයේ බලපෑමෙන් වෙන් කැරිණි. එනයින් පාඨශාලීය අධ්‍යාපනය සඳහා සියලු දෙනාටම ඉඩකඩ සපයා දුන්නා

පමණක් නොව, පංතිමය අගතිගාමීත්වය හා ආණ්ඩු පාලනය විසින් සියලු විද්‍යාවන් බැඳ තැබූ විලංගු ඉවත් කරන ලදී.

එකිනෙක මාරු වෙමින් බලයට පැමිණි ආණ්ඩුවලට ඉතා නීච ලෙස මෙහෙවරකම් කරනු පිණිස පමණක් ඒ ඒ ආණ්ඩුවට පක්ෂපාතිත්වය දක්වමින් කරන දිවුරුම් දීම් සහ ඉන් පසුව එය පාවා දෙමින් ක්‍රියා කිරීම කඩතුරාවක් වූ අතර ඒ නිසා අධිකරණ නිලධාරීන්ගේ මතු පිටින් පෙනෙන ව්‍යාජ ස්වාධීනත්වය නැති විය. අනිකුත් නිලධාරීන් මෙන්ම අධිකරණ නිලධාරීන්ද විවෘත ලෙස මහජන ඡන්දයෙන් තෝරා පත් කිරීමත්, ඔවුන් වගකිව යුතු වීමත්, ඕනෑම වේලාවකදී ඔවුන් මාරු කිරීමත් කළ යුතු විය.

පැරිස් කොමියුනය සැබවින්ම ප්‍රංශයේ සියලු මහා පරිමාණ කර්මාන්තවලට ආදර්ශයක් විය යුතුව තිබිණි. පැරීසියේ සහ ද්විතියික ස්ථානවල කොමියුන් පාලනයක් පිහිටවූයේ නම්, පැරණි කේන්ද්‍රගත ආණ්ඩුව පළාත්බදවද නිෂ්පාදකයින්ගේ ස්වයං පාලනයකට ඉඩ දිය යුතුව තිබිණි. ඉතාම කුඩා ගමේ පවා කොමියුනය දේශපාලන රූපකාරය විය යුතු බවත්, ගම්වල ස්ථාවර යුද්ධ හමුදාව වෙනුවට ඉතා කෙටි කාලීන සේවයක් සහිත මහජන මිලීෂියාවක් තිබිය යුතු බවත්, කොමියුනය තමාට නිසි ලෙස සකස් කිරීමට කාලවේලා නොමැතිවූ ජාතික සංවිධානය පිළිබඳ කෙටි සටහනින් ඉතා පැහැදිලි ලෙස ප්‍රකාශ කර ඇත. ප්‍රදේශයේ ප්‍රධාන නගරයේ රැස්වන නියෝජිත මන්ත්‍රණ සභාව සෑම පෙදෙසකම ගොවි ජන කොමියුන්වල පොදු කටයුතුවලට නායකත්වයක් දිය යුතුය. මේ ප්‍රාදේශීය මන්ත්‍රණ සභා විසින් පැරසියේ ජාතික මැති සබයට ජාතික නියෝජිතයින් තෝරා එවීමද, හැම නියෝජිතයකුම තම ඡන්දදායකයින්ගේ mandat impératif ස්ථිර උපදෙස් අනුව ඉතා දැඩි ලෙස ක්‍රියා කළ යුතු අතර ඕනෑම වොලාවකදී ඔවුන් සේවයෙන් ඉවත් කළ හැකි විය යුතුය. වුවමනාවෙන්ම වාගේ සාවද්‍ය ලෙස පෙන්වා දී තිබෙන්නාක් සේ, කාර්යයන් කීපයක් එනමුදු වැදගත් කාර්යයන් ගණනාවක් තවමත් මධ්‍යම ආණ්ඩුව වෙනුවෙන් අහෝසි නොකර පවත්වා ගෙන යා යුතුව තිබිණි, -එවැනි සනාථ කිරීමක් විඥාත ව්‍යාජ හේතුවක් නිසා- එය කොමියුනයට, එනම් ඉතා දැඩි ලෙස වගකිව යුතු නියෝජිතයිනට භාර කළ යුතුව

තිබිණි. ජාතියේ ඒකීයත්වය විනාශ නොකළ යුතු අතර, එයට ප්‍රතිකූලව කොමියුනයේ සංවිධානය මගින් එය සංවිධානය කළ යුතු විය. ජාතියේ සමගියේ නාමයෙන් ක්‍රියා කරතියි මෙතෙක් කියා සිටි, එහෙත් ඒ අතරම ජාතියෙන් ස්වාධීනව සහ එයට ඉහළින් පැවැති එම රාජ්‍යය විනාශ කර දැමීමේ මාධ්‍යය විය යුතුව තුබුණේද ජාතීන්ගේ ඒකීයතාවයය. එහෙත් ඇත්ත වශයෙන්ම එම රාජ්‍යය ජාතිය නැමති දේහයට කා වැදුණු පරපෝෂිත පිළිලයක් පමණක් විය. කොමියුනය ඉදිරිපිට ඇති කාර්යභාරය වූයේ, පැරණි ආණ්ඩු බලයේ මර්දනකාරී අංගෝපාංගයන් කපා හෙළීමය, එහි නීත්‍යානුකූල සාධාරණ ක්‍රියා කටයුතු සමාජයට ඉහළින් සිටිනවා යැයි කියන ආණ්ඩුවෙන් උදුරා ගෙන සමාජයේ වගිකව යුතු පුද්ගලයින්ට භාර දීමය. සර්වජන ඡන්දය විසින් වසර තුනකට, නැතිනම්, වසර හයකට වරක් පාලක පංතියේ කිනම් නියෝජිතයෙක් පාර්ලිමේන්තුවේ ජනතාව නියෝජනය කරන්නේද, පාගා දමන්නේද යන්න තීරණය කිරීම වෙනුවට, සර්වජන චන්ද බලය කොමියුනය තුළ සංවිධානය වුණු ජනතාවට සේවය කළ යුත්තේ, තම ව්‍යාපාරය සඳහා කම්කරුවන්, කළමනාකරුවන් සහ අයකැමියන් සොයන හැම ධනවතකුටම පෞද්ගලික ඡන්ද බලය සේවය කරන පරිදිමය. ව්‍යවසායයන්ද පුද්ගලයින් මෙන්ම, ව්‍යාපාරික කටයුතුවලදී නිසි පුද්ගලයා නිසි තැනට පත් කරන්නේ කෙසේද කියාත්, කිසි විටෙක ඔවුන් අතින් වරදක් සිදු වුවහොත් එය වහාම නිවැරදි කරන්නේ කෙසේද කියාත් දන්නා බව ප්‍රසිද්ධ දෙයකි. අනිත් අතින් සර්වජන ඡන්ද බලය වෙනුවට ධුරාවලියකින් යුත් පටබැඳුම් ඉදිරිපත් කිරීම කොමියුනයේ ජීව ගුණයට ඉඳුරාම සතුරු දෙයක් විය.[30]

යම්තමින් හෝ සමානත්වයක් දරන නව ආයතන, සමාජ ජීවිතයේ පැරණි සහ වඳවුණු රූපකාරයන් හැටියට අලුත් ඓතිහාසික නිර්මාණ ලෙස පිළිගැනීම එයට අත්වන සාමාන්‍ය ඉරණමකි. ඒ අනුව සමකාලීන රාජ්‍ය බලය විනාශ කරන මේ අභිනව කොමියුනය එම රාජ්‍ය බලයට කලින් පැවති, එම රාජ්‍ය බලයේම පදනම වූ මධ්‍ය කාලීන කොමියුනයේ පුනර්ජීවනයක් ලෙස වරදවා තේරුම් ගෙන ඇත. කොමියුන මුලදී දේශපාලන බලකිරීම් නිසා ඇති වුවද දැන් සමාජ නිෂ්පාදනයේ බලසම්පන්න සාධකයක් වී තිබෙන විශාල ජාතීන්ගේ එම සමගිය බිඳ දමා කුඩා රාජ්‍යවල සංගමයක් බවට පත් කරලීමට මොන්තෙස්ක්යො

සහ ජිරොන්ඩවරුන්[31] දුටු සිහිනය සැබෑ කිරීමට ගන්නා උත්සාහයක් ලෙසද වරදවා තේරුම් ගෙන ඇත. කොමියුනය සහ රාජ්‍ය බලය අතර ඇති ප්‍රතිසතිතතාවය අධි කේන්ද්‍රගතකරණයට විරුද්ධව පැරණි අරගලයේ අතිශයෝක්තියක් යුත් රූපකාරයක් ලෙස තේරුම් ගෙන ඇත. විශේෂ ඓතිහාසීය තත්වයන් විසින් ප්‍රංශයේ මෙන්ම ධනපති ආණ්ඩු රූපකාරයේ චිරාගත සංවර්ධනය වැළැක්වීමටත්, එංගලන්තයේදී මෙන්ම දූෂිත දේවස්ථාන නියෝජිතයින්ගෙන්ද, නගර සභාවල ආත්මාර්ථකාමී පුද්ගලයින්ගෙන්ද, නගරවල සිටින දරිද්‍රතා නීති භාර කෲර පුද්ගලයින්ගෙන්ද, පළාත්බද පාරම්පරික උරුමය අනුව නඩු අහන පුද්ගලයින්ගෙන්ද ප්‍රධාන මධ්‍යම රාජ්‍ය සංවිධාන පුරවාලීමට ඉඩ තිබිණි. සමාජය ගොදුරු කර ගනිමින්, එහි ස්වාධීන වර්ධනයට බාධා කරන රාජ්‍ය පරපෝෂිතයින් විසින් භක්ෂණය කළ සියලු බලවේග සමාජ දේහය වෙත කොමියුන් සැකැස්ම යළි ලබා දීමට ඉඩ තිබිණි. ප්‍රංශයේ පුනර්ජීවන ඉදිරි ගමන මේ එකම ක්‍රියාව විසින් ඉදිරිපත් කිරීමට ඉඩ තිබිණි. ලුයී පිලිප් යටතේ රට පුරා ක්‍රියාවේ යෙදවුණු, ලුයී බොනපාට් යටතේ නගර මත ගම්බද ආධිපත්‍යයක් පතුරුවා ඇතැයි යන ව්‍යාජ ඇඟවීමෙන් පහ කර දැමූ ක්‍රමය පුනඃස්ථාපනය කිරීම සඳහා දරන ප්‍රයත්නයක් ලෙස ප්‍රාදේශීය නගරවල ධනපති පංතිය දිටීය. ඇත්ත වශයෙන්ම කොමියුන සැකැස්ම ගම්බද නිෂ්පාදකයින් ඔවුන් ඔවුන්ගේ නගරවල නායකත්වයට ගෙන ඒමට සහ නාගරික කම්කරුවන් මගින්, ඔවුන්ගේ වුවමනාවන් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින ස්වභාවික නියෝජිතයින් ලබා දීමට ඉඩක් තිබිණි. කොමියුනයේ පැවැත්ම ස්වයං තේරුමක් සහිත ප්‍රාදේශීය ස්වයං පාලනයෙන් සමන්විත වූ අතර එය තවදුරටත් දැනට අමතර දෙයක් බවට පත්වී තිබෙන රාජ්‍ය පාලනයට විරුද්ධ දෙයක් හැටියට නොවේ. 1791 සිට පැරණි ප්‍රංශ නාගරික සංවිධානයේ රූකඩයක් ලෙස පවතින ප්‍රසියානු රජයේ පොලිස් යන්ත්‍රණයේ හුදු දෙවැනි වර්ගයට අයත් රෝද බවට පහත හෙළන ප්‍රසියානු නාගරික සැකැස්මේ ආකෘතියකින් පැරිස් කොමියනුය සමන්විතය යන මතය කෙනෙකුගේ මොළයට ඇතුළු විය හැක්කේ ලේ සහ යකඩ ප්‍රතිපත්තිය අරභයා කුමන්ත්‍රණ නොකරන හැම විටෙකම, ස්වකීය පෞරාණික වෘත්තීය ලෙස ස්වකීය බුද්ධිමය දක්ෂතානයට අතිශයින්ම උචිත පරිදි (බර්ලින්හි "Punch" සඟරාව[32]) "Kladderadatsch"

සඟරාවට ලිපි සපයන බිස්මාක් කෙනෙකුගේ මොළයෙහි පමණකි.

අති විශාල වැයක් කිරීමට සිදු වන ස්ථිර යුද්ධ හමුදාව රාජ්‍ය නිලධාරී තන්ත්‍රය නැති කරලීමෙන් ධනපති විප්ලවවල උද්යෝග පාඨය වූ අඩු වියදම් සහිත ලාභ ආණ්ඩුවක් සැබෑවක් පත් කරන ලද්දේ කොමියුනය විසිනි. යටත් පිරිසෙයින් යුරෝපයේ ස්වාභාවික බරක් සහ පංතිමය ආධිපතිත්වයේ නොවැළැක්විය හැකි කඩතුරාවක් වූ රාජාණ්ඩුව කොමියුනයේ පැවැත්ම විසින් නිෂේධ කරන ලදී. සමූහාණ්ඩුවේ සැබෑ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ආයතනවලට කොමියුනය පදනමක් ලබා දුන්නේය. එහෙත් එහි අවසාන පරමාර්ථය වියදම් අඩු ලාභ ආණ්ඩුවක් හෝ, "සත්‍යමය සමූහාණ්ඩුවක්" හෝ නොවීය; ඒවා කොමියුනයට සම්පාත වූ ප්‍රපංචයන් පමණකි.

කොමියුනය විසින් ඇති කෙරුණු විවිධාකාර අර්ථ දීපනයන්ද, කොමියුනයෙන් ප්‍රකාශවුණු විවිධ වුවමනාවන්ද විසින් එය ඉතා උසස් නම්‍යතාවයකින් යුත් දේශපාලන රූපිකයක් බව ඔප්පු විය. එහෙත් අනිත් අතට මීට ඉහත පැවති සියලු ආණ්ඩු හරය වශයෙන් ගත් විට මර්දනකාරී ඒවා විය. එහි සැබෑ රහස වූයේ මෙයයඃ එය අවශ්‍යයෙන්ම කම්කරු පංතියේ ආණ්ඩුවක් විය. නිෂ්පාදනය කරන්නන් විසින් නිෂ්පාදනය අත්පත් කර ගන්නා පංතියට විරුද්ධව ගෙන ගිය සටනේ ප්‍රතිඵලයක් විය. ශ්‍රමයේ ආර්ථික විමුක්තිය ලබා ගත හැකි විවෘත එමෙන්ම අවසාන දේශපාලන සැකැස්ම වූයේ එයය.

මේ අවසාන කොන්දේසිය රහිතව කොමියුනයේ සැකැස්ම කළ නොහැකි සහ රැවටිලි සහගත දෙයක් වීමට තිබිණි. නිෂ්පාදනය කරන්නාගේ දේශපාලන අධිපත්‍යයට ඔහුගේ සමාජයික වහල්භාවය සදාකාලික කිරීමත් සමග එකට පැවතිය නොහැකිය. මේ නිසා පංතීන්ගේ පැවැත්මට පදනම් වූද, එම හේතුවෙන් පංති අධිපතිත්වයේ පදනම වූද ආර්ථික අඩිතාලම මුලිනුපුටා දැමීම සඳහා කොමියුනය මෙවලමක් ලෙස ක්‍රියා කළ යුතු විය. ශ්‍රමය විමුක්තියට පත් වීම නිසා හැම දෙනාම කම්කරුවන් වන අතර නිෂ්පාදන ශ්‍රමය එක්තරා පංතියෙක ලක්ෂණයක් වීම අවසන් වේ.

එය මවිතය දනවන දෙයකිඃ ශ්‍රමයේ විමුක්තිය අරබයා ඉකුත් හැට වසර මුළුල්ලේ සියලු ආකාරයේ කතා සහ ලිවීම් තිබියදීත් කෙසේ හෝ කම්කරුවන් මෙම කාර්යය අධිෂ්ඨාන සහගතව සියතට ගත් පමණින්, ප්‍රාග්ධනයේ සහ වැටුප් ශ්‍රමික වහල් භාවයේ (දැන් ඉඩම් හිමියා ධනපතියාගේ නිදි යහනේ සගයා බවට පමණක් පත්වී ඇත) ප්‍රතිවිරෝධී ධ්‍රැව දෙක සහිතව නූතන සමාජයේ ආරක්ෂකයෝ එහි නිදහසට කරුණු වශයෙන් වාග් පාඨ ඉදිරිපත් කරතිඃ ධනවාදී සමාජය තවමත් පිරිසුදු කන්‍යාභාවයේ පවිත්‍රතාවයේ පසුවන බවකි! තවමත් ධනපති සමාජයේ ප්‍රතිවිරෝධීතාවයන් වර්ධනය වී නැති, එහි වංචාකාරීත්වයන් තවමත් හෙළි වී නැති, එහි වෛශ්‍යාමය යථාර්ථය තවමත් හෙළිදරවු වී නැති බවකි! මුළු මහත් සභ්‍යත්වයේම පදනම වන පංතිමය දේපොළ අයිතිය විනාශ කිරීමට කොමියුනයට ඕනෑවී තිබේ යැයි ඔවුහු මොර දෙති! එසේය මහත්වරුනි, බොහෝ දෙනෙකුගේ ශ්‍රමය අතළොස්සකගේ ධනය බවට පත් කරන පංතිමය දේපොළ අයිතිය මකා දැමීමට කොමියුනය කැමතිය. පැහැර ගන්නන්ගෙන් පැහැර ගැනීමට කොමියුනය අදහස් කරයි. නිෂ්පාදන මාර්ග වන දැනට හැමටම පෙර ශ්‍රමය වහල් කිරීමේ හා සූරාකෑමේ මාධ්‍යයක් වන ඉඩම් හා ප්‍රාග්ධනය ස්වාධීන හා සංඝටිත ශ්‍රමයේ උපකරණ බවට පරිවර්තන කිරීමෙන් පෞද්ගලික දේපළ අයිතිය සත්‍යයක් බවට පත් කිරීමට කොමියුනයට වුවමනා විය. එහෙත් මෙය කොමියුනිස්ට්වාදයය, "නොවිය හැකි" කොමියුනිස්ට්වාදයය! එසේ වුවද, අද්‍යතන ක්‍රමය දිගින් දිගටම ගෙන යාමට නොහැකි සාක්ෂාත් කර ගැනීමට තරම් බුද්ධියක් ඇති ආධිපත්‍යය උසුලන පංතියේ සාමාජිකයෝ-මොවුහු අල්ප නොවෙත්-සමුපකාර නිෂ්පාදනයේ මුරණ්ඩුකාරී හා ඝෝෂාකාරී දේශකයින් බවට පත්වී සිටිති. සමුපකාර නිෂ්පාදනය පුහු ඝෝෂාවක්, නැතිනම්, වංචාවක් නොවන්නේ නම්, එම නිෂ්පාදනය විසින් ධනපති ක්‍රමය පන්නා දැමීමක් කළ යුතු නම්, පොදු සැලැස්මක් අනුව ජාතික නිෂ්පාදනය පාලනය කිරීමේ සංවිධානයක් ඒකීය සමුපකාර සංගමයක් ඇති කරන්නේ නම්, ඒ අනුව එය ස්වකීය පාලනය යටතට ගනිමින් ධනවාදී නිෂ්පාදනය යටතේ නොවැළැක්විය හැකි ස්ථිර අරාජිකත්වය සහ වාරික වලිප්පු සන්නිය අහෝසි කරලන්නේ නම්, මහත්වරුනි,

එය කොමියුනිස්ට්වාදය මිස "විය හැකි" කොමියුනිස්ට්වාදය මිස වෙන කුමක්ද?

කම්කරු පංතිය කොමියුනයෙන් හාස්කම් බලාපොරොත්තු නොවීය. පිළියෙළ කරන ලද par décret peuple* සහ සාදා නිම කළ මනෝරාජ්‍යයක් පිහිටුවාලීමට කම්කරු පංතිය කල්පනා නොකරයි. ස්වකීය විමුක්තිය ලබා ගැනීම සඳහා ඒ සමගම සමකාලීන සමාජය සිය ආර්ථික බලවේග තුළින් මැඩිය නොහැකි ලෙස ලබා ගැනීමට ආයාස දරන ඒ උච්ච රූපකාරය අත් කර ගැනීම සඳහා තත්වයන් හා මිනිසුන් පරිවර්තනය කරලන දීර්ඝ කාලීන අරගලයකට මුහුණ පෑමටත්, ඓතිහාසික ක්‍රියාදාමයන්ගේ මාලාවක් පසක් කර ගැනීමටත් සිදු වන බව කම්කරු පංතිය දනී. පැරණි, විනාශයට පාත්‍ර වෙමින් පවතින ධනවාදී සමාජයේ ගර්භය තුළම පවතින නව සමාජයේ මූලාරූපයන්ට වර්ධනය වීමට ඉඩකඩ සලසා දෙනවා හැරෙන්නට යම්කිසි පරමාදර්ශයන් සපුරාලීමට කම්කරු පංතියට සිදු නොවේ. ස්වකීය ඓතිහාසික කාර්ය කොටස පිළිබඳව සම්පූර්ණ ලෙස වටහා ගනිමින් සහ ඒ සඳහා ක්‍රියා කිරීමට විරෝදාර අධිෂ්ඨානයක් සහිත කම්කරු පංතියට පත්තරකාර බැලයින්ගේ නීච බැණවැදීම්වලටත්, නොවරදිනසුළු ජේන කියන්නන් හැටියට මුග්ධ නීච කතා ඇදබාන සහ සිය නිකායවාදී මායා ලෝකයන් මවා පාන ධනපති ආධානග්‍රාහී පොතේගුරුන්ගේ ව්‍යාජ විද්‍යාත්මක ධර්මානුශාසනවලටත් පිළිතුරු වශයෙන් කම්කරු පංතියට අවඥා සහගත ලෙස මඳ සිනා පෑමට පිළිවන.

විප්ලවයේ නායකත්වය පැරිස් කොමියුනය සියතට ගත් විට, සාමාන්‍ය කම්කරුවන් පළමුවැනි වරට සිය "ස්වභාවික ස්වාමිවරුන්ගේ" පාලන කිරීමේ වරප්‍රසාද අල්ලා ගෙන, මින් පෙර නොඇසූ විරූ තරම් දුෂ්කරතාවයන් යටතේ, තම කටයුතු නිහතමානී ලෙසත්, ඉතා දක්ෂ ලෙසත්, සාර්ථක ලෙසත් සපුරාලූ විට-එය විද්‍යාවේ අධිකාරයක් ඇත්තකු විසින් ලන්ඩන් නගරයේ පාඨශාලා මණ්ඩලයක ලේකම්වරයකුට ලැබෙන අවම වේතනයෙන් පහෙන් කොටසකට වැඩි නොවන උපරිමය වේතනයක් සහිත, වේතනයකට සපුරාලූ විට,

* -පොදු ජනතාවගේ අධිනියෝගය පරිදි.-සංස්කාරක

නගර සභා මන්දිරය මත ලෙලදෙන ශ්‍රමික සමූහාණ්ඩුවේ සංකේතය වූ රතු ධජය දුටු පැරණි ලෝකය උමතු කෝපය සහිත වේදනාවෙන් ඇඹරෙන්නට විය.

එසේ වතුදු, සමාජයීය උනන්දුවක් ඇති කිරීමෙහි දක්ෂතාවය ඇති එකම පංතිය හැටියට කම්කරු පංතිය ප්‍රසිද්ධියේම පිළිගත් ප්‍රථම විප්ලවය එය වූයේය. සල්ලිකාර ධනවතුන් හැරුණු විට, කුඩා වෙළෙන්දන්, හස්ත කර්මාන්තකරුවන්, ජාවාරම්කාරයින් වැනි පැරිස් මධ්‍යම පංතියේ පුළුල් කොටස් එය පිළිගත්තේය. මධ්‍යම පංතිය තුළ ඉස්සර හැමදාම භේද භින්න වීමට පාත්‍ර වූ ණය ගැත්තන් සහ ණය හිමියන් අතර ගනුදෙනු පිළිබඳ ප්‍රශ්නය[33] ඉතා බුද්ධිමත් ලෙස විසඳාලීම මගින් පැරිස් කොමියුනය ඔවුන් බේරා ගත්තේය. මධ්‍යම පංතියේ මෙම කොටස 1848 ජූනි කැරැල්ලේදී කම්කරුවන් පාගා දැමීමට සහභාගි වුණු අතර, එය අවසන් වූ විගස කිසිදු සැලකිල්ලක් නැතිව, ව්‍යවස්ථාදායක මන්ත්‍රණ සභාව ඔවුන් ණය හිමියනට බිලි කළේය.[34] එහෙත් දැන් මේ කොටස කම්කරු පංතියට එක් වූයේ ඒ නිසාම නොවේ. එක්කෝ කොමියුනය, නැතිනම්, කිනම් නාම පුවරුවක් ඇතිව පෙනී සිටියත් අධිරාජ්‍යය යන මේ දෙකින් එකක් තෝරා ගැනීමට තමනට සිදු වන බව එම කොටසට හැඟිණි. සමාජයේ ධන සම්පත් කොල්ල කෑමෙන්ද, ව්‍යාපාර වෙළඳ පොළේ සමපේක්ෂණයට අනුග්‍රහය දැක්වීමෙන්ද, ප්‍රාග්ධනය සංකේන්ද්‍රිත කිරීමේ කෘත්‍රිම අධිවේග යට සහය දීමෙන්ද, එමගින් මධ්‍යම පංතියේ නම් කරන ලද කොටස්වලින් ඇති වන පැහැර ගැනීමෙන්ද අධිරාජ්‍යය එම කොටස් විනාශ මුඛයට ඇද දැමීය. අධිරාජ්‍යය දේශපාලනමය වශයෙන් එය පාගා දැමූ අතර ස්වකීය කාමාධික උත්සව මගින් එය කුපිත කළේය. අධිරාජ්‍යය එහි වොල්ටෙයර්වාදයට අපහාස කළේ එම කොටස්වලට අයත් ළමයින්ගේ අධ්‍යාපනය fiéres ignoratins[35] වරුනට භාර දීමෙනි. ඇති කරන ලද විනාශයේ එකම දෙය හැටියට අධිරාජ්‍යය පෙරළා දැමීම පමණක් ඉතිරි කළා වූ යුද්ධයක් වෙතට ඔවුන් ඇද ගෙන යාමෙන් ප්‍රංශ ජාතිකයින් හැටියට ඔවුන් ජාතික හැඟීමට විරුද්ධව කැරලි ගැසීය. සැබවින්ම බොනපාට්වාදී උසස් පදවිධාරීන්ගෙන් සහ ධනපතින්ගෙන් සමන්විත boheme* වරුන් පැරිසිය අත හැර යාමෙන් ඉක්බිතිව, මධ්‍යම පංතියේ

* -රදළ කුලීන සමාජයට අයත් වූවන්.-සංස්කාරක

සැබෑ පිළිවෙත පක්ෂය සමූහාණ්ඩු සංගමයේ[36] නාමයෙන් ක්‍රියා කරමින් කොමියුනයේ ධජය යටතේ සිට ගනිමින් තියේර්ගේ ද්වේෂ සහගත අවලාදවලින් එය ආරක්ෂා කළේය. මධ්‍යම පංතික බහු ජනතාවගේ කෘතඥතාවය අද්‍යතන බැරෑරුම් පරීක්ෂණයට ඔරොත්තු දෙතිද යන්න අනාගතය පෙන්වනු ඇත.

"කොමියුනයේ ජයග්‍රහණය ගොවීන්ගේ එකම බලාපොරොත්තුව!" යැයි ඔවුනට කියා සිටීමට එයට පූර්ණ අයිතියක් තිබිණි. වර්සේල්ස් නගරයේදී පණ ගන්වන ලද, යුරෝපයේ පත්තරවල කුරුටුගාන්නන් ලෝකය පුරා ප්‍රචාරය කරන ලද අවලාදවලින් අතිශයින්ම භයානක බොරුව වූයේ "ග්‍රාමීයයන්ගේ මැති සබය" ප්‍රංශ ගොවි ජනතාව නියෝජනය කරන බවය. 1815න් ඉක්බිතිව වන්දි මුදල් වශයෙන් ප්‍රෑන්ක් කෝටි 100ක් ඔවුනට ගෙවීමට ගොවියාට සිදුවූ නිසා ඔවුන් කෙරෙහි ප්‍රංශ ගොවියන්ගේ ආදරය කෙබඳුදැයි සිතා බලන්න.[37] විශාල ඉඩම් අයිතියේ පැවැත්ම තමා ලබා ගත් ජයග්‍රහණය මකා දැමීමක් ලෙස ගොවියාට පෙනිණි. 1848 දී ධනපතියා සෑම ප්‍රෑන්ක් එකකටම සෙන්ටිම් 45ක් බැගින් අතිරේක බද්දක් පැටවූයේය, එහෙත් එසේ කළේ විප්ලවයේ නාමයෙනි. දැන් ධනපතීන් විප්ලවයට විරුද්ධව ප්‍රජා යුද්ධයක් අවුළුවා ඇත්තේ, ඔවුන් විසින් ප්‍රසියානුවන්ට ගෙවීමට පොරොන්දු වූ ප්‍රෑන්ක් කෝටි 500යේ වන්දි මුදලේ බර ගොවීන් මත පැටවීම සඳහාය. යුද්ධයේ බර යුද්ධයේ වරදකරුවන් විසින් ගෙන යා යුතු බැව් ඊට ප්‍රතිකූලව කොමියුනය සිය මුල් ප්‍රකාශනවලින් එකක් මගින් ප්‍රකාශ කළේය. ගොවියාගේ ලේ බද්දෙන් ඔහු නිදහස් කොට, ඔහුට අඩු වියදම් සහිත ආණ්ඩුවක් දීමටත්, නොතාරිස්, අද්වකාත්, විනිසුරු සහ අධිකරණ නිලධාරීන් වන ගොවියාගේ ලේ උරා බොන පිසාචයින් වෙනුවට ගොවීන් විසින් තෝරාපත් කරනු ලබන, ගොවීන් ඉදිරියේ වගකීමට බැඳී සිටින වැටුප් ලබන කොමියුන්කාරකයින් පත් කිරීමටත්, කොමියුනය පියවර ගැනීමට ඉඩ තිබිණි. ග්‍රාමීය ආරක්ෂක භටයින්ගෙන්ද, පොලීසියෙන්ද, ගම් භාර නිලධාරියාගේ අත්තනෝමතික ක්‍රියාවලින් ගොවියා බේරා ගැනීම සඳහා කොමියුනයට ක්‍රියා කිරීමට ඉඩ තිබිණි. ගොවියාගේ බුද්ධිය මොට්ට කරන පූජකයා වෙනුවට පාසල් ගුරුවරයා පත් කිරීමටද එයට ඉඩ තිබිණි. ප්‍රංශ ගොවියා අන් හැමටම වඩා සක සුරුවම් සහිතය. පූජකයාගේ වේතනය බදු අය කරන්නා

විසින් බලාත්කාරයෙන් එකතු කරනු වෙනුවට මීසමේ බැතිමතුන්ගේ ස්වේච්ඡානුගත එකතු කිරීම මත රඳා පවතිනවා දැකීම ඉතා ප්‍රඥා ගෝචර බව ගොවියා දකිනු ඇත. කොමියුනයේ පාලනය විසින්-ඒ කොමියුනය විසින් පමණක් - ගොවීන්ට පොරොන්දු වූ ඉතා වැදගත් ක්ෂණික පොරොන්දු ඒවා විය. එබැවින් ගොවියාගේ වාසිය සඳහා කොමියුනයට පමණක් විසඳාලිය හැකි එලෙසම විසඳාලීම සඳහා පෙළඹවූ, වඩාත් සංකීර්ණ සැබැවින්ම ජීවිතයට ඉමහත් ලෙස බලපාන ප්‍රශ්න ගැන මෙහිදී අවධානය යොමු කිරීම වැඩිමහත් දෙයකි. එම ප්‍රශ්න නම්, ගොවියාගේ කුඩා ඉඩම් කැබැල්ල මත නපුරු සිහිනයක් මෙන් නැගී සිටින උකස් ණය ගැනත්, එහි දවස්පතා වැඩි වෙමින් සිටින prolétariat foncier (ගම්බද නිර්ධනීන්) ගැනත්, කෘෂිකර්මයේ ඉතා නවීන සංවර්ධනය සහ ධනවාදී කෘෂක ව්‍යාපාරයේ තරගයට පින් සිදු වන්නට වඩ වඩාත් වේගයෙන් වැඩෙන, දවසක් පාසාම නැගී එන ගොවීන්ගෙන් උදුරා ගැනීම ගැනත්ය.

ප්‍රංශ ජනාධිපති ලෙස ලුයී බොනපාට් තෝරා පත් කර ගත්තේ ප්‍රංශ ගොවි ජනතාව විසිනි. එහෙත් දෙවැනි අධිරාජ්‍යය ගොඩනැගුවේ පිළිවෙත පක්ෂයය. ආණ්ඩුවේ ප්‍රධානියාට විරුද්ධව තම පුරපතියා ඉදිරිපත් කිරීමෙනුත්, ආණ්ඩුවේ පොලීසියට විරුද්ධව තෙමේම ඉදිරිපත් වීමෙනුත්, තමනට වුවමනා මොනවාද යන්න ගොවි ජනතාව 1849 සහ 1850වලදී නියම ලෙසම පෙන්වූහ. 1850 ජනවාරි සහ පෙබරවාරි මාසවලදී, ස්වකීය පිළිගැනීම අනුව, පිළිවෙත පක්ෂය විසින් නිකුත් කරන ලද සියලු නියෝග හා පනත් ගොවීනට විරුද්ධව එල්ලවී තිබිණි. ගොවියා බොනපාට්වාදියකු වූයේ ශ්‍රේෂ්ඨ විප්ලවය සහ එයින් තමාට ලැබුණු වාසි සියල්ල නැපෝලියන්ගේ නාමයත් සමග සර්වසම කළ බැවිනි. මේ ස්වයං රැවටීම දෙවැනි අධිරාජ්‍යයේදී ඉක්මණින්ම හෙළිදරවු විය. අතීතයේ ප්‍රාග් විනිශ්චයක් වූ මෙම කරුණ ("ග්‍රාමීයයන්ගේ මැති සබයේ" ආයාසයන්ට හරය වශයෙන් මෙය සතුරු විය) කොමියුනය විසින් ගොවි ජනතාව ජෛවමය වුවමනාවන්ට හා හදිසි අවශ්‍යතාවයන්ට උචිත පරිදි කළ ආයාචනයට විරුද්ධව නැගී සිටිය හැක්කේ කෙසේද?

පැරිසියේ කොමියුනාර්වරුන් ගම්බද පළාත් සමග ස්වාධීන ලෙස පණිවුඩ සබඳතාවයන් තබා ගතහොත්, මාස තුනක් පමණ

කාලයෙකදී ගොවිජන සමස්ත මහා කැරැල්ලක් ඇති වෙතියි යන්න ගැන "ග්‍රාමීයයන්ගේ මැති සබය" ඉතා හොඳින් වටහා ගෙන සිටි අතර, අන් හැම දෙයකටම වඩා මේ ගැන බිය වූයේය.

එනයින් කොමියුනය ප්‍රංශ සමාජයේ සුවදායී සියලු කොටස්වල නියම නියෝජිතයා වී නම්, ඒ අනුව නියම ජාතික ආණ්ඩුව වී නම්, ඒ සමගම එය කම්කරුවන්ගේ ආණ්ඩුවක් නිසා එය වචනයේ පරිසමාප්ත අර්ථයෙන් ජාත්‍යන්තර වූ ශ්‍රම විමුක්තියේ නිර්භය සටන්කාමියාද වූයේය. ප්‍රංශයේ පළාත් දෙකක් ජර්මනියට ඈඳා පත් ප්‍රසියානු යුද්ධ හමුදාව ඉදිරියේ ලෝකයේ සියලු රටවල කම්කරුවන් ප්‍රංශය සමග අනුබද්ධ කරන ලද්දේ කොමියුනය විසිනි.

දෙවැනි අධිරාජ්‍යය නිර්ජාතික කුහකත්වයේ උත්සවය විය. මෙහි ආයාචනය අනුව ලෝකයේ සියලු රටවල ධූර්තයින් එක්රැස් වූයේ කාම-සුරා උත්සවවලට සහභාගි වීමටත්, ප්‍රංශ ජනතාව කොල්ලකෑමටත්ය. මේ මොහොතේදී පවා, තියේර්ගේ දකුණු අත වී ඇත්තේ ගනෙස්කු නැමැති වලාෂියානු දුෂ්ටයාය. වමත වී අත්තේ මර්කොව්ස්කි නැමැති රුසියන් චර පුරුෂයාය. අමරණීය කාර්යයන් සඳහා මරණයට පත් වීමේ ගෞරවය කොමියුනය විදේශිකයිනට ලබා දුන්නේය. ස්වකීය දේශද්‍රෝහී භාවය නිසා පරාජයට පත් විදේශීය යුද්ධය සහ විදේශීය ආක්‍රමණිකයා සමග කුමන්ත්‍රණය කොට ආරම්භ කළ ප්‍රජා යුද්ධය අතරතුර කාලයේදී ප්‍රංශයේ සිටි ජර්මන් ජාතිකයින්ට විරුද්ධව පොලිසිය උසි ගන්වා දඩයම් කරවීමෙන් ස්වකීය දේශප්‍රේමීත්වය පෙන්වීමට ධනපති පංතිය සමත් විය. කොමියුනය තම කම්කරු ඇමතිවරයා ලෙස ජර්මන් කම්කරුවකු (ලියෝ ප්‍රැන්කෙල්-සංස්කාරක) පත් කළේය. එහෙත් තියේර් සහ ධනපති පංතියද, දෙවැනි අධිරාජ්‍යයද තම සානුකම්පික හැඟීම් මහ හඬින් ප්‍රකාශ කරමින් නිත්‍ය ලෙසම පෝලන්ත ජාතිකයින් රවටා ලූ අතර ඇත්ත වශයෙන්ම රුසියාවේ අශෝභන කාර්යයන් සපුරාලමින් ඔවුන් රුසියාවට පාවා දුන්හ. කොමියුනය, පෝලන්තයේ වීර පුතුනට (දම්බ්‍රොව්ස්කි සහ ව්රුබ්ලෙව්ස්කිට- සංස්කාරක) ආචාර කළේ පැරිසියේ ආරක්ෂකයින්ගේ ප්‍රධානීන් ලෙස පත් කිරීමෙනි. එමෙන්ම කොමියුනය විඥාත ලෙස විවෘත කළ නව ඓතිහාසීය යුගයේ පැහැය ඉතා දැඩි ලෙස

සනිටුහන් කරනු පිණිස එක් අතකින් ප්‍රසියානු ජයග්‍රාහකයින් ඉදිරියේත්, අනික් අතින් බොනපාට්වාදී හමුදාව සහ බොනපාට්වාදී ජනරාල්වරුන් ඉදිරියේත් යුද්ධමය කීර්තියේ යෝධමය සංකේතය වූ වන්දෝම් කුළුණ ඇද දැමීය.[38]

කොමියුනයේ ශ්‍රේෂ්ඨ සමාජයීය ක්‍රියා විධානය වූයේ එහි පැවැත්ම සහ එහි වැඩ කටයුතුය. ජනතාවගේ මාධ්‍යයෙන් ජනතාව පාලනය කිරීම සංවර්ධනය කරන ප්‍රවනතාවයක් පමණක් කොමියුනය විසින් ගන්නා ලද තනි පියවරයන්වලට සලකුණු කිරීමට හැකි විය. එම පියවරයනට මේවා අයත් විය: පාන් පුළුස්සන්නන්ගේ රාත්‍රී වැඩ මුරය අහෝසි කිරීම; අයිතිකරුවන් විසින් විවිධ හේතු පෙන්වමින් කම්කරුවන්ගේ වැටුප් කැපීම සහ දඩ ගැසීම සම්පූර්ණයෙන් තහනම් කිරීම. නීතිපතියා, විනිසුරුවා සහ විධායකයා ත්‍රිවිධ බලතල තමන්ටම පවරා ගත් හාම්පුතා මෙසේ ලබන දඩ මුදල් සියල්ල තමා සාක්කුවේ දමා ගත්තේය. වසා දමන ලද සියලු වැඩ ශාලා සහ කම්හල් ඒවායේ අයිතිකරුවන් පැන ගිය හෝ, වැඩ කිරීම නැවැත්වූවා හෝ වේවා, ඒවායේ වන්දි ගෙවීම අත්හිටුවා කම්කරුවන්ගේ සමිති සමාගම්වලට ඒවා භාර දීම මෙවැනිම තවත් පියවරක් විය.

කොමියුනයේ මූල්‍යමය පියවරයන්, විචක්ෂණභාවය සහ තැන්පත් ගතිය අනුව අපූරු වූ බැවින්, වටලනු ලැබූ නගරයකට ගැලපෙන පියවරයන් විය. හවුස්මාන්ගේ* ආරක්ෂාව යටතේ විශාල බැංකු සමාගම්, ඉදි කරන කොන්ත්‍රාත් සමාගම් පැරිසියෙන් කොතරම් කොල්ල කෑවේදයත්, ඔවුන්ගේ දේපළ අයත් කර ගැනීමට ලුයී බොනපාට් ඕර්ලියන්වරුන්ගේ දේපොළ රාජසන්තක කළාට වඩා වැඩි අසමසම අයිතියක් කොමියුනයනට තිබිණි. පල්ලිය කොල්ලකෑමෙන් තමන් සතු ඉඩම්වලින් වැඩි හරියක් අයත් කර ගත් හොහෙන්සොලෙර්න් හා ඉංග්‍රීසි කතිපයාධිකරුවන් විස්මයට පත් වූයේ කොමියුනය පල්ලියේ ඉඩම් අයත් කර ගැනීමේදී ප්‍රැන්ක් 8000ක් ලබා ගැනීම නිසාය.

* -වංශාධිපතියකු වූ හවුස්මාන් (Haussmann) දෙවැනි අධිරාජ්‍ය සමයේදී සේන් දෙපාර්තමේන්තුවේ, එනම් පැරිස් නගරයේ ප්‍රධානියාව සිටියේය. කම්කරු නැගිටීම් පාගා දැමීම පහසු කරනු වස් හේ නගරය අලුත් මාර්ග ඇති කිරීම් ආදි වැඩ කළේය. (වී.අයි. ලෙනින්ගේ නායකත්වයෙන් 1905 පිට වුණු රුසියන් සංස්කරණයේ සටහනකි.) - සංස්කාරක

වර්සේල්ස් ආණ්ඩුව යම්තමින් හරිබරි ගැහී ශක්තියක් ලබා ගත් විගසම කොමියුනයට විරුද්ධව ඉතා ප්‍රචණ්ඩ පියවරයන් ගත්තේයඃ මුළු මහත් ප්‍රංශය පුරා කිසිදු නිදහස් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම පාගා දැම්මේය. විශාල නගරවල නියෝජිතයින්ගේ රැස්වීම් පවා තහනම් කළේය. ආණ්ඩුව වර්සේල්ස් නගරය තුළ මෙන්ම මුළු මහත් ප්‍රංශය පුරා දෙවැනි අධිරාජ්‍ය සමයේදී තිබුණාටත් වඩා වැඩි පුළුල් පරිමාණයෙකින් ඔත්තුකාර සේවයක් ඇති කළේය. එම ආණ්ඩුවේ පොලීසිය සහ පොලිස් පරීක්ෂකවරු පැරිසියේ මුද්‍රණය කළ සියලු පුවත්පත් ගිනිබත් කළ අතර පැරිසියෙන් පිටතට එවන ලද සහ එම නගරය තුළට යවන ලද සියලු ලියුම්ද විවෘත කළහ; පැරිසියට පක්ෂව ජාතික මැති සබය තුළ වචනයක් හෝ කීමට දැරූ ඉතා දුලබ ප්‍රයත්නය පවා කෲර ලෙස කැඟසමින් එය යටපත් කළේ, 1816දී "chambre introuvable" හි පවා නොඇසූ විරූ අන්දමකිනි. වර්සේල්ස්වරු පැරිසියට විරුද්ධව රුධිර පිපාසය සහිත යුද්ධයක් ගෙන ගියා පමණක් නොව, පැරිසිය තුළ අල්ලස්දීම හා කුමන්ත්‍රණයන්ද සංවිධානය කළහ. ඉතා පූර්ණ සාමයක් රජ කරන කාලයකදී මෙන් ලිබරල්වාදයේ සියලු රූපාකාරයන් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා සිය කීර්තියට හානි නොකර ගෙන එම රීති නිරීක්ෂණය කිරීමට කොමියුනයට හැකි වීද? කොමියුනයේ ආණ්ඩුව තියේර්ගේ ආණ්ඩුව මෙන්, එකම රූපකාරයට අයත් වූයේ නම්, පිළිවෙත පක්ෂයේ පුවත්පත පැරිස්හිදීත්, කොමියුනයේ පුවත්පත වර්සේල්හිදීත් තහනම් කිරීමට අවශ්‍යතාවයක් නොතිබිණි.

ප්‍රංශයේ විමුක්ති ඇති එකම මග යළිත් දෙවියන් වෙත යාම යැයි "ග්‍රාමීයයන්ගේ මැති සබය" කියා සිටි මොහොතේදී මිසදිටු කොමියුනය පීක්ප්යූස් කන්‍යාරාමයේ සහ ශුද්ධවූ ලොරාන් දේවස්ථානයේ[39] රහස් හෙළිදරවු කිරීම නිසා ඒ මැති සබයේ මන්ත්‍රීවරුන් උමතු වියරුවෙන් කුපිතවීම ස්වාභාවික දෙයකි. බොනපාට්වාදී ජනරාල්වරුන් යුද්ධය පරාජය වූ නිසාත්, සංග්‍රාමයන් පරාජය වීමට තරම් දක්ෂකම් පෑම සහ විල්හෙල්ම්ස්හ්යොයේහි සිගරැට් එතීමට හුරුබුහුටි බවක් දැක්වූ නිසාත්, තියේර් ඔවුන්ට ගරු ලීජනයේ කුරුසිය වැනි උසස් පදක්කම් ප්‍රදානය කරද්දී, කොමියුනය සිය ජනරාල්වරුන් ඔවුන්ගේ කාර්යයන් පැහැර හරිතියි යම්තමින් හෝ සැක කළ විට ඔවුන් සේවයෙන් පහ කොට සිරභාරයට ගැනීම තියේර් වෙත එල්ල කළ කටුක උපහාසයක් නොවීද?

ව්‍යාජ නාමයෙකින් පෙනී සිට, කොමියුනයට රිංගා ගත්, සාමාන්‍ය බංකොලොත්භාවයකට මූණ පෑම නිසා දවස් හයක සිර දඬුවමක් ලැබූ තම එක් සාමාජිකයෙකු* සිරභාරයට ගැනීම, ඒ වන විටත් ප්‍රංශයේ විදේශ ඇමති ධූරයේ රැඳී සිට, එය බිස්මාක්ට විකුණා දැමූ, බෙල්ජියමේ ආදර්ශවත් ආණ්ඩුවට නියෝග පැනවූ ෂූල් පාව්ර් නැමති ව්‍යාජ ලියවිලිකාරයාට දෙන ලද කම්මුල් පහරක් නොවීද? එහෙත් එකක් නැර සියලු ආණ්ඩු කළ පරිදි සියලු පාප කර්මයන්ගෙන් නිදොස් යැයි කොමියුනය කියා සිටියේ නැත. කොමියුනය සිය රැස්වීම් සහ ක්‍රියාවන් ගැන වාර්තා ප්‍රසිද්ධ කළේය. සියලු අඩුපාඩුකම් ගැන එය ජනතාවට දන්වා සිටියේය.

හැම විප්ලවයෙකදීම එහි සැබෑ නියෝජිතයින් අතරට වෙනත් වර්ගයකට අයත් පුද්ගලයෝ රිංගා ගනිති. එක් පැත්තකින් අතීත විප්ලවවලට සහභාගි වී, ඒවා ගැන ස්වයං මිථ්‍යා විශ්වාසයෙකින් පෙළමින්, අද්‍යතන ව්‍යාපාරයේ නියම හරය ගැන අවබෝධයක් නැති, එනමුදු තමන්ගේ සුප්‍රසිද්ධ අවංකත්වය සහ නිර්භයත්වය නිසා හෝ සම්ප්‍රදායේ බලය නිසා හෝ තවමත් මහජනයා මත තමන්ගේ බලපෑම සහිත පුද්ගලයින්ය. අනිත් අතින් පවතින ආණ්ඩුවට විරුද්ධව වසරක් පාසා ඒකායන මත දොඩවමින්, එනිසාම උසස් පෙළේ විප්ලවවාදීන් ලෙස මහජනයා අතර වැජඹෙන සාමාන්‍ය වාචාලයින්ය. මාර්තු 18දාට අනතුරුව එවැන්නන් මතුවුණු අතර ප්‍රධාන කොටස් රඟපෑමටද ඔවුනට අවස්ථා ලැබිණි. ඔවුන් තම ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් කම්කරු පංතියේ සැබෑ ව්‍යාපාරයට බාධා කළේ, මීට පෙර ඇතිවූ සියලු විප්ලව පූර්ණ ලෙස වර්ධනය විමට මේ වර්ගයේ මිනිසුන් මීට ඉහත බාධා කළ ආකාරයටමය. ඔවුන් නොවැළැක්විය හැකි නපුරකිඃ කල් යාමේදී ඔවුන්ගෙන් ඈත් විය හැකිය. එහෙත් කොමියුනයට ඒ සඳහා කාල වේලාවක් නොතිබිණි.

කොමියුනය විසින් පැරිසයෙහි ඇති කරන ලද වෙනස මවිත කරවන සුළුය! දෙවැනි අධිරාජ්‍යය යටතේදී පැරිසියේ පැවති කාමසුරා සොඬ ජීවිතයේ සටහන් පවා අතුරුදහන් විය. පැරිසිය තවදුරටත් බ්‍රිතාන්‍ය මහා ඉඩම් හිමියන්ගේත්, අයර්ලන්ත ප්‍රවාසී ඉඩම් හිමියන්ගේත්,[40] ඇමරිකන් පැරණි වහල් හිමියන්ගේත්, උද්දච්චයින්ගේත්, රුසියන්

*- බ්ලෙන්ෂේ.-සංස්කාරක

පැරණි ප්‍රවේණිදාස හිමියන්ගේත්, වලාෂියානු රදළ ස්වාමිවරුන්ගේත් රජ දහනක් නොවීය. මෘත ශරීරාගාරයේ එකද මළ මිනියක්වත් නැත. රාත්‍රි මං කොල්ලකෑම් නැත. සොරකම් නැතැයි කිව හැකි තරමය. 1848 පෙබරවාරි මාසයේ සිට පැරිසියේ මහා මාර්ගවල එකද පොලිස් භටයකු නැති වුවද, ප්‍රථම වරට ඒවා ආරක්ෂා සහිත විය.

කොමියුනයේ සාමාජිකයෙක් ඒ ගැන මෙසේ පැවසීය: "මිනීමැරුම් ගැනත්, හොරකම් කිරීම් ගැනත්, මිනිසුන්ට පහරදීම් ගැනත් දැන් අපට අසන්නට නොලැබේ. පොලීසිය තම ගතානුගතික මිතුරන්ද වර්සේල්ස් නගරයට කැටුව ගිය බවක් පෙනෙයි."

ගණිකාවෝ පවුලේද, ආගමේද, ප්‍රධාන වශයෙන් පෞද්ගලික දේපොළ අයිතියේද පැන ගිය ආරක්ෂකයින්ගේ පිහිට පතා ගියහ. ඔවුන් වෙනුවට, සදාතනික පෞරාණික යුගයට අයත් වීර, උදාර, ආත්ම පරිත්‍යාගයෙන් යුත් මහිලාවනට සමාන සැබෑ පැරිස් කාන්තාවෝ පෙරමුණ ගත්හ. ස්වකීය ඓතිහාසික උනන්දුව පිළිබඳ විඥාත හැඟීමෙකින් බැබලෙන ශ්‍රමික, චින්තක, සටන්කාමී, එමෙන්ම ලේ වගුරුවන පැරිසිය ස්වකීය නගර ද්වාර සමීපයට පැමිණ සිටින මිනී කන්නන් ගැන අමතක කර ගෙනම වාගේ, නව සමාජය ඉදි කිරීම සඳහා මුළු මහත් ජීවයම ප්‍රදානය කළේය.

මේ නව ලෝකය වන පැරිසියට එරෙහිව මුහුණට මුහුණ ලා පැරණි ලෝකය වන වර්සේල්ස්-යල්පැන ගිය සියලු ආණ්ඩුවල ලේ උරා බොන පිශාචයින්ගේ තිප්පොළ පිහිටියේය. මහජනතාවගේ මෘත ශරීරය කැබලි කිරීමට තරම් පිපාසයෙන් පෙළෙන ලෙජිටිමිස්ට්වරුන් හා ඕර්ලියන්වරුන්ද, ජාතික මැති සබයේ පෙනී සිටීම නිසා වහල් හිමියන්ගේ කැරැල්ලට ආධාර දෙන ආදි කාලීන වාලාධිය සහිත සමූහාණ්ඩුවාදීන්ද එහි විය. ඔවුන් පාර්ලිමේන්තු සමූහාණ්ඩුවක් රැක ගැනීමට බලාපොරොත්තු වූයේ, එහි නායකත්වයේ සිටි මහලු වංචාකාර කෝලමාගේ අධි මමංකාරයෙනි, Jeu de Paume* හි අවතාරය යළි පණ ගන්වමින් ඔවුහු 1789 ඇණුම් පද සහිත නාටකයක් නැටූහ. මුළු මහත් යල්පැන ගිය ප්‍රංශය

* - 1789 දී මැති සබය තම සුප්‍රසිද්ධ තීරණය අනුමත කළ ක්‍රීඩා ශාලාව.[41] (1871 ජර්මන් මුද්‍රණයට එංගල්ස් ලියූ සටහනකි.)

නියෝජනය කළ මේ මැති සබය, ලුයී බොනපාට්ගේ ජනරාල්වරුන්ගේ අසිපත්වලට පින්සිදු වන්නට පමණක් සිය හොල්මන්කාරී පණ කෙන්ද රැක ගෙන සිටියේය. පැරීසිය පූර්ණ සත්‍යය විය, වර්සේල්ස් සියලු අසත්‍යය විය. ඒ සියලු බොරු හඬ නගා කියන්නා වූයේ තියේර්ය.

සෙයින් හා වාස්වලින් පැමිණි පුරපතිවරුන්ගේ නියෝජිත පිරිසකට තියේර් මෙසේ පැවසීය:

"නුඹලාට මගේ වචනය කෙරෙහි විශ්වාසය තැබිය හැකිය. මම එය කිසි විටෙක කඩ නොකළෙමි."

හේ මැති සබය අමතා මෙසේ පැවසීය: "ප්‍රංශය විසින් මෙතෙක් තෝරා පත් කර ගන්නා ලද මැති සබයන්වලින් ඉතාම ලිබරල්වාදී, උපරිමය ස්වාධීන මැති සබය මෙය වේ." ඔහුගේ වෛවාරන්න සෙබළුන් අමතා, ඔහු "මෙය ජගත් හාස්කමෙකි, මෙතරම් අනර්ඝ යුද්ධ හමුදාවක් ප්‍රංශයට කිසිදාක නොතිබිණි" යි පැවසීය. ඔහුගේ නියෝගය අනුව පැරීසිය කාල තුවක්කු වෙඩි තැබීම මිථ්‍යා කතාවක් බවද ඔහු කියුවේය:

"කාලතුවක්කු වෙඩිමුර කීපයක් තැබී නම්, එය වර්සේල්ස් සේනාවේ වැඩක් නොවේ. තමන් සටන් කිරීමට කැමති බව පෙන්වන නමුදු, ඇත්ත වශයෙන්ම තම මුහුණු පවා පෙන්වීමට බිය වූ සමහර කැරලිකරුවන්ගේ ක්‍රියාවකි, එය"

පසුව ඔහු පළාත්වලට කළ ප්‍රකාශය මෙසේ විය:

"වර්සේල්ස් කාලතුවක්කු සේනා පැරීසියට වෙඩි උණ්ඩ වර්ෂාපතනයක් වස්සවනවා නොව, නිකම් වෙඩි තැබීමක් පමණක් කරති."

වර්සේල්ස්වරුන්ට විරුද්ධව කර තිබෙන චෝදනා වන වෙඩි තබා මරා දැමීම් සහ මර්දනකාරී පියවරයන් (!) සියල්ල බොරු කතා යැයි ඔහු පැරිසියේ අගරදගුරුතුමාට පැවසීය. තම අරමුණ "පැරිසිය පාගා දමන නීච ප්‍රජාපීඩකයින්ගෙන් එනගරය මුදා ගැනීමය," පැරිස් කොමියුනය "අන් කිසිවක් නොව අපරාධකරුවනගේ කල්ලියක් පමණකි" යි ඔහු පැරීසියට කියා සිටියේය.

තියේර්ගේ පැරීසිය ඇත්ත වශයෙන්ම "නීච අධමයින්ගේ" පැරීසිය නොවීය, එය හොල්මන් පැරීසියය, france-fileurs[42]ගේ පැරීසියය. මහපාරේ රස්තියාදු වන ගැහැණු පිරිමි දෙගොල්ලන්ගේ, ධනපති, රන් ඔපය දැමූ, කුසීතයින්ගේ පැරීසියය, දැන් වර්සේල්ස්, සෙන්-දෙනී, රුයිඑයි සහ සෙන්-ජේර්මෙන් ස්වකීය බැලයින්, වංචනිකයින්, සාහිත්‍යමය බොහිමියානුන්, ගණිකාවන් පිරී සිටින, ප්‍රජා යුද්ධය සිත් ඇද ගන්නාසුළු, ප්‍රිය උපදවන නව විනෝදයක් ලෙස පමණක් සලකන, ඇවිළ පවතින සටන් දුරදක්නයකින් පිරික්සමින්, කාලතුවක්කු වෙඩිවල සංඛ්‍යාව ගණන් කරමින්, පොට්-සෙන්-මර්තෙන් නාට්‍ය ශාලාවට වඩා හොඳින් මෙහි වේදිකා ගත වන බව තමාගේත්, ස්වකීය ගණිකාවන්ගේත් ගෞරවයේ නාමයෙන් දිවුරන පැරීසියය. සත්තකින්ම මැරුම් කෑ මිනිස්සු සැබවින්ම මිය ගියහ, තුවාල වූවන්ගේ කෑගැසීම ව්‍යාජ නොවීය. එපමණක් නොව, ඔවුන් ඉදිරියේ සිදු වන දෙය සම්පූර්ණයෙන්ම සමස්ත ලෝක ඓතිහාසික වැදගත්කමක් දැරීය.

ප්‍රංශයෙන් විගමනය වූ දෙ කලෝන් මහතාට කොබ්ලෙන්ස් නගරය[127] ප්‍රංශය වූ පරිද්දෙන්ම තියේර් මහතාගේ පැරීසියද මෙසේ විය.

iv

ප්‍රසියානු යුද්ධ හමුදා මගින් පැරිසිය යටත් කර ගැනීම පිණිස වහල් හිමියන්ගේ පළමුවැනි ප්‍රයත්නය අසාර්ථක වූයේ බිස්මාක් ප්‍රතික්ෂේප කළ බැවිනි. යුද්ධ හමුදාව හිස් ලූලු අත පළා යාමෙන් සහ මුළු මහත් පරිපාලනය කැඩී වෙන්වී තමන් පසුපස ගමන් කළ යුතු යැයි අණ කළ ආණ්ඩුව වර්සේල්ස්වලට පැන යාමෙන් 18දා දෙවැනි ප්‍රයත්නයද පරාජයෙන් කෙළවර විය. පැරිසිය සමග සාම තීරක සාකච්ඡාවලට මුවා වෙමින්, තියේර් එයට විරුද්ධව යුද්ධයක් සඳහා සූදානම් විය. එහෙත් යුද්ධ සේනා සොයා ගන්නේ කොහින්ද? ඔහුගේ පෙරමුණු රේඛීය රෙජිමේන්තු සංඛ්‍යාවෙන් අල්ප වූ අතර බලාපොරොත්තු සහගත නොවීය. ජාතික මුර භටයින්ගෙන් සහ ස්වේච්ඡානුගත භටයින්ගෙන් වර්සේල්ස් ආණ්ඩුවට

ආධාර කරන ලෙස තියේර් කළ ඉතා දැඩි ආයාචනයන් තීරණාත්මක ලෙස ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබිණි. ෂුවෝන්වරුන්[44] කණ්ඩායමක් සපයා දුන්නේ බ්‍රෙතාන් ප්‍රදේශය පමණකි. මොවුහුද සුදු රෙදි කැබැල්ලෙක ක්‍රිස්තුස් වහන්සේගේ හෘදය වස්තුවේ සටහනක් ඇඳ, එය ලයෙහි පැළඳ ගෙන, ධවල ධජයක් අතින් ගෙන, සටන් කළහ: ඔවුන්ගේ යුද්ධමය පාඨය වූයේ "Vive le Roi!" (රජතුමාට ජයවේවා!) යනුය. එනයින් විවිධ වර්ගවලට අයත් නාවිකයින්, නාවික පාබල හමුදාවේ සෙබළුන්, පාප් වහන්සේගේ සුවාවේ මුර භටයින්,[45] වලන්තෙන්ගේ ජෙන්දාර්ම් භටයින්, පියේත්‍රිගේ පොලිස් කාරයින් හා mouchards චරපුරුෂයින්ගෙන් යුත් පලාවන් හමුදාවක් කඩිමුඩියේ එකතු කර ගැනීමට පමණක් තියේර් සමත් විය. එක් අතකින් ප්‍රජා යුද්ධය කර ගෙන යාමටත්, අනිත් අතින් ප්‍රසියාවට යටත් වහලකු ලෙස වර්සේල්ස් ආණ්ඩුව තබා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් සංඛ්‍යාවක් පමණක් බිස්මාක් බොනපාට්ගේ යුද්ධ හමුදාවේ යුද්ධ සිරකරුවන් කොටස් වශයෙන් එවූයේ, නැතිනම්, තියේර්ගේ මෙම සේනාව හාස්‍යජනක අන්දමින් නොවැදගත් වන්නට ඉඩ තිබිණි. මෙම යුද්ධය පැවති සමයේදීම, වර්සේල්ස්හි පොලීසිය වර්සේල්ස් යුද්ධ සේනා නිරීක්ෂණය කළ යුතු විය, යුද්ධ හමුදාව තමා වෙත ඇද ගැනීම පිණිස ඉතාම භයානක ස්ථාන හැමදාම ගැනීමට ජන්දාර්ම් භට හමුදාවට සිදු විය. බලකොටු අල්ලා ගත්තේ යුද්ධ කොට ජය ලැබීමෙන් නොව, අල්ලස් දීම මගිනි. පැරිසියේ ප්‍රතිරෝධනය විනාශ කරලීමට නම්, තියේර්ගේ උපක්‍රමීය දක්ෂතාවයත්, ඔහු සතුව පවතින බයිනේත්තු සංඛ්‍යාවත් අල්ප බව කොමියුනාර්වරුන්ගේ වීරත්වය විසින් පෙන්වන ලදී.

ඒ අතර ප්‍රාන්තයන් සමග ඔහුගේ ඇති සබඳතාවයන් වඩාත් නොසන්සුන් විය. තියේර් සහ ඔහුගේ "ග්‍රාමීය මැති සබය" යම්තමින් හෝ උනන්දු කරවීමට තරම් වන සානුකම්පික එකද ආමන්ත්‍රණයක් වත් වර්සේල්ස්වලට නොලැබිණි. හාත්පසින්ම විරුද්ධ දෙයකි, උභයාර්ථයෙන් තොරව, සමූහාණ්ඩුව පිළිගැනීමේ පදනමින් පැරිසිය සමග යළිත් මිත්‍ර වන ලෙසත්, කොමියුනය ප්‍රකාශ කළ ස්වාධීනත්වය පිළිගන්නා ලෙසත්, දැනට නියමිත කාලය අවසන් කර තිබෙන මැති සබය විසුරුවා හරින ලෙසත් ඉල්ලමින් කොහෙත්ම ගරුත්වයක් නොදක්වන ලතාවෙකින් නියෝජිත

පිරිස් හා ලිඛිත ඉල්ලීම් හැම පැත්තෙකින්ම ගලා එන්නට වූහ. මෙවැනි නියෝජිතයින් කෙතරම් පැමිණියේදයත්, ලියුම් කෙතරම් ලැබුණේදයත්, තියේර්ගේ අධිකරණ ඇමතිවරයා වන් ද්යුපොර්, අප්‍රේල් 23දා සියලු රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවලට චක්‍ර ලේඛනයක් යවමින්, "සමාදාන වීමට කරන සියලු ආයාචන" අපරාධයක් හැටියට සලකන ලෙස අණ කළේය. උපක්‍රමය වෙනස් කළ තියේර්, මැති සබය මත ඔහු විසින්ම පටවන ලද නව පනත් නීතිය අනුව රට පුරාම නගර සභා මැතිවරණ පැවැත්වීම අප්‍රේල් 30දාට නියම කළේය. ජාතික මැති සබයට කවදාවත් නොතිබුණු ඒ අධ්‍යාත්මික බලය නගර ප්‍රධානීන්ගේ වංචාකාරී කුමන්ත්‍රණ මගින් සහ පොලීසියේ තර්ජන මගින්, ප්‍රාන්තීය මැතිවරණයෙන් ලබා ගත හැකි බවත්, අවසානයේදී පැරිසිය මෙල්ල කිරීමට අවශ්‍ය වන ද්‍රව්‍යමය බලය ප්‍රාන්තවලින් ලබා ගත හැකි බවත් ඔහු විශ්වාස කළේය.

ස්වකීය නිවේදන විසින් උසස් ලෙස වනනු ලැබූ, පැරීසියට විරුද්ධව මංකොල්ලකාරී යුද්ධයද, මුළු මහත් ප්‍රංශය පුරා ත්‍රස්තවාදී ආධිපත්‍යයක් ස්වකීය අමාත්‍යයන් ඇති කිරීමට දැරූ ප්‍රයත්නයන්ද සමග අරමුණු කීපයක් සඳහා එල්ල වූ සමාදානයේ කුඩා හාස්‍යජනක නාටකයක් අතිරේක වශයෙන් රඟ දැක්වීමට තියේර් මුල සිටම උත්සාහ දැරීය. එය ප්‍රාන්ත මුලාවේ දැමිය යුතු විය, පැරිසියේ මැද පන්තියේ ජනයා ඔහු පැත්තකට ඇද්ද ගැනීම සහ ප්‍රධාන වශයෙන් පැරිසියේ පාවා දීමේ ඔවුන්ගේ ද්‍රෝහිකම වසා ඒ වෙනුවට ඔහුට ජාතික මැති සබයේ ඊනියා සමූහාණ්ඩුවාදීන්ගේ විශ්වාසය ලබා දීමටත් එය මෙහෙ කළ යුතු විය. තමාට යුද්ධ හමුදාවක් නොතිබුණු මාර්තු 21දා තියේර් ජාතික මැති සබය අමතා මෙසේ පැවසීය:

"මොනවා වුණත් පැරිසියට විරුද්ධව මම යුද්ධ හමුදා නොයවමි."

මාර්තු 27දා ඔහු යළිත් මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය:

"මා කරළියට පිවිසියේ සමූහාණ්ඩුව පූර්ණ සත්‍යයක් බවට පත්වූ පසුවය. ඉදින් මම එය ආරක්ෂා කිරීමට දැඩි ලෙස තීරණය කළෙමි."

එහෙත් ඇත්ත වශයෙන් නම්, ඔහු සමූහාණ්ඩුවේ නාමයෙන් ලියෝන් හා මර්සේල්ස්හි[46] විප්ලවය පාගා දැමූවේ ඔහුගේ "ග්‍රාමීය මැති සබය" වර්සේල්ස්හි නපුරු ගෙරවීමෙකි. "සමූහාණ්ඩුව" නැමති

වචනය පිළිගත් විටදීය. මෙම තේජාන්විත වික්‍රමයෙන් අනතුරුව "පූර්ණ සත්‍යයක්" බවට පත්වූ දෙය අදහස් කරන සත්‍යයක් දක්වා ලඝු කළේය. ප්‍රවේසම් වන ලෙස දන්වමින් බෝර්දෝ නගරයෙන් ඔහු විසින් පිටු දකින ලද ඔර්ලියන් කුමාරවරු ඇස් පනාපිටම නීතිය උල්ලංඝනය කරමින් ද්‍රෝහී කුමන්ත්‍රණය කිරීමට පටන් ගත්හ. පැරීසියෙන් සහ ප්‍රාන්තවලින් පැමිණි නියෝජිතයින් සමග ඉමක් නැති සාකච්ඡා පැවැත්වූ තියේර්, නිතර වාගේ අවස්ථාව සහ කාලය අනුව පැහැයයන් සහ ස්වර වෙනස් කරමින් ප්‍රකාශන කළද, ඒවා හැම දෙයක්ම පළිගැනීමේ අවශ්‍යතාවය දෙසට යොමු වී තිබිණි.

"එනම්, ක්ලෙමාන් තෝමා සහා ලෙකොන්ත් මරා දැමීමට වරදකරුවන් වූ අපරාධකරුවන්ගෙන් පළිගැනීමය."

සත්තකින්ම මෙහිදී ඉබේටම ඇඟවූයේ 1830 දී තියේර් සමූහාණ්ඩුවේ ඉතාම හොඳ පුද්ගලයා ලෙස ලුයී පිලිප්ව පිළිගත් පරිදි, පැරීසිය හා ප්‍රංශය තියේර්ව පිළිගත යුතුය යන්නය. එහෙත් මෙම වාසිදීම් පවා, ජාතික මැති සබයේ ඔහුගේ ඇමතිවරුන් විසින් ඔහුට දෙන ලද නිල විමර්ශන මගින් සැකයට භාජනය කිරීමට ඔහු උත්සාහ දැරීය. එහෙත් ඔහු එයින් සෑහීමට පත් නොවී, ද්‍යුපොර්ගේ මාර්ගයෙන් ඔහු ක්‍රියා කළේය. ඔර්ලියන්වාදී මහලු නීතිවේදියකු වූ ද්‍යුපොර් දැන් 1871 තියේර්ගේ සමයේදී වටලනු ලැබූ තත්වයේදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ විනිශ්චයකාර ධූරය ඉසිලුවාක් මෙන්ම 1839 ලුයී පිලිප්ගේ පාලන සමයේදීද, 1849 දී ජනාධිපති ලුයී බොනපාට්ගේ කාලයේදීද හැමදාම එම ධූරය ඉසිලීය. ඔහු ඇමති ධූරය නොදැරූ කාලයේදී පැරීසියේ ධනපතීන් වෙනුවෙන් පෙනී සිටිමින් ඔහු ධනය ගොඩ ගැසූ අතර ඔහු විසින්ම සාදන ලද නීතිවලට පහර දෙමින්, දේශපාලනමය අති විශාල වාසිද ලබා ගත්තේය. ජාතික මැති සබය විසින් ලහි ලහියේම සම්මත කර ගත්, පැරිසියේ සමූහාණ්ඩුවාදී නිදහසේ නෂ්ටාවශේෂ පවා නැති භංග කර දමන නීති පද්ධතිය නිසා සෑහීමට පත් නොවී, පහත සටහන් පියවර මගින් පැරිසියේ අනාගත කාර්යය කොටස ඔහු පෙන්වා දුන්නාක් මෙනි: යුද්ධිකරණයේ නඩු ඇසීමේ කටයුතු ඔහුට පෙනී ගියේ දීර්ඝ පටිපාටියක් ලෙසිනි. ඔහු එය කෙටි කරලීමෙන්[47] පිටුවහල් කිරීම පිළිබඳ අති භීෂණ නව නීති ඉදිරිපත් කළේය. 1848 විප්ලවය දේශපාලන අපරාධ සඳහා

මරණ දණ්ඩනය නියම කිරීම අහෝසි කළ අතර ඒ වෙනුවට පිටුවහල් කිරීම ඉදිරිපත් කළේය. ලුයී බොනපාට් යටත් පිරිසෙයින් ගිලටීනයෙන් හිස ගසා දැමීම විවෘත ලෙස කිරීමට ඉදිරිපත් නොවීය. පැරිස් පුරවැසියන් කැරලිකරුවන් නොව මංකොල්ලකරුවන් යැයි කීමට තරම් තවමත් නිර්භය නොවූ ග්‍රාමීය මැති සබය පැරීසියට විරුද්ධව පළිගැනීම් පිළියෙල කිරීම පිටුවහල් කිරීම අරභයා වූ දූපෝර්ගේ නීති සංග්‍රහයට පමණක් සීමා විය. මෙවැනි තත්වයන් යටතේ, තියේර්ට සමාදාන වීමේ විකට නාට්‍යය දිගටම ගෙන යාමට බැරි වූයේ-හරය වශයෙන් ඔහු බලාපොරොත්තු වූ-ග්‍රාමීය මැති සබයේ මන්දබුද්ධික මොළවලට ඔහුගේ නාටකයත්, ඔහුගේ වංචාකාරීත්වයේ, ව්‍යාජ ඇඟවීමේ සහ ප්‍රමාදකාරිත්වයේ අවශ්‍යතාවය වටහා ගැනීමට නොහැකි වීම නිසා උමතු කෝපය පැන නැගි බැවිනි.

අප්‍රේල් 30දා නගර සභා මැතිවරණය ආසන්නව තිබියදී අප්‍රේල් 27දා තම සමාදාන වීමේ ජවනිකාවලින් එකක් රඟ දැක්වීමට තියේර් ඉදිරිපත් විය. ජාතික මැති සබයේදී ඔහු විසින් ඇද බාන ලද අනුරක්ත වාග්පාධ අතරින් ඔහු මෙසේද පැවසීය:

"ප්‍රංශ රුධිරය සෙලවීමට අපට බල කරන සමූහාණ්ඩු විරෝධී එක් කුමන්ත්‍රණයක්, එනම්, පැරිස් කුමන්ත්‍රණය පමණක් පවතී. ඒ අධාර්මික අවි එසවූ අය ඒවා පහත දැමුවාවේ, එවිට අපි වහාම දඬුවම් දීමේ අසිපත ක්‍රියාවේ යෙදවීම නවත්වා දමා සාම ගිවිසුමක් ඇති කර ගනිමු. මෙය බලනොපාන්නේ අතළොස්සක් අපරාධකරුවන්ට පමණකියි මම යළි යළිත් පවසමි."

ඔහුගේ කතාවට බාධා කරමින් "ග්‍රාමීය මැති සබයේ" මන්ත්‍රීවරුන් කළ තියුණු කෑගැසීම්වලට පිළිතුරු වශයෙන් ඔහු මෙසේ පැවසීය:

"මහත්වරුනි, පවසන්න, මා ඔබගෙන් බැගෑපත්ව ඉල්ලා සිටිනවා, මා නිවැරදි නොවේද? අපරාධකරුවන් අතළොස්සක් පමණකියි යන සත්‍යය සාධාරණ ප්‍රකාශ කිරීමට මට හැකි වීම නිසා ඔබ සැබවින්ම පසුතැවිලි වන්නේද? අපට වී තිබෙන මේ විපත් අතරින්, ක්ලෙමාන් තෝමාගේ සහ ලෙකොන්ත්ගේ ලේ වැගිරීමට සමත් අය විශේෂයෙන්ම විරලවීම වාසනාවක් නොවේද?"

එහෙත්, පාර්ලිමේන්තුවාදී නළා වාදනයෙන් සියලු දෙනාම සිරභාරයට ගැනීමේ ව්‍යාජ බලාපොරොත්තු සහිත තියේර්ගේ කතාවලට ප්‍රංශය බිහිරිව සිටියේය. ප්‍රංශය කොමියුන 35,000කට තෝරා ගත් නගර සභිකයින් 700,000ක් අතුරෙන් ලෙජිටිමිස්ට්, ඔර්ලියන් හා බොනපාට්වාදීන් සිටියේ 8000කටත් අඩු සංඛ්‍යාවකි. අතිරේක මැතිවරණවලදී තියේර් ආණ්ඩුවට සතුරු අයගේ සංඛ්‍යාව වැඩි වන ප්‍රතිඵල ලැබිණි. ජාතික මැති සබයට ප්‍රදේශවලින් අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යමය ශක්තිය නොලැබුණා පමණක් නොව, අධ්‍යාත්මික බලය සඳහා වූ අයිතිය පවා අහෝසි විය. මෙම පරාජය සම්පූර්ණ කරනු වස්, මුළු මහත් ප්‍රංශය පුරාම යළිත් තෝරා පත් කර ගන්නා ලද නගර සභිකයින් බලය පැහැරගත් වර්සේල්ස් ආණ්ඩුවට එරෙහිව බොර්දෝහි ප්‍රති මැති සබයක් පවත්වන බවට තර්ජනය කළෝය.

එවිට තීරණාත්මක මැදිහත් වීම සඳහා දිගු කලක් තිස්සේ බිස්මාක් බලා සිටි මොහොත එළැඹියේය. ස්ථිර සාම ගිවිසුමක් ඇති කර ගැනීම සඳහා පූර්ණ බලැති නියෝජිතයින් ප්‍රැන්ක්පුර්ට් නගරයට එවන ලෙස ඔහු තියේර්ට නියෝග කළේ අණ කරන ලතාවෙකිනි. දීනත්වයෙකින් සහ ස්වාමියාගේ හා අධිපතියාගේ අණ පිළිපදින සුවච කීකරු සේවකයකු සේ, තියේර් තමාට විශ්වාස ෂූල් පාව්ර්, පූයියේ-කෙර්තියේ සමග හනිකට එහි යැවීය. පුයියේ කෙර්තියේ රූආන්හි කපු කම්හල් හිමි සම්භාවනීය පුද්ගලයෙකි. දෙවැනි අධිරාජ්‍යයේ උණුසුම් එමෙන්ම කීකරු පාක්ෂකයකු වූ මොහු, කර්මාන්ත හිමියකු හැටියට ඔහුගේ අයිතියට පහර වදින එංගලන්තය සමග ඇති වෙළඳ ගිවිසුම[48] හැරුණු විට, එම අධිරාජ්‍යයෙහි කිසිදු අඩුපාඩුවක් නොදිටීය. තියේර් බොර්දෝහිදී ඔහුව මුදල් ඇමති ධූරයට පත් කළ විගසම, ඔහු ඒ නපුරු ගිවිසුමට විරුද්ධව කඩා පැන්නේය. එය ඉක්මණින්ම අවලංගු කරන බවට ඉඟි කළේය. ඇල්සාසයට විරුද්ධව පැරණි ආරක්ෂක තීරු බදු පැනවීමට අසාර්ථක ලෙස වුවද (බිස්මාක්ගෙන් අවසර නොඉල්වූ නිසා) උද්දච්ච ප්‍රයත්නයක යෙදුණේය. ඔහුගේ මතය අනුව එහිදී පැරණි ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම්වලින් බාධාවක් නොවීය. මේ මිනිහා ප්‍රතිවිප්ලවය දුටුවේ රුවාන්හි කම්කරු වැටුප් පහළ දැමීමේ මාධ්‍යයක් ලෙසිනි, ප්‍රංශ ප්‍රාන්තවලට වාසි දීම, ප්‍රංශයේම තම භාණ්ඩවල මිල වැඩි කිරීමක් ලෙසිනි. තියේර් තම අවසාන හා පූර්ණ දේශද්‍රෝහීත්වය සපුරාලනු වස් ෂූල් පාව්ර්ගේ සහායකයා ලෙස

තෝරා යැවීමට මේ පුද්ගලයා ඉරණම්කරුවා නොවීද?

පූර්ණ බලය සහිත මේ අපූරු යුවළ ප්‍රැන්ක්පුර්ට්හි පෙනී සිටි විට, බිස්මාක් ගොරෝසු ලෙසත්, අධිපතිකාමී ලෙසත්, වහාම ඔවුනට මෙවැනි නියෝගයක් කළේයඃ "එක්කෝ අධිරාජ්‍යය පුනඃස්ථාපනය කරනු, නැතිනම්, කොන්දේසි විරහිතව මගේ සාම කොන්දේසි පිළිගනු!" යුද්ධ වන්දි ගෙවීමට තිබෙන කාලය කෙටි කිරීම සහ ප්‍රංශයේ තත්වය ගැන බිස්මාක් සතුටු වන තුරු ප්රුසියන් හමුදා තවදුරටත් පැරිසියේ බලකොටු අල්ලා ගෙන සිටීම ඔහුගේ සාම කොන්දේසිවලින් අදහස් කැරිණි. මෙනයින් ප්‍රංශයේ අභ්‍යන්තර කටයුතු පිළබඳව අග්‍ර විනිශ්චය කාරයා හැටියට ප්‍රසියාව පිළිගැනිණි. එහෙත් පැරිසිය සමූලඝාතනය කිරීම පිණිස බොනපාට්වාදී යුද්ධ හමුදාව සිරභාරයෙන් මුදාලීමටත්, ඔවුනට විල්හෙල්ම් අධිරාජයාගේ යුද්ධ හමුදාවල ඍජු ආධාරය ලබා දීමටත් හේ පොරොන්දු විය. පැරිසිය මත " සාමය තහවුරු කිරීම" අනුව යුද්ධ වන්දිවල ප්‍රථම කොටස ගෙවීමේ කාලය දිගු කිරීමට ඉඩ දීමෙන් ඔහු එයට සහතිකයක් දුන්නේය. තියේර් සහ ඔහුගේ පූර්ණ බලැති නියෝජිතයෝ ඉමහත් කෑදර ලෙස ඒ ඇම ගිල්ලෝය. මැයි 10දා ඔවුහු සාම ගිවිසුමකට අත්සන් තැබූ අතර, ඔවුන්ගේ ඉමහත් පරිශ්‍රමය නිසා මැයි 18දා ජාතික මැති සබය එම අනුමත කරවා ගැනීමෙහි සමත් වූහ.

සාම ගිවිසුම අත්සන් කිරීමේ සිට සිරකරනු ලැබූ බොනපාට්වාදී යුද්ධ හමුදා පැමිණීම අතරතුරවූ කාලයේදී සමාදාන වීම අරබයා වූ තම විකට න්‍යායය දිගටම රඟ දැක්වීම අවශ්‍ය යැයි තියේර් සිතීය. මෙය වඩාත් අවශ්‍ය වූයේ පැරීසිය ලේ විලක ගිල්වා දැමීමේ සංහාරය දෙස නොබලා සිටීමට තියේර්ගේ කල්ලිවාදීන්ට හේතුවක් ඉතා හදිසියෙන් වුවමනා වී තුබුණු බැවිනි. සමාදාන වන ලෙස තියේර්ව කැමති කරවා ගැනීමට පැමිණි මධ්‍යම පංතියේ නියෝජිත මණ්ඩලයකට මැයි 8දා පවා ඔහු පිළිතුරු දුන්නේයඃ

"කැරලිකරුවන්[49] යටත් වීමට එකඟවූ වහාම, ක්ලෙමාන් තෝමා සහ ලෙකොන්ත් ජනරාල්වරුන් මරා දැමූ අයට හැර අන් සියලු දෙනාටම පිටවී යාම සඳහා පැරිසියේ නගර ද්වාර පුරා සතියක්ම විවෘතව තබනු ඇත."

ඉන් දවස් කීපයකට අනතුරුව, මෙම පොරොන්දුව පිළිබඳව "ග්‍රාමීය මැති සබය" ඔහුගෙන් විස්තරයක් ඉල්ලා සිටි විටෑ, ඔහු ඍජු පිළිතුරක් දීමෙන් වැළකී සිටියද, අනේකාර්ථ සහිතව මෙසේ පැවසීය:

"නුඹලා අතර වුවමනාවට වඩා ඉක්මන්කාරී නොඉවසිලිමත් මිනිසුන් ඉන්නා බව මම කියමි. තවත් සතියක් ඉවසා සිටියාවේ. සතිය අවසානයේදී කිසිදු අවධානමක් නොතිබෙනු ඇත. ඔවුන්ගේ නිර්භයත්වයට හා දක්ෂතාවයට මෙම කාර්යය අනුපාත වනු ඇත."

තමාට ඉක්මනින්ම පැරිසියට ඇතුළු විය හැකි යැයි මැක්-මැහොන් සහතික කළ විගස තියේර් ජාතික මැති සබයේදී පැවසූ සැටි මෙසේය:

"නීතිය අතට ගෙන පැරීසියට ඇතුළු වී, සෙබළුන්ගේ රුධිරය ගලා යාමට සැලැස්වූ සහ ප්‍රසිද්ධ ස්මාරක විනාශ කළ ඒ දුෂ්ටයින්ගෙන් ඔවුන්ගේ අපරාධවලට නිසි වන්දි ලබා ගනු ඇත."

තීරණාත්මක මොහොත පැමිණි විට, තමා "සමාව නොදන්නා බව" ජාතික මැති සබය ඉදිරියේ ඔහු පැවසීය. ඔහු පැරීසියට කියා සිටියේ නඩු තීන්දුව දී අවසාන බවය. ඒ අතර බොනපාට්වාදී මිනීමරුවන්ට ඔවුන්ට රිසි සේ පැරීසියෙන් පළිගැනීමට ඔහු අවසර දුන්නේය. අවසානයේදී, එනම්, මැයි 21දා පාවා දීමේ කුමන්ත්‍රණය විසින් ජනරාල් ඩුවේට පැරිසියේ නගර ද්වාරය විවෘත කළ විට, මැයි 22දා "ග්‍රාමීය මැති සබයේදී" එය විසින් ඉතා මුරණ්ඩු ලෙස වටහා ගැනීමට අකමැති වූ සාමදාන වීම පිළිබඳ තම හාස්‍යජනක නාට්‍යයේ "අරමුණ" තියේර් හෙළි කළේය:

"අප අපේ අරමුණ කරා ළඟා වෙමින් සිටින බව, මීට දවස් කීපයකට පෙර මම ඔබට කිව්වෙමි. අද මා මෙහි පැමිණියේ අපේ අරමුණ සපුරාලූ බව පැවසීමටය. නිසි පිළිවෙත, සාධාරණත්වය සහ සභ්‍යත්වය අවසානයේ දී ජය ලැබීය!"

එසේය. එය ජයග්‍රහණයක් විය! වහලුන් සහ පෑගී සිටින ජනතාව අධිපතීන්ට එරෙහිව කැරලි ගසා නැගී සිටියහොත්, ධනවාදයේ සභ්‍යත්වය සහ සාධාරණත්වය ස්වකීය නග්න සහ කෲර ස්වරූපයෙන් පෙනී සිටිනු

ඇත. එවිට ඒ සභ්‍යත්වය සහ සාධාරණත්වය ම්ලේච්ඡත්වය සහ නීති රහිත පළිගැනීමක් ලෙස විවෘතව පෙනී සිටී. සමාජයික ධනය නිෂ්පාදනය කරන්නා එය අයත් කර ගන්නාට විරුද්ධ ගෙන යන පංති අරගලයේදී මතු වන හැම නව අර්බුදයක් විසින්ම වඩාත් පැහැදිලි ලෙස මෙම සත්‍යය පෙන්වයි. 1871 මින් පෙර නොවූ විරූ සැහැසි අපරාධ ඉදිරියේ 1848 ජූනි මාසයේදී ධනපති පංතිය කළ දුෂ්ට ක්‍රියා වුවද මළානික බවට පත්වේ. වර්සෙල්ස් හමුදා නගරයට ඇතුළු වී සතියකට පසුවද පුරුෂයින්, ස්ත්‍රීන් හා ළමයින්ගෙන් සමන්විත පැරිස් ජනතාව ආත්ම පරිත්‍යාගී වීරත්වයෙකින් සටන් කරනමින් සිය කාර්යයේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය පිළිබිඹු කළ තරමටම වැටුප් සඳහා ආරක්ෂා කිරීමට යන එම සභ්‍යත්වයේ සහ පළිගන්නන්ගේ සෙබළ කෲරකම්වල තරමද පිළිබිඹු කරයි. සටන් අවසන් වූ පසු ගොඩ ගැසී තිබුණු මළ කඳන්වලට කුමක් කළ යුතුද යන අසීරු ප්‍රශ්නයට මූණ පෑ එම සභ්‍යත්වය ඇත්ත වශයෙන්ම අනර්ඝ එකක් විය.

තියේර්ගේ සහ ඔහුගේ මිනී කන සුනඛයින්ගේ ක්‍රියාවලට සමාන යම් කිසිවක් සෙවීමට නම්, රෝමයේ සුල්ලාගේ සහ ත්‍රිපුද්ගල පාලන දෙකේ සමයට[50] අප යා යුතුය. මිනිසුන් තොග පිටින් මරා දැමීමේදී එවැනිම නොසෙල්වෙන දුෂ්ටත්වය, මරුමුවට පත් කරනු ලබන්නන්ගේ ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය සහ වයස ආදිය එලෙසම නොතැකීම, සිරකරුවනට වධ දීමේදී එවැනිම ක්‍රමයක් අනුගමනය කිරීම, එවැනිම ලුහු බැඳීම් මෙවර මුළු මහත් පංතියකටම විරුද්ධව, එකම නායකයකුවත් බේරි නොයාම පිණිස එවැනිම ම්ලේච්ඡ ලුහු බැඳීම්, දේශපාලන සහ පෞද්ගලික සතුරන්ට විරුද්ධව එවැනිම වර්තාඃ සටන්වලට කොහෙත්ම සහභාගි නොවූ මිනිසුන් එලෙසම, ඉතා සැහැසි ලෙස ඝාතනය කිරීමේදී මන්දෝත්සාහයක් දැක්වීමය. අතවරයට ලක් වූවන් තොග පිටින් මරා දැමීමේදී රෝමන්වරුනට මිත්‍රලේස් තුවක්කු නොතිබීමත්, ඔවුන් අත "නීතිය" නොතිබීමත්, ඔවුන්ගේ මුවග "සභ්‍යත්වය" නැමති වචනය නොතිබීමත් පමණකි වෙනසකට තිබුණේ.

ඒ අති බිහිසුණු ක්‍රියාවලින් ඉක්බිතිව, එම ධනවාදී සභ්‍යත්වයේ වඩාත් දුෂ්ට ක්‍රියා ගැන ධනවාදී පුවත්පත් විසින්ම කරන විස්තරය දෙස බලන්න!

ලන්ඩන් කොන්සවේටිව් පුවත්පතක පැරිස් වාර්තාකරුවකු මෙසේ ලියුවේය:

"හුදෙකලා වෙඩිහඬ තවමත් ඇතින් ඇසේ; ඉරණමේ අණසකට ගොදුරු වූ තුවාලකරුවන් පේර්ලාෂේස් සොහොන් බිමෙහි සිහිවටන අතර වැටී මියයමින් සිටින අතර, 6000ක් පමණ කැරලිකරුවෝ බියෙන් සහ බලාපොරොත්තු රහිත බවෙන් ඇළලී ගොස්, පොළව යට පිහිටි සොහොන් බිම් තුළ වල්මත් වෙමින් ඇවිදිද්දී, අවාසනාවන්තයින් කාණ්ඩ පිටින් මිත්‍රලේස් තුවක්කු පහරින් වෙඩි තබා මරා දැමීමම පිණිස මහා මාර්ග ඔස්සෙ ලුහු බඳිති. මෙවන් මොහොතක අවන්හල් ඇබ්සින්ත්, බිලියඩ් සහ ඩොමිනෝ ක්‍රීඩා සොඳුන්ගෙන් පිරී තිබීමත්, ගණිකාවන් මහා මාර්ගවල උද්දච්ඡ ලෙස සක්මන් කිරීමත්, ඉහළ පෙළේ නේවාසික අවන්හල්වල විශේෂ කාමරවලින් කාම-සුරා උත්සව නාදයත් අති මහත් පිළිකුලක් උපදවයි!"

"Journal de Paris"[51]නම් වූ, කොමියුන විසින් තහනම් කර තුබූ වර්සේල්ස් පුවත්පතෙහි එදුවාර් එර්වේ මහතා මෙසේ ලියයි:

"ඊයේ පැරිස් පුරවැසියන් (!) සිය සතුට ප්‍රකාශ කළ රූපාකාරය ඇත්ත වශයෙන්ම ළාමකත්වයටත් වඩා වැඩි දෙයකි. මෙය තවත් අයහපත් වෙතියි අපි බියවමු. උත්සවාකාරී පෙනුමක් පැරීසියෙහි තිබේ. එය කොහෙත්ම උචිත දෙයක් නොවේ. අප Parisiens de la décadence නැමැති නාමය ලබන්නට අකමැති නම්, එය අවසන් කළ යුතුය."*

අනතුරුව හෙතෙමේ ටැසිටස්ගේ උද්ධෘතපාඨයක් ගෙනහැර දක්වයි:

"ඒ බිහිසුණු සංග්‍රාමයට පසුදා උදැසන එයට වඩා වේලාසනින් නීච සහ කාමුක රෝමය එහි ශරීර විනාශ කරන, එහි ආත්ම දූෂණය කරන කාමුක මඩ ගොහොරුවට යළිත් කිඳා බැස්සාය -alibi proelia et vulnera, alibi balneae popinaeque (මෙතැන සංග්‍රාම සහ තුවාළ, එතැන නාන ගෙවල් සහ අවන්හල්ය)"

"පැරිස් පුරවැසියන්" හැටියට එර්වේ මහතා හඳුන්වනවුන් තියේර්ගේ නගරවාසීන් බවත්, වර්සේල්ස්, සෙන්-දෙනි, රුයියේ සහ

* දිරාපත්වන සමයේ පැරිස් පුරවැසියෝ.-සංස්කාරක

සෙන්-ජේර්මෙන් ආදි නගරවලින් පැමිණි francs-fileurs (ප්‍රංශ ධනවතුන්) බවත් එය සැබැවින්ම "දිරාපත් වන සමයේ" පැරිසිය බවත් පමණක් එර්වේ මහතාට අමතක වී ඇත.

ශ්‍රමය වහල්භාවයට ඇද දැමීම මත පදනම් වූ ඒ අපරාධකාරී සභ්‍යත්වය, නව සහ වඩාත් හොඳ සමාජයක් සඳහා ආත්ම පරිත්‍යාගයෙන් සටන් කරන සටන්කාමීන් පරාජය කර ලබන සෑම ලේ තැවරුණු ජයග්‍රහණයකදීම ලෝකය පුරා දෝංකාරයකින් හඬ නගන අවලාද සහ දෝෂාරෝපණ සහිත උඩුබුරලීම් මගින් තමනට ගොදුරු වූවන්ගේ දුක්බර කෑ ගැසීම් යටපත් කරයි. කම්කරුවන්ගේ, පැරිස් කොමියුනයේ, සංසුන් පැරිසිය "පිළිවෙත" කාරී මිනීමස් කන බල්ලන් විසින් ක්ෂණික ලෙස නරකයකට පත් කෙරෙයි. ලෝකයේ සියලු ධනපති රටවල්වල මනසට මේ අතිමහත් විපරිවර්තනය කියා සිටින්නේ කුමක්ද? කොමියුනය සභ්‍යත්වයට විරුද්ධව කුමන්ත්‍රණයක් කළ බවකි! පැරිස් පුරවැසියෝ ඉමහත් ආස්වාදයකින් යුතුව කොමියුනය සඳහා ජීවිත පූජා කරති: ඉතිහාසය මෙතෙක් දත් කිසිදු සංග්‍රාමයකදීවත් මෙවැනි ආත්ම පරිත්‍යාගයක් සිදු වී නැත. මෙහි තේරුම කුමක්ද? කොමියුනය ජනතා ආණ්ඩුවක් නොව, අපරාධකරුවන් අතළොස්සක් විසින් හිංසනයෙන් බලය පැහැර ගැනීමක් පමණකි! පැරිසියේ කාන්තාවෝ කපොලුවලද වධක ස්ථානයේදී සතුටින් මැරුම්කති. එහි තේරුම කුමක්ද? කොමියුනයේ යක්ෂාවේශය විසින් ඔවුන් මෙගේර්ලා සහ හෙකාට්ලා බවට පත් කළ නිසා පමණකි! පුරා දෙමසක් තිස්සේ ආධිපත්‍යය දැරූ කාලයේදී කොමියුනයේ සංවරශීලීත්වය සමග සැසැඳිය හැක්කේ එහි වීරෝදාර අභීත ආරක්ෂාව පමණකි. එහි තේරුම කුමක්ද? කොමියුනය ආධිපත්‍යය දැරූ මාස දෙක තිස්සේ පෞද්ගලික සංවරශීලීතාවයට සහ මානව හිතවාදයට යටින් මරණයට පෙර ඇති වන මරණීය වේදනාවෙන් නිදහස් පීඩා විඳීම සඳහා යක්ෂ රුධිර පිපාසය සඟවාගෙන සිටියා පමණකි!

කම්කරු පැරිසිය ස්වකීය වීරෝදාර ආත්ම පරිත්‍යාගයෙන් ඇති වූ ගින්න නගර ගොඩනැගිලිවලට හා ස්මාරකවලට දුන්නේය. නිර්ධන පංතියේ වහල් හිමියන් එහි ජීවමය ශරීරය තු තු කොට ඉරා දමන විට, අනතුරු රහිත තම නිවාසවලට ජයග්‍රාහී ලෙස ඇතුළු වීමට ඔවුන්

බලාපොරොත්තු නොවෙත්වා! "ගිනි තබන්නෝ!"යැයි වර්සේල්ස් ආණ්ඩුව කෑ ගසයි. එහෙත් ඒ අතරම ඒ ඈත ගම්මානවල සිටින තම වල්ගාවාදීන් වෙත රහස් පණිවුඩ යවමින්, "මගේ හතුරන් හුදු ගිනිතබන්නන් හැටියට සලකා ඔවුන් ලුහුබැඳ දඩයම් කරනු"යි කියයි. මුළු මහත් ලෝකයේම ධනපති පංතිය සංග්‍රාමයෙන් ඉක්බිතිව තොග පිටින් මිනිසුන් මරා දමමින් අති මහත් තෘප්තියක් ලබන අතර ගඩොල් කැටයකට සහ බදාමයකට "හානියක් වුවහොත්" කෝපය ප්‍රකාශ කරයි.

ආණ්ඩුව තම යුද්ධ නෞකා හමුදාවට "මරා දැමීමට, ගිනි තැබීමට හා විනාශ කිරීමට" නිල අවසරයක් දෙන විට, එය ගිනි තැබීමේ බලපත්‍රයක් නොවේද? ඉංග්‍රීසි යුද්ධ හමුදාව තේරුම් විරහිත ලෙස වොෂින්ටනයේ කැපිටෝලයට ගිනි තැබූ විට සහ චීන අධිරාජ්‍යයාගේ ගිම්හාන මාලිගයට ගිනි තැබූවිට[136] එය ගිනි ඇවිළවීමක් නොවීද? යුද්ධමය අරමුණු නැතිව නොව, හුදු කෝපාන්විත පලිගැනීම පිණිස ප්‍රසියන් හමුදා, නිදසුන් වශයෙන්, ෂාතොදෙන් වැනි නගර සහ ගම් නියම්ගම් භූමිතෙල් දමා ගිනි තැබූ විට, ඒ ගිනි ඇවිලවීමක් නොවීද? තියේර් සති හයක් තිස්සේ පැරීසියට කාලතුවක්කු වෙඩි උණ්ඩ වර්ෂාවක් වස්සවමින් මිනිසුන් වාසය කරන නිවාස පමණක් ගිනි තබන බව කී විට, එය ගිනි ඇවිළවීමක් නොවීද? යුද්ධයකදී ගින්න අනිකුත් වෙනත් අවි මෙන්ම නෛතික අවියකි. සතුරා අරක් ගෙන සිටින ගොඩනැගිලිවලට වෙඩි තබන්නේ ඒවාට ගිනි ඇවිළවීම පිණිසය. ආරක්ෂක සටන් කරන්නවුනට එම ගොඩනැගිලි අත හැර යාමට සිදු වූ විට, සතුරාට ඒවා තුළට වැද ශක්තිමත් වීමට ඉඩ නොතබනු වස් ඔවුහුද ඒවාට ගිනි තබති. කුමන අන්දමේ නිත්‍ය හමුදාවක් වුවද, පෙරමුණ ගෙන සටන් කරන විට, එහි ඇති සියලු ගොඩනැගිලිවලට අයත් වන අනිවාර්ය ඉරණම නම්, ගිනිබත් වීමය. ඉතිහාසය දත් එකම සාධාරණ යුද්ධය වන වහල්හිමි මර්දනකාරීනට විරුද්ධව වහලුන්ගේ යුද්ධයේදී එවැනි පියවරයන් ගැනීම සපුරා තහනම් යැයි සිතති! වචනයේ ඉතා දැඩි අරුත අනුව, කොමියුනය ගින්දර අවියක් ලෙස පාවිච්චි කළේ ආරක්ෂාව සඳහාය. හවුස්මන් විසින් විශේෂයෙන්ම කාලතුවක්කු ප්‍රහාරය සඳහා විවෘත කර තැබූ දිගැති ඍජු මාවත් දිගේ වර්සේල්ස් හමුදාවල ඉදිරි ගමන වළක්වාලීම සඳහා කොමියුනය ගිනි පාවිච්චි කළේය. කොමියුනය එසේ කළේ සිය පසුබැසීමට ආරක්ෂාවක්

ලෙසිනි. ඉදිරියට යමින් සිටි වර්සේල්ස් හමුදා ග්‍රෙනේඩ් බෝම්බ දමා ගසමින් ගොඩනැගිලි විනාශ කළේ කොමියුනයේ ගින්නට නොදෙවැනි පරිදිය. පසුබසින්නන් විනාශ කළේ කිනම් ගොඩනැගිලිද, ඉදිරියට යන්නන් විනාශ කළේ කිනම් ගොඩනැගිලිද යන්න ගැන අද වුවද ඇත්තේ නොවිසඳු ප්‍රශ්නයෙකි. වර්සේල්ස් යුද්ධ හමුදා යුද්ධ සිරකරුවන් තොග පිටින් මරා දැමීමට පටන් ගත් විටදී පමණක්, ආරක්ෂක සටන්වල යෙදුණු අය ගිනි තැබීම ආරම්භ කළෝය. තමන්ට අන්තයට යාමට සිදු කළහොත් තමන්ට පැරිසියේ සුන්බුන් අතරින් ගමන් කිරීමට සිදු වන බවත් සහ එවිට පැරීසිය දෙවැනි මොස්කව් නගරයක්[53] වන බවත් කොමියුනය කල් ඇතිව ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රකාශ කළේය. ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුවද මීට පෙර එවැනිම පොරොන්දුවක් දුන්නේය. එහෙත් සත්තකින්ම එය එසේ කළේ සිය දේශද්‍රෝහී පාවාදීම වසන් කරලීමටය. ඒ සඳහා ත්‍රොෂ්යූ කලින්ම භූමිතෙල් එක්රැස් කළේය. ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුවද මීට පෙර එවැනිම පොරොන්දුවක් දුන්නේය. එහෙත් සත්තකින්ම එය එසේ කළේ සිය දේශද්‍රෝහී පාවාදීම වසන් කරලීමටය. ඒ සඳහා ත්‍රොෂ්යූ කලින්ම භූමිතෙල් එක්රැස් කළේය. සතුරන් පැරිස් පුරවැසියන් ජීවිත තඹයක් තරම් වත් නොතකන අතර පැරිසියේ තමන්ගේ ගෘහයන් අගය කරන බව කොමියුනය දැන සිටියේය. එහෙත් තියේර් තමාගේ පැත්තෙන්, අනුකම්පා විරහිත ලෙස පළිගන්නා බව කියුවේය. එක් අතකින් ඔහුගේ යුද්ධ හමුදා සටනට සූදානම් විය, අනිත් අතින් ප්‍රසියන් යුද්ධ හමුදා පැරීසියෙන් පිටවීමේ මාර්ග සියල්ල වසා දැමූහ. එවිට ඔහු මෙලෙස කෑ ගැසීය: "මම අනුකම්පා විරහිත වන්නෙමි! වන්දි ගෙවීම පූර්ණ විය යුතුය, අධිකරණය දැඩි විය යුතුය!" පැරිස් කම්කරුවන්ගේ ක්‍රියාව අශිෂ්ට වී නම්, එය කිසිවක් කළ නොහැකි තත්වයෙක පැවැති ආරක්ෂා වීමේ අශිෂ්ටත්වයක් මිස, පුරාණයේ මිසදිටු සංස්කෘතියට අයත් අති උතුම් කලාත්මක ස්මාරක ජයග්‍රාහී ක්‍රිස්තියානීන් විනාශ කරලමින් දැක්වූ අශිෂ්ටත්වයක් නොවීය. එම අශිෂ්ටත්වය පවා නැගී එන අභිනව සමාජය හා බිඳ වැටෙමින් පවතින පැරණි සමාජය අතර ඇති දැවැන්තම අරගලයේ අඛණ්ඩ ලෙස වෙළී පවතින නොවැළැක්විය හැකි සහ සංසන්දනාත්මක ලෙස නොවැදගත් මොහොතක් ලෙස ඉතිහාසඥයා සනාථ කරයි. එය, විසිතුරු ස්ථාන නරඹන්නාගේ පැරිසියක් කිරීම පිණිස ඓතිහාසීය පැරිසිය විනාශ

කිරීමෙන් හවුස්මාන් දැක්වූ අශිෂ්ටත්වයට වඩා අඩු දෙයක් වූයේය.

පැරිසියේ අග්‍රරාජගුරු ප්‍රසාදීන් ඇතුළු ප්‍රාණ ඇපකරුවන් හැට හතර දෙනෙකු පැරිස් කොමියුනය විසින් වෙඩි තැබිණි! ධනපති පංතිය සහ එහි යුද්ධ හමුදාව 1848 ජූනි මාසයේදී දිගු කලක් තිස්සේ අතුරුදහන්ව පැවැති පුරුද්දක් වන ආරක්ෂා විරහිත යුද්ධ සිරකරුවන් වෙඩි තබා මරා දැමීම යළි පටන් ගත්හ. මේ ම්ලේච්ඡ සිරිත එදා සිටම යුරෝපයේ සහ ඉන්දියාවේ ජනතා කැරලි මර්දනය කරන්නෝ අඩු වැඩි වශයෙන් ඉතා දැඩි ලෙස ක්‍රියාවේ යොදවා ඇත්තාහ. ඒ නයින් මෙම ක්‍රියාව "සභ්‍යත්වයේ සැබෑ ප්‍රගතියක්" ලෙස ඔප්පු වී ඇත. අනිත් අතින්, කිසිම වරදක් කර නැති, අනිත් මිනිසුන්ගේ ක්‍රියාවලට තම ජීවිතවලින් වන්දි ගෙවිය යුතු ප්‍රාණ ඇපකරුවන් ප්‍රංශයේදී ප්‍රසියානුවෝ අල්ලා ගත්හ. අප දුටු පරිදි, තියේර් පැරිසියට විරුද්ධව යුද්ධයේ මුල් කාලයේදී යුද්ධ හිරකරුවන් බවට පත් කොමියුනාර්වරුන් මරා දැමීමේ මානව හිතවාදී සිරිත ක්‍රියාවට යෙදූ විට, එම යුද්ධ හිරකරුවන් බේරා ගැනීම සඳහා කොමියුනය ප්‍රාණ ඇපකරුවන් අල්ලා ගැනීමේ ප්‍රසියන් පුරුද්ද ක්‍රියාවට යෙදවූ බැව් අපි දනිමු. කෙසේ වුවද වර්සේල්ස් ආණ්ඩුව දිගින් දිගටම යුද්ධ හිරකරුවන් වෙඩි තබා මරා දමන්නට වූයෙන්, ඔවුන් එමගින් තම ප්‍රාණ ඇපකරුවන් මරණ දණ්ඩනයට නියම කළේය. මැක්-මැහෝන්ගේ ප්‍රෙටොරියානුන්[54] පැරිස් නගරයට කඩා වැදීමේ ජයග්‍රාහී උත්සවය පවත්වනු වස්, ඔවුන් ඇති කළ සාපරාධී මිනිස් ඝාතනයට ඉක්බිතිව එම ප්‍රාණ ඇපකරුවන්ගේ ජීවිත තවදුරටත් ආරක්ෂා කළ යුතු වීද? කිසිම දෙයක් ඉදිරියේ නොනවතින ධනපති ආණ්ඩුවේ ම්ලේච්ඡත්වය ඉදිරියේ අවසාන ආරක්ෂාව-ප්‍රාණ ඇපකරුවන් අල්ලා ගැනීම-හුදු විහිළුවක් බවට පත් කළ යුතුද? අග්‍රරාජගුරු ප්‍රසාදි ද්‍රබුවාගේ නියම මාරයා තියේර්ය. තියේර්ගේ අත් අඩංගුවේ සිටි තනි බ්ලන්කී වෙනුවට අග්‍රරාජගුරු ඇතුළු පූජකයින් කීප දෙනෙකු මුදා හැරීමට කොමියුනය කීප වාරයක්ම යෝජනා කළේය. එහෙත් තියේර් එම හුවමාරුවට ඉතා දැඩි ලෙස විරුද්ධ විය. බ්ලන්කී නිදහස් කිරීමෙන් කොමියුනයට නායකයකු ලැබෙන බව දත් ඔහු, ජීවමාන අග්‍රරාජගුරු ප්‍රසාදීන්ට වඩා එතුමාගේ මළ සිරුර ඔහුට ප්‍රයෝජනවත් බව ඔහු දැන සිටියේය. මෙහිදී තියේර් කවෙන්යාක් අනුකරණය කළේය. කැරලිකරුවන් අප්රා අග්‍රරාජ

ගුරු ප්‍රසාදීන් මැරූහයි 1848 ජූනි මාසයේදී කවෙන්යාක් සහ ඔහුගේ "පිළිවෙත පාක්ෂිකයෝ" කෙතරම් කෝපයකින් කෑ ගැසුවෝද! එහෙත් ඇත්ත වශයෙන් අග්‍රරාජගුරු ප්‍රසාදීන් මරා දැම්මේ පිළිවෙත පක්ෂයේ සෙබළුන් බව ඔවුහු ඉතා හොඳින් දැන සිටියහ. අගරදගුරුගේ විකාර් ජනරාල් තැන-ජාක්මේ මහතා මෙය සියැසියන් දැක වහාම ඒ ගැන සාක්ෂි දුන්නේය.

පිළිවෙත පක්ෂය, එයට ගොදුරු වූවන් ගැන සිය ලෝහිත උත්සවවලදී කොතරම් ද්වේෂ සහගත ප්‍රචාරයන් ගෙනියේදත්, පැරණි රදළයින්ගේ නෛතික උරුමක්කාරයා සමකාලීන ධනපතියා බව එය ඔප්පු කරයි. ඔවුන් ඔවුන්ගේ ප්ලීබියානු වහලුන්ට විරුද්ධව ඕනෑම අවියක් පාවිච්චි කිරීම නෛතික ලෙස පිළිගත් අතර ප්ලීබියානුවා අත කිසියම් අවියක් තිබුණොත් එය අපරාධයක් ලෙස පිළිගත්තේය.

විදේශීය ආක්‍රමණිකයාගේ අනුග්‍රහය යටතේ ප්‍රජා යුද්ධයක් මගින් විප්ලවය පාගා දැමීම සඳහා ආධිපත්‍යය උසුලන පංතිය විසින් ගෙන ගිය කුමන්ත්‍රණය, සැප්තැම්බර් 4දා සිට මක්-මහොන්ගේ ප්‍රෙටෝරියානුන් සෙන්-ක්ලු ද්වාරයෙන් නගරයට ඇතුළු වීම දක්වා වූ අප දුටු කුමන්ත්‍රණය අවසන් වූයේ පැරිසියේ සහාසික මිනිස් ඝාතනයෙනි. 1849දී ප්‍රසියානු chambre introuvable[55] හි නියෝජිතයකුව සහ එවකට හුදු ඉඩම් හිමියකුව පමණක්ව සිටිමින් මහා නගර සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශ කිරීම ගැන එදා සිහින දුටු බිස්මාක්, ස්වයං තෘප්තියකින් යුතුව පැරිසියේ නටබුන් දෙස බලමින් එයින් තම ප්‍රථම පියවර දුටුවා විය හැකිය. පැරිස් නිර්ධනීන්ගේ මළ සිරුරු දකින ඔහු ස්වයං තෘප්තියකින් එය නරඹයි. ඔහුට නම් මෙය, විප්ලවය සමූලඝාතනය කිරීම පමණක් නොව, දැන් ඇත්ත වශයෙන් ශීර්ෂය රහිත ප්‍රංශයේ විනාශ කිරීමකි, එපමණක් නොව, ප්‍රංශ ආණ්ඩුවක් විසින් එසේ කිරීමකි. සියලු සාර්ථක රාජ්‍ය පාලකයින් දකින පරිදි මතු පිටින්, ඒ දැවැන්තමය ඓතිහාසික සිද්ධිය ඔහු දකින්නේ බාහිරින් පමණකි. ජයග්‍රාහකයා මර්දනකාරී පොලිස්කාරයකු හැටියට පමණක් නොව, පරාජයට පත් ආණ්ඩුවේ කුලියට මිනී මරන්නෙක් බවට පත්වී, සිය ජයග්‍රහණය අභිෂේක කරවීමේ සිද්ධියක් ඉතිහාසය මින් පෙර කවර කලෙකදීවත් දුටුවේද? ප්‍රසියාව සහ කොමියුනය අතර යුද්ධයක් නොවීය.

එයට විලෝමව ප්‍රාථමික සාම කොන්දේසිවලට කොමියුනය එකඟ වූ අතර ප්‍රසියාව මධ්‍යස්ථභාවය ප්‍රකාශ කළේය. එහි තේරුම ප්‍රසියාව එම යුද්ධයේදී පැත්තක් නොගත් බවය. එහෙයින් ප්‍රසියාව ක්‍රියා කළේ නීච මිනීමරුවකු මෙනි. මන්දයත්, එම ක්‍රියාවේදී එරට කිසිදු අවදානමකට මූණ නොපෑ බැවිනි; එරට ක්‍රියා කළේ කුලී මිනී මරුවකු මෙනි, මන්දයත්, පැරිසියේ ඇද වැටීමත් සමඟ ඝාතනයේ රුධිර චේතනය වන ප්‍රෑන්ක් කෝටි 50ක් ඇයට වන්දි ගබා ගැනීමටත් කලින් යොදා ගත් බැවිනි. එලෙස අවසානයේදී අදේවවාදී,සල්ලාල ප්‍රංශයට දඬුවම් කිරීම සඳහා ගැඹුරු අධ්‍යාත්මයෙන් හෙබි, දෙවියන්ට කැපවූ ජර්මනිය ඉදිරිපත් වීමෙන් ඇති වූ යුද්ධයේ සැබෑ මුහුණුවර හෙළි වූයේ මෙතැනදීය. පැරණි ලොකයේ නීති වේදීන්ගේ දෘෂ්ටි කෝණයෙන් බලන විට පවා, ජාත්‍යන්තර නීතිය නොවූ විරූ ලෙස උල්ලංඝනය කිරීමක් වූ මෙය, සාන්ක්ට්පිටර්බුර්ගයේ ඇමති කැබිනෙට්ටුවේ පැරණි හුදු මෙවළමක් වන, අපරාධකාරී ප්‍රසියානු ආණ්ඩුව, යුරෝපයේ "සභ්‍ය" ආණ්ඩු විසින් නීති විරෝධී බව ප්‍රකාශ කරනවා වෙනුවට, පැරිසිය වටා ඇති මුරවැල් දෙකින්ම ගැළවී පැන යාමට සමත් වූ බිල්ලට ගොදුරු වූවන් අල්ප සංඛ්‍යාව වර්සේල්ස්හි වධකයාට භාර දෙනවාද නැතිද යන්න ප්‍රශ්නය සාකච්ඡා කිරීමට පමණක් ඔවුනට හේතුවක් වීම පමණකි!

අති නූතන කාලයේ ඉතා බිහිසුණු යුද්ධයෙන් අනතුරුව ජයගත් යුද්ධ හමුදාව සහ පරාජය වූ යුද්ධ හමුදාව, නිර්ධන පංතිය සාහසික ලෙස සමූලඝාතනය කිරීමේ ඒකාබද්ධ ව්‍යාපාරයකට සමගි වෙති. බිස්මාක් කල්පනා කළ පරිදි, මෙම නොඇසූ විරූ සිද්ධිය අභිනව, ඉදිරිමග සොයා යන සමාජය අවසාන පරාජයට මුහුණපෑමක් ඔප්පු නොකරයි.- නැත, එය පැරණි ධනපති සමාජයේ පූර්ණ දිරාපත් වීම් ඔප්පු කරලයි. පැරණි සමාජය තවමත් සමත් උසස් වීරෝදාර ප්‍රයත්නය වූ කලී ජාතික යුද්ධයය. එයද දැන් ආණ්ඩුවල අමූලික වංචාවක් බවට පත්වී ඇත්තේ, පංති අරගලය වඩාත් ඈත කාලයකට කල් දැමීම පිණිසය. ඒ අතර පංති අරගලය ප්‍රජා යුද්ධයක වෙසින් නැගී සිටින විට, වංචාකාරීත්වය සුණු විසුණු වෙයි. පංති ආධිපත්‍යයට තවදුරටත් ජාතික නිල ඇඳුමෙන් සැඟවී සිටීමට නොහැකිය. ජාතික ආණ්ඩු සියල්ලක්ම නිර්ධන පංතියට විරුද්ධ එක්වී සිටිති!

1871 ත්‍රිත්ව දිනයට පසුව ප්‍රංශයේ කම්කරුවන් සහ ඔවුන්ගේ ශ්‍රමයේ නිෂ්පාදිතය පැහැර ගන්නන් අතර සාමයක් හෝ යුද විරාමයක් හෝ තිබිය නොහැකිය. අගම්පඩි සෙබළ මූලක අයෝමය හස්තය සමහර විට තාවකාලිකව මේ පංතීන් දෙකම මර්දනය කිරීමට සමත් වනු ඇත. එහෙත් මේ පංතීන් දෙක අතර සටන වැළැක්විය නොහැකිය, එය වඩාත් ශක්තිමත් ලෙස ඇවිළෙනු ඇත. පැහැර ගන්නා අතළොස්සද, නැතිනම්, ශ්‍රමිකයින්ගේ අති මහත් බහුතරය ජය ගන්නේද යන්න ගැන අවසානයේදී කිසිදු සැකයක් තිබිය නොහැකිය. ප්‍රංශ කම්කරු පංතිය මුළු මහත් සමකාලීන නිර්ධන පංතියේ පුරෝගාමී බල ඇණිය පමණකි.

යුරෝපයේ ආණ්ඩු පැරීසිය ඉදිරියේ පංති අධිපතිත්වයේ ජාත්‍යන්තර ස්වරූපය විදහා පෙන්වූහ. එහෙත් ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංගමය, එනම්, ප්‍රාග්ධනයේ ජගත් කුමන්ත්‍රණයට විරුද්ධව නැගී සිටින ශ්‍රමයේ ජාත්‍යන්තර සංවිධානය මේ සියලු විපැත්තිවලට ප්‍රධාන හේතුව බව කියමින් ඔවුහු මුළු මහත් ලෝකයටම ඇසෙන සේ විලාප නගති. මේ සංවිධානය ශ්‍රමයේ ගැලවුම් කරුවා හැටියට හඳුන්වා ගත්තද, එය ශ්‍රමයේ ඒකාධිපතියා ලෙස තියේර් එයට චෝදනා කරයි. ජාත්‍යන්තරයේ ප්‍රංශ සාමාජිකයින් සහ විදේශගත එහි සාමාජිකයින් අතර කිසිදු සම්බන්ධකමක් නොතිබිය යුතු යැයි පිකාර් නියෝග කළේය. මමියකට (බෙහෙත් ගල්වා සකස් කළ මිනියකට.-අනුවාදක) පරිවර්තනය වූ ජොබෙර් සිටුවරයා හෙවත් තියේර්ගේ 1835 සහචරයා, සභ්‍ය රටක සෑම ආණ්ඩුවකම ප්‍රධාන කාර්යය නම් ජාත්‍යන්තරය මුලිනුපුටා දැමීම යැයි පැවසීය. ජාත්‍යන්තරයට විරුද්ධව "ග්‍රාමීය මැති සබය" විලාපයක් නගන විට යුරෝපයේ පුවත්පත් එක හඬින් එයට ආවඩති. එක් ගරු කටයුතු ප්‍රංශ ගත්කරුවෙක් අපේ කම්කරු සංගමය සමග කිසිදු සම්බන්ධකමක් නැත්තේ මෙසේ පැවසීය:

"ජාතික මුර භට හමුදාවේ මධ්‍යම කාරක සභාවේ සාමාජිකයින් මෙන්ම, කොමියුනයේ සාමාජිකයින්ගේ බහුතරයද ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංගමයේ ඉතා ක්‍රියාශීලී සහ ප්‍රඥාවත් සහ බලසම්පන්න චින්තකයෝ වෙති...මේ මිනිස්සු සැක රහිතවම අවංකයහ, ඍජුයහ, බුද්ධිමත්හුය, ආත්ම පරිත්‍යාගයෙන් යුක්ත වූවෝය, පිරිසිදු සහ වචනයේ යහ අර්ථයෙන් උන්මාද ලෙස කැපවූවෝය."

පොලිස් මානසිකත්වයෙන් පෝෂණය ලැබ ඇති ධනවාදී මනස, ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංගමය ගුප්ත කුමන්ත්‍රණකරුවන්ගේ, වරින් වර විවිධ රටවල කැරලි නියම කරන මධ්‍යම මණ්ඩලයක් සහිත සංගමයක් හැටියට සිතා ගෙන සිටී. එහෙත් ඇත්ත වශයෙන් නම්, අපේ කම්කරු සංගමය, ශිෂ්ට ලෝකයේ විවිධ රටවලට ඉතා දියුණු කම්කරුවන් එකට සමගි කරන ජාත්‍යන්තර සංගමයක් මිස අන් කිසිවක් නොවේ. පංති අරගලය, කිනම් තැනක, කිනම් තත්වයක් යටතේ ඇතිවී එය කිනම් ස්වරූපයක් ගත්තද, හැම තැනම පෙරමුණේ පළමුවැනි තැන ගෙන සිටින්නේ අපේ කම්කරු සංගමයේ සාමාජිකයින් බව කිව යුතු නොවේ. මේ සහෝදරත්වය නැගී වැඩෙන පස අනෙකක් නොව සමකාලීන සමාජයයි. මිනිස් රුධිරය කොතරම් ගලා යන්නට සැලැස්සුවත් එම සහෝදරත්වය මුලිනුපුටා දැමිය නොහැකිය. මෙය මුලිනුපුටා දැමීම සඳහා ආණ්ඩු ශ්‍රමය මත ප්‍රාග්ධනය පිහිටුවා තිබෙන ඒකාධිකාරී ආධිපත්‍යය උදුරා දැමිය යුතුය, එනම්, ස්වකීය පරපෝෂිත පැවැත්මේ පදනම උදුරා දැමිය යුතුය.

පැරිසියේ කම්කරුවන් සහ ඔවුන්ගේ කොමියුනය නව සමාජයේ පෙරමග ලකුණු කියන තේජාන්විත අග්‍ර දූතයා ලෙස සැමදා ගරු බුහුමන් ලබනු ඇත. වධවලට භාජනය වූ කොමියුනයේ වීරයෝ කම්කරු පංතියේ ශ්‍රෙෂ්ඨතම හදවත තුළ සදහටම තැන්පත් වී සිටිති. එහි වධකයින්, ඔවුන්ගේ පූජකයින්ගේ සියලු යාච්ඤාවලින් වුව ගලවා ගැනීමට නොහැකි වන සේ අපකීර්තියේ කණුවට තබා දැනටමත් ඉතිහාසය විසින් ඇණ ගසනු ලැබ ඇත.

1871 මැයි 30දා, වෙස්ටර්න් සෙන්ට්‍රල්,
ලන්ඩනයේ, හයි හොල්බර්න්හි
අංක 256 නිවසේදීය.

අතිරේකය

i

"හතර පෙළකින්, නැතිනම්, පස් පෙළකින් යුත් සිරකරුවන් සමූහයක් උරික් පටුමගෙහි, පාර දෙසට මුහුණ ලා පදික වේදිකාවෙහි සිටුවන ලදී. මර්කීස් දෙ ගලිප්පේ ජනරාල් සහ ඔහුගේ සහකාර නිලධාරි පිරිස වම් පසින් සිරකරුවන් පිරික්සා බැලීම පටන් ගත්හ. සිරකරුවන්ගේ පේළි අසලින් සෙමින් සෙමින් ගමන් ගත් ජනරාල් නැවතී යමෙකුගේ උරහිසට අත ගසයි. නැතිනම්, පසුපස පෙළෙහි සිටින යමකුට ඉඟි කරයි. මෙලෙස තෝරා ගත් සිරකරුවන් පටුමග මැදට ගොස් ප්‍රමාණයෙන් කුඩා පෙළක් සෑදෙයි. බොහෝ විට මෙය කෙරෙන්නේ කිසිදු කතාබහක් නැතිවය...මේ තේරීම විශාල වැරදිවලින් යුක්ත බව පැහැදිලිය. විශේෂ අපරාධයකට වරදකරුවන් යැයි සැලකෙන මිනිහකු හා ගැහැනියකු අසරු නිලධාරියෙක් ජනරාල්ට පෙන්වීය. ගැහැනිය පෙළින් ඉදිරියට විත් ජනරාල් අසල දණින් වැටී දෑත් විදහා ගෙන ඉමහත් ශෝකයෙකින් යුතුව තම අහිංසකත්වය ගැන කියන්නට වූවාය. මොහොතක් ඇයට සවන් දී සිටි ජනරාල් හැඟීම් තොර, උදාසීන බැල්මෙකින් ඇයට මෙසේ පැවසීඃ "නෝනා, පැරිසියේ සෑම රඟුම්හලකටම මා ගිහින් තියෙනවා. මගේ සිත් ගැනීම සඳහා රඟුම් පෑමට කරදර නොවන්න" (ce n'est pas la peine de jouer la comedie)"... එදින තම අසල්වැසියාට වඩා කැපී පෙනෙන සේ උසින් වැඩි වීම, කිලිටියට සිටීම, වඩාත් පිරිසිදුවට සිටීම, වඩාත් මහලු වීම, වඩාත් අවලස්සනට සිටීම අසුබ දෙයක් විය... එක් මිනිහකු නිසා මම මවිතයට පත් වීමි. ඔහුගේ බිඳුණු නාසයට පින්සිදු වන්නට ඔහුට මෙලොව ජීවන බරින් හනිකට නිදහස් වීමට හැකි විය... මෙලෙස සියයකට වැඩි සංඛ්‍යාවක් තෝරා ගත් ඉක්බිතිව, ඔවුන් වෙඩි තබා මරා දැමීමේ භටයිනට බාර දුන් විගස, ඉතිරි සිරකරුවන් ඉදිරියට දක්කන ලදි. විනාඩි කීපයක් ගත වත්ම පසු පසින් වෙඩි තබන හඬ ඇසිණි. විනාඩි 15ක් පමණ වෙඩි තැබීම් පැවැත්විණ. කිසිදු වග විභාගයක් නැතිව

හදිසියේ තෝරාගත් ඒ අසරණයින් එලෙස මරා දමන ලදී." ("Daily news" [56] *පුවත්පතේ පැරිස් වාර්තාකරු, ජූනි 08දා.)*

"දෙවැනි අධිරාජ්‍යයේ කාම-සුරා උත්සවවලදී තම නග්න සිරුර ප්‍රදර්ශනය කිරීම නිසා කුප්‍රසිද්ධියට පත් වූ සිය භාර්යාවගේ පණ්‍ය පුරුෂයා" වන මේ ගලිප්පේ යුද්ධ කාලයේදී ප්‍රංශ "පිස්තෝල කෝප්‍රල්" හැටියට ප්‍රසිද්ධ විය.

"ප්‍රවේසම්කාරී සහ සංවේදනවාදයට ඇද නොවැටෙන පුවත්පතක් වන "Tempts" [57]*, වෙඩි තැබීමෙන් පසු එකවර මිය නොගිය පණ පිටින් වළලා දැමූ මිනිසුන් පිළිබඳව ඉතා භයානක කතා ලියයි. සෙන්-ජාක්-ලා-බුෂ්රි අවට චතුරස්‍රයේ නොගැඹුරු වළවල්වල බොහෝ දෙනෙකු වළදමන ලදී. බොහෝ දෙනෙකු ගැඹුරු වළවල්වල දමා නොතිබිණි. දිවා කාලයේදී වීදි ශබ්දය නිසා එය නොඇසිණි. එහෙත් රාත්‍රී නිහඬතාවයේදී අසල්වැසි ගෙවල්වල මිනිස්සු කෙඳිරිගාන නිසා අවදිවූහ. උදෑසන, මිනී වළක සිට මිට මෙළවූ අතක් පිටතට නෙරා සිටින සැටි ඔවුහු දුටහ. එනිසා එම මිනී වළ යළිත් හැරීමට අණ කෙරිණි... තුවාල ලැබූ බොහෝ මිනිසුන් පණ පිටින්ම වළලා දැමූ බවට මට නම් සැකයක් නැත. එක් සිද්ධියක් ගැන මට සාක්ෂ්‍ය දැරිය හැකිය. බ්රුනෙල් සහ ඔහුගේ පෙම්බරිය වන්දෝම් චතුරශ්‍රය අසල ඇති නිවෙසක මිදුලෙහි වෙඩි තබා තබන ලද්දේ 24දාය. ඔවුන් සිරුරු 27දා වන තුරු එතැනම දමා තිබිණි. 27 වැනිදා වළ දමන කණ්ඩායම එහි පැමිණි විට, වැතිර සිටින කාන්තාවට පණ තිබෙන බව දුටුවෙන් ඇය රෝහලට ගෙන යන ලදී. ඇගේ සිරුරට වෙඩි පහරවල් හතරක්ම වැදී තිබුණද දැන් මරණ අවදානමෙන් ගැළවී සිටී." ("Evening Standard"* [58] *පුවත්පතේ පැරිස් වාර්තාකරු, (ජූනි 8දා)).*

ii

පහත සටහන් ලියුම[59]

ලන්ඩන් "Times" පුවත්පතෙහි ජූනි 13දා පළ විය:

"Times" පුවත්පතේ කර්තෘවරයා වෙත
ප්‍රිය මහත්මයාණෙනි!

1871 ජූනි මස 6දා සියලු යුරෝපිය ආණ්ඩු වෙත චක්‍ර ලේඛනයක් යැවූ ෂූල් පාව්ර් ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංගමයේ විනාශය දක්වා එයට විරුද්ධව සටන් කරන ලෙස ඉල්ලා සිටී. එම ලියැවිල්ලේ ස්වරූපය විදහා දැක්වීම සඳහා විස්තර සටහන් කීපයක් ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රමාණවත්ය.

"1864 සැප්තැම්බර් 28දා ලන්ඩන්හි ලොන්ග්-ඒකර්හි, සේන්ට්මාර්ත්ස් ශාලාවේදී පැවැත්වූ ප්‍රසිද්ධ රැස්වීමෙකදී" ජාත්‍යන්තරය පිහිටුවා ගත් බැව් අපේ ව්‍යවස්ථාවේ හැඳින්වීමෙහි ලා සඳහන් කර ඇත. එහෙත් ෂූල් පාව්ර් ඔහු පමණක් දන්නා ඔහුගේම වුවමනාවන් සඳහා එහි ආරම්භය 1862 දක්වා වෙනස් කළේය.

අපේ මූලධර්ම ගැන අර්ථ නිරූපණයක් කරනු වස් ඔහු "ඔහුගේ" (ජාත්‍යන්තරයේ) "1869 මාර්තු 25 පත්‍රිකාවෙන්" උද්ධෘතයක් ගෙන හැර දක්වයි. ඔහු ඇත්ත වශයෙන්ම ඉදිරිපත් කැරෙන උදෘතය කුමක්ද? කොහෙත්ම ජාත්‍යන්තරය නොවන කිසියම් සංගමයෙක පත්‍රිකාවකි. කබේ, "National" පැරිස් පුවත්පතට විරුද්ධව දැමූ අපහාස නඩුවේදී, ඒ පුවත්පත වෙනුවෙන් පෙනී සිටි, එවකට සෑහෙන තරම් තරුණ නීතිවේදියකු වූ ෂූල් පාව්ර්, එකල්හිද මෙවැනිම සටකපට ක්‍රියාවක යෙදුණේය. කබේ විසින් ලියන ලද පොත් පිංචකින් උපුටා ගත් වගන්ති කියවන බවක් ඇඟවූ ඔහු ඇත්ත වශයෙන්ම කළේ ඔහු විසින්ම හොරෙන් බහා ලූ වගන්ති කියවීමය. ජූල් පාව්ර් කළ මේ වංචනික ක්‍රියාව නඩු විභාග

යේදීම හෙළිදරවු විය. කබේ ඔහු වෙත අනුකම්පාවක් නොදැක්වූයේ නම්, ඔහු පැරිසියේ නීතිවේදීන්ගේ මණ්ඩලයෙන් පන්නා දැමීමට ඉඩ තිබිණි. ජාත්‍යන්තරයේ ලියවිලි හැටියට උපුටා දක්වන එකද ලියවිල්ලක් හෝ එයට අයත් නොවන බව කිව යුතුය. නිදසුනක් වශයෙන් ඔහු මෙසේ කියයිඃ

"1869 ජූලි මාසයේදී ලන්ඩන්හි ස්ථාපිත කරන ලද ප්‍රධාන මණ්ඩලය කියන පරිදි, මෙම සන්ධානය අදේවවාදී බව ප්‍රකාශ කරයි."

ප්‍රධාන මණ්ඩලය මෙවැනි ලියවිල්ලක් කිසි කලක නිකුත් කර නැත. එයට ප්‍රතිපක්ෂව ෂූල් පාව්ර් විසින් ඉදිරිපත් කරන, ජිනීවාහි L'Alliance de la Démocraties Socialiste* නැමැති ලියැවිල්ල හොර ලියැවිල්ලක් ලෙස ජාත්‍යන්තරය ප්‍රකාශ කර ඇත.

මෙම චක්‍රලේඛනයේ සෑහෙන කොටසක් මගින් එමෙන්ම අධිරාජ්‍යයටද විරුද්ධ බව පෙන්වන ෂූල් පාව්ර්, බොනපාට්වාදී නීතිපතීන්ගේ පොලිස් මතාන්තර පුනරුච්චාරණය කරන අතර එමෙන්ම මේවා අධිරාජ්‍යයේ අධිකරණය විසින්ම නිෂ්ප්‍රභා කරන ලදී.

ඉකුත් යුද්ධය අරභයා ජාත්‍යන්තරයේ ප්‍රධාන මණ්ඩලය නිකුත් කළ ආමන්ත්‍රණ දෙකෙන්ම (ගිය වසරේ ජූලි සහ සැප්තැම්බර් මාසවලදී) ප්‍රංශයට විරුද්ධව රට අල්ලා ගැනීමේ ප්‍රසියන් සැලැස්ම හෙළිදරවු කර ඇත. අනතුරුව ෂූල් පාව්ර්ගේ පෞද්ගලික ලේකම් වන රෙට්ලෙන්ජර් මහත්මයා, සත්තකින්ම ඉතා අසාර්ථක ලෙස ප්‍රධාන මණ්ඩලය සාමාජිකයින් කිහිප දෙනෙකු ආයාචනය කරමින් ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුවට පක්ෂව සහ බිස්මාක්ට විරුද්ධව පෙළපාලියක් පවත්වන ලෙස ඉල්ලා සිටියේය. මෙහිදී සමූහාණ්ඩුව ගැන කිසිදු මතක් කිරීමක් නොකරන ලෙස විශේෂ ඉල්ලීමක් කළේය. ෂූල් පාව්ර් සහ ඔහුගේ හවුල්කරුවන් ගැන ප්‍රධාන මණ්ඩලය සැප්තැම්බර් 9වැනිදා පැරිස් කම්කරුවන් වෙත ආයාචනයක් නිකුත් කරමින්, කල් ඇතිව අනතුරු ඇඟවුවද, එයද නොතකා ෂූල් පාව්ර්ගේ ලන්ඩන් පැමිණීම නිමිත්තෙන් පෙළපාලියක් පැවැත්වීම පිණිස-සැක රහිතවම යහපත් චේතනා සහිතවය-පියවරයන් ගෙන තිබිණි.

---

*- සමාජවාදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ සන්ධානය.-සංස්කාරක

ජාත්‍යන්තරයේ ප්‍රධාන මණ්ඩලය සිය වාරය ගනිමින් අභාවප්‍රාප්ත මිල්යේර් මහතා පැරීසියේදී ප්‍රසිද්ධ කළ ලියවිලි කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු කරන ලෙස ඉල්ලමින් ෂූල් පාව්ර් අරබයා යුරෝපයේ සියලු ඇමති මණ්ඩල වෙත චක්‍රලේඛනයක් යවන්නේ නම්, මේ ෂූල් පාව්ර්ම කුමක් කියනු ඇතිද?

මහතාණෙනි,
ඔබේ කීකරු සේවක

ජූලි 12දා, වෙස්ටර්න් සෙන්ට්‍රල්,
ලන්ඩනයේ, හයි හොල්බර්න්හි අංක 256
නිවසේදිය.

ජෝන් හෙල්ස්,
ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංගමයේ
ප්‍රධාන මණ්ඩලයේ ලේකම්

"ජාත්‍යන්තර සංගම් සහ එහි අරමුණු" නමින් ලිපියක් පළ කරමින් ලන්ඩන්හි "Spectator"[61] නැමති පුවත්පත (ජූනි 24දා) ඒ භක්තිමත් ප්‍රවෘත්ති සපයන්නා, යට සටහන් කළ සන්ධානය නැමැති ඒ ලියැවිල්ල ජාත්‍යන්තරයේ කෘතියක් ලෙස උපුටා පෙන්වමින් ෂූල් පාව්ර්ටත් වඩා දුර ගොස් කපටි ලෙස ක්‍රියා කර තිබේ. ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේ මෙම ලිපිය "Times" පුවත්පතෙහි පළවී දවස් 11කට පසුව ඉහත කී උපුටා දැක්වීම මුද්‍රණය කර ඇත. අපට නම් මෙය මවිතයට කරුණක් නොවේ. ජේසු නිකායට අයත් සියල්ලෙන් අතුරෙන් ඉතාම නරක එවුන් ප්‍රොතෙස්තන්ත-රෙපරමාදුකාරයින් යැයි මහා ෆ්‍රෙඩ්රික් රජ්ජුරුවෝ නිතර කීවෝය.

1871 ජූනි මැද භාගයේදී පොත් පිංචක් ලෙස ලන්ඩන්හි මුද්‍රණය කරන ලදී.
1871-1872 දී යුරෝපයේ රටවල් කීපයක සහ ඇ.එ.ජ.යේද මුද්‍රණය කරන ලදී.

1871 සංස්කරණය අනුව මුද්‍රණය කරන ලදී.

1871 අප්‍රේල් මැයි මාසවලදී
කාල් මාක්ස් විසින් ලියැවිණි

සංස්කාරකගේ සටහන්

1 ප්‍රංශ සමූහාණ්ඩුවේ නිල පුවත්පත ලෙස 1871 මාර්තු 20දා සිට මැයි 24දා දක්වා පළ විය. මෙය පැරිස් කොමියුනයේ නිල පුවත්පත විය. 1870 සැප්තැම්බර් 5දා සිට පැරිසියේ පළ කරන ලද ප්‍රංශ සමූහාණ්ඩුවේ නිල පුවත්පතෙහි නම එලෙසින්ම ආරක්ෂා කරන ලදි. (පැරිස් කොමියුනය පැවති සමයේදී වර්සෙල්හි තියේර්ගේ ආණ්ඩුවත් ඒ නමින් පුවත්පතක් පළ කළේය.) මාර්තු 30දා ''පැරිස් කොමියුනයේ නිල පුවත්පත'' නමින් එය පළ විය. සිමොන්ගේ ලිපිය 1871 අප්‍රේල් 25දා කලාපයෙහි පළ විය.

2 1871 ජනවාරි 28දා බිස්මාක් සහ ජාතික ආරක්ෂක ප්‍රංශ ආණ්ඩුවේ නියෝජිත පාවුර් විසින් ''යුද විරාමයේ වන්දිය සහ පැරිසිය යටත් වීම'' ගැන ගිවිසුමකට අත්සන් තැබිණි. නින්දා සහගත මෙම යටත් වීම ප්‍රංශයේ ජාතික අයිතිය පාවාදීමක් විය. මෙම ගිවිසුමට අත්සන් තැබීමේදී ප්‍රසියානුන් ඉදිරිපත් කළ නින්දා සහගත ඉල්ලීම්වලට පාව්ර් එකඟ විය: සති දෙකක් තුළදී ප්‍රෑන්ක් විසි කෝටියක වන්දි මුදලක් ගෙවීම; පැරිසියේ බලකොටුවලින් වැඩි හරියක් පාවා දීම; පැරිස් යුද්ධ හමුදාවට අයත් කාලතුවක්කු සහ වෙඩි උණ්ඩ ආදිය ප්‍රසියානුන්ට භාරදීමය.

3 Capitulards (පාවාදෙන්නෝ) - 1870-1871 වසරවලදී පැරිසිය යටත් වීමට පක්ෂපාත වුවන් මේ අවඥා සහගත නමින් හැඳින්විණි. ඉන් ඉක්බිතිව සියලු අන්දමේ යටත්වීම් ප්‍රංශ බසින් මේ නමින් හැඳින්විණි.

4 ''ධජය''- 1866-1868 දක්වා පැරිස්හි පළවුණු බොනපාට්වාදී ප්‍රවණතාවයෙකින් යුත් පුවත්පතෙකි. මෙයට මුදල් සපයන්නන්ගේ කූට වංචා හෙළිදරව් වූ විට පුවත්පත පළවීම නැවතිණි.

5 මෙහිදී අදහස් කරන්නේ ''සොසයිටේ ජෙනරාල් දු ක්‍රෙඩිට් මොබිලියේ '' නැමැති විශාල කොටස් හිමි බැංකුව ගැනය. 1852 පිහිටුවන ලද්දකි. තිළිණපත් සමපේක්ෂණයට හසු කිරීමෙන් මේ බැංකුව මුදල් ගැරීය. මේ බැංකුවට දෙවනි අධිරාජ්‍යයේ පාලකයින් සමඟ සමීප සබඳතාවයන් තිබිණි. 1867 මෙය බංකොලොත් ලැබූයෙන් 1871 දී විසුරුවා හරින ලදි.

6 ''ස්වාධීන ඡන්දදායකයා'' -දක්ෂිණාංශික සමූහාණ්ඩුවාදීන්ගේ පුවත්පතකි. 1868-1871 වසරවලදී පැරිස්හි නිකුත් විය. 1870-1871 ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ මුදල් අමාත්‍යංශය සමඟ මෙයට සම්බන්ධකම් තිබිණි.

7 ලෙජිටිමිස්ට්වරුන් පැවැත්වූ, බෙරි සිටු කුමරාගේ අවමඟුල් පෙරහරට විරුද්ධව රැස්වූ පිරිස විසින් සෙන්-ජේර්මෙන්-ලෙඔසෙරුවා දේවස්ථානය සහ අගරදගුරු කෙලෙන්ගේ මන්දිරය 1831 පෙබරවාරි 14 සහ 55 දිනවලදි විනාශ කරන ලදී. මේ කඩා බිඳ දැමීම්වලට සහභාගි වු තියේර් පිරිස් ගෙන ගිය පහරදීම්වලට හිරිහැර නොකරන ලෙස ජාතික ආරක්ෂක මුර සෙබළුන් කැමති කරවා ගත්තේය.

1832 දී එවකට ස්වදේශ කටයුතු භාර ඇමති පදවිය ඉසිලූ තියේර්ගේ නියමය පරිදි, ප්‍රංශයේ සිහසුනට හිමිකම් කියා සිටි ලෙජිටිමිස්ට්වාදී ෂම්බෝර් සිටුවරයාගේ මෑණියන් වන බෙරි සිටුවරිය සිර භාරයට ගන්නා ලදි. ඇය වෛද්‍ය පරීක්ෂණයකට භාජනය කොට එමගින් ඇගේ රහස් විවාහයට ප්‍රසිද්ධියක් ලබා දී ඇගේ දේශපාලන ජීවිතය විනාශ කරලීම එහි අරමුණ විය.

8 1834 අප්‍රේල් 13-14 ජූලි රාජාණ්ඩුවට විරුද්ධව, පැරීසියේ ඇති වුණු ජනතා නැගිටීම විනාශ කිරීමේදී එවකට ස්වදේශ ඇමති ධුරය ඉසිලූ තියේර්ගේ නීච ක්‍රියා කලාපය ගැනය මාක්ස් සඳහන් කරන්නේ. ට්‍රාන්ස්නොනෙන් වීදියේ එක් නිවසක පදිංචිව සිටි සියලු වැසියන් භයානක ලෙස මරා දමමින් යුද්ධ සේනා අති කෲර ලෙස ජනතාව පෙළීය.

සැප්තැම්බර් නීති-ප්‍රවත්පත්වලට විරුද්ධව ප්‍රංශ ආණ්ඩුව විසින් 1835 සැප්තැම්බර් මාසයේදී සම්මත කරන ලද ප්‍රතිගාමී නීතිය. දේපළ අයිතියට සහ පවතින ආණ්ඩු ක්‍රමයට විරුද්ධව නැගී සිටීම සිර දඬුවම් සහ දඩ ගැසුම් ලැබිය හැකි වරදක් ලෙස නීති ගත කැරිණි.

9 පැරීසිය වටා යුද්ධ බලකොටු ඉදිකිරීමේ කෙටුම්පතක් 1841 දී තියේර් මහජන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කළේය. විප්ලවවාදී ප්‍රජාතාන්ත්‍රික කවයන් මෙය පිළිගත්තේ ජනතා නැගිටීම් පෑගීම සඳහා ගත් ප්‍රාථමික පියවරක් ලෙසිනි. කම්කරු පංති නිවාස අසල විශේෂයෙන් ශක්තිමත් කරන ලද බලකොටු සෑදීම තියේර්ගේ කෙටුම්පතකින් අදහස් කැරිණි.

10 1848 ජනවාරි මාසයේදී දෙවැනි පර්දිනන්ද්ගේ හමුදා, පැලමෝර්හි ජනතා නැගිටීමක් මර්දනය කිරීම සඳහා එම නගරයට කාලතුවක්කු වෙඩි බෝම්බ වර්ෂාවක් මෙන් එල්ල කළේය. මෙම ජනතා නැගිටීම ඉතාලියේ විවිධ ජනපදවල 1848-1849 වසරවලදී ධනපති විප්ලවය පටන් ගැනීමේ ගිනි පුපුර බවට පත් විය. 1848 ශරත් සමයේදී ඔහු මෙසිනා නගරයට වෙඩි බෝම්බ දැමූ නිසා පර්දිනාන්ද් 'බෝම්බ රජ්ජුරුවෝ' යන ආරූඪ නාමය ලැබීය.

11 1848 අප්‍රේල් මාසයේදී ප්‍රංශය ඔස්ට්‍රියාව සහ නේප්ල්ස් රජය සමග එකතුව රෝමයේ සමූහාණ්ඩුවට විරුද්ධව ආක්‍රමණයක් සංවිධානය කළේ එහි පාප් තුමාගේ ලෞකික බලය යළි ගොඩ නගනු සඳහාය. ප්‍රංශ යුද්ධ හමුදා රෝමයට ඉතා කෲර ලෙස වෙඩි තැබීය. රෝම ජනතාවගේ වීරෝදාර ප්‍රතිරෝධනය නොතකා රෝම සමූහාණ්ඩුව පරාජය කොට ප්‍රංශ සේනා රෝමය අල්ලා ගත්තේය. "ලුයී බොනපාට්ගේ බෲමර් 18දා" නැමැති කෘතිය කියවන්න. කතුවරයා කාල් මාක්ස්ය.

12 පිළිවෙත පක්ෂය - 1848 සාදන ලද කොන්සර්වේටිව්වාදී ධනපති දේශපාලන පක්ෂය. ලෙජිටිමිස්ට් හා ඔර්ලියන් නැමැති රාජාණ්ඩුවාදී කට්ටි දෙකෙහි සභාගයක් මෙම පක්ෂයෙන් නියෝජනය විය. 1849 සිට 1851 දෙසැම්බර් 2දා රාජ්‍ය කුමන්ත්‍රණය දක්වා මෙම පක්ෂය

දෙවැනි අධිරාජ්‍යයේ ව්‍යවස්ථාදායක මන්ත්‍රණ සභාව තුළ ප්‍රධාන තත්වයක් ඉසිලීය.

13 1840 ජූලි 15දා එංගලන්තය, රුසියාව, ප්‍රසියාව, ඔස්ට්‍රියාව සහ තුර්කිය ප්‍රංශයේ ආධාරය ලැබූ ඊජිප්තුවේ මොහමඩ් අලිගේ ආණ්ඩුවට විරුද්ධව තුර්කියේ සුල්තාන්ට ආධාර දීම සඳහා ප්‍රංශයේ සහභාගිත්වය රහිතව ගිවිසුමකට ලන්ඩන්හිදී අත්සන් තැබූහ. මෙහි විපාක වශයෙන් ප්‍රංශය සහ එම ගිවිසුමට අත්සන් තැබූ රටවල් අතර යුද්ධයක් ඇති වීමේ තර්ජනය පැන නැගිණි. එහෙත් ප්‍රංශයේ රජු ලුයී-පිලිප් යුද්ධයක් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කරමින් මොහමඩ් අලිගේ මිසර ආණ්ඩුවට ආධාර දීම නැවැත්වීය.

14 විප්ලවවාදී පැරීසිය පාගා දැමීම සඳහා වර්සෙල්ස් යුද්ධ හමුදාව තහවුරු කිරීමේ අභිලාෂයෙන් බිස්මාක්ට ආයාචනයක් කළ තියේර් සෙදාන් හා මෙට්ස් නගරවලදී යටත් වූ ප්‍රංශ යුද්ධ සිරකරුවන්ගේ ප්‍රධාන වශයෙන් තම හමුදා බලය වැඩි කර ගැනීමට අවසර ඉල්ලා සිටියේය.

15 පරම්පර ගත ඉඩම් අයිතිය නියෝජනය කළ ලෙජිටිමිස්ට්වරු - 1830 දී බලෙන් නෙරපා දමන ලද බූර්බොන් රාජ වංශයේ ගැත්තන් මෙනමින් හැඳින්විණි. බූර්බොන්වරුන්ට විරුද්ධව සටන් කොට රාජ්‍ය බලය ලබා ගත් ඕර්ලියන්වරු මූල්‍ය ප්‍රභූවරුන්ගේ සහ විශාල ධනපතීන්ගේ ආධාරය ලබා ගනිමින් 1830-1848 රට පාලනය කළහ. ලෙජිටිමිස්ට්වරුන්ගෙන් කොටසක් සූරාකන ධනපතීන්ට විරුද්ධව ශ්‍රමිකයිනගේ ආරක්ෂකයින් හැටියට පෙනී සිටිමින් සමාජයීය කුටිල කතිකත්වයට නිතර පාහේ පෙළඹුණහ.

16 <u>"අසමසම මන්ත්‍රී මණ්ඩලය"</u> - 1815-1816 වසරවලදී ප්‍රංශ මන්ත්‍රී මණ්ඩලය මෙනමින් හැඳින්විණි. පුනරුත්ථානයේ ප්‍රථම පාලනය අන්ත ප්‍රතිගාමීන්ගෙන් යුක්ත විය.

17 <u>"ඉඩම් හිමියන්ගේ මන්ත්‍රී මණ්ඩලය", "ගම්මුන්ගේ සමුළුව"</u> - 1871දී බොර්දෝහි රැස්වූ ජාතික මන්ත්‍රී මණ්ඩලයට මෙම නම ලැබිණි. මෙම මන්ත්‍රී මණ්ඩලය වැඩි වශයෙන් ප්‍රතිගාමී

රාජාණ්ඩුවාදීන්ගෙන්, ගම්බද ඉඩම් හිමියන්ගෙන්, නිලධාරීන්ගේන්, පොලීකරුවන්ගෙන් සහ වෙළෙන්දන්ගෙන් යුක්තවූ අතර ඔවුන් තෝරාපත් වූයේ ගම්බද ඡන්ද කොට්ඨාසවලිනි. මන්ත්‍රීවරුන් 630ගෙන් රාජාණ්ඩුවාදීහු 430 පමණ එහි වූහ.

18 1871 මාර්තු 10දා ජාතික මන්ත්‍රණ සභාව "ගෙවිය යුතු මුදල් ආදිය ගෙවීම කල් දැමීමේ පනතක්" සම්මත කළාය. මෙම පනත අනුව 1870 අගෝස්තු 13දා සිට නොවැම්බර් 12දා දක්වා ගෙවිය යුතු මුදල් ආදිය කල් දැමිය හැකි විය. නොවැම්බර් 12දාට පසුව ගෙවිය යුතු මුදල් ආදියට මෙම නීතිය බලපෑවේ නැත. ඒ අනුව මෙම පනත කම්කරුවන්ට සහ කුඩා ධන හා දෙපොළ හිමියනට මරුපහරක් ගැසීය. කුඩා කර්මාන්ත හිමියන් සහ වෙළෙන්දන් අති විශාල සංඛ්‍යාවක් බංකොලොත් විය.

19 Décembriseur - 1851 දෙසැම්බර් 2දා බොනපාට්වාදී රාජ්‍ය පෙරළියට සහභාගි වූවෙකි. මෙම පෙරළියට පක්ෂපාත ක්‍රියාවල හිතවතෙකි.

20 තියේර්ගේ ආණ්ඩුව රට තුළින් ලබා ගත යුතු ණය මුදලෙන් ප්‍රැන්ක් තිස් කෝටියකට අධික මුදලක් "කොමිස්" හැටියට තියේර්ට සහ ඔහුගේ ආණ්ඩුවේ අනිකුත් සගයින්ට ලැබිය යුතුව තිබිණි. 1871 ජූනි 20දා පැරිස් කොමියුනය පාගා දැමීමෙන් අනතුරුව ණය ලබා ගැනීමේ එම පණත සම්මත විය.

21 කයියෙන්නා - ප්‍රංශ ගයනාවේ (දකුණු ඇමරිකාවේ පිහිටි) නගරයකි. දේශපාලන සිරකරුවන් පිටුවහල් කළේ මෙම නගරයටය.

22 "ජාතික පුවත්පත" - 1830-1851 පැරිසියේ පළවූ දිනපතා පුවත්පතය. මධ්‍යස්ථවාදී ධනපති සමූහාණ්ඩුවාදීන්ගේ හැඟීම් ප්‍රකාශ කළේය. තාවකාලික ආණ්ඩුව තුළ මෙම මතය ප්‍රකාශ කළ අයගෙන් මරාස්ත්, බස්තීද්, ගර්නියේ-පොෂෙස් කැපී පෙනිණි.

23 1870 ඔක්තෝබර් 31දා ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුව ප්‍රසියානුන් සමග තීරක සාකච්ඡාවලට එළැඹීමට යන ආරංචිය ලත් පැරිස් කම්කරුවෝ සහ ජාතික මුර බලකායේ විප්ලවීය අදහස් ඇති කොටස්

කැරැල්ලක් ඇති කොට, නගර සභාව අල්ලා ගෙන බ්ලන්කීගේ නායකත්වයෙන් මහජන ආරක්ෂක කමිටුවක් සාදා විප්ලවවාදී ආණ්ඩුවක් පිහිටුවා ගත්හ. කම්කරුවන්ගේ බලපෑම යටතේ ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුව ඉල්ලා අස්වීමටත්, නොවැම්බර් 1දාට කොමියුනය සඳහා මැතිවරණයක් පැවැත්වීමටත් පොරොන්දු විය. එහෙත් පැරිස් කම්කරුවන්ගේ සංවිධානාත්මක අඩුපාඩුකම්වලින් සහ විප්ලවීය ව්‍යාපාරයේ නායකයින් වන බ්ලන්කීවරුන්ගේ සහ සුළු ධනපති ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ජැකොබ්වරුන්ගේ මතභේදවලින් නිසි ප්‍රයෝජනය ගත් රජය ජාතික මුර බල හමුදාවේ තමනට පක්ෂ බැටැලියන්වල ආධාරය ඇතිව නගර සභාව අල්ලා ගෙන තම බලය යළිත් පිහිටුවා ලීය.

24 බ්‍රෙටන්වරු - ජංගමශීලි ජාතික මුරභට හමුදාව (1870-1871 වසරවලදී ප්‍රංශ-ප්‍රසියානු යුද්ධ සමයේදී ප්‍රංශය විසින් සාදන ලද එක් මිලිටරි සේවා ක්‍රමයකි). ප්‍රංශයේ බ්‍රෙටාන් පෙදෙසින් තෝරාගත් මෙම භට හමුදාව පැරීසියේ විප්ලවීය ව්‍යාපාරය පාගා දැමීම සඳහා ත්‍රොෂ්යූ යුද පොලිස්කාරයින් හැටියට යෙදවිණි. කෝසියකන්වරු - දෙවැනි අධිරාජ්‍ය සමයේදී යුද පොලිස් හමුදාවන්ගෙන් සැහෙන කොටසක් මොවුන්ගෙන් යුක්ත විය.

25 1871 ජනවාරි 22දා ආණ්ඩුව පෙරළා දමා කොමියුනය පිහිටැවිය යුතු යැයි ඉල්ලා සිටි පැරිස් නිර්ධන පංතියේ සහ ජාතික මුරභටකායේ විප්ලවවාදී පෙළපාලියක් බ්ලන්කීවරුන්ගෙන් මූලික උනන්දුව යටතේ පැවැත්විණි. නගර සභාව ආරක්ෂා කළ බ්‍රෙටන්වරුන් විසින් පෙළපාලියට වෙඩි තබන ලද්දේ ආණ්ඩුවේ අණ පරිදිය. ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා මගින් විප්ලවීය ව්‍යාපාරය පාගා දැමූ ආණ්ඩුව පැරීසිය පාවාදීමට සූදානම් විය.

26 Sommations (විසිර යන ලෙස ප්‍රාථමිකව ඉල්ලා සිටීම) - ධනපති රජයන් කිහිපයකගේ නීති අනුව විසිර යන ලෙස තෙවරක් ඉල්ලා සිටීමෙන් අනතුරුව රැස්ව සිටින පිරිස් විසිරවීම සඳහා අවි බලය පාවිච්චි කිරීමය.

කැරළි කෝලහාල පනත - මිනිසුන් 12කුට වඩා වැඩි "කැරලිකාර කණ්ඩායම්" එක්වීම තහනම් කැරෙන මෙම පනත එංගලන්තයේ ක්‍රියාත්මක වූයේ 1715 සිටය. විශේෂ අනතුරු හැඟවීමක් කිරීමෙන් පසුව, පැයක් තුළදී කැරලිකාර පිරිස් විසිර නොයති නම් බලය පාවිච්චි කිරීමට අධිකාරීනට අයිතියක් ඇත.

27 නැගිටීමේ එක් සභිකයෙක් ඉල්ලා සිටි පරිදි, ඔක්තෝබර් 31දා ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ ඇමැතිවරුන් වෙඩි තබා මරා දැමීමට විරුද්ධව ප්ලුරාන්ස් මැදිහත් විය (107 සටහන බලන්න).

28 -මාක්ස් මෙහිදී සඳහන් කරන්නේ 1971 අප්‍රේල් 5දා ප්‍රාණ ඇපකරුවන් පිළිබඳව කොමියුනය සම්මත කළ පනත ගැනය (එම පනත ඉංග්‍රීසි පුවත්පත්වල පළවූ දිනය මාක්ස් ඉදිරිපත් කරයි). මේ පනත අනුව වර්සේල්ස් ආණ්ඩුව සමග සම්බන්ධකම් පවත්වා ගත් සියලු පුද්ගලයින් ප්‍රාණ ඇපකරුවන් ලෙස ගණන් ගනු ලැබේ. වර්සේල්ස්වරුන් විසින් කොමියුනාර්වරුන් මරා දමනු ලැබීම වළක්වාලීම මේ පනතේ අදහස විය.

29 ලන්ඩන් ටයිම්ස් පුවත්පත - කොන්සර්වේටිව්වාදී ප්‍රවණතාවයකින් යුත් ප්‍රබල ඉංග්‍රීසි දිනපතා පුවත්පතකි. 1785 සිට පළ වෙයි.

30 "ඉන්වෙස්ටිචර්" (පටබැඳුම් ක්‍රමය) - ධූරාවලියෙහි පහත් නිලධාරීන් සම්පූර්ණයෙන්ම උසස් නිලධාරීන්ට යටත් වීම මත සැදුණු නිලවරණ ක්‍රමයකි.

31 ජිරොන්ඩිස්ට්වරු - 18 වැනි ශතවර්ෂයේ අවසාන භාගයේදී ඇතිවූ ප්‍රංශ ධනපති විප්ලවය සමයේදී පැන නැගුණු ධනවාදී දේශපාලන කණ්ඩායමකි. විප්ලවය සහ ප්‍රතිවිප්ලවය අතර වැනෙමින් සිටි මධ්‍යස්ථ ධනවාදීන්ගේ අයිතිවාසිකම් ප්‍රකාශ කළ ජිරොන්ඩිස්ට්වරු රාජාණ්ඩුව සමග සම්මුති ඇති කර ගැනීමේ මගක ගමන් ගත්හ. ජිරොන්ඩ් යනු ප්‍රංශයේ පළාතක නමකි. ව්‍යවස්ථාදායක මැති සබයේ සහ මහමුළුවේ ජිරොන්ඩි පළාත වෙනුවෙන් පෙනී සිටි අය බොහෝ දෙනෙක් මේ කණ්ඩායමේ නායකයෝ වූහ.

32 "<u>ක්ලඩෙරඩාච්</u>" - 1848 සිට බර්ලින්හි පළ කළ උපහාසයික වාරික සඟරාවකි. "පන්ච් හෙවත් ලන්ඩන් චාරිවාරි" - 1841 සිට ලන්ඩන්හි පළ කරන ඉංග්‍රීසි ධනපති ලිබරල් උපහාසයික වාරික සඟරාවකි.

33 සියලු ණය කොටස් වශයෙන් අවුරුදු තුනක් තුළදී ගෙවීම සහ ඒවාට අයත් පොලිය අහෝසි කිරීම පිළිබඳව 1871 අප්‍රේල් 16දා පැරිස් කොමියුනය නිකුත් කළ පනත ගැනය.

34 1848 අගොස්තු 22දා "ප්‍රිය උපදවන ගිවිසුම්" පිළිබඳ කෙටුම්පත් නීතිය ව්‍යවස්ථාදායක මණ්ඩලය විසින් අහෝසි කරගන්නා ලදී. මෙහි අරමුණ ණය මුදල් ගෙවීම කල් දැමීමය. මෙහි විපාකයන් වශයෙන් සුළු ධනපති පංතියේ අති සෑහෙන කොටසක් බංකොලොත් වී විශාල ධනපති පංතියේ ණය හිමියන්ගේ ග්‍රහණයට අසු විය.

35 "<u>මුග්ධ සහෝදරවරු</u>" - 1680 දී රෙයිම්ස්හි පැන නැගි ආගමික නිකායක් මෙනමින් හඳුන්වනු ලැබීය. මෙම නිකායේ සාමාජිකයෝ සිය ජීවිතය දුප්පත් ළමයින්ගේ අධ්‍යාපනය සඳහා කැප කළ අය වූහ. ප්‍රධාන වශයෙන් ආගමික අධ්‍යාපනයක් සහ අතිකුත් විෂයයන් ගැන ඉතා සුළු දැනීමක් ලබා දීමද මොවුන්ගේ පරමාර්ථය විය. මෙම බස්වහර උපයෝගි කර ගන්නා මාක්ස් ධනවාදී ප්‍රංශයේ අධ්‍යාපනයේ පහත් මට්ටම සහ එහි ආගමික ස්වරූපය පෙන්වා දෙයි.

36 <u>සමූහාණ්ඩුවාදී පළාත්බද සංගමය</u> - ප්‍රංශයේ විවිධ පළාත්වලින් පැරීසියට විත් වාසය කරන සුළු ධනපති කොටස්වල දේශපාලන සංවිධානය මෙනමින් හැඳින්විණි. ප්‍රංශයේ සියලු පළාත්වල පැරිස් කොමියුනයට පක්ෂවත්, වර්සේල්ස් ආණ්ඩුවට සහ රාජාණ්ඩුවාදී ජාතික මැති සබයට විරුද්ධවත් සටන් කරන ලෙස මෙම පක්ෂය ඉල්ලා සිටියාය.

37 1825 අප්‍රේල් 27දා නීතිය අනුව පැරණි දේශපාලන සරණාගතයින්ට, ප්‍රංශ ධනපති විප්ලවය සමයේදී ඔවුන්ගෙන් උදුරා ගත් විශාල වතුවලට වන්දි ගෙවීම ගැන මාක්ස් සඳහන් කරයි.

38 <u>වන්දෝම් කුළුණ</u> - 1806-1810 වසරවලදී නැපෝලියන්ගේ ප්‍රංශ රාජ්‍යය ලබා ගත් ජයග්‍රහණ සිහිපත් කරනු වස්, යුද්ධවලදී අල්ලා ගත් සතුරු සේනාවන්ගේ කාලතුවක්කු උණු කොට සෑදූ නැපෝලියන්ගේ ලෝහමය රූපය සහිත කුළුණය. 1871 මැයි 16දා පැරිස් කොමියුනයේ නියමය පරිදි වන්දෝම් කුළුණ බිඳ දමන ලදී. 1875 ප්‍රතිගාමීත්වය යළිත් කුළුණ සිටුවාලීය.

39 පික්පියුස් පූජකාරාමයේ පරීක්ෂණයට භාජනය කිරීමෙන් පසු එහි සිර කුටි සහ වධදීමේ අවි සොයා ගන්නා ලදී. අවුරුදු බොහෝ ගණනක් තිස්සේ වධදී මරා දැමූ බවට සලකුණු තිබිණි. ශුද්ධවූ ලෝරන්ස් දේවස්ථානය තුළ රහස් සොහොන් බිමක්ද තිබීම රහස් මිනී වළක්ද තිබීම රහසේ මිනී මරා වලලන බවට සාක්ෂ්‍යයක් විය. මේ රහස් තොරතුරු සියල්ල කොමියුනයේ පුවත්පත වන "Mot d' Order"("අවසර පාඨය") හි පළ විය. මේ අපරාධ ගැන විස්තරයක් "ආගමික බැතිමතුන් කළ අපරාධ"නැමැති පොත් පිංචෙන්ද පළ විය.

40 <u>ඇබ්සන්ටීවරු</u> (මෙය ප්‍රවාසී යන අරුත දෙයි) - තමනට අයත් විශාල ඉඩම්වල වාසය නොකරන ඉඩම් හිමියන් මෙනමින් හැඳින්වේ. මෙම ඉඩම් හිමියෝ තම ඉඩම් ඒජන්තවරුන් මගින් පාලනය කරති, නැතිනම්, සමපේක්ෂ අතරමැදියන්ට බද්දට දෙති. අතරමැදියෝ ඒවා ඉතා අසාධාරණ ලෙස අතුරු බද්දට ගොවීනට දෙති.

41 1789 ජූනි 20දා, ජාතික මැති සබය ලෙස තමන් විසින් ප්‍රකාශයට පත් කර ගත් Etats Géneraux නැමැති සංවිධානය විසිරවීමට 16 වැනි ලුයි (ලුදොවික්) ගේ ආණ්ඩුව තැත් කළේය. තෙවැනි ප්‍රජාව හෙවත් ප්‍රංශ ධනපති පංතිය වර්සේල්ස්හි ක්‍රීඩා සමාජ ශාලාවට එක් රැස්වී, ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් පනවන තුරු එයින් පිටත නොයමුයි ගිවිස ගත්තේය. 18 වැනි ශතවර්ෂය අවසානයේදී ප්‍රංශ ධනපති විප්ලවය ආරම්භ වීමට තුඩු දුන් සිද්ධීන්ගෙන් එකකි, මෙය.

42 "<u>නිදහසේ පලායන්නෝ</u>" යන නාමය පැරිස්හි ධනපති පංතියට ලැබුණේ වටලනු ලැබූ විට, නගරයෙන් පලා ගිය බැවිනි. මෙම නම

වඩාත් සාවඥ වූයේ, එය "නිදහසේ එල්ලයට වෙඩි තබන්නෝ" යන ප්‍රංශ නාමයට බෙහෙවින් සමාන බැවිනි.

43 කොබ්ලෙන්ස් - ජර්මනියේ නගරයකි. ප්‍රංශයේ ධනපති විප්ලවය පැවති සමයේ මේ නගරය ඉඩම් හිමි ප්‍රංශ රාජාණ්ඩුවාදී දේශපාලන සරණාගතයින්ගේ දේශපාලන අභය භූමිය විය. ඔවුන් විප්ලවවාදී ප්‍රංශයට විරුද්ධව ආක්‍රමණයන් සූදානම් කළේ එහි සිටය. හිටපු 16වැනි ලුයී රජුගේ ඇමතියකු වන අන්ත ප්‍රතිගාමී කලෝන්ගේ නායකත්වයෙන් මේ නගරයෙහි විදේශගත ප්‍රංශ ආණ්ඩුවක් පිහිටුවා තිබිණි.

44 බ්‍රිටිනි ප්‍රාන්තයෙන් යුද සේවයට බඳවා ගත්, රාජාණ්ඩුවාදී සෙබළුනට මේ නම ලැබිණි. 18 වැනි ශතවර්ෂය අගදී ප්‍රංශයේ ධනපති විප්ලවය පැන නැගි විට, වයඹ දිග ප්‍රංශයේ ඇති වූ ප්‍රතිවිප්ලවවලට සහභාගී වූ සෙබළුන්ද මෙයට සාදෘශ්‍ය නමකින් හඳුන්වනු ලැබීය.

45 පාප් වහන්සේගේ හමුදාවට බඳවා ගත් ප්‍රංශ කුලීන දරුවන්ගේ සේනාංකයෙකි. ඔවුන් ප්‍රංශ සැහැල්ලු අවිගත් හමුදාවන් (සුවාවෝ) ලබන යුද්ධාභ්‍යාස ලැබූවන්ය. පාප්ගේ ලෞකික පාලන බලය අහෝසි වූ විට මොවුහු 1870 සැප්තැම්බර් මාසයේදී ප්‍රංශයට ගෙනෙන ලදුව ප්‍රංශ-ප්‍රසියන් යුද්ධයට සහභාගී වූහ. එම යුද්ධයෙන් අනතුරුව පැරිස් කොමියුනය පාගා දැමීමට මොවුහු සහභාගි වූහ.

46 ප්‍රංශයේ නිර්ධන පංතික විප්ලවයේ බලපෑම යටතේ, පැරිස් කොමියුනය ඇතිවීමත් සමගම ලියොන් හා මර්සේල් නගරවලද කොමියුන පිහිටුවීම සඳහා විප්ලවීය ව්‍යාපාර ආරම්භ විය. එහෙත් ආණ්ඩුවේ යුද්ධ හමුදා එම ව්‍යාපාර කෲර ලෙස පාගා දැමූහ.

47 ජාතික මැති සබයට දූපෝර් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද යුද්ධිකරණවල ක්‍රම පිළිවෙත අරභයා වූ නීතිය අනුව, සියලු නඩු විභාගයන් පැය 48 ක් තුළදී විභාග කොට දඬුවම් නියම කොට, ක්‍රියාවට යෙදවිය යුතුය.

48 1860 ජනවාරි 23දා එංගලන්තය සහ ප්‍රංශය අතර ඇතිවූ වෙළඳ ගිවිසුම ගැනය. මේ නීතිය යටතේ ප්‍රංශය තහනම් නීතිය ඉවත්

කොට, ආනයන බදු පැනවීමේ ක්‍රමයක් ඇති කළ යුතු විය. ඉංග්‍රීසි කර්මාන්ත සහ වෙළඳ භාණ්ඩ අති විශාල වශයෙන් ප්‍රංශයට ගෙන ඒමත් සමග දේශීය වෙළඳ පොළේ තරඟය තියුණු විය. මෙය ප්‍රංශ කර්මාන්ත හිමියන්ගේ බලවත් අසතුටට හේතු වූයේය.

49 "ඉන්සර්ජන්ට්" - ආණ්ඩුවට විරුද්ධව අවිගත් කැරැලි ඇති කරන පුද්ගලයින් මෙනමින් හැඳින්වේ.

50 ක්‍රි.පූ.1 වැනි ශතවර්ෂයේදී පෞරාණික රෝමයේ පැවැති වහල් හිමියන්ගේ රෝම සමූහාණ්ඩුවේ පැවැති ත්‍රස්තවාදය සහ ලේ වැගිරෑ මර්දනය සහිත සුල්ලාගේ ආඥාදායකත්වය ගැනය (82-79 ක්‍රි.පූ.). පළමුවැනි සහ දෙවැනි රෝම ත්‍රිපුද්ගල අධිපතිවාදී සමය (ක්‍රි.පූ. 60-53, 43-36). පළමුවැනි ත්‍රිපුද්ගල අවධිය රෝම සේනාධිපතීන්ගේ අවධියඃ පොම්පේ, සීසර් සහ ක්‍රාසස් ත්‍රිපුද්ගල ආධිපත්‍යය. දෙවැන්නඃ- ඔක්ටේවියන්, ඇන්ටෝනි, සහ ලෙපීඩස් ත්‍රිපුද්ගල ආධිපත්‍යය.

51 "පැරිස් පුවත්පත" - 1867 සිට පැරිසියේ පළ වන වාරික පුවත්පතකි. රාජාණ්ඩුවාදී-ඔර්ලියන් ප්‍රවණතාවයක් දැරීය.

52 1814 අගෝස්තු මාසයේදී එංගලන්තය සහ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය අතර යුද්ධයේදී වොෂිංටන් නගරය අල්ලා ගත් ඉංග්‍රීසි යුද්ධ සේනා කැපිටෝලය හෙවත් ඇමරිකන් කොංග්‍රස් සභා ගොඩනැගිල්ලට ගිනි තැබීය. 1860 දී ඉංග්‍රීසි සහ ප්‍රංශ සේනා චීනයට විරුද්ධව කළ යුද්ධයේදී, පිකිනය අසල වූ චීනයේ ඉතා වටනා ගෘහ නිර්මාණ වස්තු සහ කලා වස්තු සහිත ගිම්හාන උයන කොල්ලකා පසුව එයට ගිනි තැබූහ.

53 1812 සරත් සමයේදී පළමුවැනි නැපෝලියන්ගේ යුද්ධ සේනා මොස්කව් නගරයෙන් අඩක් අල්ලාගත් විට, නගර වැසියන් එම කොටස ගිනි බත් කළේ සතුරන්ට ශීත කාලයේදී සැප පහසු නිවාස සහ ආහාර නොදෙනු පිණිසය.

54 ප්‍රිටෝරියන්වරු - පෞරාණික රෝමයේ සීසර්ගේ පෞද්ගලික

යුද්ධ හමුදාවේ වරප්‍රසාද සහිත මුර භටයින් මෙනමින් හැඳින්විණි. මොවුහු අභ්‍යන්තර අරගලවලට නිතර සහභාගි වූ අතර බොහෝ විට, එක් හෝ තවත් පුද්ගලයකු සිහසුනට පත් කළෝය. මෙතැනදී ඉඟි කරන්නේ දෙසැම්බර් 10දා සමාජය ගැනය.

55 මාක්ස් ප්‍රංශයේ "අසාමාන්‍ය මැති සබයට" ප්‍රතිසමව එනමින් ප්‍රසියානු මැති සබයද හඳුන්වයි. 1849 ජනවාරි-පෙබරවාරි මාසවලදී තෝරාගත් මේ මැති සබය වරප්‍රසාදලත් ප්‍රභූවරුන්ගේ "වංශවතුන්ගේ මැති සබය" සහ "ස්වාධීන ප්‍රසියානුන්" පමණක් ඇතුළු කළ මැති සභයකින්ද යුක්ත විය. දෙවැනි මැති සබයට පත් වූ බිස්මාක් යුන්කර්වාදී අන්ත දක්ෂිණාංශයේ නායකයෙක් විය.

56 "ඩේලි නිව්ස්" - එංගලන්තයේ කාර්මික ධනපති පංතියට අයත් ලිබරල්වාදී පුවත්පතකි. 1846 සිට 1930 දක්වා ලන්ඩන්හි පළ විය.

57 "කාලය" - විශාල ධනවතුන්ගේ කොන්සර්වේටිව්වාදී ප්‍රංශ දිනපතා පුවත්පතකි. 1861 සිට 1943 දක්වා පැරීසියේ පළ විය.

58 "ඊව්නිං ස්ටැන්ඩර්ඩ්" - කොන්සර්වේටිව්වාදී හවස පුවත්පතකි. 1857-1905 වසරවලදී. ලන්ඩන්හි පළ විය.

59 එම ලිපිය මාක්ස් සහ එංගල්ස් ලියූහ.

60 සමාජවාදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ මිත්‍ර සන්ධානය - 1868 දී බකුනින් විසින් ජිනීවාහිදී සාදන ලද්දකි. පංතීන් සමාන කොට රාජ්‍ය විසුරුවා හැරීම මේ සන්ධානයේ අරමුණ විය. කම්කරු පංතියේ දේශපාලන අරගලවල අවශ්‍යතාවය ඔවුහු නිෂ්ප්‍රභා කළහ. ඉතාලියේ, ස්විට්සර්ලන්තයේ, ස්පාඤ්ඤයේ සහ අනිකුත් රටවල කර්මාන්ත සංවර්ධනය අතින් දුර්වල පෙදෙස්වල මෙම සන්ධානයේ සුළු ධනවාදී අරාජික වැඩ පිළිවෙලට ආධාර ලැබිණි. තම සංවිධානය ජාත්‍යන්තරයට ඇතුළු කර ගන්නා ලෙස එය 1869දී ප්‍රධාන මණ්ඩලයෙන් ඉල්ලා සිටියේය. මේ සන්ධානය ස්වාධීන සංවිධානයක් ලෙස විසුරුවා හරින්නේ නම්, ජාත්‍යන්තරයට බඳවා ගත හැකි බව එහි ප්‍රධාන මණ්ඩලය ප්‍රකාශ කළේය. එහෙත් ජාත්‍යන්තරයට බඳවා ගත හැකි බව එහි ප්‍රධාන මණ්ඩල ප්‍රකාශ

කළේය. එහෙත් ජාත්‍යන්තරයට ඇතුළු වූ ඉක්බිතිවද, එම සන්ධානය රහසේ වැඩ කරමින් ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංගමය තුළ බකුනින්ගේ නායකත්වයෙන් ප්‍රධාන මණ්ඩලයට විරුද්ධව සටන් කළේය.පැරිස් කොමියුනය පාගා දැමීමෙන් අනතුරුව ජාත්‍යන්තරයට විරුද්ධව මෙම සන්ධානයේ අරගලය උග්‍ර කළේ, බකුනින් සහ ඔහුගේ සගයින් නිර්ධනපංතියේ ආඥාදායකත්වය පිළිබඳ සංකල්පයට සහ මධ්‍යගත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී මූලධර්ම අනුව පිහිටුවනු ලබන කම්කරු පංතියේ ස්වාධීන දේශපාලන පක්ෂයකට විරුද්ධව විශේෂයෙන් නැඟී සිටි විටදීය. 1872 සැප්තැම්බර් මාසයේදී පවත්වන ලද 1වැනි ජාත්‍යන්තරයේ හේග් සමුළුවේදී සන්ධානයේ නායකයින් වන බකුනින් සහ ගිල්යෝම් ජාත්‍යන්තරයෙන් පන්නා දැමීමට අති බහුතර චන්ද සංඛ්‍යාවක් ලැබිණි.

61 "ස්පෙක්ටේටර්" (ප්‍රේක්ෂකයා)- ලිබරල්වාදී ඉංග්‍රීසි වාරිකයකි. 1828 සිට ලන්ඩන්හි පළ විය.

නාමාවලිය

එර්වේ, එදූර්වාද් (1825-1899) "ජුර්නාල් දි පරි" පුවත්පතේ ප්‍රධාන කර්තෘ වරයාය. ප්‍රංශ ජාතිකයෙකි. ධනවාදී ලිබරල්වාදියෙකි. දෙවැනි අධිරාජ්‍යය පරාජය වීමෙන් පසු ඔර්ලියන්වාදියෙක් විය.

එස්පර්තේරෝ, වල්දොමෙරෝ (1793-1879) - ස්පාඤ්ඤ සෙනෙවියෙකි. 1841-1843 ප්‍රතිරාජ පදවිය ඉසිලීය. 1854-1856 අගමැති විය. ප්‍රගතිවාදී පක්ෂයේ නායකයා විය.

ඔරේල් දෙ පලදීන්, ලුයී ජාන් බතීසන් (1804-1877) - ප්‍රංශ යුද්ධ සෙනෙවියෙකි, ක්ලෙරිකල්වාදියෙකි. 1871 මාර්තු මාස්යේදී පැරිසියේ ජාතික මුර භට සේනාවල ප්‍රධානියා විය. 1871 ප්‍රංශ ජාතික මැති සබයේ මන්ත්‍රීවරයෙකි.

ඕර්ලියන්වරු - 1830-1848 ප්‍රංශයේ රාජාණ්ඩු පෙළපතකි.

කලෝන්, ෂාර්ල් අලෙක්සන්දාර් දෙ (1734-1802) - ප්‍රංශ රාජ්‍ය පාලකයෙකි. ප්‍රතිවිප්ලවවාදීන්ගේ සංක්‍රමණික සංවිධානයේ නායකයෙකි.

කවෙන්යාක්, ලුයි එජෙන් (1802-1857) - ප්‍රංශ සෙනවියකි, දේශපාලනඥයෙකි, මාධ්‍යමික ධනපති සමූහාණ්ඩුවාදියෙකි. 1848 මැයි මාසයේ සිට යුද්ධ ඇමති පදවිය ඉසිලීය. 1848 ජූනි-දෙසැම්බර්වලදී අගමැති ධුරය ඉසිලීය.

කබේ, එතියෙන් (1788-1856) - ඉංග්‍රීසි ජාතික ශ්‍රේෂ්ඨතම මනෝරාජික සමාජවාදියෙකි.

කොර්බොන්, ක්ලොඩ් අන්තීම් (1808-1891)-ප්‍රංශ දේශපාලනඥයෙකි. සමූහාණ්ඩුවාදියෙකි.1848-1849-1849 වසරවලදී ව්‍යවස්ථාදායක මන්ත්‍රණ සභාවේ සාමාජිකයෙකි. 1871 දී පැරිස් නගරයේ ඡන්ද කොට්ඨාශයක් වෙනුවෙන් මැති සබයේ පෙනී සිටියේය.

ගනෙස්කු, ග්‍රෙගොරි (1830-1877) - රුමේනියානු ජාතිකයෙකි. ප්‍රංශ පුවත්පත් කලාවේදියෙකි. මුලදී බොනපාට්වාදියෙකි. පසුව ටියේර්ගේ ආණ්ඩුවට පක්ෂ විය.

ගලිප්පේ, ගැස්ටන් අලෙක්සන්දාර් (1830-1909) - සිටුවරයෙකි ප්‍රංශ සෙනෙවියෙකි, පැරිස් කොමියුනයේ ඝාතකයෙකි.

ගියෝ, ඇඩොල්ප් සිමොන් - 1870-1871 වසරවලදී පැරිසිය වටලා තිබූ අවධියේදී ප්‍රංශ කාලතුවක්කු හමුදාව මෙහෙයැවූ සෙනෙවියාය.

ගීසො, ප්‍රාන්සුවා පියේර් (1787-1874) - ප්‍රංශ ධනවාදී ඉතිහාස වේදියෙකි. 1840-1849 වසරවලදී ප්‍රංශයේ දේශීය සහ විදේශීය ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයැවූ දේශපාලනඥයාය.

ජැක්මේ - ප්‍රංශ පූජකයෙකි. 1848 පැරිස් අගරදගුරුගේ ජනරාල් විකාරි පදවිය ඉසිලීය.

ජොබෙර්, ඉප්පලිට් ප්‍රංශුවා (1798-1874) - ප්‍රංශ රාජාණ්ඩුවාදියෙකි. ප්‍රසිද්ධ වැඩ ඇමති ධූරය ඉසිලීය (1840). ප්‍රංශ මහජන මැති සබයේ මන්ත්‍රීවරයෙක් විය. (1871)

ටයිපර්- බොනපාට්ගේ පුවත්පත වන “Etendard” පුවත්පතේ වංචනික

ක්‍රියාවලට හවුල් වූවෙකි.

තමිසියේ, ප්‍රංශුවා ලොරේන් අල්පොන්ස් (1809-1880) - ප්‍රංශ සෙනවියෙකි, දේශපාලනඥයෙකි, සමූහාණ්ඩුවාදියෙකි, 1870 දී පැරිසියේ ජාතික මුර භට හමුදා මෙහෙයැවීය. 1871 ජාතික මැති සබයේ මන්ත්‍රීවරයෙකි.

තමෙර්ලාන්(තිමුර්) (1336-1405) - මධ්‍යම ආසියාවේ සෙනවියෙකි. නැගෙනහිර අති විශාල භූමියක් අල්ලා ගත්තේය.

තියේර්, අඩොල්ප් (1797-1877) -ප්‍රංශ ධනවාදී ඉතිහාසවේදියෙකි. 1849-1851 මන්ත්‍රීවරයෙකි. ඔර්ලියන්වාදියෙකි. 1871-1873 ප්‍රංශයේ ජනාධිපතිධුරය දැරීය. පැරිස් කොමියුනයේ ඝාතකයෙකි.

ත්‍රොෂ්යු, ලුයි ජූල් (1815-1869)-ප්‍රංශ සෙනවියෙකි, ඔර්ලියන් වාදියෙකි. ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ අගමැතිය. පැරිසියේ හමුදාවල ප්‍රධානියාවැ සිට 1871 ජනවාරි මාසයේදී නගරයේ ආරක්ෂාව පාවා දුන්නේය. 1871 ජාතික මැති සබයේ සාමාජිකයෙකි.

ද්යුපෝර්, ජූල් අර්මාන් (1793-1881) - ඔර්ලියන්වාදී දේශපාලනඥයෙකි. විදේශ ඇමති ධූරය, අධිකරණ ඇමති ධූරය වරින් වර ඉසිලීය. පැරිස් කොමියුනයේ ඝාතකයෙකි. 1876-1879 වසරවලදී අගමැති ධූරය දැරීය.

දුවාල්, එමිල් වික්තොර් (1841-1871) - ප්‍රංශ කම්කරු නායකයෙකි. වාත්තු ශිල්පියෙකි. ජාත්‍යන්තරයේ සාමාජිකයෙකි. ප්‍රංශයේ ජාතික මුර භට සේනාවේ මධ්‍යම කාරක සභිකයෙකි. පැරිස් කොමියුන මුර භටයින්ගේ සෙනවියාය. 1871 අප්‍රේල් 4දා සිරභාරයට ගෙන වර්සේල්ස් සේනා විසින් වෙඩි තබා මරා දමන ලදී.

දොම්බ්‍රොව්ස්කි, යරොස්ලාව් (1836-1871) - පෝලන්ත විප්ලවීය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදියෙකි. 1860 ගණන්වලදී පෝලන්ත ජාතික විමුක්ති ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාශීලී විය.

දෙමරේ - ප්‍රංශ පොලිස් නිලධාරියෙකි. ප්ලුරාන්ස් මරා දමන ලද්දේ දමරේ විසිනි.

ජ්යේත්‍රි, ජොසෙප් මරී (1820-1902) - ප්‍රංශ බොනපාට්වාදියෙකි. 1866-1870 දී ප්‍රංශයේ පැරිස් කොටසේ පොලිස්පතිවරයා විය.

පලිකාඕ - කුසේන්-මොන්තොබාන්, ෂාර්ල් ගියොම් මරී හෙවත් පලිකාඕ

සිටුවරයා (1796-1878) - බොනපාට්වාදී සෙනවියෙකි. 1860 දී ඉංග්‍රීසි-ප්‍රංශ ප්‍රයාණ සේනාවක් චීනයේදී මෙහෙයවීය. 1870 අගොස්තු-සැප්තැම්බර්වලදී යුද්ධ ඇමති ධූරය සහ අගමැති ධූරය ඉසිලීය.

පළමුවැනි නැපෝලියන්, බොනපාට් (1769-1821) - ප්‍රංශයේ අධිරාජ්‍යයාය (1804-1814 සහ 1815)

පිකාර්, එජෙන් අර්තුර් (උපන් 1852) - ප්‍රංශ දේශපාලනඥයෙකි. ව්‍යාපාරිකයෙකි. මාධ්‍යමික ධනපති සමූහාණ්ඩුවාදියෙකි.

පිකාර්, එර්නෙස්ට් (1821-1877) ප්‍රංශ දේශපාලනඥයෙකි, ධනපති සමූහාණ්ඩුවාදියෙකි. 1870-1871 දී ප්‍රංශ ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ මුදල් ඇමති වරයාය. 1871 දී තියේර්ගේ ආණ්ඩුවේ ස්වදේශ කටයුතු භාර ඇමති වරයාය. එජෙන් අර්තුර්ගේ සොහොයුරාය. කොමියුනයේ ඝාතකයෙකි.

පික්, ජූල් - ප්‍රංශ පුවත්පත් කලාවේදියෙකි. බොනපාට්වාදියෙකි. " එටැන්ඩර්ඩ්" පුවත්පතේ ප්‍රකාශකයාය.

පුයියේ-කෙර්තියේ, ඔග්යූස්ටෙන් ටොමා (1820-1891) - ප්‍රංශයේ විශාල කම්හල් හිමියෙකි. දේශපාලනඥයෙකි. 1871-1872 වසරවලදී මුදල් ඇමති ධූරය ඉසිලීය.

පෙරී, ජූල් ප්‍රංශුවා කමිල් (1832-1893) - ධනපති සමූහාණ්ඩුවාදීන්ගේ නායකයෙකි. ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ ඇමතිවරයෙකි. 1870-1871 පැරිසියේ පුරපති ධූරය දැරීය. විප්ලවවාදී ව්‍යාපාරයේ ප්‍රබල සතුරෙකි. 1880-1881 සහ 1883-1885 වසරවලදී ප්‍රංශ අගමැති විය. යටත් රටවල් අල්ලා ගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය අනුගමනය කළේය.

බ්රුනෙල්, අන්තුවාන් මග්ලුවාර් (උපත 1830) - ප්‍රංශ නිලධාරියෙකි. බ්ලන්කීවාදියෙකි. ජාතික මුර භට කණ්ඩායමේ මධ්‍යම කාරක සභාවේ සහ පැරිස් කොමියුනයේ සාමාජිකයෙකි. 1871 මැයි මාසයේදී වර්සේල්ස් ප්‍රතිවිප්ලවීය සේනා විසින් ඔහුට බරපතළ තුවාල සිදු කරන ලදී.

බ්ලන්කි, ලුයී ඔග්යුස්ත් (1805-1881) ප්‍රංශ විප්ලවවාදියෙකි, මනෝරාජිකවාදී කොමියුනිස්ට්වාදියෙකි. රහස් සංගම් කීපයක්ම සංවිධානය කළේය. 1830 සහ 1848 වසරවලදී විප්ලවවලට කෙළින්ම සහභාගි විය. ප්‍රංශයේ සම්භාවනීය නිර්ධන පංති නායකයෙකි. 1870 ඔක්තෝබර් 31දා පැරිස්

කැරැල්ල මෙහෙයැවූ නායකයින්ගෙන් කෙනෙකි. පැරිස් කොමියුන කාලයේදී වර්සෙල්ස් ආණ්ඩුවේ බන්ධනාගාර ගත කරනු ලැබ සිටියේය.

බ්ලන්ෂේ, ස්තනීස්ලා (සැබෑ නම පුරිල්) - ප්‍රංශ පූජකයෙකි. පොලිස් ඔත්තු කරුවෙකි. පැරිස් කොමියුනයේ සාමාජිකත්වය ලබා ගත්තේය. පසුව ඔහු හෙලිදරවූ නිසා සිරභාරයට ගන්නා ලදී.

බිස්මාක්, ඔතෝ (1815-1898) - ජර්මනියේ රාජ්‍ය පාලකයෙකි. ප්‍රසියානු රාජ්‍යතාන්ත්‍රිකයෙකි. ප්‍රසියානු ඉඩම් හිමි ජන්කර්වරුන්ගේ නියෝජිතයාය. 1862-1871 දී ප්‍රසියාවේ ජනාධිපති පදවිය දැරීය. 1871-1890 දී ජර්මනියේ චාන්සලර් පදවිය ඉසිලීය.

බෙර්ෂෙරේ, ජූල් වික්තොර් (1839-1905) - පැරිස් කොමියුනයේ සාමාජිකයෙකි. ජාතික මුර හටයින්ගේ සෙනෙවියෙකි. අනතුරුව විදේශ ගත විය.

බෙලේ, ෂාර්ල් (1795-1878) - ප්‍රංශ ව්‍යාපාරිකයෙකි. දේශපාලනඥයෙකි, ජාත්‍යන්තරයේ සාමාජිකයෙකි, පෲදොංවාදියෙකි. පැරිස් කොමියුනයේ මුදල් කමිටුවේ සාමාජිකයෙකි. බැංකු ජනසතු කිරීමට හා එහි අභ්‍යන්තර කටයුතුවලට අත පෙවීමට විරුද්ධ විය.

බොනපාට්, (ලුයී නැපෝලියන් බොනපාට්) (1808-1873)-පළමුවැනි නැපෝලියන්ගේ බෑණාය. 1848-1851 වසරවලදී ප්‍රංශ දෙවැනි සමූහාණ්ඩුවේ ජනාධිපතිවරයාය. 1852-1870 වසරවලදී ප්‍රංශයේ අධිරාජ්‍යයාය.

මාර්කොව්ස්කි - 1871 දී ප්‍රංශයේ සිටි රුසියන් සාර් ආණ්ඩුවේ ඒජන්තවරයාය. තියෙර්ගේ සහකාරයෙකි.

මිරාබෝ, ඔනොරේ ගබ්රියේල් (1749-1791) - 18 වැනි ශතවර්ෂය අවසානයේ දී ඇති වූ ප්‍රංශ විප්ලවයේ නායකයෙකි. විශාල ධනපතීන්ගේ සහ ධනපතීන් බවට පත්වූ රදළයින්ගේ අයිතිය රැක්කේය.

මිල්යේර්, ජාන් ඔතීස්ත් (1817-1871) - ප්‍රංශ ජාතික පුවත්පත් කලාවේදියෙකි. වාමාංශික පෲදොන්වාදියෙකි. වර්සේල්ස්වරුන් විසින් 1871 මැයි මාසයේදී මරා දමන ලදී.

මොන්තෙස්කේ, ෂාර්ල් (1810-1870) - ප්‍රංශ ජාතික, ධනවාදී සම්භාවනීය

සමාජ විද්‍යාඥයෙකි, ආර්ථික විද්‍යාඥයෙකි, ගත් කරුවෙකි. 18 වැනි ශතවර්ෂයේ ධනපති අධ්‍යාපනයේ නියෝජිතයෙකි. ව්‍යවස්ථාදායක රාජාණ්ඩුවේ න්‍යායාචාර්යවරයාය.

ලපීට්, ජාක් (1767-1844) - ප්‍රංශ ජාතික විශාල බැංකු හිමියෙකි, දේශපාලනඥයෙකි, ඕර්ලියන්වාදියෙකි.

ලුයී පිලිප් (1773-1850) ඕර්ලියන් ආදිපාදයාය. ප්‍රංශයේ රජකම දැරීය.

ලුයී බොනපාට් (ලුයී නැපෝලියන් බොනපාට්) (1808-1873) - පළමුවැනි නැපෝලියන්ගේ බෑණාය. 1848-1851 වසරවලදී ප්‍රංශ දෙවැනි සමූහාණ්ඩුවේ ජනාධිපති වරයාය. 1852-1870 වසරවලදී ප්‍රංශයේ අධිරාජ්‍යයාය.

ලෙකොන්ත්, ක්ලොඩ් මර්තෙන් (1817-1871) - ප්‍රංශ යුද සෙනවියෙකි. ජාතික මුර භට සේනාවල කාලතුවක්කු උදුරා ගැනීම සඳහා තියේර්ගේ ආණ්ඩුව කළ ප්‍රයත්නයෙන් පසු 1871 මාර්තු 18දා සෙබළු මොහු මරා දැමූහ.

ලෙප්ලෝ, අදොල්ප් එම්මැනුවෙල් ෂාර්ල් (1804-1887) - ප්‍රංශ යුද්ධ සෙනවියෙකි. දේශපාලනඥයෙකි. පිළිවෙත පක්ෂයේ නියෝජිතයෙකි. දෙවැනි ප්‍රංශ සමූහාණ්ඩුව කාලයේදී මහජන මැති සබයේ සහ ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ මන්ත්‍රීවරයෙකි.

ව්රූබ්ලෙව්ස්කි, වලේරි (1836-1908) - පෝලන්ත විප්ලවීය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදියෙකි. පැරිස් කොමියුනයේ සෙනවියෙකි. ජාත්‍යන්තරයේ ප්‍රධාන මණ්ඩලයේ සාමාජිකයෙකි. 1871-1872 වසරවලදී පෝලන්තය වෙනුවෙන් ලේකම් මණ්ඩලයේ පෙනී සිටියේය. බකුනින්ට විරුද්ධ සටනේදී ක්‍රියාශීලී විය.

වලෙන්ටෙන්, ලුයී එර්නෙස්ත් - ප්‍රංශ යුද සෙනවියෙකි. බොනපාට්වාදියෙකි. 1871 මාර්තු 18දා නැගිටීමේදී, පැරීසියේ ප්‍රධාන පොලිස්පති ධූරයේ වැඩ බැලීය.

විනුආ, ජෝසෙප් (1800-1880) - ප්‍රංශ යුද සෙනවියෙකි. බොනපාට්වාදියෙකි. 1851 දෙසැම්බර් 2දා රාජ්‍ය කැරැල්ලට සහභාගි විය. 1871 ජනවාරි 22දා සිට පැරීසියේ ආණ්ඩුකාර ධූරය ඉසිලීය. පැරිස් කොමියුනයේ ඝාතකයෙකි.

ස්යූසාන්, ලුයි (1810-1876) - ප්‍රංශ සෙනවියෙකි. යුද්ධාමාත්‍යාංශයේ කාලතුවක්කු අංශය භාරව සිටියේය. ප්‍රංශ යුද්ධ හමුදාවේ ඉතිහාසය පිළබඳ පොත් කීපයක්ම කෙළේය.

සිමොන්, ජූල් (1814-1896) - ප්‍රංශ රාජ්‍ය නායකයෙකි. ධනපති සමූහාණ්ඩුවාදියෙකි. 1870-1873 වසරවලදී අධ්‍යාපන ඇමති පදවිය දැරීය. පැරිස් කොමියුනයට විරුද්ධ අරගලයේ නායකයෙකි. 1876-1877 දී අගමැති ධූරය දැරීය.

සෙස්සේ, ෂාන් (1810-1879) - ප්‍රංශ අද්මිරාල්වරයෙකි දේශපාලනඥයෙකි, රාජාණ්ඩුවාදියෙකි. පැරිසියේ ජාතික මුර භටයින් මෙහෙයැවීය. 1871 මාර්තු 18දා නිර්ධන පංතික විප්ලවය විනාශ කිරීම සඳහා සකල විධ ප්‍රතිගාමී බලවේග එක්සත් කිරීමට උත්සාහ ගත්තේය. 1871 දී මහජන මැති සබයේ මන්ත්‍රීවරයෙකි.

සුල්ලා (ලුට්සි කොර්නේලි සුල්ලා) (ක්‍රිːවː පූර්ව 138-78) පුරාණ රෝමයේ සෙනවියෙකි, රාජ්‍ය නායකයෙකි. අනීශ්වරවාදියෙකි.

ෂන්ගර්නියේ, නිකොලා ආන් තියොදුල් (1793-1877) - ප්‍රංශ සෙනවියකි. ධනවාදී රාජාණ්ඩුවාදී දේශපානඥයෙකි. 1848 පසු පැරිස් නුවර ජාතික මුර භට හමුදාවේ ප්‍රධානියාය. 1849 ජූනි 13දා පැරිස් පෙළපාලිය පන්නා දැමීමේදී ප්‍රධාන තැන දැරීය.

ෂපෙර්, පොන් - ප්‍රසියානු ප්‍රතිගාමී නිලධාරී පැලැන්තියේ නියෝජිතයෙකි. 1842-1845 දී රයින් ප්‍රාන්තයේ උප සභාපතිය.

හෙක්කෙරෙන්, ජෝජ් ෂාර්ල් ඩන්ටේස් (1812-1895) - ප්‍රංශ දේශපාලනඥයෙකි. රුසියානු මහා කවි පුෂ්කින් මරා දමන ලද්දේ මොහු විසිනි. 1871 මාර්තු 22දා පැරිසියේ ප්‍රතිවිප්ලවවාදී නැගිටීම් සංවිධාන කළ එකෙකු වන මොහු බොනපාට්වාදියෙකි.

හොහෙන්සොලෙර්න් - බ්‍රැන්ඩන්බුර්ග් ආදිපාද වංශයකි (1415-1701). ඔවුහු ප්‍රසියාවේ රජකම 1701 සිට 1918 දක්වාත්, ජර්මන් අධිරාජ්‍ය පදවිය 1871 සිට 1918 දක්වාත් දැරූහ.

ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය - කාල් මාක්ස්
නියමුවා ප්‍රකාශනයේ පසුවදන

1871 මාර්තු 18 සිට මැයි 28 දක්වා පැවති ලොව ප්‍රථම කම්කරු පාංතික රාජ්‍යය වූ පැරිස් කොමියුනය පිළිබඳ ලියවී ඇති දහසකුත් එකක් දේශපාලන සාහිත්‍යය අතර කාල් මාක්ස් විසින් එම පැරිස් කොමියුනය පවතිද්දීම ලියන ලද 'ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය' නම් කෘතිය එය පිළිබඳ ලියවී ඇති ඉතාම විශිෂ්ඨ දේශපාලන සාහිත්‍යය ලෙස සැලකේ. මාක්ස් විසින් පැරිස් කොමියුනය ආරම්භ වීමට මාස කිහිපයකට පෙරත්, පැරිස් කොමියුනයේ කාලය තුළමත් ලියන ලද මෙම අගනා ලේඛනය එක් අතකින් පැරිස් කොමියුනය පිළිබඳ නිවැරදි නිර්ධන පාංතික විශ්ලේෂණය ඉදිරිපත් කරනවා පමණක් නොව, පැරිස් කොමියුනය විසින් මාක්ස්වාදයද සංවර්ධනය කිරීමට බලපාන ලද බව පෙන්වා දෙනු ලබයි. මාක්ස් හා එංගල්ස් විසින් කොමියුනිස්ට් ප්‍රකාශනය නම් ඓතිහාසික ලේඛනයට කරන ලද ප්‍රධානතම සංස්කරණය සිදු කරන්නේද 1872 (පැරිස් කොමියුනයෙන් පසු) පළ කළ සංස්කරණය තුළදීය. එම නිසා මාක්ස්වාදයේ ඉදිරිපත් කරන ව්‍යවහාරය; න්‍යාය මඟින්ද, න්‍යාය, ව්‍යවහාරය මඟින්ද පෝෂණය වන දයලෙක්තික සම්බන්ධයක් සහිත දෙයක්ය යන්නද මනාව සනාථ කරන අවස්ථාවක්ද මෙමඟින් පෙන්නුම් කෙරේ.

අනෙක් අතට නිර්ධන පංති ආඥාදායකත්වය යනු කුමක්ද යන්න පිළිබඳවත් නිර්ධන පංති ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ සැබෑ ජනසහභාගිත්ව පාලනය යනු කුමක්ද යන්න පිළිබඳවත්, මිනිසුන් තම ඉරණමේ ස්වාමීන් බවට පත්වූවිට එම සමාජය කෙතරම් සජීවී, සත්‍යය හා සාධාරණයට ආසන්න අයුරින් සමාජයක් මෙහෙයවිය හැකිද යන්න පිළිබඳවත්, පැරිස් කොමියුනය දැවැන්ත අත්පොතක් වූවා සේම, එය විසින් 1917 සෝවියට් විප්ලවයටද මහගු පාඩම් රාශියක් එක් කරනු ලැබ තිබේ. එම නිසා අනාගත සමාජවාදී සමාජයක් ගොඩනැගීමේ අරමුණින් කටයුතු කරන

වාමාංශික ව්‍යාපාරයන්හි සාමාජික සාමාජිකාවන්ට පැරිස් කොමියුනය යන පංති අරගලයේ ඓතිහාසික සන්ධිස්ථානය අධ්‍යයනය කිරීම වැදගත් වන්නේ ඉතිහාසයේ දැනුම ඒකරාශී කර ගැනීමේ අර්ථයට වඩා අනාගත වැඩකරන ජනතා පාලනයක් ගොඩනැගීමේ උත්සාහයේදී සිතා බැලිය යුතු, තේරුම් ගත යුතු, ක්‍රියාවට යොදා ගත යුතු කරුණු විමසා බැලීමේ අනාගතවාදී අරමුණිනි.

එහිදී මාක්ස්ගේ "ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය" කෘතිය තේරුම් ගැනීමේදී 1871ට පෙර සියවසකට ආසන්න කාලයක් තිස්සේ ප්‍රංශ ඉතිහාසය පමණක් නොව මිනිස් ඉතිහාසයද වෙනස් කිරීමට බලපෑ ප්‍රංශයේ පංති සටන් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ යම් අවබෝධයක් තිබීම අත්‍යාවශ්‍යයය.

මාක්ස්වාදය බිහිවීමට බලපෑ ත්‍රිත්ව උල්පත් ලෙස හඳුවන්නේ,

1. ජර්මන් දර්ශනවාදය
2. ප්‍රංශයේ පංති සටන් හා මනෝරාජික සමාජවාදීන්
3. බ්‍රිතාන්‍යයේ දේශපාලන ආර්ථික විද්‍යාව යන සාධක තුනයි.

මෙහිදී මාක්ස්වාදයේ උපතටද හේතු වූ ප්‍රංශයේ පංති සටන් යනු මොනවාද? ප්‍රංශයේ මනෝරාජික සමාජවාදීන් යනු කවරෙක්ද? 1871 පැරිස් කොමියුනයට ඒවා විසින් කරන ලද බලපෑම කුමක්ද? යන්න තේරුම් ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙම දේශපාලන සිදුවීම් දාමය පහත පරිදි පෙළගස්විය හැකිය.

- 1789 ප්‍රංශ විප්ලවය හා නැපෝලියන්ගේ නැගීම දක්වා
- 1799 සිට 1815 දක්වා නැපෝලියන්ගේ ධනේශ්වර ප්‍රතිසංස්කරණ
- 1815 සිට 1830 විප්ලවය දක්වා
- 1830 ප්‍රංශ විප්ලවය
- 1830-1848 දක්වා පාලනය සහ 1848 ප්‍රංශ විප්ලවය
- 1852 සිට 1870 3වැනි අධිරාජ්‍යය

ලොව අන් කිසිදු රටක නොමැති තරම් වූ අතිශය තියුණු හා වේගවත් පංති අරගල රාශියක් ප්‍රංශය තුළ සිදු විණි. ඒවා පිළිබඳ යම් සාධාරණ අවබෝධයක් තිබීමද 1871 මාර්තු 18 පැරිස් කොමියුනය තේරුම්

ගැනීමේදී අවශ්‍යතාවයකි.

එමෙන්ම ප්‍රංශ මනෝරාජික සමාජවාදීන් වූ ලුවී බ්ලැංකි, ජෝෂප් පෘදොන්, චාල්ස් පුරියේ වැනි අයගේ මෙන්ම 1848 කොමියුනිස්ට් ප්‍රකාශනයේද, 1864දී ආරම්භ කළ පළමු වන කොමියුනිස්ට් ජාත්‍යන්තරයේ බලපෑමද, 1871 පැරිස් කොමියුනයට බලපෑවේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ සාධාරණ විග්‍රහයක්, කොමියුනය තේරුම් ගැනීමට අවශ්‍ය වේ.

එමෙන්ම 1871 මාර්තු 18 සිට 1871 මැයි 28 දක්වා දින 72ක් තුළ ලොව ප්‍රථම නිර්ධන පංති රාජ්‍ය ක්‍රියාත්මක වූයේ කෙසේද, එහි සංවිධාන ව්‍යුහය, තීන්දු තීරණ ගත් ආකාරය, එම ක්‍රියාමාර්ග, එම පාලනය තුළ ජනතාවගේ ක්‍රියාකාරිත්වය, කාන්තාවන්ගේ සහ කලාකරුවන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය ප්‍රංශ ධනපති පංතියේද විදේශ රටවල ධනපති පංතියේද ක්‍රියාකාරිත්වය දැනගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. එම නිසා මාක්ස්ගේ 'ප්‍රංශයේ ප්‍රජා යුද්ධය' කෘතිය තුළින් මතු කරන ප්‍රධාන තර්ක තේරුම් ගැනීමට ඉවහල් වන පසුවදනක අවශ්‍යතාවයක් ඇති වේ. එම නිසා මෙම පසුවදන මගින්,

1. 1789 ප්‍රංශ විප්ලවයේ සිට 1870 ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුව බිඳ වැටීම දක්වා අදාළ දේශපාලන සන්ධිස්ථාන පිළිබඳ කෙටි වාර්තාවක්ද
2. 1871 මාර්තු 18 සිට මැයි 28 දක්වා පැරිස් කොමියුනයේ දෛනික කටයුතු දින වකවානු අනුව, කොමියුනාඩ්වරුන් විසින් සකස් කරන ලද වාර්තාවක්ද
3. කොමියුනයේ සංවිධාන කටයුතු, ප්‍රධාන තීන්දු තීරණ පිළිබඳ සාරාංශගත වාර්තාවක්ද
4. පැරිස් කොමියුනය තුළ අති සුවිශේෂීව මතු වූ කාන්තා ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ විස්තරයක්ද
5. පැරිස් කොමියුනය තුළ මතු වූ සුවිශේෂී සමාජවාදී ගුණාංග පිළිබඳ කෙටි සටහනක්ද මෙහි ලා ඉදිරිපත් කරමු.

1

1789 ප්‍රංශ විප්ලවයේ සිට 1870 ජාතික ආරක්ෂාවේ ආණ්ඩුව බිඳ වැටීම දක්වා අදාළ දේශපාලන සන්ධිස්ථාන පිළිබඳ කෙටි වාර්තාව

(1). 1789 ප්‍රංශ විප්ලවයේ සිට නැපෝලියන්ගේ නැගීම දක්වා

1) 1789 ජූලි 14 වනදා බැස්ටීලය බිඳ දැමීමත් සමග ප්‍රංශ විප්ලවය ආරම්භ වීම රාජාණ්ඩුව අවසන් කරමින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී, අනාගමික ලිබරල් ප්‍රතිපත්ති මත ධනේශ්වර පාලනයක් ස්ථාපිත කිරීම. 1789 අගෝස්තු 26 වන දින මිනිස් අයිතීන් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය පළකිරීම.

2) 1789 ඔක්තෝම්බර් පස්වැනිදා පැරීසියේ සිට වර්සේල්ස් රජමාලිගාව දක්වා සැතපුම් 12ක දුර ගෙවා දැවැන්ත උද්ඝෝෂණික කාන්තා පාගමනක් සිදුවීම.

3) 1791 සැප්තැම්බර් 20 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් රාජාණ්ඩු ක්‍රමය නිල වශයෙන් අහෝසි කිරීම, මහජන නියෝජිත පාර්ලිමේන්තුවක් ස්ථාපිත කිරීම හා නීති සැකසීමේ බලය එයට පැවරීම. යුද්ධය සහ සාමය ප්‍රකාශ කිරීම පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ බලය, බදු පැනවීමේ බලය ආදිය පාර්ලිමේන්තුවට පැවරීම. මෙම ව්‍යවස්ථාව මගින් සියලු පුරවැසියන් (මෙහිදී පුරවැසියන් යන්නට ගැහැනුන් අයත් වූයේ නැත) නීතිය ඉදිරියේ සමානයන් ලෙස පිළිගැනීම සිදු කරන ලදී.

4) 1792 සැප්තැම්බර් 21දා ජාතික සම්මුති කණ්ඩායම National Convention නම් කණ්ඩායම, ප්‍රංශයේ පාර්ලිමේන්තුවේ ප්‍රධාන කණ්ඩායම් ලෙස තේරී පත් වූ අතර ඔවුහු ප්‍රංශයේ විධායක බලය හෙබවූහ .එමගින් රාජාණ්ඩුව අහෝසි කර ප්‍රංශ ජනරජය ප්‍රකාශයට පත් කළ අතර එහි පාලනය ජනරජවාදීන් වූ රැඩිකල් ජැකෝබියන්වරු (ප්‍රධාන වශයෙන්ම විප්ලවයේ ධනේශ්වර, අනාගමික, පුද්ගලික දේපල අයිතිය රකින, සිවිල් අයිතිවාසිකම්

පිළිගන්නා, ධනේශ්වර සාරය ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ උත්සුක වූ කණ්ඩායම අතට පත්විය.)

5) 1793 දී මෙම ජාතික සම්මුති කණ්ඩායම තුළින් මහජන ආරක්ෂක මණ්ඩලයක් පත් කර ගත් අතර සැබෑ විධායකය වූයේ එම කණ්ඩායමයි. එහි මූලිකයා වූ රොබෙස්පියර්ය. විප්ලවයේ මූලික ධනේශ්වර විප්ලවවාදී සාරය රැකගැනීමටත්, රාජ වංශිකයන්ගෙන්, ඉඩම් හිමියන්ගෙන්, කතෝලික පල්ලියෙන් එල්ල වන තර්ජන මැඩලීම සඳහා ඔහු ඇතුළු කණ්ඩායම බහුල වශයෙන් යොදා ගත්තේ මර්දනයයි. මෙම යුගය තුළ විශාල වශයෙන් විප්ලවයේ විරුද්ධවාදීන් ලෙස සලකා වංශවතුන්, ඉඩම් හිමියන්, ගොවීන් ගිලටීනය මගින් ඝාතනය කරන ලදී

- 1793 ජනවාරි විසි වනදා 16වැනි ලුවී රජතුමා ගිලටීනයෙදී මරණයට ලක් කිරීම.
- 1793 ඔක්තෝබර් 16 වන දින හිටපු රැජින මාරි ඇන්ටනට් බිසව ගිලටීනයෙදී මරණයට ලක් කිරීම.

6) 1795 අගෝස්තු 22 ජාතික සම්මුති කණ්ඩායම මගින් නව ව්‍යවස්ථාවක් සම්මත කළ අතර එයද මූලික වශයෙන් ධනේශ්වර ලිබරල් ජනරජ ලක්ෂණවලින් යුක්ත විය. එමගින් ප්‍රංශයේ පාලනය ප්‍රංශ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය French Directory නම් නව ආයතනයක් සකසා එයට ප්‍රංශයේ විධායක බලය පවරන ලදී.

7) 1795 ව්‍යවස්ථාවෙන් පස් දෙනෙකුගෙන් යුත් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයක්, පාර්ලිමේන්තුවක් හා සෙනෙට් මණ්ඩලයකින් සමන්විත නීති සම්පාදක ආයතනයක් පිහිටුවන ලදී. නැපෝලියන්ගේ බලය ලබා ගැනීම දක්වා ප්‍රංශයේ මූලික පාලක කණ්ඩායම් බවට පත්වූයේ මෙම අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයය.: French Directory (මෙයද මධ්‍යම හා ඉහළ ධනපති පන්තියේ දේශපාලන වුවමනාවන් අනුව කටයුතු කළ අතර වංශවතුන්ගේ පාලනය ඉවත් කරලීය.)

8) 1799 නොවැම්බර් 9 වනදා නැපෝලියන් බොනපාට් විසින් හමුදා සහ දේශපාලන කුමන්ත්‍රණයක් මගින් ප්‍රංශ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල

කණ්ඩායමේ පාලනය අවසන් කරමින් ප්‍රංශ French Consulate ඇතිකරමින් ප්‍රංශ අධිරාජයා විය.

(2). නැපෝලියන්ගේ ධනේශ්වර ප්‍රතිසංස්කරණ 1799-1815

1. නැපෝලියන් විසින් ප්‍රංශ සිවිල් නීති සංග්‍රහය හඳුන්වා දෙන ලදී.

   එමඟින් වැඩවසම් ක්‍රමය අහෝසි කර ප්‍රවේණිදාසයන් නිදහස් කරන ලදී

2. එම නීති සංග්‍රහය මඟින් සිවිල් අයිතිවාසිකම් නීතිගත කර නීතිය ඉදිරියේ සෑම දෙනාගේම සමානතාව පිළිගන්නා ලදී.

3. රාජ්‍යයේ ලෞකික ස්වභාවය පිළිගන්නා ලදී.

4. එමෙන්ම එතෙක් පැවැති පවුලක වැඩිමහල් පුතාට සියලුම දේපළ හිමි වීමේ ක්‍රමය අහෝසි කරන ලදී. සියලුම දරුවන් අතර සමාන ලෙස දේපළ බෙදී යා යුතු බවට නීති පනවන ලදී. ඕනෑම කෙනකුට පෞද්ගලික දේපළ තබා ගැනීමේ අයිතිය පිළිගන්නා ලදී. අධිකරණ පද්ධතිය ප්‍රමිතියකින් යුත් ක්‍රමානුකූල එකක් බවට පත් කළ අතර, විනිශ්චයකාරවරුන් පත් කිරීම පැරිසියේ ජාතික පාර්ලිමේන්තුව මඟින් සිදු කරන ලදී.

6. නැපෝලියන් විසින් ප්‍රංශය කාර්මිකකරණය කරන ලද අතර, මහාමාර්ග සහ ඇළ මාර්ග දියුණු කරන ලදී. මිල පාලන ක්‍රමයක් ඇති කළ අතරම පොදු පාසල් පද්ධතියක්ද ඇති කරන ලදී. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ මඟින් ප්‍රංශය තුළ නව මධ්‍යම පන්තියක් බිහිවීමට අවශ්‍ය පදනම වැටිණි.

   "1789න් පසුව ප්‍රංශයේ ආර්ථික හා දේශපාලන සංවර්ධනයට ස්තුති වන්නට පසුගිය අවුරුදු 50 තිස්සේම පැරිසිය කවර තත්වයක තබා ඇත්ද යත්, නිර්ධන පාංතික ස්වරූපයක් නොගන්නා විප්ලවයක් එයින් පැනනැඟිය නොහැකි විය. ඒ එනම්, ජයග්‍රහණය සඳහා තම ලේ පූජා කළ හා ජයග්‍රහණයෙන් පසුව තම ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කරමින් සටන් කරන්නා වූ නිර්ධන පන්තියක් නැතිව එවැන්නක් ඇතිවිය

නොහැකි විය. ඒ විශේෂ අවධිය වන විට පැරිසියේ කම්කරුවන් පැමිණ සිටි සංවර්ධන තත්වයට අනුව මෙම ඉල්ලීම් අඩු-වැඩි වශයෙන් අපැහැදිලි විය.”

(ප්‍රංශයේ සිවිල් යුද්ධය එංගල්ස් විසින් 1891දී ලියන ලද සංඥාපනය- පිටුව 101)

(3). 1815 -1830 විප්ලවය දක්වා

යුරෝපයේ බලවතුන් හයදෙනෙකු සමඟ කළ යුද්ධයෙන් නැපෝලියන් පරාජයට පත්වීමත් සමඟ 1814 මැයි තිස්වැනිදා පැරිස් ගිවිසුම මඟින් මරා දමන ලද 16වැනි ලුවී රජුගේ සහෝදරයකු 17වැනි ලුවී ලෙස ප්‍රංශ රජු බවට පත් කරන ලද අතර, ඒ සඳහා යුරෝපීය බලයන්ගේ සහාය ලැබිණි.

මෙම 1814-1830 දක්වා කාලය තුළදී ප්‍රංශ විප්ලවය විසින්ද, නැපෝලියන් විසින්ද හඳුන්වා දෙන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩි ප්‍රමාණයක් එලෙසම ක්‍රියාත්මක කෙරිණි.

උදාහරණයක් ලෙස විප්ලවය අවස්ථාවේදී ස්ථාපිත කරන ලද නීතිමය, පරිපාලනමය, ආර්ථිකමය ප්‍රතිසංස්කරණ බොහෝ දුරට එලෙසම තබා ගත් අතර නැපෝලියානු සිවිල් නීති සංග්‍රහය, ගොවීන්ට ලබා දුන් ඉඩම් පිළිබඳ නිදහස, ප්‍රංශය පරිපාලන වශයෙන් දෙපාර්තමේන්තුවලට වෙන් කිරීම, පල්ලිය රජයෙන් ඉවත් කිරීම වැනි දේ එලෙසම තබා ගත් අතර, පසුකාලීනව පල්ලියට, රාජකීයයන්ට සහ වංශවතුන්ට යම් යම් විශේෂ වරප්‍රසාද ලබා දෙන ලදී.

දාහත් වන ලුවී රජු රට පාලනය කළද, ව්‍යවස්ථාව විසින් 1815 සිට අමාත්‍ය මණ්ඩලයක් හඳුන්වා දුන් අතර, අගමැතිවරයා සහ ඇමති මණ්ඩලය මඟින් රාජ්‍ය පාලනය බොහෝදුරට සිදු කරන ලදී.

1824 සැප්තැම්බර් 16 වන දින 17 වැනි ලුවී රජු මිය ගිය පසු ඔහුගේ සහෝදරයා වූ ආර්ටෝයිස් හි ආදිපාදවරයා (Count of Artois) දසවැනි චාල්ස් ලෙස රජ විය. 1830 ජනතා නැගිටීම් දක්වාම දසවැනි චාල්ස් ප්‍රංශයේ රජු ලෙස කටයුතු කළේය.

(4). 1830 ප්‍රංශ විප්ලවය

රට තුළ නැඟ එන ධනපති පන්තියේ අවශ්‍යතා සහ ප්‍රංශයේ නගර තුළ විශාල වශයෙන් ඒකරාශී වෙමින් තිබූ කම්කරු පංතියේ අවශ්‍යතා අතර ගැටුමත්, දසවැනි චාල්ස් රජුගේ රාජවංශික මිතුරන්ගේ දේශපාලන වුවමනා අතර පැහැදිලි ගැටුමක් පැනනැඟී තිබිණි.

1830දී දසවැනි චාල්ස් රජු විසින් නිකුත් කරන ලද ආඥාවක් මඟින් මාධ්‍ය නිදහස අහෝසි කරන ලද අතර, ඡන්දය ප්‍රකාශ කිරීමට බලය තිබූ ඡන්දදායකයන්ද සියයට 75කින් පමණ අඩු කරන ලද අතර පාර්ලිමේන්තුවේ නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලය අහෝසි කරන ලදී.

එයට එරෙහිව 1830 ජූලි 26 සිට ජූලි 29 දක්වා කාලය තුළදී දැවැන්ත මහජන නැඟිටීමක් සිදු වූ අතර, ඉන් චාල්ස් රජුට රජකම අතහැර බ්‍රිතාන්‍යයට පලා යාමට සිදු විය.

එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ රාජවංශිකයන්ගේම 'ඕර්ලියන්' රාජ වංශයට අයත් ලුවී පිලිප් රජු බවට පත් වීමත්, ඔහුට නැඟ එන ධනේශ්වර සහ මධ්‍යම පංතියේ සහයෝගය ලැබීමත්ය. ලුවී පිලිප්ගේ පාලනය 'ජූලි රාජාණ්ඩුව' වශයෙන් හැඳින්වෙයි.

'ධනේශ්වර රාජාණ්ඩුව' (Capitalist Monarchy) වශයෙන්ද හැඳින්වෙන ලුවී පිලිප්ගේ ඇමති මණ්ඩලය ලිබරල්වාදී උගතුන්ගෙන් සමන්විත වූ අතර ඔවුනට දක්ෂිණාංශික රාජවංශිකයන්ගෙන්, වාමාංශික ජනරජවාදීන්ගෙන් සහ සමාජවාදීන්ගෙන් විරෝධය එල්ල විය.

පිලිප් රජු විසින් විශේෂයෙන්ම ප්‍රංශයේ බැංකුකරුවන්ට සහ මූල්‍ය ධනපතීන්ට විශාල වශයෙන් සහයෝගය ලබා දෙන ලදී. එමඟින් බැංකුකරුවන්, කොටස් වෙළෙඳපොළ සමපේක්ෂණකරුවන්, දුම්රිය මාර්ග හිමි ධනකුවේරයන්, ගල් අඟුරු ආකර හිමියන්, යකඩ ආකර හිමියන් යන අයගේද සහයෝගය ඔහුට ලැබිණි.

(5). 1848 ප්‍රංශ විප්ලවය

1848දී ප්‍රංශ ජනගහනයෙන් සියයට එකකට ඡන්ද බලය තිබූ අතර නිදහස් මාධ්‍යද, අධිකරණ කටයුතු ජූරිය මඟින් තීරණය කිරීමද තිබූ නමුත්, ධනපති පන්තියේ කාර්මික ධනපති කණ්ඩායමට ඡන්ද අයිතිය නොතිබිණි. මධ්‍යම පන්තිය සහ ධනේශ්වර පන්තියේ මෙම කොටස් දේශපාලන අයිතිවාසිකම්වලින් හා දේශපාලන ජීවිතයෙන් පිටමං කර තිබූ අතර මේ නිසා එම කොටස්වලින් ලුවී පිලිප්ගේ සහ ඉහළ උගත් සහ ධනවතුන්ගේ පාලනයට එරෙහි දේශපාලන අරගලයක් ගොඩනැගෙමින් තිබිණි. විශේෂයෙන්ම 1832දී බ්‍රිතාන්‍යයේ ප්‍රතිසංස්කරණ පනත මඟින් මධ්‍යම පන්තියට සහ පවුම් දහයට වඩා බදු ගෙවන සෑම කෙනාටම ඡන්ද අයිතිය ලබා දී තිබූ බැවින්, 1948 ජූලි පමණ සිටම ප්‍රතිසංස්කරණවාදීන් විසින් නිදහස, සමානාත්මතාවය, සහෝදරත්වය මත පදනම් වූ ප්‍රංශ ජන රජයක් පිහිටුවන ලෙස වන දේශපාලන උද්ඝෝෂණ ගොඩනැගී තිබුණි.

1846දී ඇති වූ මූල්‍ය අර්බුදය හා අඩු අස්වැන්නත් විසින් ආර්ථික අර්බුදයක් ඇති කරන ලද අතරම කම්කරුවන්ට රැකියා අහිමි වීම නිසාත්, ධාන්‍ය මිල ඇතුළු ආහාර මිල ඉහළ යාම නිසාත්, ආණ්ඩුවේ දූෂණයට එරෙහිවත් කම්කරු පන්තිය ප්‍රමුඛ කොටගත් ජන අරගලයක් ඇති වූ අතර, එයට ලිබරල් ධනපති පන්තියේ සහායද ලැබිණි. මේ තත්වයට එරෙහිව ඇති වූ ජනතා උද්ඝෝෂණ දරුණු ලෙස මර්දනය කරන ලදී. එමෙන්ම මේ කාලය තුළ දී ප්‍රංශ මනෝරාජික සමාජවාදීන් වූ ලුවී බ්ලැන්කි සහ ජෝසප් ප්‍රෲදොන් වැනි අයගේද, පසුකාලීනව 1847 පමණ වන විට 'ජාත්‍යන්තර වැඩ කරන මිනිසුන්ගේ සංගමයේ' දේශපාලන අදහස්ද මෙම අරගල කරමින් සිටි කම්කරු සහ මධ්‍යම පාංතික කොටස්වලට බලපෑවේය.

එමෙන්ම ප්‍රංශය විසින් පවත්වාගෙන යන ලද ආරක්ෂණවාදී වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්තියට එරෙහිව එවකට ලොව විශාලතම ආර්ථිකය හිමිව තිබූ මහා බ්‍රිතාන්‍යය විසින් කරන ලද බලපෑම් නිසා බ්‍රිතාන්‍ය ආනයනවලට ඉඩදෙන ප්‍රතිපත්තියට යාම විසින් ප්‍රංශයේ සුළු නිෂ්පාදකයන්ගේ සහ නිදහස් ශිල්පීන්ගේ ආර්ථිකය තවත් අර්බුදයට පත්විය.

මේ තත්වය මත පැනනැඟි අතිවිශාල කම්කරු පාංතික අරගලය හා

පොදුජන උද්ඝෝෂණ හමුවේ රජු එංගලන්තයට පැන ගිය අතර, ලිබරල් ධනපති කණ්ඩායම විසින් 1848 පෙබරවාරි 26 වැනිදා දෙවන ප්‍රංශ ජනරජය පිහිටුවන ලදී.

"එබැවින් රාජ්‍ය පාලනයේ සිටි ධනපති සමූහාණ්ඩුවාදීන්ට පය බිම ගසා සිටීමට ශක්තියක් ලැබුණු විගසම ඔවුන්ගේ ප්‍රථම පියවර වූයේ කම්කරුවන්ගේ අවි උදුරා ගැනීමය. මෙය සිදු කළේ 1848 ජූනි කැරැල්ල සමයේදී සෘජු ලෙසින්ම විශ්වාසය කඩකිරීමට කම්කරුවනට බල කිරීම්, විවෘත අභියෝග කිරීම්, රැකියා රහිත කම්කරුවන් ඈත පෙදෙසකට යැවීමට වැර දැරීම් ආදිය මගිනි. ආණ්ඩුව කල් ඇතිවම තමාට අති විශාල සන්නද්ධ බලයක් තබා ගැනීම සහතික කර ගත්තේය. පස් දවසක වීර වික්‍රමාන්විත සටනකින් ඉක්බිතිව කම්කරුවන්ට පරාජය අත්විය. රෝම සමූහාණ්ඩුවේ වැටීමට මග පෑදූ ප්‍රජා යුද්ධ කාලයේ සිට නොදුටු විරූ, අවි රහිතව සිටි යුද්ධ සිරකරුවන්ගේ ලේ අසීමිත ලෙස ගලා යාමක් ඉන් අනතුරුව ඇතිවිය. නිර්ධන පංතිය, ධනපති පංතියට විරුද්ධව විශේෂ පංතියක් ලෙස ස්වකීය වුවමනාවන් සහ ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කරමින් නැගිට සිටීමට තරම් නර්භය වූ විගස කෙතරම් උමතු කෲරත්වයකින් යුතු නිර්ධන පංතියෙන් පළි ගැනීමට, ධනපති සූදානම්ද යන්න ගැන ප්‍රථම වරට යසට පෙන්වන ලදී. එහෙත් 1871 ධනපති පංතිය පෙන්වූ වියරු කෲරත්වය සමග සන්සන්දනය කරන විට 1848 ළමා ක්‍රීඩාවක් පමණක් විය."

-එංගල්ස්- සංඥාපනය 102 පිටුව

මෙසේ පිහිටුවන ලද ලිබරල් ධනවතුන්ගේ රජයට එරෙහිව රාජාණ්ඩුවාදීන් එක පැත්තකින්ද, එම ධනපති ආණ්ඩුව කම්කරු ජනතාවට පොරොන්දු වූ ආර්ථික සහන ලබා නොදීම නිසා කම්කරුවන් අතුරින් ඇති වූ උද්ඝෝෂණ නිසාද, ඇතිවී තිබූ දේශපාලන හා සමාජ අරාජිකත්වය යොදා ගනිමින්, දේශපාලන කුමන්ත්‍රණයකද සහාය ලබමින්, 1851 දෙසැම්බර් දෙවැනිදා 3වැනි නැපෝලියන් බලයට පත් විය.

ඔහු මුලින්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සහායයෙන් මැතිවරණය ජයග්‍රහණය කර ප්‍රංශයේ දෙවන ජනරජයේ ජනාධිපති බවට පත් වූ අතර, පසුව ජනමත විචාරණයක් මගින් ඔහුගේ බලය අසීමාන්තිකව වැඩි කර ගන්නා ලදී. 1851 දෙසැම්බර් දෙවැනිදා ඔහු පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවාහරිමින් ප්‍රංශයේ

එකම පාලකයා බවට, අධිරාජයා බවට පත් විය.

මැතිවරණ සහ ජනමතවිචාරණ තම ඒකාධිපති අරමුණු සඳහා භාවිත කිරීම දේශපාලන ආකෘතියක් වශයෙන් - බොනපාට්වාදී දේශපාලන ආකෘතියක් වශයෙන් - ආරම්භ කරන්නේ 3වැනි නැපෝලියන් වන අතර, පසුකාලීනව චාල්ස් ඩිගෝල්ද ඇතුළු ලොව පුරා ධනේශ්වර නායකයෝ එම උපක්‍රමය භාවිත කරමින් සිටිති.

(6). 1852 - 1870 කාලය

"නිර්ධන පන්තියට මෙතෙක් ප්‍රංශය පාලනය කළ නොහැකි වී නම්, ධනේශ්වර පන්තියට එය තවදුරටත් නොකළ හැකි විය. යටත්පිරිසෙයින් ධනපති පන්තියට එය කළ නොහැකි වූයේ, මින් පෙර එහි බහුතරය එවකට රාජාණ්ඩුවාදීව සිටි බැවිනි. එපමණක් නොව එය රාජවංශික පක්ෂ තුනකට සහ හතරවැනි කොටස සමූහාණ්ඩුවාදී පක්ෂයකටද බෙදී වෙන් වී තිබිණි. ලුවී බොනපාට් නමැති ත්‍රාසෝන්මාදවාදියාට හමුදාව, පොලිසිය, පරිපාලන යන්ත්‍රය ආදී අණදීමේ සියලු ස්ථාන අල්ලා ගැනීමටද, 1851 දෙසැම්බර් 02වැනිදා ධනපති පංතියේ අන්තිම බල පවුර වූ ජාතික මන්ත්‍රණ සභාව පුපුරුවා දැමීමටද ඉඩ ලැබුණේ, ධනපති තුළ ඇති වූ අභ්‍යන්තරික භේදභින්න වීම් නිසාය. එය දේශපාලන හා මූල්‍ය ත්‍රාසෝන්මාදවාදීන් රැළක් විසින් ප්‍රංශය සූරාකනු ලැබීමක් විය. එහෙත්, ඒ සමඟ ම ලුවී පිලිප්ගේ මන්දබුද්ධික, සුපරීක්ෂාකාරී ක්‍රමය මඟින් කිසි දිනෙක ලබා ගත නොහැකි මහා ධනපති පංතියේ කුඩා කොටසක නිරපේක්ෂ ආධිපත්‍යය සහිත වූ කර්මාන්ත සංවර්ධනයක්ද විය. ලුවී බොනපාට් ධනපතීන්ගේ දේශපාලන ආධිපත්‍යය උදුරා ගත්තේ, කම්කරුවන්ට විරුද්ධව ධනපතීන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්‍ෂා කරන බව අඟවමිනි. අනෙක් අතින් ඔහු කම්කරුවන් ධනපතීන්ගෙන් ආරක්‍ෂා කරන බවට ඉඟි පෑවේය. එහෙත්, ඔහුගේ අධිපතිත්වය කර්මාන්ත සමපේක්‍ෂණයට සහ කාර්මික ක්‍රියාකාරීත්වයට රුකුල් දීම එහි ප්‍රතිඵලය විය. කෙටියෙන් කියතොත්, මෙතෙක් නොවූ විරූ ආර්ථික සමෘද්ධියක්ද, සමස්තයක් වශයෙන් ගත් විට මුළු ධනපති පංතියේ පොහොසත්කම වැඩි වීමක්ද ඉන් ඇති විය. එහෙත්, අධිරාජයගේ මාලිගය මූලස්ථානය කොට ගත් දූෂණයද, මහා පරිමාණ සොරකමද වඩාත් වැඩි විය. මෙහි

ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එම ධනවත්භාවයෙන් විශාල පොලී ප්‍රතිශතයක් ලබා ගන්නා ලදී.

එනමුදු දෙවැනි අධිරාජ්‍යය ප්‍රංශ ජාත්‍යාන්මාදයට අභිමත ආයාචනයක් විය. 1814දී නැති වූ ප්‍රථම අධිරාජ්‍යයේ දේශසීමා යටත් පිරිසෙයින් ප්‍රථම සමූහාණ්ඩුවේ දේශසීමා ආපසු ලබා ගත යුතු යැයි එය ඉල්ලා සිටියේය. පැරැණි රාජාණ්ඩුවේ දේශසීමාවලින් යුත් ප්‍රංශ අධිරාජ්‍යයක්, එමෙන්ම ඊටත් වඩා කප්පාදු කළ 1815 දේශසීමා තුළ ප්‍රංශ අධිරාජ්‍යයක් - දිගු කලකට වුව පැවැතිය නොහැකි විය. මෙම හේතූන් නිසා කලින් කලට යුද්ධ කිරීමේ සහ දේශසීමා පුළුල් කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් ඇති විය. රයින් නදියේ ජර්මන් දේශසීමාවේ වම්පසින් තම දේශසීමා පුළුල් කර ගැනීම තරම් මනස් සෘෂ්ටිය උද්දීපනය කරන වෙනත් දෙයක් ප්‍රංශ ජාත්‍යාන්මාදවාදීන්ට නොවීය. රයින් පෙදෙසේ එක් වර්ග සැතැප්මයක් ඇල්ප්ස් පෙදෙසේ හෝ වෙනත් පෙදෙස්වල හෝ වර්ග සැතපුම් 10කට වඩා අගනා බව ඔවුන්ට දැනිණි. දෙවැනි අධිරාජ්‍යය පවතින තුරු මුළුමහත් රයින් පෙදෙස් වම් කොටස එකවර හෝ කොටස් වශයෙන් හෝ ඉල්ලා සිටීම කාලය අරභයා වූ ප්‍රශ්නයක් පමණක් විය. මේ සඳහා නියමිත වේලාව පැමිණියේ 1866 ඕස්ත්‍රියානු-ප්‍රසියානු යුද්ධයත් සමඟය. බිස්මාක්ගේ රැවටීමට ගොදුරු වූ 'භෞමික වන්දි ගෙවීමේ' බලාපොරොත්තුවද, තමාගේ අධි කෛරාටික කූට බුද්ධික ප්‍රතිපත්තිය විසින් වංචාවට හසු කරන ලද බලාපොරොත්තුව නිසා දැන් බොනපාට් හමුවෙහි යුද්ධය හැර අන් යමක් ඉතිරි නොවීය. 1870දී ඇවිළුණු මෙම යුද්ධය නිසා සෙඩාන්වලටද, ඉන් ඉක්බිතිව විල්හෙල්ම්ස්හෝයයවලටද ඔහු යැවිණි."

-එංගල්ස්- සංඥාපනය 102-103 පිටු

තුන්වන නැපෝලියන් අධිරාජයා විසින් පැරිසිය ප්‍රධාන මූල්‍ය කේන්ද්‍රස්ථානයක් බවට පත් කරනු ලැබුව අතර, ඒ අතර ම බැංකු වාණිජ්‍යය, සංචාරක ක්ෂේත්‍රය ආදිය දියුණු කළේ ය. අසම්පූර්ණ දුම්රිය මාර්ග තුනක් පමණක් තිබූ පැරිසියට අංග සම්පූර්ණ සුවිශාල දුම්රිය සමාගම් හයකට ලබාදී විශාල දුම්රිය මාර්ග පද්ධතියක් සකස් කරන ලදී. පැරිස් නගරය අතිවිශාල ගොඩනැඟිලි, සමාගම් සහ විලාසිතාවල ප්‍රධාන මධ්‍යස්ථානයක්

බවට පත් කළේය. එමෙන්ම වරායන්, ජල මාර්ගද, මහාමාර්ගද දියුණු කළ අතරතුර අප්‍රිකාවේ සහ දකුණුදිග ආසියාවේ ප්‍රංශ අධිරාජ්‍යය ගොඩනැගීමටද කටයුතු කළේය. එහෙත්, ඔහු තම ආසන්න අසල්වැසියා වූ ප්‍රසියාවේ දේශපාලන, ආර්ථික සහ යුදමය වර්ධනය අවතක්සේරු කළේය.

iii වන නැපෝලියන් ප්‍රංශ අධිරාජයා කතෝලික ආගමට විශාල වශයෙන් සහයෝගය දුන් අතර, එය රාජ්‍ය නිල ආගම බවට පත් කළේය කෙසේ වුවද අනෙක් සියලු ආගම්වලටද ඒවා ඇදහීමේ අයිතිය ලබා දුන්නේය.

(7). ප්‍රංශ කම්කරු පංතියේ නැඟීම

1860 දශකය තුළ පැරිසිය ඇතුළු ප්‍රධාන නගරවල කම්කරු පන්තිය ක්‍රමානුකූලව වැඩි වූ අතර, ඔවුන් දේශපාලන වශයෙන් දියුණු වෙමින් පෲදොන්ගේ හා බ්ලැන්කිගේ මාක්ස්වාදයට එරෙහි මතවාදයන් අත්හරිමින් කාල් මාක්ස්ගේ හා මිකායෙල් බකුනින්ගේ විප්ලවවාදී න්‍යායන් සමඟ ඒකරාශී වෙමින් පළමුවැනි කොමියුනිස්ට් ජාත්‍යන්තරය සමඟ එක් විය.

එමෙන්ම විශාල වශයෙන් කම්කරු සංගම් ගොඩනැගුණු අතර, ඒවා තහනම් කර තිබුණද, මේ හේතුව මඟින් කම්කරුවන්ගේ දේශපාලන විඥානය, පංති විඥානය ඉහළ නැගුණු අතර, පළමුවැනි කොමියුනිස්ට් ජාත්‍යන්තරයේ ප්‍රංශ ශාඛාව විසින්ද විශාල වැඩ කොටසක් සිදු කරන ලදී. කම්කරු පංතියේ මෙම සුවිශාල දේශපාලන ක්‍රියාකාරීත්වය නැඟ ඒමත් සමඟ රජය විසින් එම නැඟ ආ දේශපාලන ක්‍රියාකාරකම්, වැඩවර්ජන තහනම් කරන ලදී. 1869 මැයි මස පැවැති මැතිවරණවලදී අධිරාජ්‍යයට සහාය දැක් වූ ආණ්ඩුව නැඟී එන රතු බලය පිළිබඳ විශාල භීෂණයක් මැව්වද, ආණ්ඩුවේ එම දේශපාලනය පරදවමින් කම්කරුවන්ගේද සහාය ලැබූ නියෝජිතයෝ එකසියදහසයක් පමණ තේරී පත්වූහ.

එමෙන්ම ජනරාජවාදීන්ගේ පක්ෂය ලිබරල් දේශපාලන අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් තදින් පෙනී සිටි අතර රජු සමඟ සම්මුතියකට යාම ප්‍රතික්ෂේප කර අධිරාජ්‍යය අහෝසි කර සමූහාණ්ඩුවක් පිහිටුවීම වෙනුවෙන් දේශපාලන ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත විය.

බොනපාට් පවුලේ කෙනකු විසින් වික්ටර් නොයර් (Victor Noir) නම් මාධ්‍යවේදියා ඝාතනය කිරීමත් සමඟ 1870 ජනවාරි 10වැනිදා ලක්ෂ ගණන් ජනතාව ආණ්ඩුවට හා අධිරාජයාට විරුද්ධව පැරිසියේ උද්ඝෝෂණවලට සහභාගි වූහ.

මේ අවස්ථාවේදීද තුන්වැනි නැපෝලියන් අධිරාජයා විසින් තම සුපුරුදු උපක්‍රමය වූ ජනමත විචාරණයක් 1870 මැයි මස පැවැත් වූ අතර, එමඟින් ලක්ෂ 75ක ඡන්ද ප්‍රමාණයක් රජුට පක්ෂවද, ලක්ෂ 15ක ඡන්ද ප්‍රමාණයක් විරුද්ධව ද ලැබිණි. රජු ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ජයග්‍රහණය කර තිබූ අතර, ප්‍රධාන නගරවල පරාජය වී තිබිණි.

තුන්වන නැපෝලියන් විසින් ප්‍රංශ අධිරාජ්‍යය තුන්ගුණයකින් විශාල කර තිබූ අතර, ඔහු නව කැලිඩෝනියාව, චීනයේ කොටස්, කාම්බෝජය, උතුරු අප්‍රිකාව යටත් කරගෙන තිබිණි. ප්‍රංශ නාවික හමුදාව නවීකරණය කර ලොව දෙවන විශාලතම නාවික හමුදාව බවට පත් කර තිබිණි.

එසේ වුවද, ප්‍රසියානු ආර්ථික, යුද, දේශපාලන වර්ධනය අවතක්සේරු කිරීමත් ජාත්‍යන්තර දේශපාලනයේදී ප්‍රංශය හුදෙකලා වීමත් විසින්ද,

රටේ කම්කරු පන්තියෙන්, මධ්‍යම පන්තියෙන් සහ ජනරජවාදීන්ගෙන් ගොඩනැගෙන දේශපාලන විරෝධය වෙනතකට යොමු කිරීමේ අරමුණින්ද, සමාජ, ආර්ථික ප්‍රශ්න වෙනුවට ප්‍රංශ ජාතිවාදය හා දේශප්‍රේමය ඉදිරියට ගැනීමේ අරමුණින්ද, තුන්වන නැපෝලියන් බොනපාට් විසින් 1870 ජූලි 15 වන දින ප්‍රසියාවට විරුද්ධව යුද්ධ ප්‍රකාශ කරන ලදී.

එසේ වුවද, කෙටි කාලයක් තුළ දී ප්‍රංශ හමුදා ප්‍රසියානු හමුදාවන්ට යටත් වූ අතර සෙඩාන් නගරයේ පැවැති යුද්ධයේදී නැපෝලියන් රජු ප්‍රසියානු හමුදාවට යටත් වූ අතර ප්‍රංශය ප්‍රසියාවට යටත් විය. මෙහිදී තුන්වැනි නැපෝලියන් බොනපාට් රජුද, ප්‍රංශයේ ප්‍රධාන හමුදා නායකයන්ද ඇතුළු සෙබළුන් 83,000ක් ප්‍රසියානු හමුදා විසින් අත්අඩංගුවට ගන්නා ලදී.

ඒ අනුව 1870 සැප්තැම්බර් 2 දින ප්‍රසියානු හමුදා පැරිසියට ආසන්න වූ අතර, ප්‍රංශ ආණ්ඩුව සහමුලින්ම ප්‍රසියාවේ රූකඩ පාලනයක් විය.

2

පැරිස් කොමියුනයේ දෛනික කටයුතු දින වකවානු අනුව කොමියුනාඩ්වරුන් විසින් සක්ස් කරන ලද වාර්තාව

1870	
ජන. 10	අධිරාජ්‍යයාගේ මස්සිනා වන පියරේ බොනපාට් විසින් රිපබ්ලිකන් මාධ්‍යවේදී වික්ටර් නොයර් ඝාතනය කිරීමට එරෙහිව ලක්ෂයක පමණ ජනතාව II බොනපාට් අධිරාජ්‍යයාට විරෝධය පළකළා.
මැයි 08	ජනමත විචාරණයේදී අධිරාජ්‍යයාට පක්ෂපාතීව 84% පමණ ඡන්ද ලැබීම ස්ථිරයි. ජනමත විචාරණය ආසන්නයේදී පැරිස් ෆෙඩරේෂණයේ සාමාජිකයින් අත්අඩංගුවට පත්කරේ III නැපෝලියන්ට එරෙහිව කුමන්ත්‍රණය කිරීමේ චෝදනාවටයි. මේ හේතුවම යොදාගනිමින් පැරීසිය පුරා සිටින ජාත්‍යන්තරයේ සාමාජිකයන් පීඩාවට පත් කිරීමට රජය කටයුතු කළා.
ජූලි 19	Prussianවරු විසින් ස්පාඤ්ඤයේ කිරුළ අත්පත් කර ගනීමට කළ රාජ්‍යතාන්ත්‍රික අරගලයෙන් පසු ලුවී බොනපාට් විසින් Prussiag එරෙහිව යුධ ප්‍රකාශ කළා.
ජූලි 23	මාක්ස් තම පලමු වෙළුම සම්පූර්ණ කළා.
ජූලි 26	පළමු වෙළුම අනුමත කර එය ලොව පුරා ජාත්‍යන්තර වැඩකරන ජනතාවගේ සහයෝගිතාවය විසින් බෙදා හරිනු ලැබුවා.
අගෝ. 4-6	ප්‍රසියාවේ ඔටුන්න හිමි කුමරු ෆ්‍රෙඩ්‍රික් විසින් හමුදා තුනෙන් එකකට ප්‍රංශය ආක්‍රමණය කරන්න අණ කළා, Worth සහ Weissenburgදී ප්‍රංශයේ මාෂල් මැක්මහෝන් (Marshal MacMahon) පරාජය කර ඔහුව Alsace-NothEastern France න් පලවා හැරියා. ස්ටාස්බෝග්(trasbourg) වටකර නැන්සි (Nancy) දෙසට ඇදෙයි. අනෙකුත් හමුදා දෙක මාෂල් බසයින් (MarshalBazaine) ගේ හමුදාව මෙට්ස් (Metz) හිදී හුදකලා කරයි.

අගෝ. 16-18	ප්‍රංශ අණදෙන නිලධාරී මාෂල් බසයින් (Marshal Bazaine) විසින් ඔහුගේ හමුදාව ජර්මන් මායිමෙන් පැන්නීමට ගත් උත්සාහය ඉතා සාහසික ලෙස Mars-la-Tour සහ Gravelotteදී පරාජය කරයි. Prussiansවරු චලොන්ස් (Chalons) දෙසට ඇදෙයි.
සැප්. 01	සෙදාන් (Sedan) සටන. මැක්මහෝන් (MacMahon) සහ බොනපට් බැසයින්(Bazaine)ව මෙට්'(Metz) හිදී නිදහස් කරගැනීමට උත්සාහ කරයි. මාර්ග බාධකය හමුවෙයි, එහිදී සටනට එලඹී සෙදාන් හිදී පරාජය කරයි.
සැප්. 02	III නැපෝලියන් අධිරාජ්‍යයා සහ මාෂල් මැක්මහෝන් (Marshal MacMahon) සේදාන් (Sedan)හිදී සොල්දාදුවන් 83,000 සමග යටත් වෙයි.
සැප්. 04	සේදාන් (Sedan)ප්‍රවෘත්තියක්; පැරිස් කම්කරුවන් විසින් Palais Bourbon ආක්‍රමණය කර එහි ව්‍යවස්ථාදායක සභාවට අධිරාජ්‍යයේ බිඳවැටීම ප්‍රකාශයට පත් කරන්න බල කළා. හවස් වන විට, (Hotel De Vile - the City Hall) පැරීසියේ ඩි විලි හෝටලයේදී තුන්වන ජනරජය (Third Republic) ප්‍රකාශයට පත් කළා. ජර්මනිය ප්‍රංශය තුළින් ඉවත් කිරීම සඳහා යුද ක්‍රියාමාර්ග ඉදිරියට ගෙන යෑමට Government of National Defence (GND) ස්ථාපිත කරනු ලැබුවා.
සැප්. 05	ලන්ඩන් ඇතුළු ප්‍රධාන නගරවල, රැස්වීම් සහ උද්ඝෝෂණ මාලාවක් සංවිධානය වුණා, එහිදී බ්‍රිතාන්‍යයේ ආණ්ඩුවට ප්‍රංශ ජනරජය (French Republic) වහාම පිළිගැනීමට බලකෙරෙන පෙත්සම් සහ තීරණ සම්මත වුණා. මේ පෙරමුණු සංවිධානය කිරීමේදී පළමු ජාත්‍යන්තරයේ මහා මණ්ඩලය සෘජු මැදිහත් වීමක් සිදුකළා.
සැප්. 06	ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුව (GND) නිවේදනයක් නිකුත් කරමින් චෝදනා කළේ, අධිරාජ්‍යවාදී ආණ්ඩුවට යුද්ධය අවශ්‍ය නමුත් ප්‍රංශයට දැන් අවශ්‍ය සාමය බවයි. "නමුත් අපේ භූමියෙන් අඟලක්වත් අපේ බලකොටුවෙන් එක ගල් කැටයක්වත් ඔවුන්ට දෙන්නේ නෑ." ප්‍රසියන්වරු විසින් Alsace- Lorraine ප්‍රදේශ අත්පත් කර ගැනීම යුද්ධයේ අවසානය නොවෙයි.

සැප්. 19	ජර්මානු හමුදා අනුබණ්ඩ දෙකක් පැරීසිය දීර්ඝ ලෙස වැටලීම ඇරඹුවා. දුර්වල වුණ ප්‍රංශ කම්කරුවන් ඉක්මනින් යටත්වෙන බව බිස්මාක් (Bismarck) දැනගත්තා
ඔක්. 27	බසයින් (Bazaine) විසින් නායකත්වය දුන් 140,000-180,000 පමණ සේනාවකින් යුක්ත වූ ප්‍රංශ හමුදාව මෙට්ස් (Metz) හිදී යටත් වුණා.
ඔක්. 30	ප්‍රංශ ජාතික ආරක්ෂක බලකාය Le Bourget දී පරාජය කරනු ලැබුවා
ඔක්. 31	ජාතික ආරක්ෂක බලකාය (GND) ප්‍රසියානුවන් සමග සාකච්ජා ඇරඹුව බව දැනගත් බ්ලැන්කිගේ (Blanqui) නායකත්වයෙන් යුත් පැරිස් කම්කරුවන් සහ ජාතික බලකායේ විප්ලවවාදී කොටස් නැගී සිටිමින් කැරලි ගැසුවා. ඔවුන් විසින් Hotel de Ville (City Hall) අත්පත් කරගනු ලැබූ අතර එහි ඔවුන් ගේ විප්ලවවාදී ආණ්ඩුව ගොඩනැගුවේ බ්ලැන්කිගේ නායකත්වයෙන් යුත් මහජන ආර්ක්ෂක කමිටුව මගින්. කැරලිකරුවන් ඉල්ලා තිබූ පරිදි, ෆ්ලොරෙන්ස් විසින්, ආරක්ෂක බලකායේ (GND) කිසිදු සාමාජිකයකු හෝ වෙඩි වැදීමට ඇති ඉඩ, ඔක්තෝබර් 31 දින වළක්වනු ලැබුවා.
නොවැ. 01	කම්කරුවන් විසින් එල්ල කළ පීඩනය මත, ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුව ඉල්ලා අස්වීමටත් ජාතික මැතිවරණයක් සඳහා දින ලබාදීමටත් පොරොන්දු වුණා. එය ඉටු නොකළ පොරොන්දුවක්. නීතිමය බලපෑම මගින් කම්කරුවන් තුළ ඇති වූ නිහඬතාවත් සමග, ආණ්ඩුව විසින් හිංසාකාරී ලෙස Hotel de Ville අත්පත් කරගෙන ඔවුන්ගේ ආධිපත්‍යය නගරය පුරා පැතුරවා ගත්තා. රාජ්‍ය ද්‍රෝහී වීම මත පැරිස් නිලධාරීන් විසින් බ්ලැන්කිව අත්අඩංගුවට ගනු ලැබුවා.

1871	
ජන. 22	පැරිස් නිර්ධන පංතිය සහ ජාතික ආරක්‍ෂක බලකාය බ්ලැන්කිස්ට්වරුන් (Blanquists) විසින් ආරම්භ කරන ලද විප්ලවීය උද්ඝෝෂණය දිගටම පවත්වාගෙන යයි. ඔවුන් ඉල්ලා සිටින්නේ රජය පෙරලා දමා කොමියුනයක් (Commune) පිහිටුවන ලෙසයි. ජාතික ආරක්ෂක ආණ්ඩුවේ නියෝගය පරිදි, Hotel de Ville ආරක්ෂා කරමින් සිටි Breton ජංගම ආරක්ෂකයින් විසින් පෙළපාලිකරුවන්ට වෙඩි තබයි. නිරායුධ කම්කරුවන් සමූල ඝාතනය කිරීමෙන් පසු රජය විසින් පැරිසිය, ජර්මානුවන්ට භාරදීමට සූදානම් වෙයි.
ජන. 28	කම්කරුවන්ගේ මාස හතරක දීර්ඝ අරගලයෙන් පසු පැරිසිය, ප්‍රසියානුවන්ට යටත් වෙයි. සියලුම නිත්‍ය භටයන් නිරායුධව සිටියද, ජාතික ආරක්ෂක බලකායට ආයුධ තබා ගැනීමට අවසර ඇත-පැරිසියේ ජනතාව සන්නද්ධව සිටින අතර වාඩිලාගෙන සිටින හමුදාවන්ට හිමිවන්නේ නගරයේ කුඩා කොටසක් පමණි.
පෙබ. 08	රටේ ජනගහනයෙන් බොහෝ දෙනෙකු නොදැනුවත්වම ප්‍රංශයේ මැතිවරණ පැවැත්වෙයි.
පෙබ. 12	නව ජාතික සභාව බෝඩෝහිදී (Bordeaux) විවෘත වෙයි; සාමාජිකයන්ගෙන් තුනෙන් දෙකක් ගතානුගතිකයින් වන අතර යුද්ධය අවසන් වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරයි.
පෙබ. 16	සභාව විසින් ඇඩොල්ෆ් තියර්ස් (Adolphe Thiers) ප්‍රධාන විධායක ලෙස තෝරා පත්කර ගනී

පෙබ. 26	ප්‍රංශය සහ ජර්මනිය අතර මූලික සාම ගිවිසුම, එක් පාර්ශවයකින් තියර්ස්(Thiers) සහ ජූල් ස්ෆාවර්(Jules Favre) විසින් වර්සේල්ස් (Versailles)හිදී අත්සන් කරන ලද අතර අනෙක් පාර්ශවයෙන් බිස්මාර්ක් (Bismarck) විසින් අත්සන් කරන ලදී. ප්‍රංශය ඇල්සේස් (Alsace)සහ නැගෙනහිර ලොරේන්(East Lorraine) ජර්මනියට භාර දී ෆ්‍රැන්ක්ක් බිලියන 5ක වන්දි ගෙවයි. වන්දි ගෙවීම් ඉටුවනවිට ජර්මන් හමුදාව ක්‍රමයෙන් ඉවත් වෙයි. (අවසාන සාම ගිවිසුම 1871 මැයි 10වන දින ෆ්‍රැන්න්ක්ෆෝට් (Frankfort) හිදී අත්සන් කරන ලදී.)
මාර්. 1-3	මාස ගණනක අරගලයෙන් හා දුක්විඳීමෙන් පසු, පැරිස් කම්කරුවෝ නගරයට ජර්මානු හමුදා ඇතුළුවීම ගැන සහ රජයේ යටත්වීම ගැන කෝපයෙන් ප්‍රතිචාර දක්වති. ජාතික ආරක්ෂක බලකාය තුළ අඩුපාඩුකම් ඇතිවීම නිසා මධ්‍යම කාරක සභාවක් පත්කරයි.
මාර්. 10	කල් ඉකුත් වූ බිල්පත් ගෙවීම පිළිබඳ ජාතික සභාව නීතියක් සම්මත කරයි; මෙම නීතිය යටතේ 1870 අගෝස්තු 13 සිට නොවැම්බර් 12 දක්වා කාලය තුළ අවසන් වූ බැඳීම් සඳහා ණය ගෙවීම කල් දැමිය හැකිය. මේ නීතිය නිසා, බොහෝ සුළු ධනේශ්වරයන් බංකොලොත්භාවයට වැටෙයි.
මාර් .11	ජාතික සභාව කල්තබයි. පැරීසියේ කරදර බාධක සමඟ, එහි රජය මාර්තු 20 වනදා වර්සයිල්ස්(Versailles) හිදී ස්ථාපිත කරයි.
මාර්. 18	ඇඩොල්ෆ් තියර්ස් (Adolphe Thiers) පැරිසිය නිරායුද කිරීමට උත්සාහ කර ප්‍රංශ හමුදා (නිත්‍ය හමුදාව) යවයි, නමුත්, පැරිස් කම්කරුවන් සමඟ සහෝදරත්වය තුළින් ඔවුන් ඔවුන්ගේ නියෝග ක්‍රියාත්මක කිරීම හමුදාව ප්‍රතික්ෂේප කරයි. ජෙනරාල්වරුන් වන ක්ලෝඩ් මාටින් ලෙකොම්ට් (Claude Martin Lecomte) සහ ජැක් ලෙනාඩ්ක් ලෙමන්ට් තෝමස්(Jacques Leonard Clement Thomas) ඔවුන්ගේම සොල්දාදුවන් විසින් මරා දමනු ලැබෙයි. බොහෝ හමුදා සාමකාමීව ඉවත් වන අතර සමහරු පැරීසියේ රැඳී සිටිති. ඔවුන් කෝපයට පත් වි සිවිල් යුද්ධය ආරම්භ වේ.

මාර්. 26	පැරිසියේ පුරවැසියන් විසින් මහනගර සභාවක් - පැරිස් කොමියුනය - තෝරාපත් කරගනු ලබයි. කොමියුනය කම්කරුවන්ගෙන් සමන්විත වන අතර ඔවුහු අතර පළමු ජාත්‍යන්තරයේ සාමාජිකයින් සහ ප්රුඩොන් සහ බ්ලැන්කිගේ (Proudhon and Blanqui) අනුගාමිකයන් වෙති.
මාර්. 28	එතෙක් පැවති ජාතික ආරක්ෂක බළකායේ (GND) මධ්‍යම කාරක සභාව විසින් රජයේ කටයුතු ගෙනයන ලද අතර, එය "සදාචාර පොලිසිය" (Morality Police) ස්ථිර ලෙස අහෝසි කිරීම ප්‍රකාශයට පත්කිරීමෙන් පසු ඉල්ලා අස් විය.
මාර්. 30	කොමියුනය හමුදාවට බලහත්කාරයෙන් බඳවා ගැනීම සහ සීරුවෙන් තබා සිටින හමුදාව අහෝසි කරයි. ජාතික ආරක්ෂක බලකාය (GND), ආයුධ දැරීමට හැකියාව ඇති සියලුම පුරවැසියන් බඳවා ගත් එකම සන්නද්ධ හමුදාව විය. කොමියුනය 1870 ඔක්තෝබර් සිට 1871 අප්‍රේල් දක්වා වාසස්ථාන සඳහා කුලී ගෙවීම අත්හිටුවීමට තීරණය කරයි. එදිනම කොමියුනයට තේරී පත්වූ විදේශිකයන්ගේ පුරවැසිභාවය තහවුරු කිරීම සිදුවිය, මන්ද "කොමියුනයේ ධජය ලෝක ජනරජයේ ධජය" බැවිනි.
අප්‍රේ. 01	කොමියුනයේ ඕනෑම සාමාජිකයෙකුට ලැබෙන ඉහළම වැටුප ෆ්‍රෑන්ක් 6,000 නොඉක්මවිය යුතු බව කොමියුනය ප්‍රකාශ කරයි.

අප්‍රේ. 02	තියර්ස් (Thiers) විසින් පැරිස් කොමියුනය මර්දනය කිරීම සඳහා ප්‍රංශ යුද සිරකරුවන්ව වර්සේල්ස් (Versailles)හමුදාවට අතිරේකව ලබාගැනීමට බිස්මාර්ක් වෙත ආයාචනා කරයි. ඔවුන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙක් සෙඩාන්(Sedan) සහමෙට්ස් (Metz) දී යටත් වූ හමුදාවන්හි සේවය කර ඇත. ෆ්‍රෑන්ක් බිලියන 5ක වන්දි ගෙවීම වෙනුවෙන්, බිස්මාර්ක් එකඟ වේ. ප්‍රංශ හමුදාව පැරිසිය අල්ලාගැනීම ආරම්භ කරයි. පැරිසියට නොකඩවා බෝම්බ හෙළනු ලැබෙයි. පල්ලිය රාජ්‍යයෙන් වෙන්කිරීම කොමියුනය විසින් තීරණය කරනු ලැබේ. ඒ සමගම ආගමික අරමුණු සඳහා වන සියලුම රාජ්‍ය වියදම් අහෝසි කරයි. සියලුම පල්ලියේ දේපළ ජාතික දේපළ බවට පරිවර්තනය කිරීම සහ ආගම යනු තනිකරම පෞද්ගලික කාරණයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.
අප්‍රේ. 05	ප්‍රංශ ධනපති රජය විසින් කොමියුනයේ ජනතාවට වෙඩිතැබීම වැළැක්වීමට කොමියුනය විසින් ප්‍රාණ ඇපකරුවන් පිළිබඳ නියෝගය සම්මත කරන ලදී. මෙම නියෝගය මගින්, ප්‍රංශ රජය සමඟ සම්බන්ධකම් පැවැත්වීමේ වරදට වරදකරුවන් වූ සියලු පුද්ගලයින් රජය ප්‍රාණ ඇපකරුවන් ලෙස ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. මෙය කිසි විටෙකත් සිදු නොවීය.
අප්‍රේ. 06	137වැනි බලඇණිය විසින් ගිලටීනය පිටතට ගෙනවිත් ප්‍රීති ඝෝෂා මධ්‍යයේ ප්‍රසිද්ධියේ පුළුස්සා දමන ලදී.
අප්‍රේ. 07	අප්‍රේල් 07වැනි දින ප්‍රංශ හමුදාව විසින් ප්‍රංශයේ බටහිර පෙරමුණේ Neuilly ys Seine මංසන්ධිය අල්ලාගන්නා ලදී. ප්‍රංශ ආණ්ඩුව අල්ලා ගත් කොමියුන ආධාරකරුවන්ට වෙඩි තැබීමේ ප්‍රතිපත්තියට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස, කොමියුනය විසින් ඇසට-ඇසක් ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රකාශ කළේ තර්ජනාන්විත ප්‍රතිප්‍රහාරයක් ලෙසිනි. එහි ප්‍රචාරය ඉක්මනින්ම වැඩකරයි. එහෙත් පැරිස් කම්කරුවන් කිසිවකුත් ඝාතනය කළේ නැත.
අප්‍රේ. 08	පාසල් තුළින් ආගමික ලාංඡන, පින්තූර, යාඥා, මිත්‍යාවන්, කෙටියෙන් ගතහොත් සියලු පුද්ගලික ඇදහීම්, විශ්වාස ඉවත් කිරීමේ විදිවිධානය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ක්‍රියාත්මක කරයි.

අප්‍රේ. 11	ජෙනරාල්Eudes විසින් දකුණු දිග පැරීසියේදී එල්ල කළ ප්‍රහාරයකින් ප්‍රංශ හමුදාව දැඩිහානි සහිතව පලවාහරින ලදී.
අප්‍රේ. 12	කොමියුනය තීරණය කරන්නේ වෙන්ඩෙම් (Vendôme) නැමති ස්ථානයේ ඇති විජයග්‍රාහී පිළිරුව, 1809 යුද්ධයෙන් පසු නැපෝලියන් විසින් අල්ලා ගන්නා ලද තුවක්කුවලින් තැනූ එකක් බවත්, එය ස්වෝත්තමවාදයේ සංකේතයක් සහ ජාතික වෛරයේ සංකේතයක් නිසා එය කඩාදැමිය යුතු බවට තීරණය කරයි. මෙම නියෝගය මැයි 16වැනිදා ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.
අප්‍රේ. 16	කොමියුනය විසින් සියලු ණය ගෙවීම් වසර 3කින් දීර්ඝ කිරීම සහ අදාළ පොලී කපා හැරීම ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. නිෂ්පාදකයින් විසින් වසා දමන ලද කර්මාන්ත ශාලා සංගණනය කිරීමට කොමියුනය අණ කරන ලදි. ඒ සමගම සමූපකාර සංවිධාන මගින් නිසි ලෙස ශ්‍රමිකයින් බඳවාගෙන කර්මාන්ත ශාලා නැවත පටන් ගැනීමේ සැලසුම් සකස්කරන ලදි. මෙම සමූපකාර සමාජ එක් විශාල එකමුතුවක් ලෙස ගොඩනැගීමට සැලසුම් සකස් කරන ලදී.
අප්‍රේ. 20	කොමියුනය බේකරි සඳහා රාත්‍රී වැඩ සහ පොලිස් නාමිකයන්ගේ (පළමු ශ්‍රේණියේ සූරාකන්නන්) ඒකාධිකාරය තුළ දෙවන අධිරාජ්‍යයේ සිට ක්‍රියාත්මක වූ කම්කරුවන්ගේ ලියාපදිංචි කාඩ්පත් අහෝසි කරයි. මෙම ලියාපදිංචි කාඩ්පත් නිකුත් කිරීම පැරිසියේ නාගරික කලාප (arrondissements) විස්සට අදාළ නගරාධිපතිවරුන් වෙත යවා තිබිණි.
අප්‍රේ. 23	කොමියුනය යෝජනා කරන ලද හුවමාරුව වන පැරීසියේ අගරදගුරු Georges Darboy සහ සමස්ත පැරිසියේ ප්‍රාණ ඇපකරුවන් ලෙස රඳවා ගෙන සිටියවුන් හා තවත් පූජකවරුන් වෙනුවට එක් මිනිසෙකු පමණක් වූ බ්ලැන්කි (Blanqui) හුවමාරු කරගැනීම සඳහා වූ සාකච්ඡා තියර්ස් (Thiers) විසින් බිඳදමයි. බ්ලැන්කි දෙවරක් කොමියුනයට තේරීපත් වූ නමුත් Clairvaux වල සිරකරුවෙකු විය.

අප්‍රේ. 27	අප්‍රේල් 30වනදා පැවැත්වීමට නියමිත මහනගර සභා මැතිවරණය දෙස බලන විට තියර්ස් (Thiers) ඔහුගේ විශිෂ්ට සම්මුති දර්ශනයක් ඉදිරිපත් කළේය. ඔහු විනිශ්චය සභාවෙ කෑ ගැසුවේ: "ජනරජයට එරෙහිව කුමන්ත්‍රණයක් නොමැත, පැරිසිය ප්‍රංශ රුධිරය වැගිරවීමට අපට බලකරයි. මම එය නැවත නැවතත් කියමි. 'නගර සභා මන්ත්‍රීවරුන් 700,000ක් අතරින්, ලෙජිටිමස්වරුන් (united Legitimists), ඕර්ලියන්වාදීන් (Orleanists) සහ බොනපාට්වාදීන්(Bonapartists) සහ party of order 8,000ක් රැගෙන ගියේ නැත.
අප්‍රේ. 30	කොමියුනය උකස් සාප්පු වසා දැමීමට නියෝග කරයි මන්දයත් ඒවා පෞද්ගලිකව ශ්‍රමය සූරාකෑමක් වන අතර කම්කරුවන්ට ඔවුන්ගේ ශ්‍රම උපකරණ සහ ණය ලබාග ැනීමේ අයිතියට විරුද්ධව ඇති බවයි.
මැයි 05	මැයි මස 05දින, 16වන ලුවී රජු (Louis XVI) ඝාතනය කිරීම නිමිත්තෙන් ඉදිකරන ලද (Chapel of Atonement) චැපල් ස්මාරකය කඩා බිඳ දැමීමට අණ කරන ලදී.
මැයි 09	ඉසි බලකොටුව (Fort Issy) වෙඩි හුවමාරුව නිසා සම්පූර්ණයෙන් නටබුන් බවට පත්වූ අතර නිරන්තර ප්‍රංශ බෝම්බ හෙළීම තුළ ප්‍රංශ හමුදාවේ ග්‍රහණයට නතු විය.

මැයි 10	පෙබරවාරි මාසයේ අවසන් කරන ලද, මැයි 18 National Assembly විසින් අනුමත කළ සාම ගිවිසුම හෙවත් ෆ්‍රැන්ක්ෆර්ට් ගිවිසුම (Treaty of Frankfurt)අත්සන් කරයි.
මැයි 16	වෙන්ඩොම්(Vendôme) කුළුන බිම හෙලන ලදී. වර්ෂ 1806-1810 කාලය තුළ පැරීසියේදී වෙන්ඩොම් කුලුන ඉදිකරන ලද්දේ, ප්‍රංශ නැපෝලියන් අධිරාජ්‍යයාගේ ජයග්‍රහණ සමරමින්. එය තඹ ලෝහයෙන් ඉදිකරන ලද්දක් වන අතර, එම තඹ සපයාගන්නේ සතුරන්ගෙන් අත්පත් කරගත් තුවක්කුවලින්. කුලුන මුදුනේ නැපෝලියන්ගේ පිළිරුවක් ඇත
මැයි 21-28	(Versailles) වර්සෙල්ස් හමුදාව පැරිසියට මැයි 21දින ඇතුල් වෙයි. වර්සෙල්ස් (Versailles) හමුදාවට ආමිස්ටික් යටතේ ඔවුන්ගෙන් අහිමි වූ නගරයේ උතුරු දෙසට යෑමට උතුරු සහ නැගෙනහිර බලකොටු අල්ලාගැනීමට ප්‍රසියන්වරු (Prussians) ඉඩ දෙති. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ප්‍රංශයේ බටහිර Luxury (ධනවත් ප්‍රදේශය) නගරය තුළ දුර්වල ප්‍රතිවිරෝධයක් පමණක් ඇති වෙයි. ඒ අතරතුර වර්සෙල්ස් හමුදාව කම්කරු නගර වන නැගෙනහිර කොටසට පැමිණීමත් සමග එය වඩා ප්‍රබල සහ ස්ථිර යුද්ධයක් බවට වර්ධනය විය. ප්‍රංශ හමුදාව කම්කරුවන් සමූල ඝාතනය කරමින්, පුරවැසියන්ට දුටු තැන වෙඩි තබමින් දවස් 08 ගත කළේය. මෙම ක්‍රියාන්විතයට නායකත්වය දුන්නේ පසුව ප්‍රංශයේ ජනාධිපති වූ මාෂල් මැක්මහොන්ය (Marshal MacMahon). දස දහස්ගණන් කොමියුන සාමාජිකයන් සහ කම්කරුවන් සමූහ ලෙස ඝාතනය කළා. එය 30,000ක් පමණ වෙයි. 38,000 පමණ සිරගත කළ අතර 7,000ක් පමණ බලහත්කාරයෙන් පිටුවහල් කරන ලදී.

(මෙම සටහන 1871 පැරිස් කොමියුනය ගැන, ඒ වෙනුවෙන් සටන් කළ අයගේ ප්‍රකාශ ඇසුරිනි.)

3

කොමියුනයේ සංවිධාන කටයුතු, ප්‍රධාන තීන්දු තීරණ පිළිබඳ සාරාංශගත වාර්තාව

1871 මාර්තු 18 පැරිස් විප්ලවය

1. පැරිස් කොමියුනය පිහිටුවීම

1. 1870 සැප්තැම්බර් මස 04 වැනි දින ප්‍රසියාවට ප්‍රංශය යටත් වීමත් සමඟ එවකටත් පැරිසියේ ජනතාවගෙන් අතිවිශාල වශයෙන් කම්කරුවන්ගෙන්, රැඩිකල් හා වාමාංශික කණ්ඩායම්වලින් යුතු වූ ජාතික ආරක්ෂක බළකාය පැරිසිය ප්‍රසියාවට යටත් වීමට එරෙහිව දේශපාලන සහ සන්නද්ධ ක්‍රියාමාර්ගවල නිරත විය. පැරිසියේ කම්කරු පන්තිය හා පහළ පාංතික ජනතාව විසින් පළමුව දේශප්‍රේමී හැඟීම්වලින් යුතුවත්, දෙවනුව තමන් මුහුණ දී සිටි සමාජ. ආර්ථික ප්‍රශ්න නිසා පැරිසිය පාලනය කරන ධනපතීන්ට විරුද්ධව සටන් කරන ලදී. මේ නිසා බිස්මාක්ගේ හමුදා පැරිසියේ කෙළවරක වාඩිලා ගත් නමුත්, පැරිසියට ඇතුළු නොවීය. එමෙන් ම පැරිස් ජනතාවද ආරක්ෂක කමිටු පිහිටුවමින්, කිසිදු ප්‍රසියානු සොල්දාදුවකුට පැරිසියට ඇතුළු වීමට ඉඩ නොලැබෙන ලෙස විමසිලිමත් වූහ.

2. ජාතික ආරක්ෂක බලකාය සන්නද්ධ භටයන් 1,500ක් බැගින් වූ බල ගණ 260ක 3,90,000ක පමණ පිරිසකගෙන් සමන්විත විය. රැකියා විරහිතභාවයත්, ප්‍රසියානු ආක්‍රමණයට එරෙහිව හමුදා පුළුල් කිරීම නිසාත් පැරිසියේ සිටි කම්කරු පන්තියේ විශාල ප්‍රමාණයක් මෙයට ඇතුළු විය. ප්‍රසියාව සමඟ අත්සන් කරන ලද ගිවිසුමට අනුව වර්සේල්ස් හි පිහිටි ධනපති ආණ්ඩුව විසින් (i) ඇල්ප්ස් - ලොරේන් ප්‍රදේශයත් (ii) ප්‍රංශ ෆ්‍රෑන්ක් කෝටි 500කුත් ප්‍රසියාවට ලබා දීමට එකඟ වී තිබිණි. ඒවා ලබා දෙන තෙක් ප්‍රසියානු හමුදාවෝ ප්‍රංශය තුළ රැඳී සිටියහ. එසේ වුව ද, එම ගිවිසුමෙන් සන්නද්ධ මිලිෂියාවක්

- ජනතා හමුදාවක් බඳු වූ ජාතික ආරක්‍ෂක බලකාය නිරායුධ කිරීමට බැඳී නොතිබිණි. ඒ අතරට පැරිසියේ කම්කරුවන්ගේ දේශපාලන ක්‍රියාකාරීත්වය මුළුමනින් ම පාහේ ධනපති පාලනයෙන් නිදහස් වූ නිසා ඔවුහු නිරායුද වීමට විරුද්ධ වූහ. ප්‍රසියාවට එරෙහිව යුද වැදීමේ අවශ්‍යතාව මතු කරමින්ම ජනතා හමුදාව නිරායුද කිරීම තහවුරු කළ හැකි තර්කයක්ද නොවීය.

එමෙන් ම ප්‍රසියානු යුද්ධයට අදාළව ජනතාවගෙන් මුදල් එකතු කිරීම හරහා මිල දී ගත් ලෝහමය කාලතුවක්කු 400ක් ද පැරිසියේ තිබූ අතර, ධනපති හමුදාව ඒවා රැගෙන යාමට හැදූ අවස්ථාවේ දී, ඒවා රජයට අයත් නොවන බව ප්‍රකාශ කරමින්, එම කාලතුවක්කු 400 ජාතික ආරක්‍ෂක බලකාය යටතට ගන්නා ලදී.

3. ජාතික ආරක්‍ෂක බළකාය විසින් 1871 පෙබරවාරි 15-24 කාලය තුළ නියෝජිතයන් 500කගේ රැස්වීමක් පැරිසියේදී කැඳවීම.

4. 1871 මාර්තු 15 වැනිදා පැරිසියේ ජනතා සංවිධාන නියෝජිතයෝ 1,325ක් කැඳවා සංවිධාන ෆෙඩරේෂණයක් (එකමුතුවක්) පිහිටු වීම. එමඟින් 38 දෙනකුගෙන් යුත් මධ්‍යම කාරක සභාවක් පත් කර ගැනීම.

5. 1871 මාර්තු 18 වැනි දින ධනපති හමුදා පැරිසිය අතහැර වර්සේල්ස්වලට යාමත් සමඟ ම ජාතික ආරක්‍ෂක බලකාය විසින් පැරිසියේ සම්පූර්ණ පාලනය අතට ගැනීම. පලා ගිය ආණ්ඩුවේ මූලස්ථානය වූ 'හොටෙල් ඩි විලේ' (Hotel de Ville) අත්පත් කර ගැනීම හා මුදල්, යුද ඇතුළු අමාත්‍යාංශ අත්පත් කර ගැනීම.

6. මාර්තු 26 වැනිදා ජාතික ආරක්‍ෂක බලකායේ මධ්‍යම කාරක සභාවේ තීරණය පරිදි පැරිස් නගර සභාවට, පැරිස් කොමියුනය සඳහා ඡන්දයක් පැවැත්වීම. මෙහි දී කාන්තාවන්ට ඡන්ද බලය නොතිබිණි. සෑම ඡන්දදායකයන් 20,000කට ම එක් නියෝජිතයකු වන පරිදි නියෝජිතයන් 92 දෙනකුට අදාළව ඡන්දය පැවැත් වූ අතර, 4,85,000කින් 2,33,000ක් ඡන්දය ප්‍රකාශ කර තිබිණි. මෙහි ධනපති පන්තිය විසූ ප්‍රදේශවල ඡන්ද භාවිතය අඩු වූ අතර, වැඩ කරන පන්ති කොටස්වල ඡන්ද භාවිතය සියයට 79 වැනි ඉහළ

අගයක් විය. පැරිසියේ සමස්ත ජනතාව ඒ වන විට මිලියන දෙකකි.

7. තේරී පත් වූවන්ගෙන් 33 දෙනෙක් කම්කරුවෝ ද, පස් දෙනෙක් සුළු ව්‍යාපාරිකයෝ ද, ලිපිකරුවෝ, ගණන් තබන්නෝ ආදී කුඩා රැකියා ක්ෂේත්‍රවලින් 19 දෙනෙක්ද, මාධ්‍යවේදීහු 12 දෙනෙක්ද, කලාකරුවෝ කිහිප දෙනෙක්ද වූහ. එමෙන්ම මින් 15 දෙනෙක් පළමුවැනි ජාත්‍යන්තරයේ සාමාජිකයෝ වූහ. නවදෙනකු බ්ලැන්කිවාදීන් වූ අතර, බ්ලැන්කි සිරගතව සිටියදීම තෝරා පත් කර ගනු ලැබ තිබිණි. ආණ්ඩුවේ මූලස්ථානයේ පැරණි ප්‍රංශ කොඩි ඉවත් කර රතු කොඩිය නංවන ලදී. කවුන්සිලය මාර්තු 28 වැනිදා නිල වශයෙන් ආරම්භ විය.

2. පැරිස් කොමියුනයේ සංවිධාන කටයුතු සහ ක්‍රියාමාර්ග

පළමු රැස්වීම මාර්තු 28 වැනි දින පවත්වා බ්ලැන්කි එහි සභාපති ලෙස තෝරා ගන්නා ලදී.

- **කඩිනමින්ම ගන්නා ලද ප්‍රධාන තීරණ:**

1. එතෙක් පැවැති සියලු ධනපති හමුදා සහ තනතුරු අහෝසි කිරීම
2. අනිවාර්යය හමුදා සේවය අහෝසි කිරීම
3. ප්‍රංශයේ අනෙකුත් නගරවල ද කොමියුන පිහිටුවීම සඳහා නියෝජිතයන් යැවීමට තීරණය කිරීම.
4. පැරිස් කොමියුනයේ මහජන නියෝජිතයන්, ධනපතීන් වර්සේල්ස්හි පිහිටුවා ඇති 'ග්‍රාමීය සභාවේ' නියෝජිතයන් නොවිය යුතුය යන තීරණය.
5. කොමියුනයට ජනාධිපතිවරයෙක්, නගරාධිපතිවරු හෝ ප්‍රධාන හමුදා අණදෙන නිලධාරියකු පත් නොකිරීම හා ඒ වෙනුවට ප්‍රධාන කොමිෂන් 09ක් (අමාත්‍යාංශ) පිහිටුවා පැරිස්හි කටයුතු මෙහෙයවීමට තීරණය කිරීම. කොමියුනය තුළ ප්‍රධාන විධායක කොමිසමක් ස්ථාපිත කිරීම
6. මරණ දඬුවම අහෝසි කිරීම. ගිලටීනය පුළුස්සා දැමීම
7. එකම සන්නද්ධ හමුදාව ජාතික ආරක්ෂක බළකාය වන අතර, සියලු තරුණ පිරිමි එහි සාමාජිකයන් කිරීම.
8. පැරිසියේ සිටි සියලු ම මිනිසුන්, ප්‍රංශ හා ප්‍රංශ නොවන සියලු විදේශික පුරවැසියන් සියල්ලන් ම සමාන අයිතිවාසිකම් ඇති පුරවැසියන් ලෙස

සැලකීම. කොමියුනය ලෝක ජනරජයක් ලෙස සැලැකීම.

9. පල්ලියට, නිලධාරීන්ට, කලාකරුවන්ට තිබූ විශේෂ වරප්‍රසාද නැති කිරීම (කලාකරුවන් විසින් තමන්ට, නාට්‍ය ශාලාවලට ලබා දෙන විශේෂ වරප්‍රසාද ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී.)

10. රාජ්‍ය පාලනයට මහජන කොමිෂන් සභා පිහිටුවීම

   i. මුදල් කොමිසම
   ii. මහජන ආරක්ෂක කොමිසම
   iii. ජාතික ආරක්ෂක බලකාය - කොමසාරිස් පෝලන්ත රැඩිකල්වාදියකු වූ ජරොස්ලාව් ඩොම්බ්‍රොව්ස්කි (Jaroslav Dombrovski) පත් කිරීම
   iv. ප්‍රංශ බැංකුවේ කොමසාරිස් ධුරයට කොමියුන සාමාජිකයෙක් පත්කිරීම
   v. කම්කරුවන් පිළිබඳ කොමිසම-කොමසාරිස්- ජර්මානු ජාතික ලෙයො ෆ්‍රොරොන්කල් නම් ජර්මානු කම්කරු සටන්කාමියෙක් පත් කිරීම
   vi. කලා, සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ කොමිසම

3. කොමියුනයේ දින 72ක කාලසීමාව තුළ ගත් ප්‍රධාන තීන්දු හා ක්‍රියාමාර්ග

1. පල්ලිය රජයෙන් වෙන් කිරීම

2. ගෙවල් කුලී ගෙවීම අත්හිටු වීම (1870 ඔක්තෝබර් මාසයේ සිට 1871 අප්‍රේල් මාසය දක්වා)

3. ළමා ශ්‍රමය තහනම් කිරිම

4. බේකරිකරුවන්ගේ රාත්‍රී වැඩමුරය ඉවත් කිරීම

5. ජාතික ආරක්ෂක බළකායේ සෙබළුන්ගේ අවිවාහක සහකාරියන්ට සහ දරුවන්ට විශ්‍රාම වැටුප් ඇතුළු දීමනා ගෙවීම සහතික කිරීම

6. ආගමික විවාහය වෙනුවට සිවිල් විවාහ ක්‍රමය නීතිගත කිරීම

7. කන්‍යා සොයුරියන්ට සහ පාදිලිවරුන්ට ආශ්‍රමවලින් ඉවත්ව ගොස්

සාමාන්‍ය ජනතාව ලෙස කටයුතු කිරීමට යෝජනා කිරීම

8. වැඩ කරන ජනතාවට අයත් උකස් කඩවල උකසට තබා තිබූ ශ්‍රම උපකරණ සහ ගෘහභාණ්ඩ (ෆ්‍රෑන්ක් 20ක් දක්වා වටිනා ඒවා) නිදහස් කිරීම

9. වාණිජ ණය කල් දැමීම හා පොලිය අහෝසි කිරීම

10. අයිතිකරුවන් විසින් අතහැර දමා ගොස් තිබූ කර්මාන්ත ශාලාවල, වැඩපළවල්වල සහ ගෙවල්වල අයිතිය හා පාලනය ඒවායේ සේවය කරන කම්කරුවන්ට පැවරීම

11. කර්මාන්ත හිමියන් තම සේවකයන්ට දඩ ගැසීම අහෝසි කිරීම

12. පල්ලියට අයත් දේපළ ජනසතු කිරීම ආගමික අවශ්‍යතාවයන් සඳහා සියලු අන්දමේ රාජ්‍ය වියදම් අහෝසි කිරීම (පල්ලියේ ආගමික කටයුතුවලට තහනමක් නොවීය)

13. පාසල් තුළ ආගම ඉගැන්වීම තහනම් කිරීම

14. දරුවන්ට අවශ්‍ය පාසල් උපකරණ නොමිලේ සැපයීම (ආහාර හා ඇඳුම්)

15. දුප්පතුන් සඳහා මහජන ආපන ශාලා ආරම්භ කිරීම

16. වීදි දරුවන් සහ අනාථ දරුවන් සඳහා ළමා නිවාස ආරම්භ කිරීම

17. දැඩි ආගමික පාසල් තුනක ආගමික ඉගැන්වීම් අහෝසි කර ඒවා සාමාන්‍ය පාසල් බවට පත් කිරීම

18. නිලධාරීන් ලැබූ සියලු වරප්‍රසාද අහෝසි කර උපරිම වැටුප ෆ්‍රෑන්ක් 6,000කට සීමා කිරීම සහ වැටුප් පරතරය අඩු කිරීම

19. මංකොල්ලකෑම්, ගෙවල් බිඳුම් ඇතුළු විවිධ අපරාධ සම්පූර්ණයෙන්ම මෙන් නතර වීම

20. පැරිසියේ සියලු දෙනාම එන්නත් කරන වැඩපිළිවෙළක් ආරම්භ කිරීම

4

පැරිස් කොමියුනය තුළ අති සුවිශේෂීව මතු වූ කාන්තා ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ විස්තරය

පැරිස් කොමියුනය තුළ නව සමාජවාදී කාන්තා ව්‍යාපාරයක් බිහිවීම

1. ඒ සඳහා 1789 හා 1848 සිදුවූ විප්ලවවලද කාන්තා ක්‍රියාකාරීත්වයේ බලපෑම් තිබිණි. නතාලී ලෙමෙල් (Nathalie Lemel), ඇය පොත් බඳින්නියක හා සමාජවාදී ක්‍රියාකාරිනියක ලෙස කටයුතු කළ අතර එලිසබෙත් ඩිමිට්‍රිෆ් (Elisabeth Dmitrieff), රුසියානු සාර් පාලනයෙන් මිදී පැන ආ කොමියුනිස්ට්වාදිනියක වූ ඇය, පළමු ජාත්‍යන්තරයේ රුසියානු ශාඛාව නියෝජනය කළාය. ඔවුහු මුල් වී 'පැරිසිය ආරක්ෂා කිරීමේ සහ තුවාල ලැබූවන් රැකබලා ගැනීමේ කාන්තා සංවිධානය' (Women's Union for Defence of Paris and Care of the Wounded) ආරම්භ කළාය.

2. ඇන්ඩ්‍රි ලියෝ (Andre Leo) හා පෝල් මින්ක් (Paule Mink) වැනි ස්ත්‍රීවාදී ලේඛිකාවෝ ද කොමියුනය තුළ ක්‍රියාකාරී වූහ. එමෙන් ම ඈන් ජැක්ලාර්ඩ් (Anne Jaclard), ලුයිස් මිචෙල් (Louise Michel), ජොසපින් මාචයිස් (Josephine Marchais), පැරිස් කොමියුනය තුළ නායකත්ව කාර්යභාරයන් කළ කාන්තාවන් අතර කැපීපෙනුණු අයයි.

3. ඔවුන්,

    i. පීතෘමූලිකත්වය අහෝසි කිරීම

    ii. ගැහැනු, පිරිමි සමානත්වය ඉල්ලීම

    iii. ගැහැනු, පිරිමි සියලු දෙනාට සමාන වැඩට සමාන වැටුප් ඉල්ලීම

    iv. ගණිකා වෘත්තිය තහනම් කිරීම (ගණිකා නිවාස වසා දමන ලෙස ඉල්ලීම - Masions de Tolerane)

v. නීත්‍යානුකූල හා නීත්‍යානුකූල නොවන ලෙස දරුවන් හඳුන්වනු ලැබීම අහෝසි කිරීම

vi. කාන්තාවන්ට දික්කසාද වීමට ඇති අයිතිය පිළිගැනීම

vii. අනාගමික අධ්‍යාපනයට ඇති අයිතිය පිළිගැනීම

viii. ගැහැනු ළමයින්ට වෘත්තීය අධ්‍යාපනය ලැබීමේ අයිතිය

ix. විවාහක සහ අවිවාහක ස්ත්‍රීන්ට වෙනස් කොට සැලකීම අහෝසි කිරීම

x. වැඩවල ඒකාකාරී, පුනරුච්චාරණය වන ස්වභාවය විසින් කම්කරුවන්ගේ ශාරීරික හා මානසික ශක්තිය විනාශ වන බැවින්, වෘත්තීන්හි විවිධත්වය ඉල්ලා සිටීම

4. කාන්තාවන්ගේ භූමිකාවː

1. පැරිස් කොමියුනය ජයග්‍රහණය කිරීමේදීත්, එය සංවිධානය කිරීමේ දීත් කාන්තාවන්ගේ භූමිකාව විශාලය.

විශේෂයෙන්ම 1871 මාර්තු 17වැනි දින මොන්ට්මාර්ටර්හි (Montmartre) පිහිටා තිබූ කාලතුවක්කු 170ක් ධනපති හමුදා විසින් ගලවාගෙන යාමට පැමිණි අවස්ථාවේදී එයට එරෙහිව හඬ නගා පිරිස් එකතු කර එම උත්සාහය පරාජය කළේ පැරිසියේ කාන්තාවන්ය.

2. කාන්තාවන්ට ඡන්ද අයිතිය නොමැති වුවද, ආරක්‍ෂක බළකායේ, මධ්‍යම කාරක සභාවේ හෝ කොමියුනයේ හෝ කාන්තාවන් තේරී පත් වී නොසිටියද, කාන්තාවෝ සියලු කොමිෂන්වල, කමිටුවල හා පැරිසියේ කොමියුනයට යටින් පිහිටුවා තිබූ ප්‍රාදේශීය කොමියුනවල, බැරිකේඩ්වල ආදී සියල්ලේම උපරිමව ක්‍රියාත්මක වූහ.

'සාම්ප්‍රදායික ඡන්ද අයිතිය', හෝ 'ඡන්දයෙන් පත් වීම'ට වඩා මහජන ක්‍රියාකාරීත්වය මූලික වන බවට ප්‍රබල උදාහරණයක් පැරිස් කොමියුනයේ කාන්තා ක්‍රියාකාරිත්වය මගින් ඔප්පු වේ.

1. පැරිසියේ වැඩ කරන කාන්තාවන් බහුතරයකට කාර්මික රැකියා තහනම් කර තිබිණි. (කාන්තාවන් කරන රැකියා නුපුහුණු රැකියා

ලෙස සැලැකූ බැවින්, කර්මාන්තවල කාන්තාවට රැකියා දීමට පිරිමි කම්කරුවෝ හා ශිල්පීහු විරුද්ධ වූහ. ප්‍රෑදොන්ගේ මනෝරාජික සමාජවාදී ව්‍යාපාරය මේ කාන්තාවන් ගෘහ කටයුතු පමණක් කළ යුතු යැයි විශ්වාස කළේය. නමුත්, පළමු ජාත්‍යන්තරය කාන්තාවන්ට පිරිමින්ට මෙන් මේ සෑම අයිතියක් ම ඇති බව ප්‍රකාශ කිරීමත් සමඟ කාන්තා සමාජවාදී ව්‍යාපාරය වර්ධනය විය.

2. නමුත්, පැරිස් කොමියුනය තුළ මතු වූ කාන්තා ක්‍රියාකාරීත්වය අහසින් පහත් වූවක් නොවේ. 1789 විප්ලවය, 1848 විප්ලවය යන දෙකෙහිදීම කාන්තාවන් පැහැදිලි දේශපාලන, සන්නද්ධ ක්‍රියාමාර්ගවලට සෘජුව ඉදිරිපත් වීමේ ඓතිහාසික අත්දැකීම් ප්‍රංශයට තිබිණි.

3. සමාජවාදී කාන්තා ව්‍යාපාරය පන්ති සටන් මාර්ගයෙන් තම ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කිරීම ආරම්භ කර තිබිණි. පැරිසියේ වැඩ කරන කාන්තාවෝ බහුතරයක් රෙදි සෝදන්නියන්, ඇඳුම් මසන්නියන්, පොත් බඳින්නියන්, කාන්තා හිස්වැසුම් සාදන්නියන් වූහ.

1864දී පළමුවැනි කොමියුනිස්ට් ජාත්‍යන්තරයේද සබඳතාව සහිත ඉයුජින් වර්ලින්ගේ හා නතාලී ලෙමෙල්ගේ නායකත්වයෙන් සමාන වැඩට සමාන වැටුප් ඉල්ලා පොත් බඳින්නියන්ගේ විශාල වැඩවර්ජනයක් දියත් කෙරිණි.

පළමු කොමියුනිස්ට් ජාත්‍යන්තරයේ ප්‍රංශ ශාඛාව මෙසේ නිවේදනයක් යැවීය:

"It is time to have women participate in democracy instead of making them its enemies by senseless exclution".

4. 1869 පමණ වන විට පැරිසියේ කාන්තා විප්ලවකාරී ක්‍රියාකාරීත්වය පුළුල් වෙමින් තිබිණි. විප්ලවය සහ කොමියුනයක් ඉල්ලා කළ උද්ඝෝෂණ 1869දී පමණ ද පැනනැඟී තිබිණි. ඒ සඳහා වන එක් විප්ලවකාරී සංගමයක මූලාසනය දැරුවේ මිචෙල් (Michel) ය. එයට කාන්තාවෝ හා ඔවුන්ගේ වැඩිමහල් දැරියෝද සහභාගි වී සිටියහ.

එම සංගමය තුළදී;

1 'රජුගේ සුනඛයන්' සමඟ කටයුතු කරන පූජකයන් අත්අඩංගුවට ගැනීමටද,

2 කාන්තා, පුරුෂ සමානත්වය සහතික කිරීමද,

3 කාන්තාවන්ගේ දික්කසාද වීමේ අයිතිය සඳහාද යෝජනා සම්මත කෙරිණි.

5. නිදහස් ජාත්‍යන්තර සංගමය : සංගමයේ රැස්වීමට නතාලී ලෙමෙල් (Nathalie Lemel) සහ ලොඩෙෂා කවෙකා (Lodysha Kaweka) සහභාගී වූයේ දිගු කලිසම් ඇඳ ඉන වටා රිවෝල්වරද පැළඳගෙනය.

ඔවුහු එහිදීද කාන්තා නිදහස පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති හඬනැගූහ.

6. වැඩ කරන පන්තියේ මිනිසුන්ගේ සංගමයේදි රෙදි සෝදන්නියක වූ මැඩම් ඇන්ඩ්‍රි (Madame Andre) එහි ලේකම්වරිය ලෙස තේරී පත් වූවාය.

"අප කාලතුවක්කු ධනවතුන්ගේ කලාපවල සවි කළ යුතු බවත්, ගැහැනුන්ට අවි දැරීමේ අයිතිය දිය යුතු බවත් ඇය යෝජනා කළාය."

7. ලියෝ, මිචෙල් සහ ලෙමෙල් මෙම සංගම්වලදී ධනේශ්වර සූරාකෑම අහෝසි කිරීම පිළිබඳ කාන්තාවන් වෙනුවෙන් අදහස් පළ කළහ.

8. 1870දී ප්‍රසියානු හමුදා වට කිරීමෙන් පසු පිහිටු වූ ආරක්ෂක කමිටු ගැහැනු සහ පිරිමි ලෙස වෙන වෙනම පිහිටුවනු ලැබීය. මිචෙල් මෙම ස්ත්‍රී පුරුෂ වෙන් කිරීමට විරුද්ධ වූ අතර, ඇය 'පිරිමි' කමිටුවට සම්බන්ධ වූවාය. ඇය කීවේ, "එහි කිසිවෙක් ඇයගේ පැමිණීම ගැන විවේචනය නොකළ බවත්, සියලු දෙනාම තමාගේ කාර්යය ගැන පමණක් උනන්දු වූ බවත්"ය.

9. 1871 මාර්තු 18 වැනි දින ධනපති ආණ්ඩුවේ නියෝග මත මොන්ට්මාටර් හි පිහිටා තිබූ කාලතුවක්කු පැහැරගෙන යාමට ධනපති හමුදා උත්සාහ කරද්දී, එයට එරෙහිව සීනු හඬවා, එම දැනුම් දීම කළේ එළදෙනුන්ගේ කිරි දොවමින් සිටි ගෙවිලියන්ය. පසුව අනෙකුත් කාන්තාවන් සහ දරුවන් විසින් කාලතුවක්කු ගෙන

යාමට එරෙහිව දැවැන්ත මිනිස් දම්වැලක්, බාධකයක් ගොඩනගන ලදී. එම හමුදා කණ්ඩායමේ අණදෙන නිලධාරියා වූ ජනරාල් ක්ලෝඩ් ලෙකොම්ටෙ (Claude Lecomte) විසින් ජනතාවට වෙඩි තබන ලෙස හතර වරක් කරන ලද නියෝග සෙබළුන් විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද අතර, පසුව ඔහුගේම සෙබළු ජෙනරාල්ට වෙඩි තබා ඝාතනය කළහ.

10. 1871 අප්‍රේල් 10වැනිදා කවුන්සිලයේ තීරණයක් මත නගර මධ්‍යයේදී වෝල්ටෙයාර් චතුරස්‍රයේදී ගිලටීනය ගිනි තබන ලද්දේ කාන්තාවන් විසින් නායකත්වය දෙනු ලැබූ ජන කණ්ඩායමක් විසිනි.

11. ප්‍රසිද්ධ ගායිකාවක වූ රොසලී බෝර්ඩස්, "ලා බෝඩෙස් (Rosalie Bordas, La Bordas)" විසින් 1870දී පැරිසියේ ප්‍රසංගයක් පැවැති අතර එහි දී ඇය ප්‍රංශ විප්ලවයේ දී නිර්මාණය කෙරුණු ප්‍රංශ විප්ලවයේ ගීතය (වත්මන් ප්‍රංශ ජාතික ගීය) ගැයූ අතර, රතු කොඩියකින් ගත ආවරණය කර ගනිමින් අරගලයෙන් තුවාල වූවන්ට ආධාර එකතු කළාය.

12. කොමියුනය තුළ කාන්තාවන්ගේ කටයුතුඃ
    1. කාන්තාවන්ගේ ශ්‍රම කටයුතු
    2. කාන්තා අධ්‍යාපනය
    3. විප්ලවය ව්‍යාප්ත කිරීමට කාන්තාවන්ගේ දායකත්වය
    4. විප්ලවීය රාජ්‍යය ආරක්ෂා කර ගැනීමට කාන්තා දායකත්වය

1. කාන්තා ශ්‍රම කටයුතු

කාන්තාවෝ 1,500ක් පමණ බැරිකේඩ් සඳහා අවශ්‍ය වැලි මලු මැසූ අතර, තවත් 3,000ක් පමණ කාට්රිජ් (උණ්ඩ සඳහා) නිපදවන කටයුතුවල නිරත වූහ. කම්කරුවන් පිළිබඳ කොමිසමේ කටයුතු සම්පූර්ණයෙන්ම වාගේ පදනම් වූයේ කාන්තා ශ්‍රමය මතය. අප්‍රේල් 16 වැනිදා අතහැර දමන ලද ෆැක්ටරි සහ වැඩබිම් කොමියුනය මඟින් ඒවායේ සේවකයන්ගේ පාලනයට යටත් කළ විට ඒවා සංවිධානයට සහ මෙහෙයැවීමට විශාල වශයෙන් කාන්තාවන් සම්බන්ධ වූ 'කම්කරු සභා' (Factory Council) මාදිලියේ සංවිධාන මඟින් සිදු කෙරිණි.

2. කාන්තා අධ්‍යාපනය

i. ගැහැනු ළමයින්ද පාසල් යැවීමට කටයුතු කරවීම

ii. විෂයමාලා සකස් කිරීම (Society for Women Education)

iii. කන්‍යා සොයුරියන්ට ඉන් ඉවත් වී ගුරුවරියන් ලෙස වැඩ කිරීමට යොමු කරවීම

iv. ගැහැනු ළමයින් සඳහා පමණක් පාසලක් ආරම්භ කිරීම

v. අධ්‍යාපනය නොමිලේ ලබා දීම හා අනාගමික වීම

vi. ළදරු පාසල් ආරම්භ කිරීමට සැලැසුම් කිරීම

vii. පාසල්වලට දෙමවුපියන් සහ ප්‍රජා සහභාගිත්වයෙන් උදවු කිරීම

viii. 'නව අධ්‍යාපනය සඳහා වූ සමාජය' (The Soiciety for New Education) යන කාන්තාවන් තුන්දෙනකුගෙන් සහ පිරිමි තුන්දෙනකුගෙන් සමන්විත වූ අතර, සතියකට දෙවරක් මුණගැසෙමින්, නව පාඨමාලා හා ඉගෙනුම් ක්‍රම පිළිබඳ සැලැසුම් සකස් කිරීම

ix. දරුවන් මත බලහත්කාරයෙන් පටවන ඕනෑම ආකාරයක නිලධාරී නියෝග, දරුවන්ගේ 'පෞරුෂත්වය සහ පෞද්ගලිකත්වය' විනාශ කිරීමක් ලෙස සලකා ඉහත කමිටුවෙන් ඒවා තහනම් කිරීම

3. විප්ලවය ව්‍යාප්ත කිරීමට කාන්තාවන්ගේ දායකත්වය

'කම්කරුවන්ට හා ග්‍රාමීය ජනතාවට කොමියුනයෙන්' නම් පත්‍රිකාවෙන් පිටපත් 1,00,000ක් මුද්‍රණය කරවන ලදී. ඒ මූලික වශයෙන්ම ලියෝ හා මාචයිස් වැනි සොයුරියන්ගේ මූලිකත්වයෙන් සිදු විය. පත්‍රිකාවේ මෙසේ සඳහන් කර තිබිණිඃ "පැරිසියට අවශ්‍ය වන්නේ, ගොවීන්ට ඉඩම් ද, කම්කරුවන්ට උපකරණද, සෑම කෙනාම සැවොම වෙනුවෙන් වැඩ කිරීමත්‍ය."

4. විප්ලවීය රජය ආරක්ෂා කිරීම

පැරිස්හි විප්ලවය, වර්සේල්ස්වලටද ව්‍යාප්ත කිරීමටත්, වර්සේල්ස්හි ජනතාව ඒ සඳහා ඒකරාශී කර ගනිමින්, පැරිස් සිට වර්සේල්ස් දක්වා කාන්තාවන්ගේ හා දරුවන්ගේ පා ගමනක් සූදානම් කළ අතර, එයට ඩිමිට්‍රීෆ් ඇතුළු නායිකාවෝ මැදිහත් වූහ. ප්‍රෘදොන්වාදීන් එයට විරුද්ධ වූ අතර, එයට පක්ෂ වූ බ්ලැන්කිවාදීන්ට තිබුණේ, අඩු සහයෝගයකි. කෙසේ වුවද, කාන්තාවන් 700-800ක් පමණ සහභාගි වූ නමුත්, ධනපති හමුදා එයට වෙඩි තබනු ඇතැයි බියෙන් ජාතික ආරක්ෂක බලකාය විසින් පෙළපාළිය නතර කරනු ලැබිණි.

එමෙන්ම, දේශපාලන රැස්වීම් අමතන, බැරිකේඩ තැනීමට වැලි මලු මසන කාන්තාවෝම, විප්ලවය රැකීමට තුවක්කු රැගෙන බැරිකේඩවලට එක්වී සිටියෝය. 'සමාජ විප්ලවයේ සංගමය' නම් කාන්තා සංවිධානයේ මධ්‍යම කාරක සභාවේ සිටි තරුණ කාන්තා නායිකාවක්, ඇයගේ මූලිකත්වයෙන් කාන්තාවන් 120කගෙන් යුත් බැරැක්කයකට නායකත්වය දුන් අතර, තුවක්කුවල උණ්ඩ අවසන් වන තෙක් එය රැකගැනීමෙන් පසු ධනපති හමුදා විසින් ඔවුන් 120 දෙනාම ඝාතනය කරන ලදී.

මාක්ස්ගේ දියණියන් දෙදෙනකු වූ එලනෝර් මාක්ස් සහ ජෙනී මාක්ස් 1871 පැරිසියට පැමිණ කොමියුනයේ කටයුතු පිළිබඳව සොයා බැලූ අතර, පසුව රහසිගතව ලන්ඩනයට ගියහ.

පැරිසියේ කාන්තාවන් නීත්‍යනුකූල පුරවැසියන් වී සිටියේ නැත. ඔවුනට ඡන්ද අයිතිය නොතිබිණි. ඔවුනට සමහර රැකියා කිරීමේ අයිතිය - විශේෂයෙන් ම කර්මාන්තවල - නොතිබිණි. ඔවුන් පූර්ණ නීත්‍යනුකූල පුරවැසියන් නොවුණ ද, ඔවුහු පූර්ණ දේශපාලන පුරවැසියන් මෙන් ක්‍රියා කළහ. ඔවුහු බැරිකේඩ් තැනූහ. අවි දැරූහ. පාසල්, රෝහල් පරිපාලනය කළහ. දිනපතාම පැරිසියේ කාන්තා සංවිධානවල මූලික කමිටුවල පමණක් කාන්තාවන් 4,000ක් පමණ කමිටු රැස්වීම්වලට සහභාගී වී තම වැඩ පිළිබඳව සමාලෝචනයද, ඊළඟ වැඩ පිළිබඳ සැලැසුම්ද සකස් කර ක්‍රියාත්මක කළහ. ඔවුහු ඡන්ද අයිතිය ඉල්ලා සිටිනවාට වඩා තුවක්කු දැරීමට ඇති අයිතිය වෙනුවෙන් උද්ඝෝෂණය කළහ. කිසිවකුගේ අණක් ලැබීමට පෙරම ඔවුහු තුවක්කු අතට ගත්හ.

5

පැරිස් කොමියුනය තුළ මතු වූ සුවිශේෂී සමාජවාදී ගුණාංග පිළිබඳ කෙටි සටහනක්

පැරිස් කොමියුනය තුළ ප්‍රකට වූ සමාජවාදී ප්‍රතිපත්ති සහ ගුණාංග

1. ජාත්‍යන්තරවාදය

1. පැරිසියේ සිටි සියලුම මිනිසුන්ට සමාන අයිතිවාසිකම් සහතික කිරීම. 'පැරිසිය ලෝක ජනරජයක්' ලෙස සැලැකීම.
2. ප්‍රසියානු ආක්‍රමණික හමුදා පැරිසියේ දොරකඩ සිටිය දීත්, ප්‍රසියානු සටන්කාමියකු කොමියුනයේ කම්කරු කොමසාරිස් බවට පත් කිරීම.
3. ජාතික ආරක්ෂක බළකායේ ප්‍රධානියා බවට පෝලන්ත සංක්‍රමණික විප්ලවවාදියකු වූ ඩොම්බ්‍රොව්ස්කි පත් කිරීම.
4. නැපෝලියන් විසින් 1804දී ප්‍රසියාව පරදා අල්ලා ගනු ලැබූ තුවක්කු උණු කර තැනූ 'වෙන්ඩූම්' (Vendome) ප්‍රතිමාව ජාතිවාදයේ සංකේතයක් ලෙස සලකා කොමියුන තීරණයක් මත කුලුන බිඳදැමීම.

2. නව මනුෂ්‍යත්වයක්

ජනතාව වැඩ කරන කාලය අඩු වීම මඟින් ඔවුනට නිදහස් කාලයක් උරුම කර දීම. ශ්‍රමය වැගිරීම නම්, තම පාලනයෙන් තොර වැඩ වෙනුවට රක්ෂාවෙන් නිදහස් කාලයක් කම්කරුවන්ට ලබා දීම මඟින් 'නිදහස් මිනිසෙක්' නිර්මාණයට අවශ්‍ය ආරම්භක පියවර ඇති කිරීම.

පැරීසියේ කලාකරුවන් විසින් ඔවුනට නාට්‍ය ශාලාවලට ලබා දී තිබූ විශේෂ දීමනා සහ සහනාධාර අවශ්‍ය නොවන බවත්, කාටත් පොදුවේ සැලකීමේ ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය කිරීම.

"In the place of state subsidies, the Federation looked to cooperation among artists themselves as a way forward rather like a union where by each artists dignity was protected by all others."

කලාකරුවන් රසවින්දනය හා අලංකරණය හුවමාරු භාණ්ඩ ලෙස විකිණීම වෙනුවට පොදු ජනතාවට පොදුවේ රසවිඳීමට (Common Luxury) කලා කෘති හා නාට්‍ය ප්‍රදර්ශනය කළ යුතු බවත්, දේවස්ථාන වෙනුවෙන් නොව පොදු ජන රසවින්දනය වෙනුවෙන් දිය යුතු බවත් තීරණය කර තිබිණි. එමගින් වීදි සිතුවම්, වීදියේ කලා නිර්මාණ සම්ප්‍රදායයක් බිහි වූ අතර, අදද එය පැරීසියේ පවතී.

3. මිනිස් චින්තනය දියුණු වීම, නීත්‍යානුකූල වීම, මානුෂික වීම

සපත්තු නිර්මාණය කර තිබෙන අයුරු ජීව විද්‍යාවට එරෙහි බවත්, එය පීඩාකාරී දෙයක් බවත්, යටිපතුලේ ඉදිරිපස කොටස පළල් වුවත්, පිටුපස කොටස කුඩා වුවත්, සපත්තු නිර්මාණය කිරීමේදී ඉදිරිපස කොටස කුඩා හා පසු කොටස විශාල ලෙස විකෘති කර සාදා ඇති බවත් පැරිසියේ සපත්තු නිර්මාණ ශිල්පියෙක් ප්‍රකාශ කළේය. මිනිසුන් සෑම දෙයක් පිළිබඳවම තර්කානුකූලව සිතීමට පටන් ගත්තා පමණක් නොවේ. ඔහුගේ නම ගයිලාර්ඩ් (Gaillard) නම් විය. ඔහු දක්ෂ සපත්තු නිර්මාණකරුවකු වූ අතරම, ඔහුගේ වැඩපොළ කොමියුන කාලය තුළ විශාල බැරිකේඩයක් බවට පත් කළේය. ඔහු විසින් වර්මොල් (Vermol)ට ලියූ ලිපියක මෙසේ සඳහන් වේ:

"මගේ විශ්වාසය මම කම්කරුවෙක් කියන එක. නමුත්, නිකම්ම කෙනෙක් නොවෙයි. මානසික ශ්‍රමයත්, කායික ශ්‍රමයත් සෑම කම්කරුවකුගේ ක්‍රියාවක ම ගැබ්වෙලා තියෙනවා. මම සපත්තු හදන කලාකරුවෙක්. කකුලේ ජීව විද්‍යාත්මක ස්වරූපයත් එක්ක බැලුවාම සපත්තුව කකුල හිර කරන පීඩාකාරී දෙයක් වෙලා තියෙනවා. ඒක වෙනස් කරලා කකුල නිදහස් කරන සපත්තු අපි සෑදිය යුතුයි."

4. ජනතාවට බලය ලබාදී

කොමියුනය ඡන්ද බලය නම් පටු දේ සර්වජන අයිතියක් කර සීමා කරනු වෙනුවට තමා සහ තම ජීවිතයට අදාළ කටයුතු ගැන තීරණය කරමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම සර්වජන අයිතියක් බවට පත් කළේය. එය කළේ අතිවිශාල ප්‍රදේශයක් වූ පැරිස් කොමියුනයත්, ප්‍රාදේශීය කොමියුනත් හා මහජන සභාත් මගින් තීන්දු තීරණ ගැනීම මගිනි. ඒ නිසා එම ප්‍රාදේශීය කොමියුනය හා මහජන සභා බලයේ හා පරිපාලනයේ සැබෑ ආයතන විය.

5. නව ආර්ථික සබඳතාවයන්ට පදනම

එමෙන් ම මහා පරිමාණ දේපළ ජනසතු කිරීම, කම්කරුවන් විසින්ම කම්හල් පාලනය කරනු ලැබීම මගින් නව ආර්ථික සබඳතාවන්ට අවශ්‍ය පදනම දැමීමද ඇරඹීය.

කොමියුනය කම්කරු පන්තියේ සාමූහික ජන සහභාගිත්ව ප්‍රතිපත්තිය මත පිහිටමින් තම දේශපාලන හා පරිපාලන ආකෘති, ආදර්ශ රාශියකට පණ දුන්නේය. ඒවා කිසිවක් ගැසට් මගින්, නීති මගින් ස්ථාපනය කළ ඒවා නොව ජනතා ක්‍රියාකාරීත්වය තුළින් මතු වූ ඒවා විය. ජනතාව සහෝදරත්වයෙන්, සහයෝගයෙන්, නිර්මාණාත්මකව ජීවමය ආයතන බිහි කරන්නේ, තමාගේ ස්වාමියා තමා ම බවට පත් කර ගත හැකි පාලනයක් තුළින් බව පැරිස් කොමියුනය ඔප්පු කළේය.

6. කලාව ජනතාව අතරට

'ජාත්‍යන්තර ගීතය' ලියූ ඉයුජින් පොටර්ද කොමියුනාඩ්වරයෙක් වූ අතර, 'පොදුජන රසවින්දනය සහ අලංකාරය උදෙසා කලාව' නම් වැඩපිළිවෙළද, 'පොදු වරප්‍රසාද' (Common Luxury) යන සංකල්පයද නිර්මාණය කළේ ඔහුය. ධනවතුන්ට පමණක් රසවිඳිය හැකිවන පරිදි විශාල මන්දිර හා කලාගාරවල සිදුකරන ලද චිත්‍ර හා මූර්ති නිර්මාණ පොදුජන රසවින්දනය උදෙසා පොදු ස්ථානවල, වීදිවල නිර්මාණය කිරීම ආරම්භ වූයේ මෙම Common Luxury වැඩපිළිවෙළ සමගය.

කොමියුනයේ කලා කොමිටියේ නායක සහෝදරයා ගුස්ටාව් කෝර්බෙට් (Gustave Courbet) ය. ඔහු පැරිසියේ තත්වය පිළිබඳව ලියූ ලිපියː

"මම උදෑසන ආහාරයෙන් පසුව සෑම දිනකම පැය 12ක්වත් රැස්වීම්වල මුලසුන දරමි. මා හට නුපුරුදු මෙම කටයුත්ත නිසා මගේ හිස කරකැවේ. එහෙත්, මා උද්දාමයෙන් උතුරා ගොසිනි. පැරිසිය සැබෑ පාරාදීසයකි ! පොලිසියක් නැත ! විකාරසහගත වැඩ නැත ! බදු ගැනීම්, දඩ ගැසීම් නැත ! දෙපිල බෙදී කරන වාද විවාද ඇත ! පැරිසියේ සියල්ලම ඔරලෝසු කටුවක් කරකැවෙන්නාක් මෙන් සිදු වේ. ආණ්ඩුවේ සියලුම ආයතන සියල්ලට සම්බන්ධ වී ඇති අතර, ඒවා තමන් විසින්ම පාලනය කරනු ලබයි"

'කොමියුනය' යන වචනයේ වාචික තේරුම 'නගර සභාව' වැනි වුව ද, එහි සැබෑ ප්‍රායෝගික තේරුම බවට ජනතාව වටහාගෙන තිබුණේ, 'පුළුල් මිනිස් නිදහස' යන්නයි. එබැවින්, ජනතාව තුළ එම පුළුල්, නිදහස් අදහස් හා තමන් නිදහස් පුරවැසියන්ය යන අදහස ප්‍රායෝගිකව ඔවුන් විසින් කොමියුනයේ සියලුම කටයුතු පාහේ තීරණය කර පාලනය කරනු ලැබීම නිසා ඔවුන් තුළ ඇති විය. වැඩ කරන කාලය සහ නිදහස් කාලය පිළිබඳවත්, වැඩ ජීවිතය හා සමාජ හා දේශපාලනික ජීවිතය පිළිබඳවත්, පෞද්ගලික හා පොදු ජීවිතය පිළිබඳවත්, අධ්‍යාපනය, කලාව හා වැඩ යන සියල්ල එකිනෙකට සම්බන්ධ දේ බව ප්‍රායෝගිකව දැනෙන්නට විය. ඒ නිසා 'නව මනුෂ්‍යත්වයක්' (කොමියුනිස්ට් සමාජයක්) වැනි යමක් විය.

පැරිසියේ කම්කරුවන් සහ ඔවුන්ගේ කොමියුනය නව සමාජයේ පෙරමග ලකුණු කියන තේජාන්විත අග්‍ර දූතයා ලෙස සැමදා ගරු බුහුමන් ලබනු ඇත. වධවලට භාජනය වූ කොමියුනයේ වීරයෝ කම්කරු පංතියේ ශ්‍රේෂ්ඨතම හදවත තුළ සදහටම තැන්පත් වී සිටිති. එහි වධකයින්, ඔවුන්ගේ පූජකයින්ගේ සියලු යාඥාවලින් වුව ගලවා ගැනීමට නොහැකි වන සේ අපකීර්තියේ කණුවට තබා දැනටමත් ඉතිහාසය විසින් ඇණ ගසනු ලැබ ඇත.

කාල් මාක්ස්

නියමුවා ප්‍රකාශන

ආධාරය ඃ රු.100/=

දුරකථනඃ- +94112785612
ෆැක්ස්ඃ- +94112786050
ඊ-මේල්ඃ- niyamuwa@jvpsrilanka.com
වෙබ්ඃ- www.jvpsrilanka.com